

**ЕЛЕКТРОННИЙ НАОЧНИЙ ПОСІБНИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ.
ВИТИНАНКА»**

ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ. ВИТИНАНКА : електронний наочний посібник до типової навчальної програми середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування. Ч. 1 : ознайомчий курс (3-й рік навчання, друге півріччя) / уклад. Н. Бондаренко, Н. Елеон, О. Маркитан, Н. Пак; за заг. ред. М. Вороніна, Ін. Ковальчук. Київ : ДНМЦЗКМО, 2025. 440 с.

Дизайн: Ір. Ковальчук.

Рецензенти:

Корчинський В., художник-графік; майстер витинанки, живопису та декоративної скульптури, член Національної спілки художників України.

Любас М., викладач КЗСМО «Музична школа № 3» КМР (Дніпропетровська обл.) спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Гурова О., викладач КЗСМО «Художня школа № 1 імені О. Васякіна» КМР (Дніпропетровська обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Електронний наочний посібник укладено відповідно до типової навчальної програми навчальної дисципліни **«Формотворення та робота в матеріалі. Витинанка»** (далі – ТНП) середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування.

Згідно з типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування в класах за видами декоративного мистецтва (декоративними техніками) навчальна дисципліна «Формотворення та робота в матеріалі» входить до переліку інваріантних освітніх компонентів з навантаженням вивчення 2 години на тиждень.

З метою реалізації змісту художньо-виконавської компетентності, який передбачає відтворення композиційно цілісного художнього образу у відповідних художньо-пластичних матеріалах з передачею конструктивних особливостей побудови декоративних об'єктів, у межах типової навчальної програми рекомендовано такий алгоритм практичного опанування різноманітних декоративних технік (видів декоративного мистецтва):

– 1 – 3 роки навчання (210 годин) – **ознайомлення з різними декоративними техніками (видами декоративного мистецтва)** – у визначених оптимальних комбінаціях опанування по одній декоративній техніці за відповідне півріччя: протягом 32 годин восени або 38 годин навесні;

– 4 – 5 роки навчання (140 годин) – **поглиблене вивчення певного виду декоративного мистецтва** (з орієнтацією на вступні вимоги до відповідного закладу фахової передвищої мистецької освіти, регіональні традиції тощо).

Загалом протягом середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування **здобувачі можуть опанувати на практиці 6 (шість) декоративних технік.**

В електронному наочному посібнику декоративної техніки «**Витинанка**» буде представлено нормативний зміст **ознайомчого** та **поглибленого курсів.**

У **першій частині посібника** висвітлено лише програмовий **матеріал ознайомчого курсу.**

Представлений матеріал електронного наочного посібника містить багаторічний досвід викладання декоративної техніки витинанки в закладах мистецької освіти різних регіонів України і поділяється за навчальними модулями / підмодулями / темами.

Кожний модуль / підмодуль / кожну тему презентовано через комплекс текстових та ілюстративних матеріалів: тезове викладення основних фрагментів теоретичного матеріалу (зокрема, поняття, опис композиційних особливостей та образного рішення тощо); інструкційна карта виконання завдань (упорядкована викладачем); приклади творчих робіт учнів різного віку; твори майстрів витинанки. **Уточнення вимог щодо розмірів декоративного зразка, необхідних матеріалів та інструментарію наведено в ТНП.**

Оскільки з основними термінами образотворчого та декоративного мистецтв здобувачі середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти вже були ознайомлені на елементарному підрівні, роз'яснення / визначення щодо нових специфічних понять надаються не окремо в глосарії, а одразу в тексті відповідного модуля / підмодуля.

З урахуванням багатих традицій української витинанки, її зростаючої популярності й технічної доступності для учнів різного віку, певна кількість навчальних завдань **може бути рекомендована для вивчення на елементарному підрівні початкової мистецької освіти з образотворчого мистецтва як варіативний складник (у форматі факультативу) або як інструменту для урізноманітнення арсеналу художньо-графічних засобів**, наприклад, під час вивчення тем з навчальної дисципліни «Композиція».

Для забезпечення зручності використання та оптимізації часових витрат на пошук необхідних навчальних тем загальний зміст посібника подано в табличній формі [з активованими посиланнями на номер слайду](#).

Структура розробленого електронного навчального наочного посібника відповідає вимогам модульної технології навчання, а також завданням і специфіці дистанційного навчання.

Матеріали посібника нескладно адаптувати або модифікувати для учнів з особливими освітніми потребами (індивідуальні уточнення щодо таких здобувачів мають міститися в робочій навчальній програмі викладача).

Електронний навчальний наочний посібник може бути корисним не тільки здобувачам початкової мистецької освіти, викладачам і методистам, але й всім тим, хто цікавиться декоративним мистецтвом витинанки.

Автори використовують найбільш уживані терміни та терміносполучення з дисципліни «Формотворення та робота в матеріалі. Витинанка».

За точність викладеного матеріалу та коректність цитування відповідальність несуть автори представлених підмодулів / тем.

© ДНМЦЗКМО, 2025
© Автори посібника, 2025

**ВИТИНАНКА
(ЧАСТИНА ПЕРША)
ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС**

**МОДУЛЬ 6
ОСНОВИ ВИТИНАНКАРСТВА**

ВИТИНАНКА

ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ (II півріччя*).

Завдання курсу:

- вивчення основних матеріалів та інструментів художньої витинанки**;
- ознайомлення із особливостями прояву та застосування засобів композиції***;
- визначення загальних принципів конструктивної побудови форми;
- опанування елементарних технічних прийомів вирізування та виривання, а також способів декорування витинанок;
- відтворення нескладного декоративного зразка в матеріалі.

* У посібнику зберігається наскрізна нумерація навчальних модулів згідно із загальною нумерацією півріч на базовому підрівні початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва протягом всього терміну опанування навчальної дисципліни «Формотворення та робота в матеріалі» за обома видами курсів (ознайомчим та поглибленим). Матеріал ознайомчого курсу відповідно включено до **Модуля 6. – «Основи витинанкарства»**.

** Матеріали навчальних підмодулів 6.1 (**«Загальні відомості про витинанку»**) і 6.2 (**«Основні матеріали та інструменти»**) описано та проілюстровано в типовій навчальній програмі.

*** Виклад програмового матеріалу ознайомчого курсу починається з підмодуля 6.3 (**«Композиційні засоби та конструктивна побудова форми»**).

НАШІ УКЛАДАЧІ

Бондаренко Надія Дмитрівна – викладач, директор Надвірнянської художньої школи Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист. Має низку державних нагород і почесних грамот, була членом журі декількох Міжнародних гуцульських фестивалів (щорічний фольклорно-етнографічний фестиваль) та Всеукраїнських художніх конкурсів. Працює в техніці олійного живопису, іконопису, витинанки, дизайну інтер'єрів та екстер'єрів.

Елеон Надія Єфремівна – викладач мистецької школи «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист. Багато років була директором цієї школи. Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Роботи Надії Елеон регулярно виставляються на міських, обласних та всеукраїнських виставках образотворчого та декоративного мистецтва. Сьогодні Надія Єфремівна навчає учнів різним видам і технікам декоративного мистецтва, зокрема, розпису по склу, батику, писанкарству, вишивці та витинанці.

НАШІ УКЛАДАЧІ

Маркитан Олена Миколаївна – завідувачка методичним відділом «Рисунок» у Дитячій художній школі міста Миколаєва, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист. Олена Маркитан поєднує викладацьку діяльність з професійною творчою в жанрах витинанки та авторської ляльки. В її активі персональні та колективні виставки, що відбувались у Миколаєві та Одесі. Одна з бібліотек Латвії (м. Сігулда) придбала колекцію її витинанок-фіранок із 7 робіт.

Пак Наталія Ярославівна – викладач, заступник директора з навчально-виховної роботи Надвірнянської художньої школи Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист. Нагороджена Почесними грамотами Міністерства культури України, переможець міжнародних, всеукраїнських, обласних виставок та конкурсів. Як художник реалізується в техніці олійного живопису та різних видах декоративного мистецтва. Найбільше захоплюється витинанкою: комбінує традиційні прийоми та сучасні матеріали у виконанні робіт, популяризує витинанку в дизайні інтер'єру та екстер'єру.

Номер та назва підмодуля	Дослідно-теоретичний матеріал	Інструкційна карта виконання завдань	Приклади робіт учнів з таких закладів мистецької освіти
6.3 Композиційні засоби та конструктивна побудова форми	Н. Пак	Н. Елеон	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; <i>Мистецька школа «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.);</i>
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.1. Симетрична одноаркушева витинанка	Н. Пак	Н. Елеон	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; <i>Мистецька школа «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.);</i> Дитяча художня школа м. Миколаєва;
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.2. Стрічковий орнамент (хороводна витинанка)	Н. Пак	Н. Пак	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; <i>Мистецька школа «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.);</i> Дитяча художня школа м. Миколаєва;

Номер та назва підмодуля	Дослідно-теоретичний матеріал	Інструкційна карта виконання завдань	Приклади робіт учнів з таких закладів мистецької освіти
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.3. Змістовно-цілісна витинанка	Н. Бондаренко	Н. Бондаренко	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; Дитяча художня школа м. Миколаєва;
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.4. Центральньо-обертова витинанка	Н. Пак	Н. Пак	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області;
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.5. Елементарні технологічні прийоми витинання. Вириванка	О. Маркитан	О. Маркитан	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; Мистецька школа «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.); Дитяча художня школа м. Миколаєва;

Номер та назва підмодуля	Дослідно-теоретичний матеріал	Інструкційна карта виконання завдань	Приклади робіт учнів з таких закладів мистецької освіти
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання. 6.4.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи	1. «Дерево життя» О. Маркитан	1. «Дерево життя» О. Маркитан	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; <i>Мистецька школа «Шепетівська дитяча художня школа» Відділу культури Шепетівської міської ради (Хмельницька обл.);</i> Дитяча художня школа м. Миколаєва;
	2. «Берегиня» Н. Пак	2. «Берегиня» О. Маркитан	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області; <i>Дитяча художня школа м. Миколаєва;</i>
	3. «Кептар» Н. Бондаренко	3. «Кептар» Н. Бондаренко	Надвірнянська художня школа Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області;

ЗМІСТ ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ

МОДУЛЬ 6. ОСНОВИ ВИТИНАНКАРСТВА

НАЗВА ПІДМОДУЛЯ / ТЕМИ / ЗАВДАННЯ	НОМЕР СЛАЙДУ
<u>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</u>	18
<u>Завдання. Створення ескізу витинанки (силует та конструктивна побудова на основі узгодження природних або предметних форм та простих геометричних фігур; поетапність виконання)</u>	23
<u>6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання:</u>	29
<u>6.4.1. Симетрична одноаркушева (одинарна) витинанка</u>	29
<u>Завдання. Утворення та стилізація силуетного симетричного зображення (поетапність виконання)</u>	35
<u>6.4.2. Стрічковий орнамент (хороводна витинанка):</u>	52
<u>Геометричний орнамент</u>	52
<u>Рослинний орнамент</u>	55
<u>Зооморфний орнамент</u>	59
<u>Антропоморфний орнамент</u>	64
<u>Архітектурний орнамент</u>	67
<u>Сюжетний орнамент</u>	71

ЗМІСТ ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ (продовження)

НАЗВА ПІДМОДУЛЯ / ТЕМИ / ЗАВДАННЯ	НОМЕР СЛАЙДУ
<u>Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (на прикладі сюжетного орнаменту, поетапність виконання)</u>	74
<u>Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (перший варіант ускладнення, поетапність виконання)</u>	78
<u>Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (другий варіант ускладнення, поетапність виконання)</u>	81
<u>6.4.3. Змістовно-цілісна витинанка</u>	86
<u>Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції</u>	99
<u>6.4.4. Центральньо-обертова (дольова) витинанка</u>	116
<u>Завдання 1. Утворення одношарової центральньо-обертової витинанки (поетапність виконання)</u>	139
<u>Завдання 2. Утворення двошарової центральньо-обертової витинанки (поетапність виконання)</u>	149

ЗМІСТ ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ (продовження)

НАЗВА ПІДМОДУЛЯ / ТЕМИ / ЗАВДАННЯ	НОМЕР СЛАЙДУ
<u>6.4.5. Вишиванка</u>	163
<u>Технологічні прийоми вишиванки</u>	179
<u>Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки. Тема «Птах»</u>	192
<u>Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання. Тема «Пори року»</u>	211
<u>Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання. Тема «Море»</u>	227
<u>6.4.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи. Варіанти підсумкових творчих завдань ознайомчого курсу</u>	242
<u>Завдання 1 / Варіант 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя»</u>	244
<u>Завдання 2 / Варіант 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня»</u>	326
<u>Завдання 3 / Варіант 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання</u>	383

МОДУЛЬ 6. ОСНОВИ ВИТИНАНКАРСТВА

Витинанка Миколи Теліженка

6.3. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ ТА КОНСТРУКТИВНА ПОБУДОВА ФОРМИ

Серед композиційних особливостей витинанки виокремлюють: силуетне узагальнене зображення, дзеркальну симетрію або асиметрію, чіткий візерунок, ритмічність мотивів, відповідність головних та другорядних елементів тощо.

Силует – це загальний абрис форми, однотонне площинне зображення фігури, об'єкту або предмету, що передбачає графічну чіткість та підкреслення найхарактерніших рис.

Витинанка Сергія Алієва-Ковики

Витинанка Маріанни Любас

Асиметрія – це часткове порушення або ж повна відсутність симетрії.

Дзеркальна (осьова) симетрія – це повна відповідність правої і лівої частин зображення відносно до лінії переділу (осі), що проведена точно по центру.

Витинанка Олександра Вакуленка

Витинанка Миколи Теліженка

Симетрична композиція з елементами асиметрії – має усталену врівноважену масивність правої і лівої частин зображення, водночас містить деякі відмінні складові такого зображення.

Фрагмент витинанки Наталії Сташкевич

Ритм – це закономірна побудова композиції в певній логічній послідовності, що утворюється шляхом повторення, чергування, наростання або зменшення будь-яких її елементів.

Складовими будь-якого ритму є **елемент** (мотив) та **інтервал** (проміжок у часі / відстань між елементами).

За загальним визначенням, **візерунок (мотив)** – це малюнок, утворений із крапок, різних ліній, геометричних фігур, тіней предметів, колірних плям тощо.

Визначення поняття **візерунку** у витинанці – це зображення, утворене за допомогою ритмічно або хаотично розташованих геометричних фігур, фігур довільної форми, колірних плям тощо.

Витинанка Дарії Альошкіної

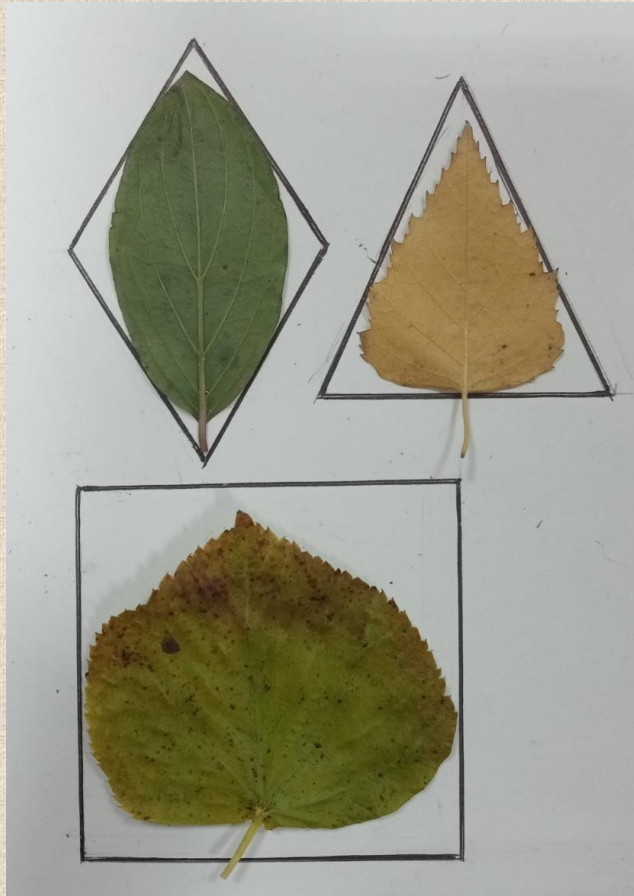
[Інстаграм-сторінка Дарії Альошкіної](#)

Відповідність головних та другорядних елементів композиції – це особливість цілісного сприйняття зображення, коли легко визначаються більш значимі властивості одного елемента зображення в порівнянні з однорідними ж властивостями іншого.

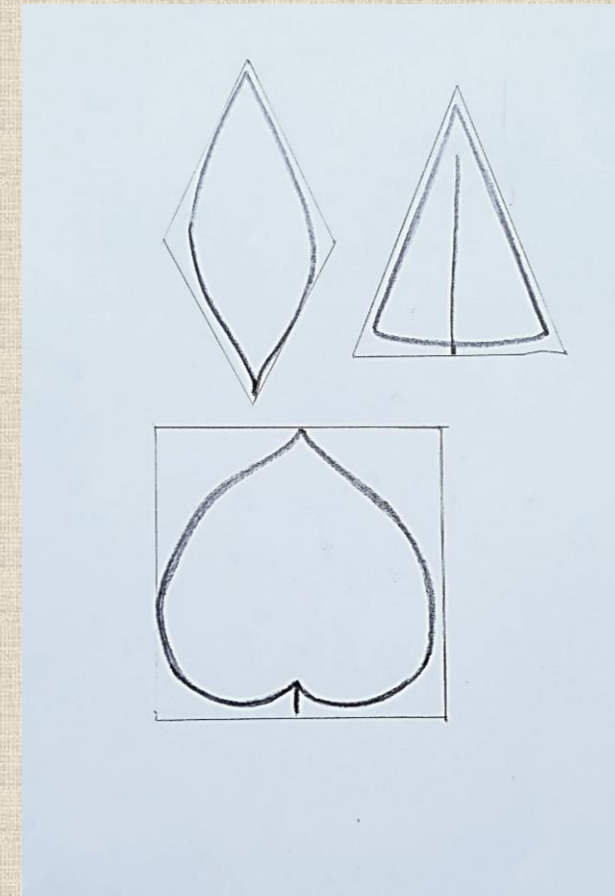

Витинанка Миколи Теліженка

**Завдання. Створення ескізу витинанки
(силует та конструктивна побудова на основі узгодження
природних або предметних форм та простих геометричних фігур;
поетапність виконання)**

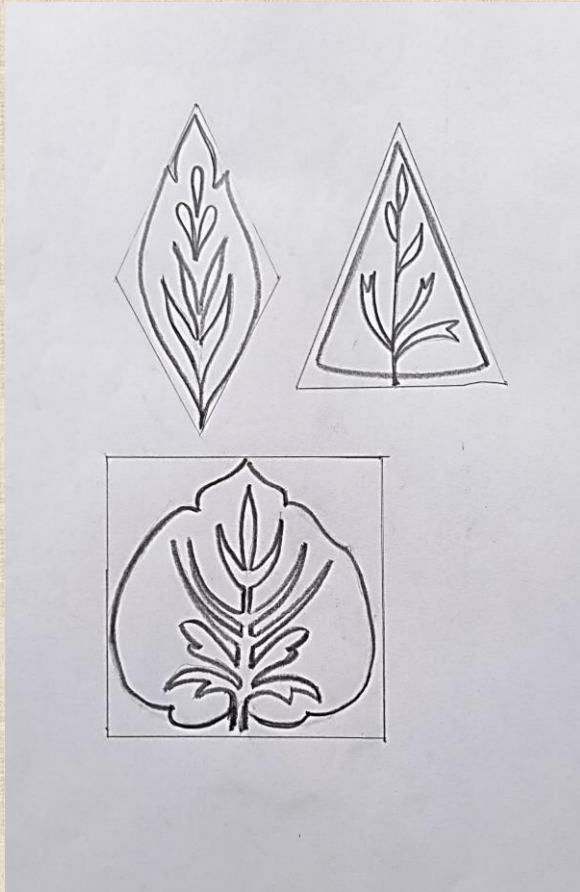

1. Аналіз геометричної форми листочка.

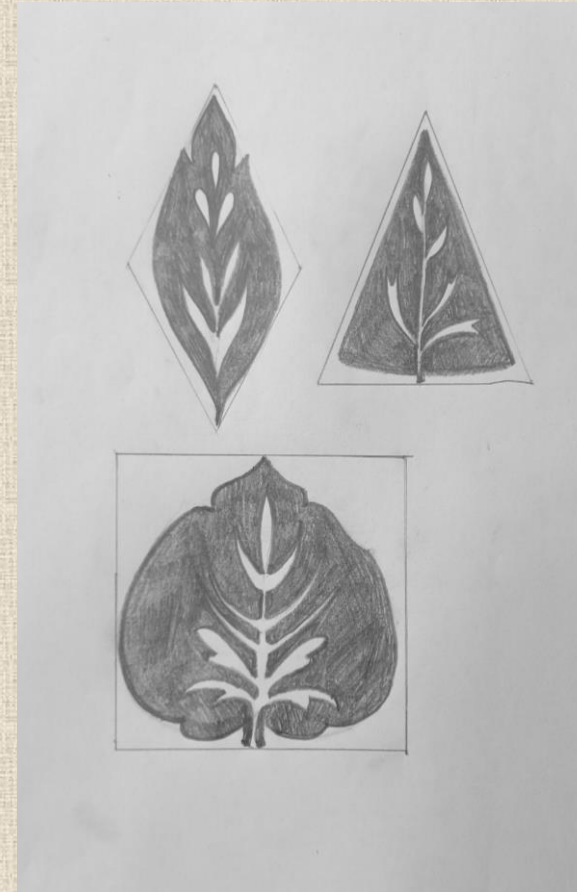

2. Лінійна побудова природної форми (прийоми стилізації: спрощення, узагальнення).

**Завдання. Створення ескізу витинанки
(силует та конструктивна побудова на основі узгодження
природних або предметних форм та простих геометричних фігур;
продовження)**

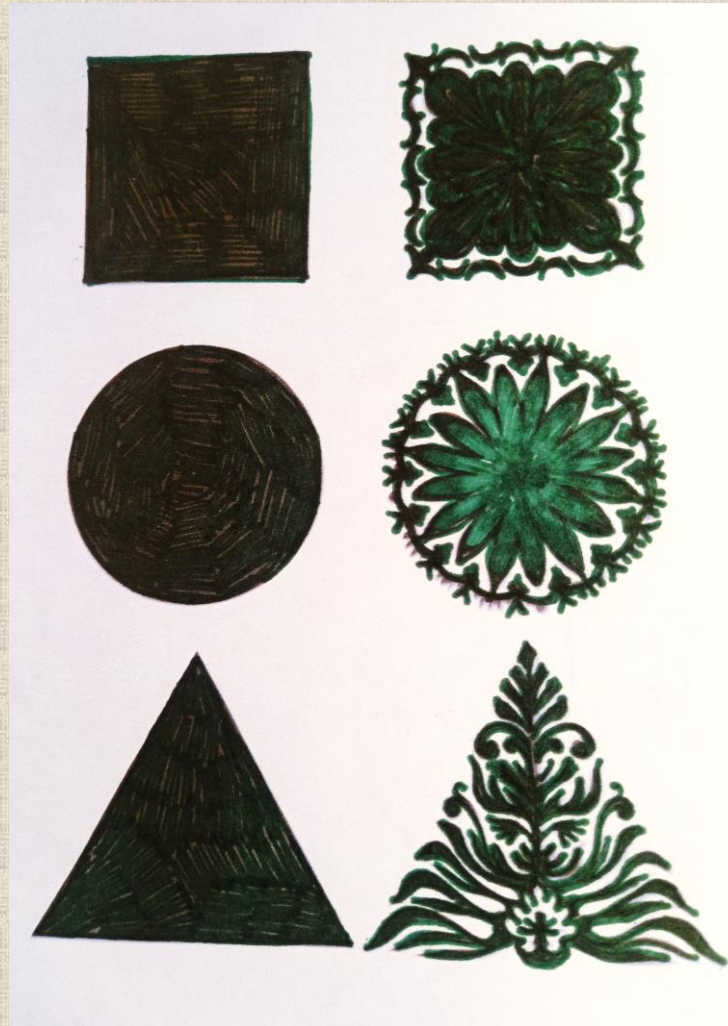

3. Лінійна деталізація конструктивної побудови.

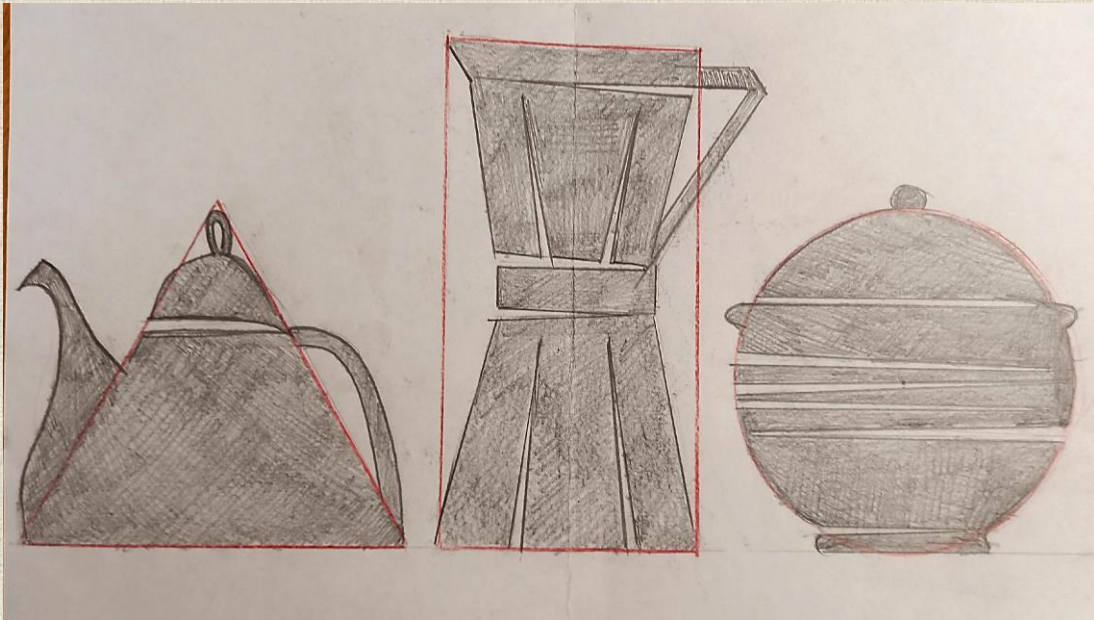
4. Затушовка маси.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (утворення образної силуетної форми стилізованої квітки на основі простих геометричних фігур)

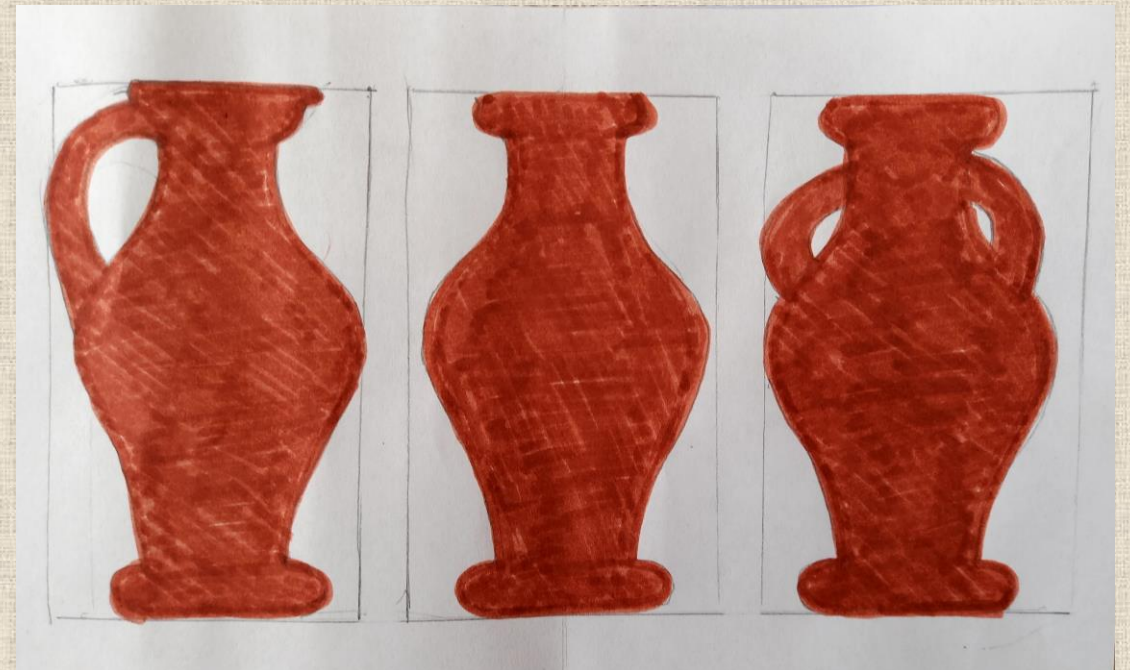

Ангазорова Вікторія, 13 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (утворення образної силуетної форми посуду на основі простих геометричних фігур)

Гринак Інна, 12 р.

Гречиха Сергій, 10 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(утворення образної силуетної форми букетної композиції на основі простих геометричних фігур – коло, овал, трапеція)

Витинанка Марії Руденко

[Руденко Марія Авксентіївна. ВОЦНТ : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(утворення образної силуетної форми посуду
на основі простих геометричних фігур – трапеція)

Фрагмент витинанки
Маріанни Любас

Фрагмент витинанки
Маріанни Любас

[Любас Маріанна Анатоліївна.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

Фрагмент витинанки
Валерія Любаса

[Любас Валерій Іванович.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

Традиційна українська витинанка найчастіше передбачає симетричне зображення, коли папір просто складається навпіл (просте одноосьове складання).

Під час вирізування утворюються два ідентичні зображення, скріплені між собою саме по осі симетрії.

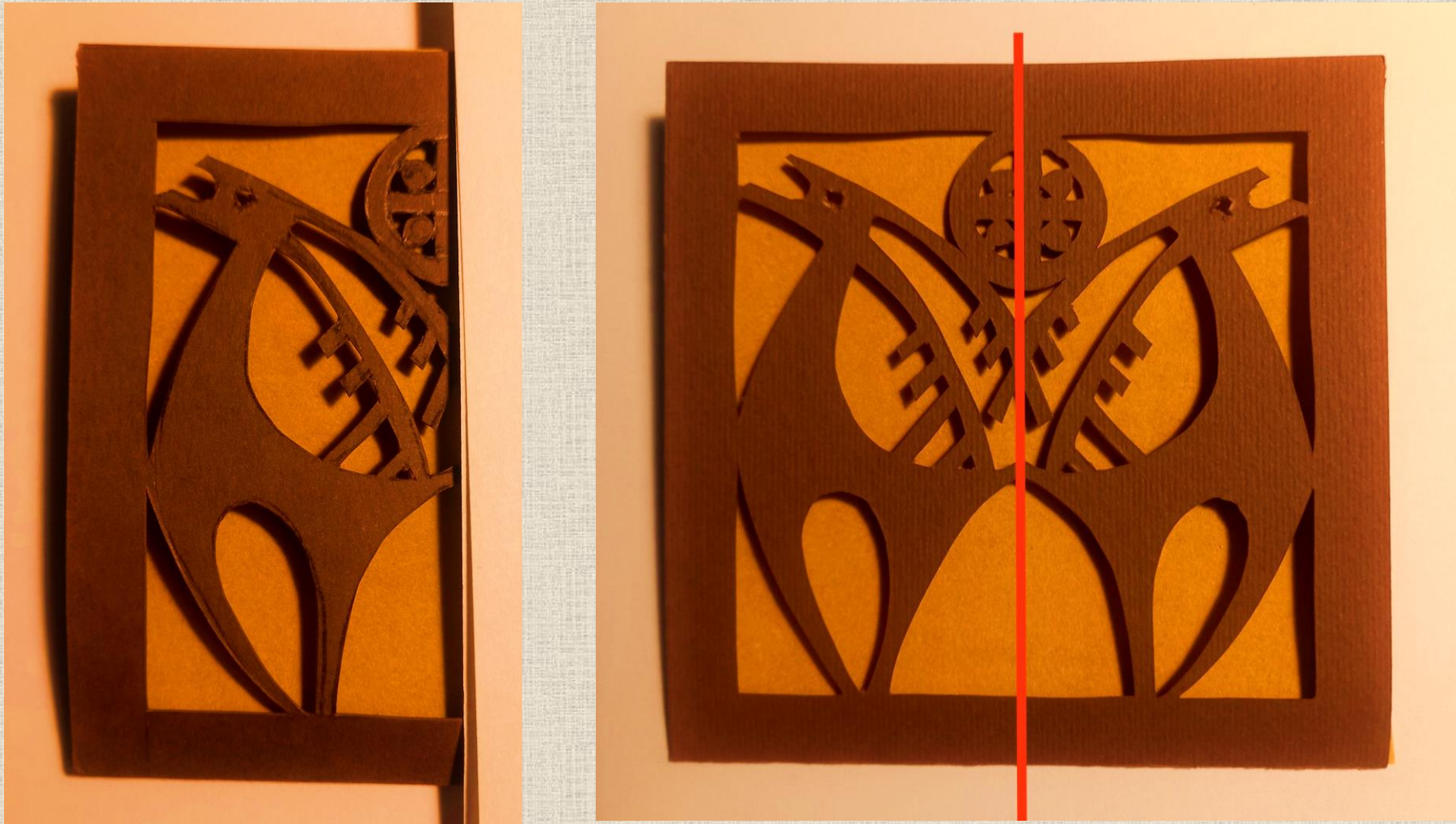
Такий вид симетрії є найпоширенішим і називається **дзеркальним**.

Витинанка Василя Корчинського

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

Вісь симетрії – це пряма, що розділяє зображення на дві ідентичні (однакові) частини.

Витинанка-листівка Наталії Пак

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

Одноаркушева (одинарна) витинанка виготовляється з одного аркуша паперу. Залежно від задуманої композиції, прямокутний формат паперу можна згинати навпіл як горизонтально, так і вертикально.

Зображення утворюється одноколірне, тому значно більше уваги приділяється декоративності форми та орнаментації зображення. За використанням таких мінімалістичних засобів важливу роль відіграє колір фону, на який наклеюють вирізану одинарну витинанку.

Витинанка Віктора Співака

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

У симетричних композиціях одноаркушевої витинанки, як правило, є чітко виражений композиційний центр. Симетрія надає роботі врівноваженості та спокою.

Найбільш поширеними мотивами української симетричної одноаркушевої витинанки є квітка, вазон, дерево життя, птахи, звірі, архітектура, а також образи людей.

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

Декорування та вирізування маси силуету додає витинанці легкості, ажурності та витонченості.

За допомогою ліній різного характеру, їх потовщення чи потоншення, ритмічного чергування різноманітних вирізаних або прорізаних елементів, загальна маса витинанки розбивається на менші площини. Так досягається дрібна деталізація, яка потребує особливої акуратності виконання та більших витрат часу.

Витинанка Ярослави Галькун

6.4.1. СИМЕТРИЧНА ОДНОАРКУШЕВА (ОДИНАРНА) ВИТИНАНКА

Ажурні витинанки – це вироби, що прорізані наскрізь отворами, тобто зображення в першу чергу утворюється в прорізах на основному аркуші.

Важливо слідкувати, щоб суцільні та прорізані площини врівноважувалися, утворюючи гармонію!

Витинанка Олександра Салюка

[Салюк Олександр Васильович. ВОЦНТ : вебсайт.](#)

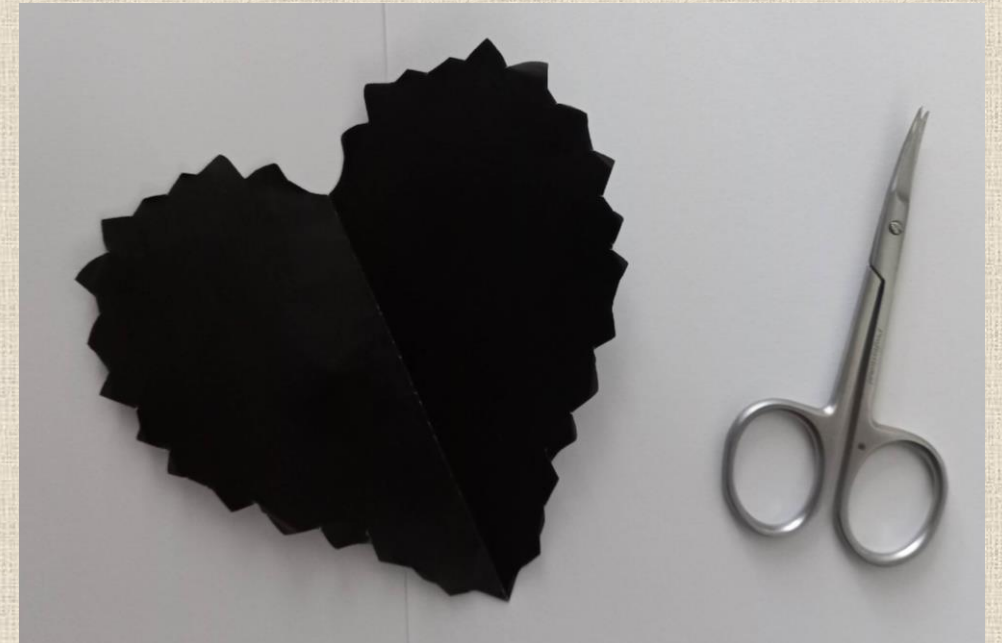
Завдання. Утворення та стилізація силуетного симетричного зображення (поетапність виконання)

1. Вибір природного першоджерела для витинанки (фото листочка тополі).

2. Згинаємо навпіл папір формату А-5. По лінії згину – **осі симетрії**, зображаємо половинку листочка (для отримання симетричного зображення), стилізуємо реалістичну форму (спрощуємо, узагальнюємо зображення).

3. Акуратно вирізуємо силует, додаючи / імітуючи зубчики (варіант найпростішого / первісного декорування силуету).

Завдання. Утворення та стилізація силуетного симетричного зображення (продовження)

4. На складеному навпіл аркуші паперу малюємо візерунок; заштриховуємо елементи, що будуть вирізатися.

5. Вирізуємо заштриховані елементи.

Зверніть увагу! Дрібні деталі зручніше вирізати за допомогою макетного ножа або скальпеля.

6. Акуратно розгортаємо витинанку.

Завдання. Утворення та стилізація силуетного симетричного зображення (продовження)

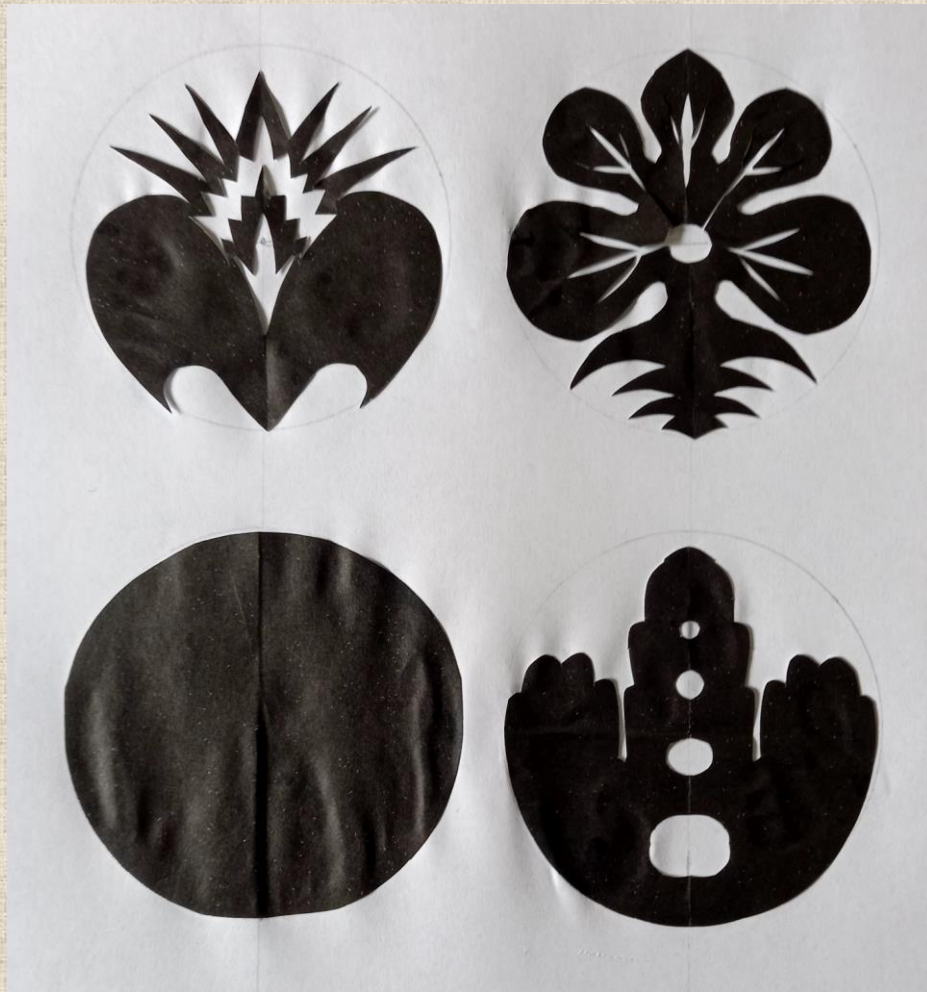
7. Варіанти врівноваження та декорування маси силуету з урахуванням пропорцій основних та другорядних елементів.

Завдання. Утворення та стилізація силуетного симетричного зображення (продовження, підбір кольорових поєднань)

8. Підбираємо найбільш вдале поєднання кольорів фону і симетричного мотиву. Наклеюємо витинанку.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (способи вирізування та декорування симетричної витинанки, відтворюючи форму квітки)

Замора Леля, 15 р.

Ангазорова Вікторія, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки, відтворюючи форму квітки)

Фрагмент витинанки Юлії Датченко «Писанкові півники»

[У Дніпропетровську відкрилася виставка витинанок десяти майстрів. Рукотвори : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки, відтворюючи форму квітки)

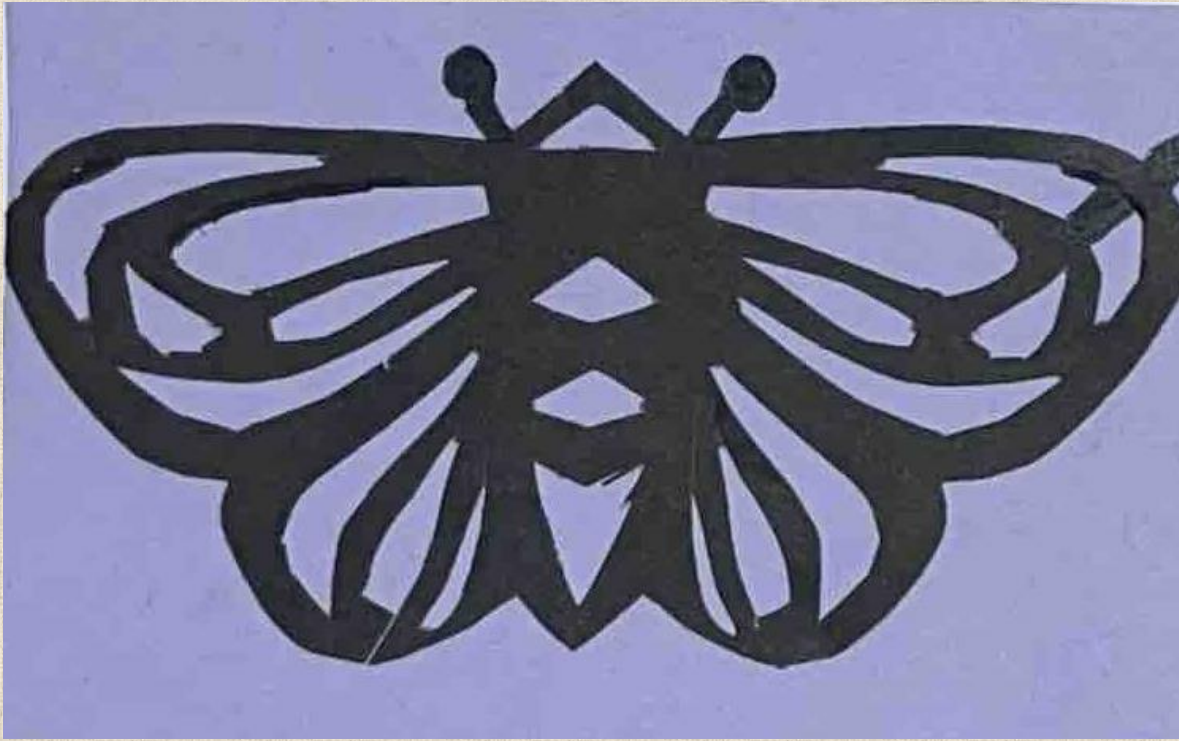

Витинанка Світлани Урбанської

Витинанка Валерія Любаса

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму комахи)

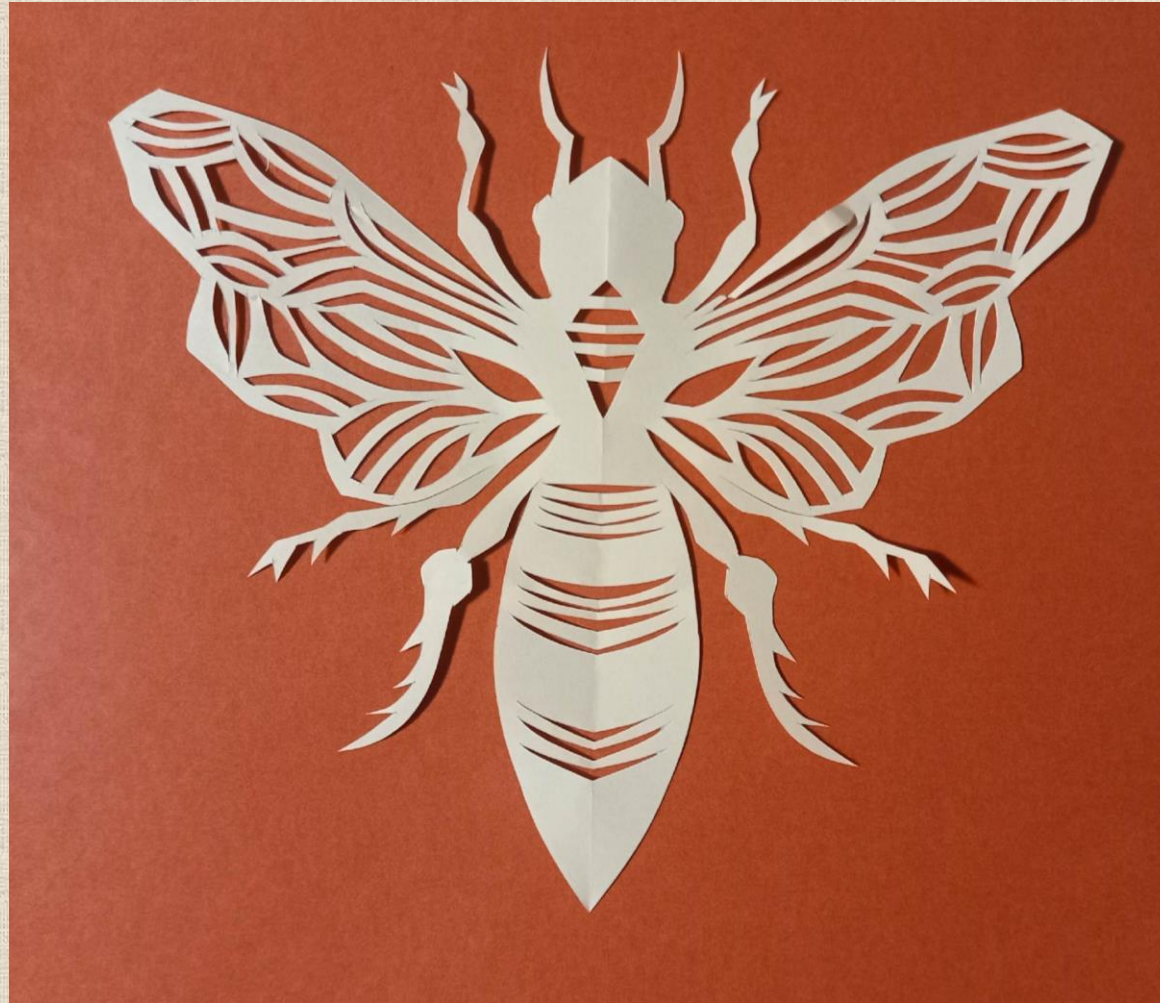

Волькович Ольга, 14 р.

Драчук Рената, 13 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму комахи)

Шльомак Марія, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму комахи)

Витинанка Олени Половна-Васильєвої

Витинанка Дарії Альошкіної

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму птаха)

Замора Марія, 14 р.

Кудім Артем, 13 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму птаха; пошук кольорового поєднання із фоном)

Кукалець Тетяна, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму птаха)

Фрагмент

Витинанка Ірини Кузьменко

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму птаха)

Фрагмент

Витинанка Дарії Альошкіної

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки, відтворюючи форму птаха)

Витинанка Дарії Альошкіної

Витинанка Віктора Співака

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(способи вирізування та декорування симетричної витинанки,
відтворюючи форму голови тварини)

Непокульчицька Марія, 14 р.

Кечко Аліса, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(способи вирізування та декорування симетричної витинанки, відтворюючи форму голови тварини)

Витинанка Андрія Пушкарьова

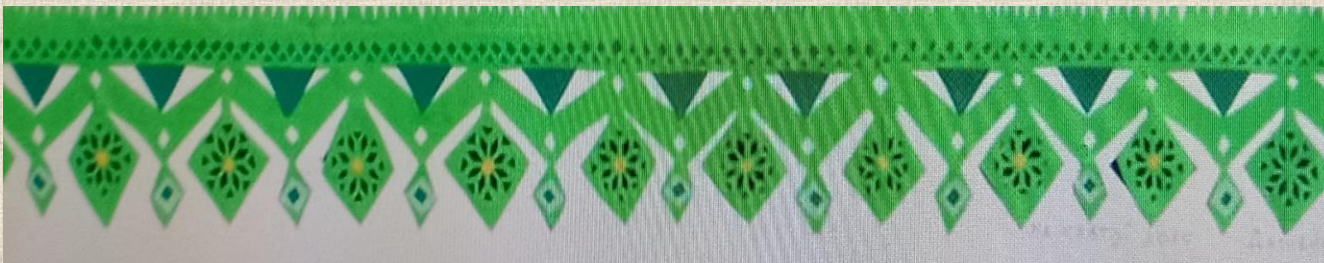
Витинанка Василя Корчинського

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.2. СТРІЧКОВИЙ ОРНАМЕНТ (ХОРОВОДНА ВИТИНАНКА)

Стрічковий орнамент (хороводна витинанка) – це різноманітні візерунки чи фігурки, витнуті у вигляді прямої орнаментальної смужки, зображення на якій ритмічно повторюється або чергується за умови правильно складеного паперу (вдвоє / вчетверо / ввосьмеро).

Геометричний орнамент – це візерунок / узор, побудований на ритмічному повторі геометричних елементів / фігур.

Фрагмент витинанки Юлії Датченко
[Датченко Юлія Валентинівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Фрагмент витинанки Василя Корчинського
[Корчинський Василь Леонтійович. Українська витинанка : вебсайт.](#)

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (геометричний орнамент)

Марич Марія, 12 р.

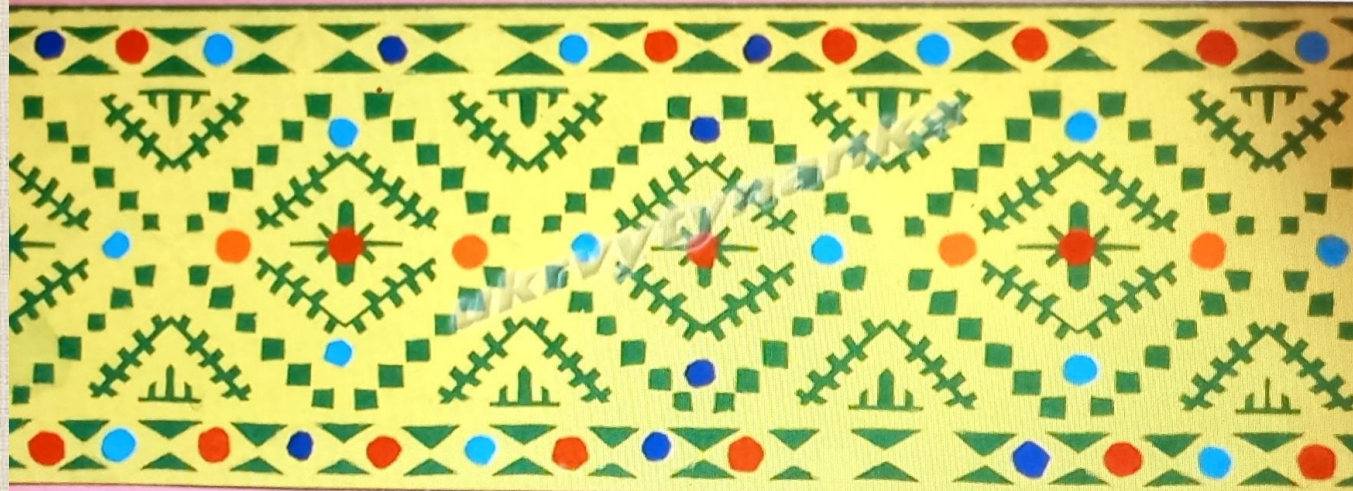

Заїка Ксенія, 13 р.

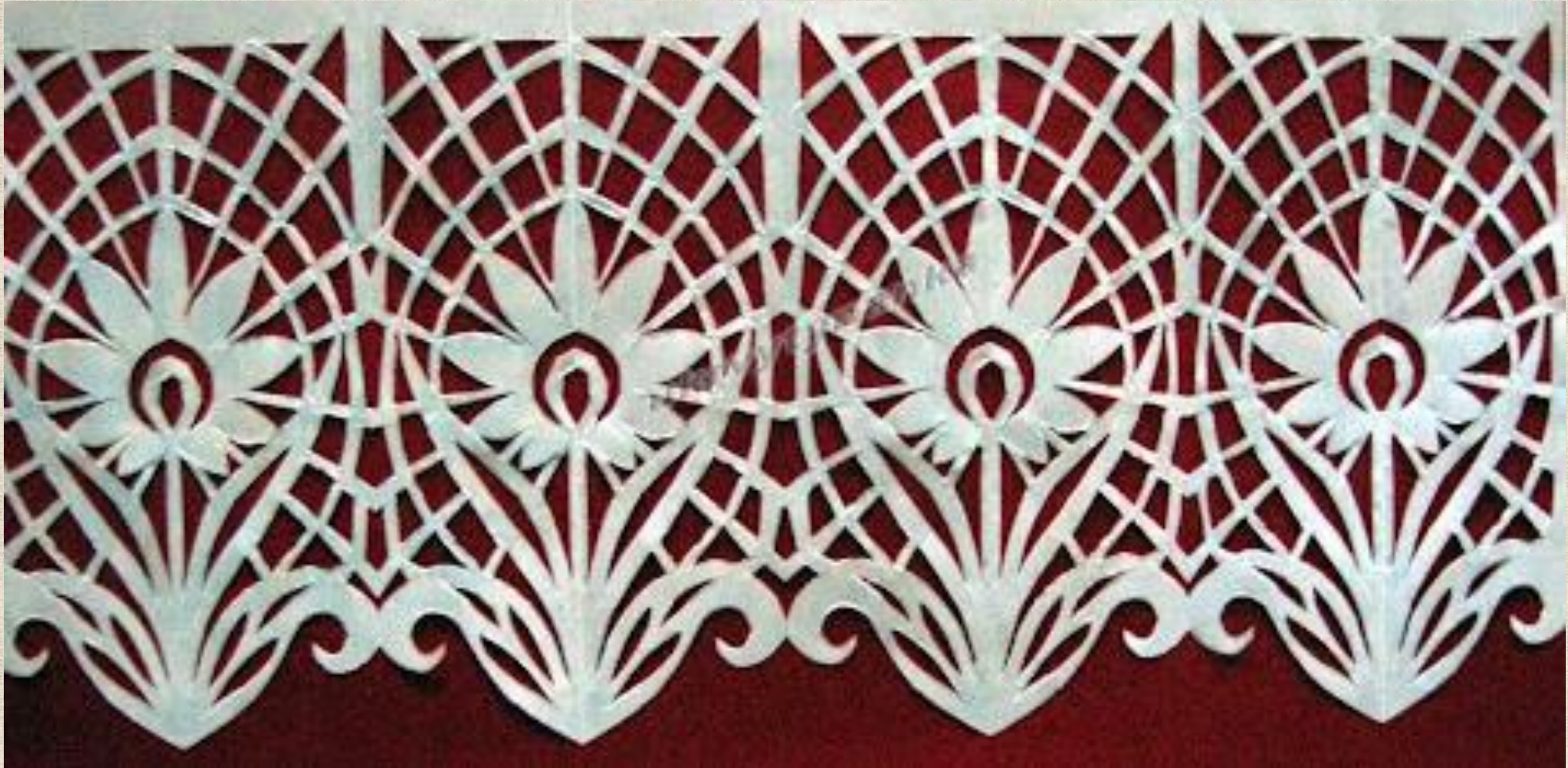
Самійляк Мар'ян, 12 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (геометричний орнамент)

Витинанки Парасковії Липчук

Рослинний орнамент – це спрощене стилізоване зображення рослин або їхніх елементів (може бути утворене за допомогою крапок, плям, комбінації прямих чи кривих ліній, а також інших форм).

Витинанка-фіранка Наталії Сташкевич
[Фіранки Наталії Сташкевич. Українська витинанка : вебсайт.](#)

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ (рослинний орнамент)

Гречиха Сергій, 9 р.

Грицюк Софія, 8 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (рослинний орнамент)

Капелюх Олександра, 15 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (рослинний орнамент)

Роботи з фондів Народного музею «Українська витинанка» Могилів-Подільського центру народної творчості

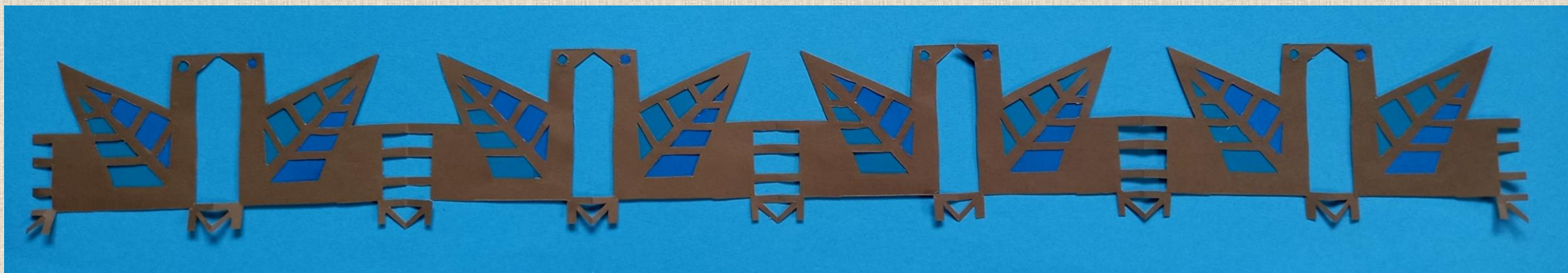

Витинанка невідомого автора

Витинанка Клавдії Гуржій-Крохмаленко

Зооморфний орнамент – це стилізоване зображення птахів, риб, свійських, диких або міфічних тварин.

Витинанки Наталії Пак

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ (зооморфний орнамент)

Візнович Андрій, 9 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (зооморфний орнамент)

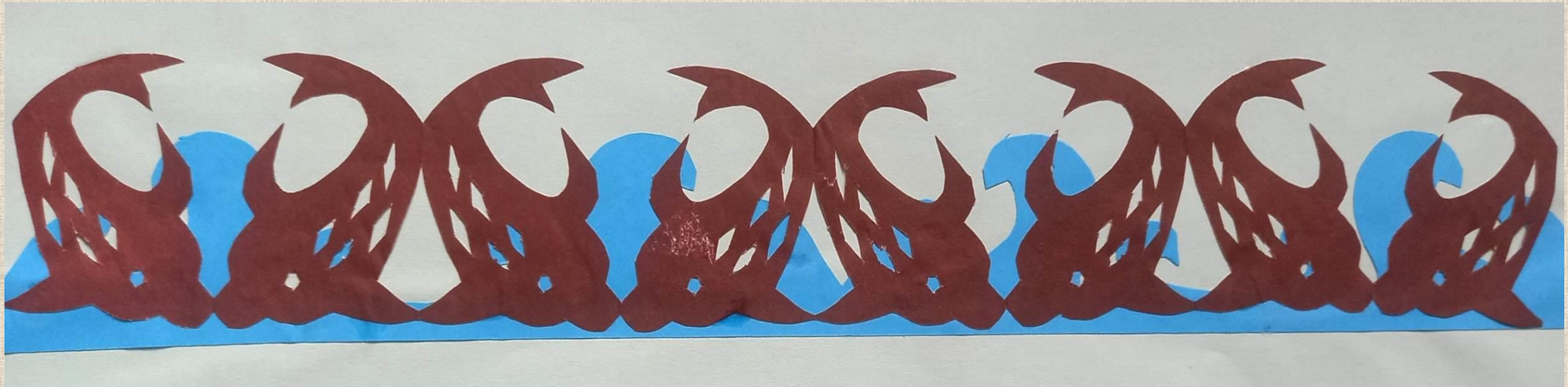

Візнович Софія, 12 р.

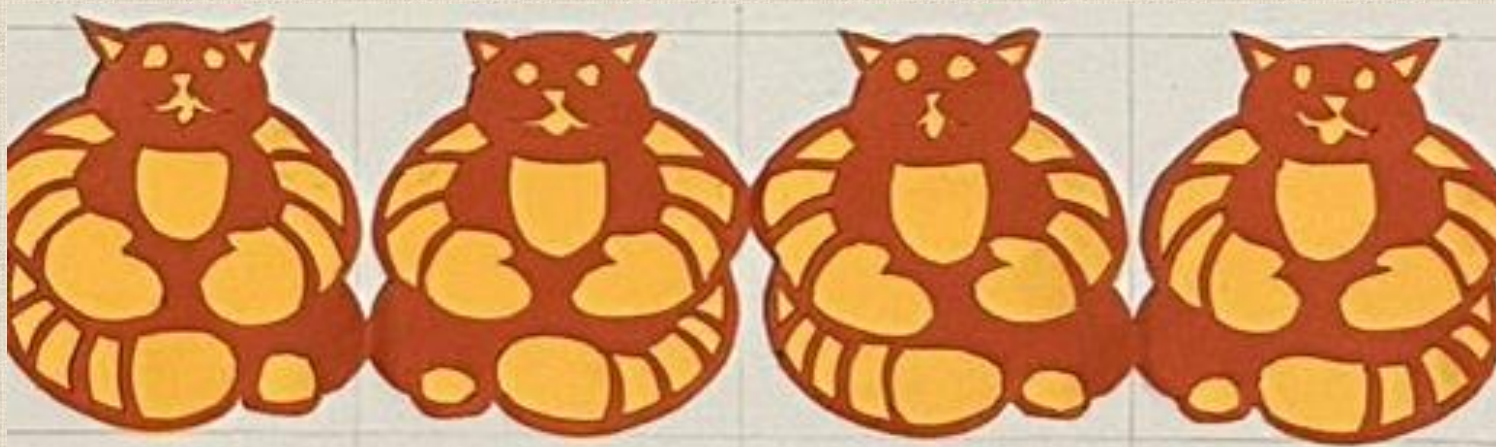

Ромазанова Яланта, 14 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (зооморфний орнамент)

Гречиха Сергій, 12 р.

Капелюх Олександра, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (зооморфний орнамент)

Витинанка Тараса Крамаренка

Антропоморфний орнамент – це реалістичне або стилізоване зображення силуету людини (чоловічої, жіночої, дитячої фігури або окремих частин тіла людини).

Витинанка Ірини Мазурок-Покиданець
[Мазурок-Покиданець Ірина.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (антропоморфний орнамент)

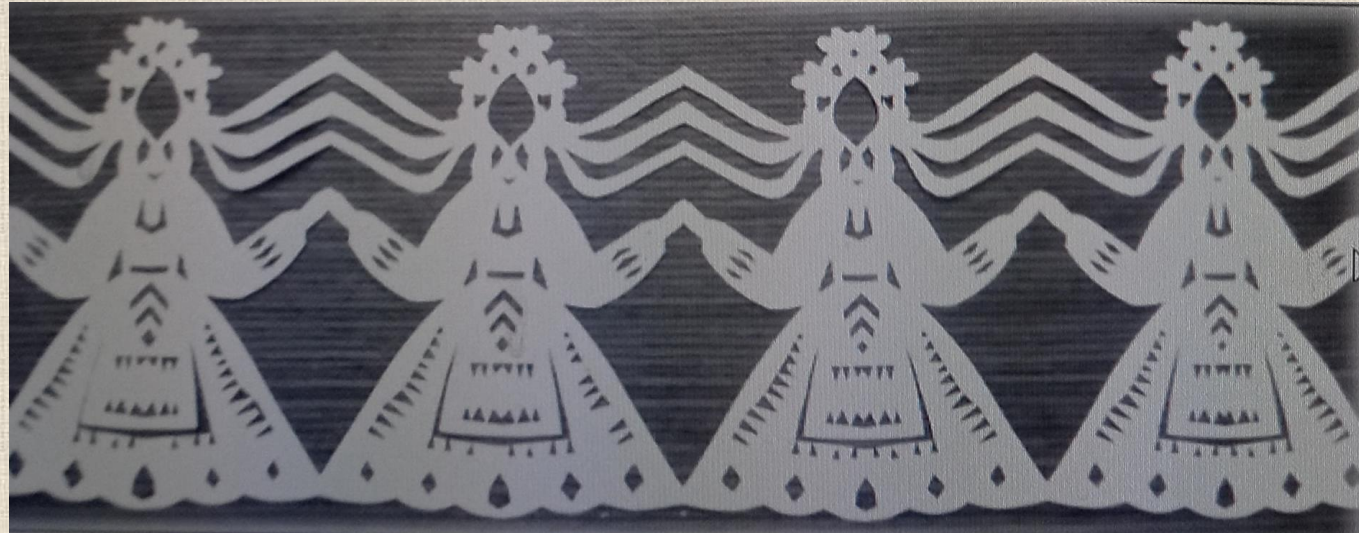

Пустовіт Ксенія, 13 р.

Капелюх Олександра, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (антропоморфний орнамент)

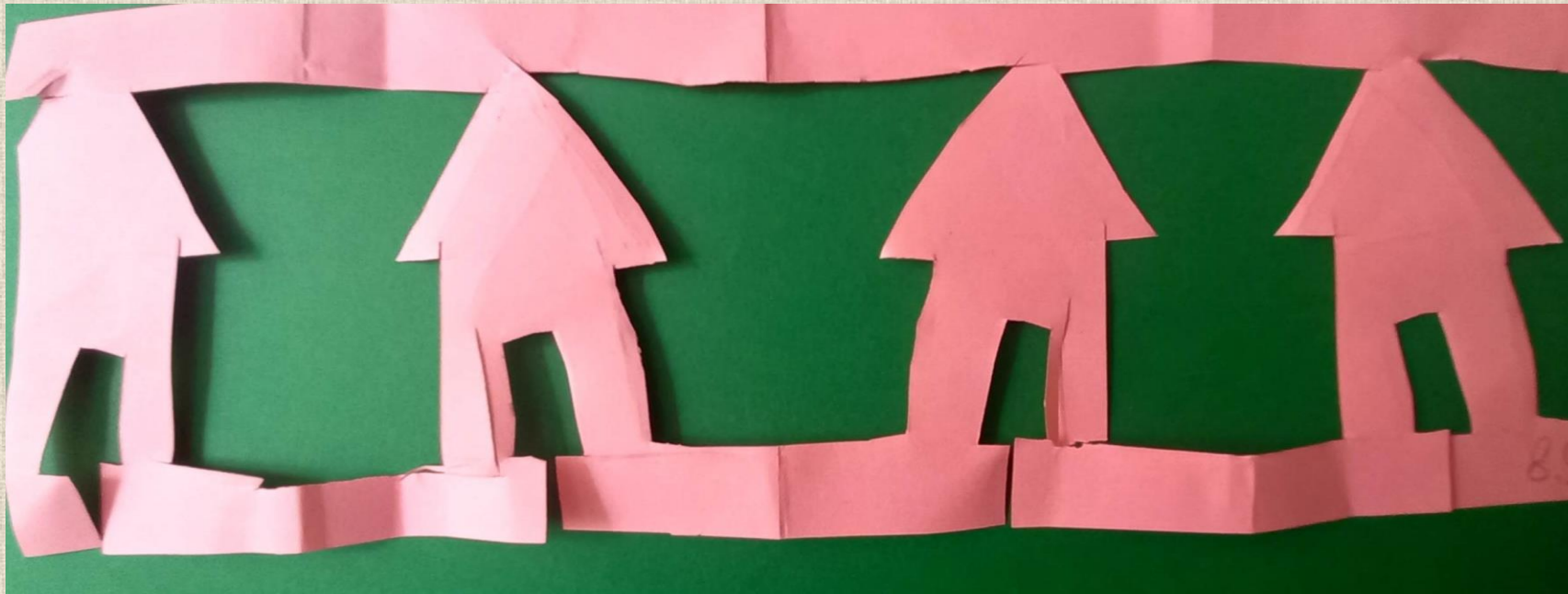
Витинанки Галини Дудар

Архітектурний орнамент – це ритмічне чергування зображень різноманітних великомасштабних чи дрібномасштабних архітектурних елементів, стилізованих або реалістичних (будинки, хати, замки тощо).

Витинанки Олени Маркитан

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ (архітектурний орнамент)

Войнович Сергій, 8 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (архітектурний орнамент)

Бакота Вероніка, 12 р.

Капелюх Олександра, 15 р.

Луковенко Яна, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (архітектурний орнамент)

Витинанка Наталії Пак

Сюжетний орнамент – це ритмічне силуетне зображення з поєднанням різноманітних мотивів (геометричних, рослинних, зооморфних, антропоморфних тощо), за чергуванням яких утворюється історія / сюжет.

Витинанка Василя Корчинського

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (сюжетний орнамент)

Гринішак Інна, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ (сюжетний орнамент)

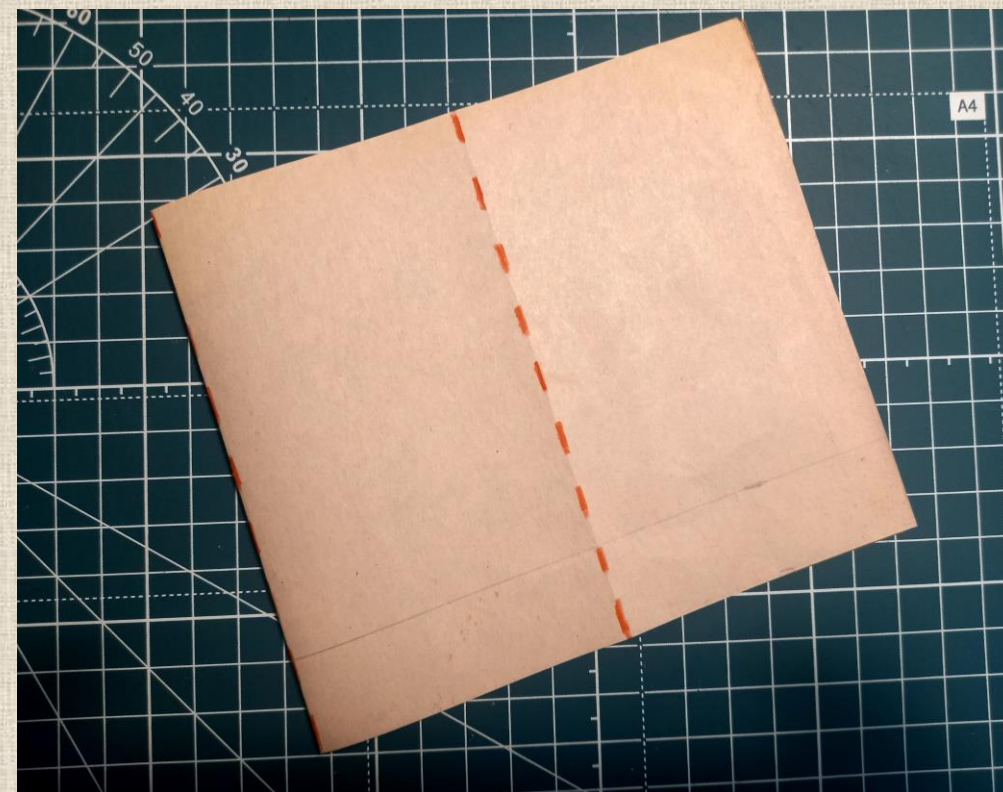

Витинанка Надії Бондаренко «Полонина»

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (на прикладі сюжетного орнаменту; поетапність виконання)

1. Відрізаємо смужку паперу висотою 12 см. Згинаємо навпіл по довжині (місця згинів помічено пунктиром).

2. Отриману паперову заготовку ще раз згинаємо навпіл по довжині.

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (продовження)

Зверніть увагу! Мотив пропонованої хороводної витинанки є прикладом сюжетного орнаменту, який одночасно включає геометричний, рослинний, зооморфний та антропоморфний елементи.

3. На утвореному фрагменті малюємо частину зображення, що буде повторюватися. **Важливо: по боках зображення має поєднуватися.**

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (продовження)

4. Акуратно вирізаємо мотив витинанки.

5. Вирізаний мотив ще раз по довжині складаємо навпіл (для зручності можна скріпити затискачем). Домальовуємо нижню частину візерунку. Акуратно вирізаємо цей елемент.

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (продовження)

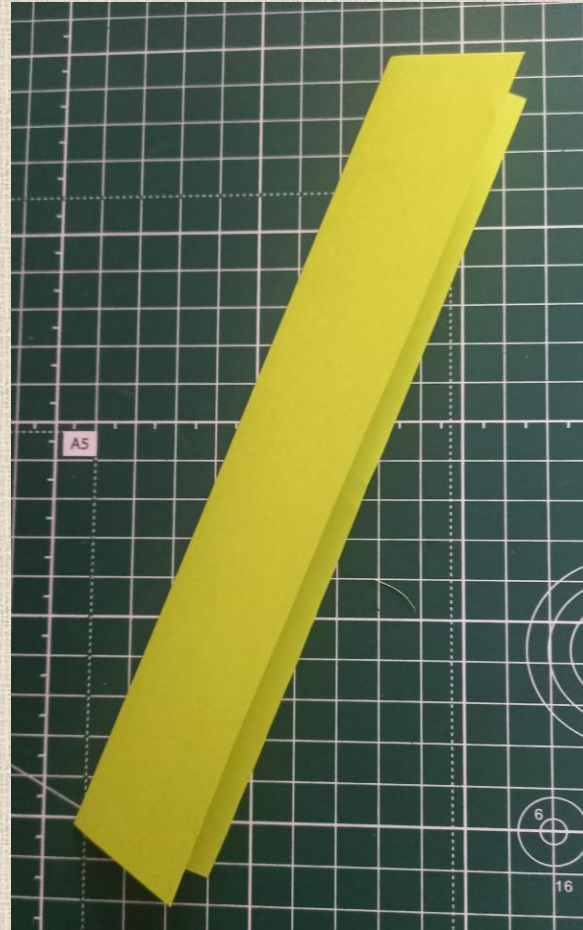

6. Аккуратно разгортаємо витинанку. Підбираємо найбільш вдалий за кольором фон. Наклеюємо.

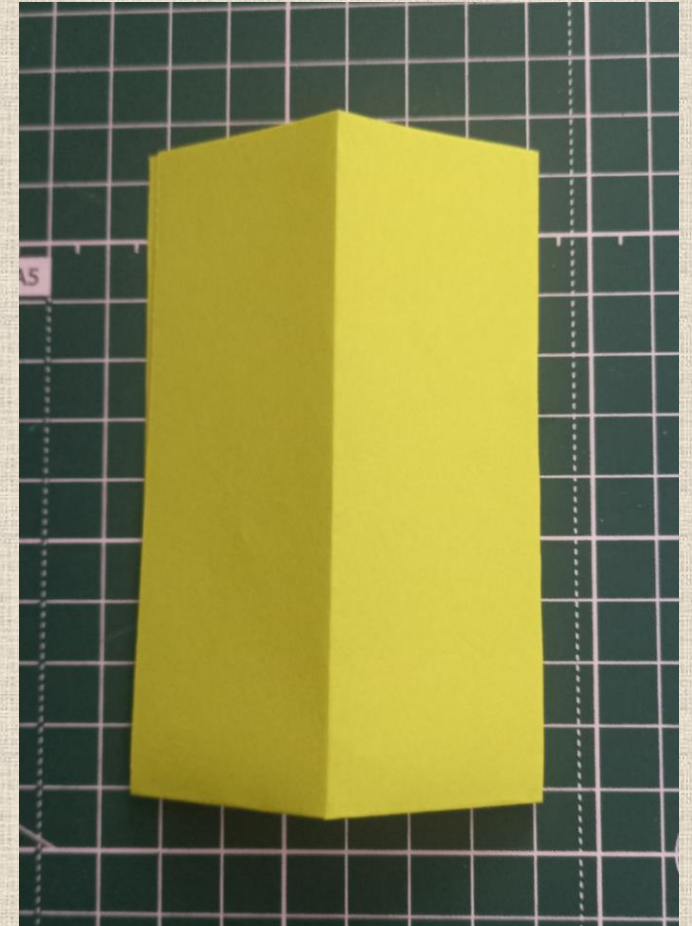
Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (перший варіант ускладнення; поетапність виконання)

7. Відрізаємо смужку паперу
(ширина заготовки 7 см).

8. Смужку згинаємо навпіл
(по ширині).

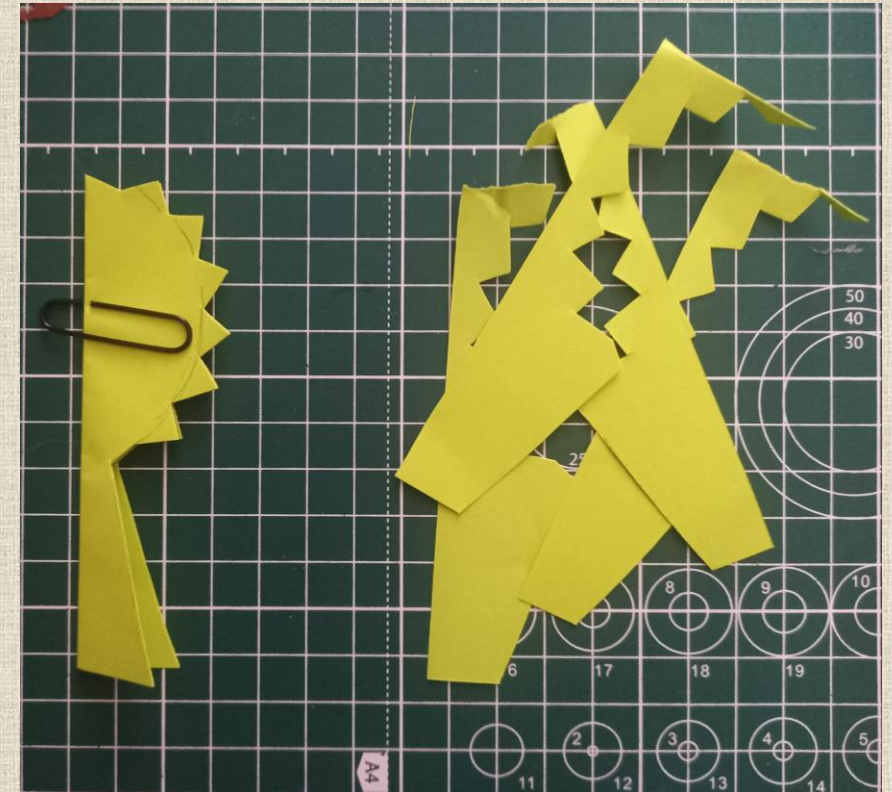

9. Отриману смужку згинаємо
навпіл (по довжині).

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (перший варіант ускладнення; продовження)

10. Фіксуємо заготовку скріпкою. Прикладаємо до готової витинанки (так, щоб лінія згину прилягала до лінії осі квітки). Обмальовуємо силует, трохи відступивши від головного зображення та додаючи декоративний абрис.

11. Вирізуємо. Отримуємо дві ідентичні витинанки-квітки.

**Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки
(перший варіант ускладнення; продовження)**

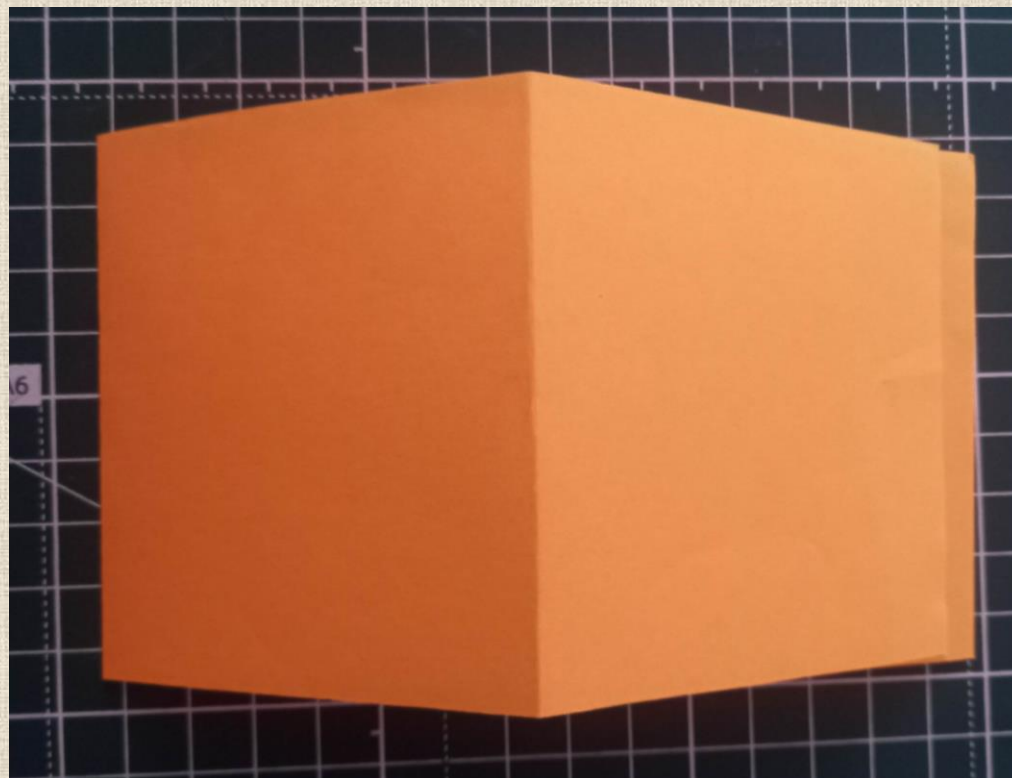

12. Фіксуємо клеєм елементи-квітки до основної хороводної витинанки.

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (другий варіант ускладнення; поетапність виконання)

13. Відрізаємо смужку паперу
(висота заготовки 8,5 см).

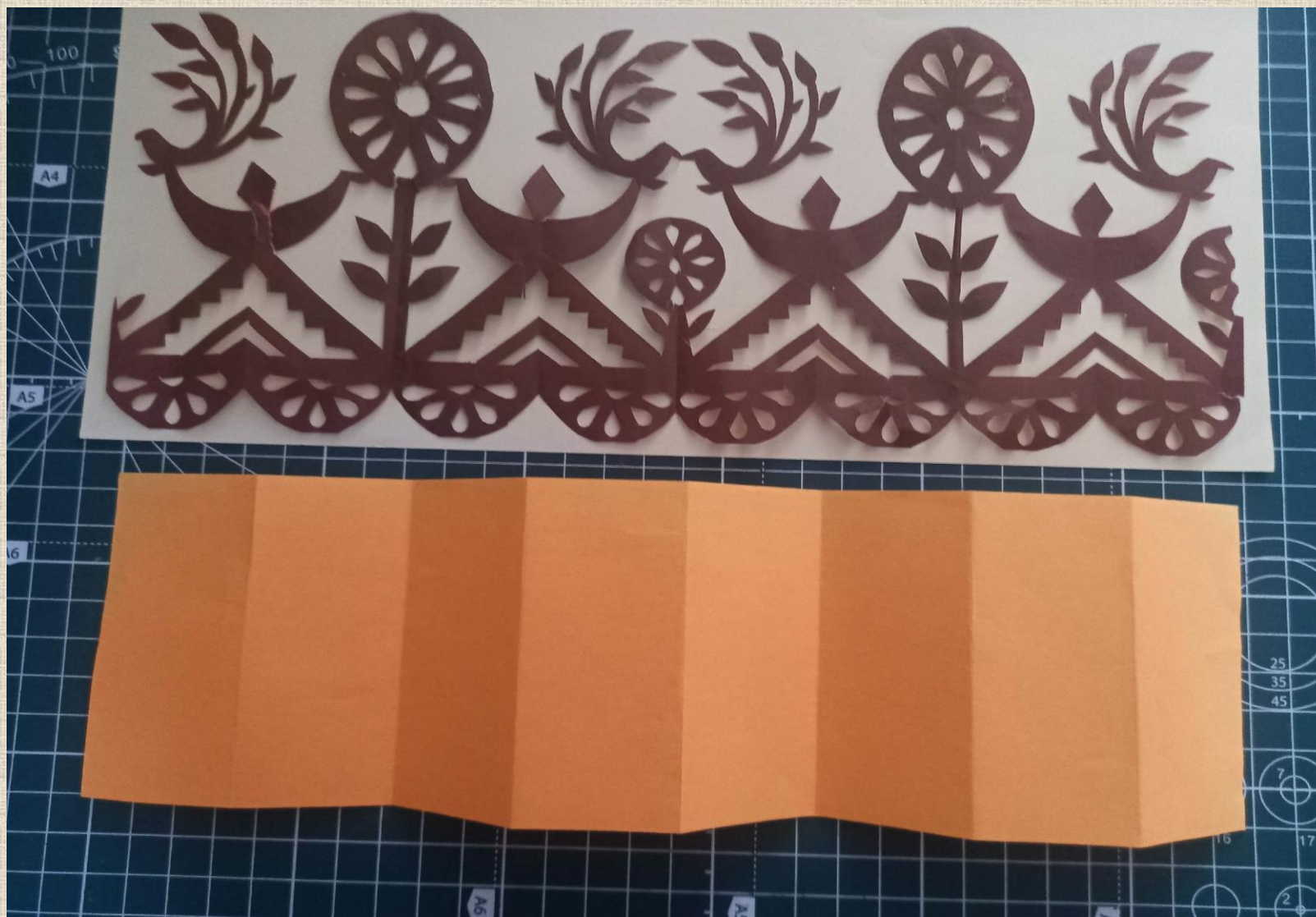

14. Смужку згинаємо навпіл (вздовж).

15. Згинаємо смужку ще
раз навпіл (вздовж).

**Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки
(другий варіант ускладнення; продовження)**

16. Має утворитися така смужка..

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (другий варіант ускладнення; продовження)

17. Закріплюємо заготовку скріпкою або затискачем. Прикладаємо до готової витинанки (так, щоб лінія згину прилягала до лінії осі Берегині). Малюємо трикутник. **Важливо!!! Правий нижній край заготовки не дорізати до самого низу, щоб смужка не роз'єдналася.**

**Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки
(другий варіант ускладнення; продовження)**

18. Отримуємо таку смужку з трикутниками.

Завдання. Створення стрічкового орнаменту / хороводної витинанки (другий варіант ускладнення; продовження)

19. Підкладаємо під попередньо утворену витинанку смужку з трикутниками та наклеюємо її.
20. Підбираємо найбільш вдалий колір для загального фону.

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.3. ЗМІСТОВНО-ЦІЛІСНА ВИТИНАНКА

Змістовно-цілісна витинанка – це художній твір, у якому всі елементи гармонійно поєднані та підпорядковані єдиному задуму, ідеї.

Основними ознаками в такій витинанці постають: **єдність змісту і форми** (всі елементи композиції працюють на розкриття змісту, ідеї), **внутрішня цілісність**, **завершеність**, **виразність**, **організованість**.

Внутрішня цілісність композиції також є дуже важливим принципом побудови, оскільки всі елементи повинні бути взаємопов'язані та взаємозалежні. Така композиція не містить випадкових або зайвих елементів.

Витинанка Дмитра Власійчука

6.4.3. ЗМІСТОВНО-ЦІЛІСНА ВИТИНАНКА

Композиційний центр у витинанці – це та частина композиції, яка найбільше привертає до себе увагу; несе найбільше змістовне навантаження: містить головний об'єкт, подію або ідею твору.

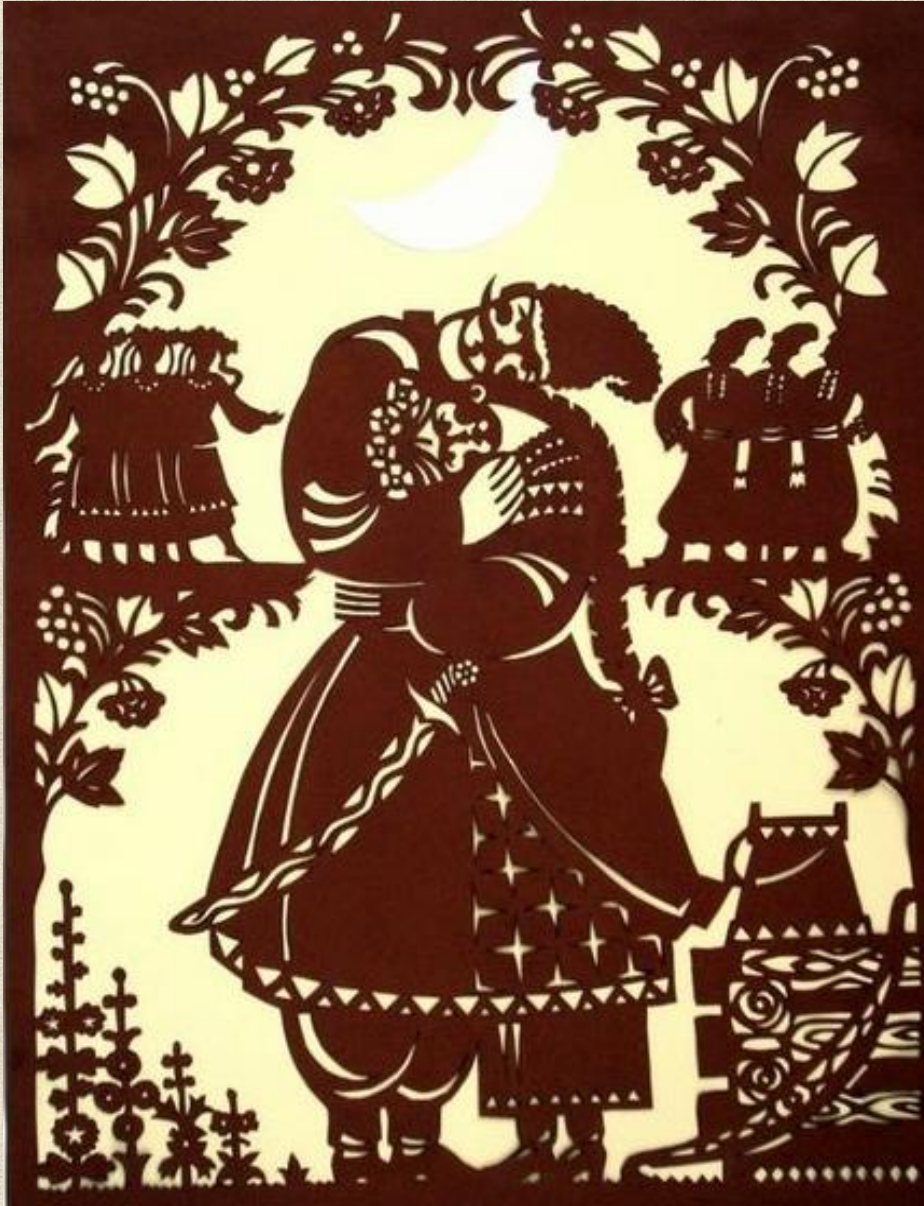
Композиційний центр має безпосередній зв'язок з побудовою форми, її заповненням, розміщенням елементів на площині. Для цього використовуються такі засоби: **графічність** (плями, силуети, смужки), **формат, колір, розмір, фактура, текстура, ажурність**.

Композиційний центр завжди знаходиться в полі зору, ми бачимо його більш детально і завжди чітко вирізняємо. Визначити / виділити композиційний центр можна за декількома ознаками.

Витинанка Олесі Вакуленко

6.4.3. ЗМІСТОВНО-ЦІЛІСНА ВИТИНАНКА

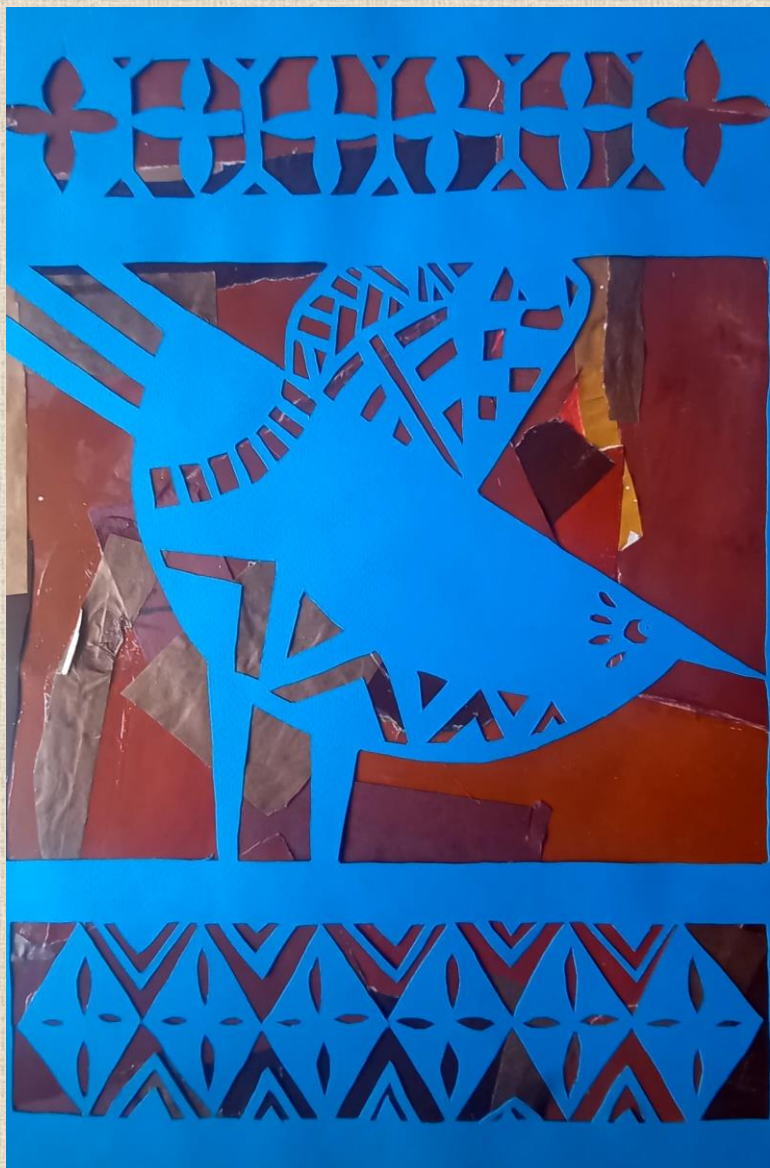
Визначення композиційного центру за розміром елементу / елементів.

Всі додаткові / другорядні елементи у витинанці порівнюються з розміром композиційного центру, при цьому вплив масштабу / величини композиційного центру поширюється на всі інші елементи.

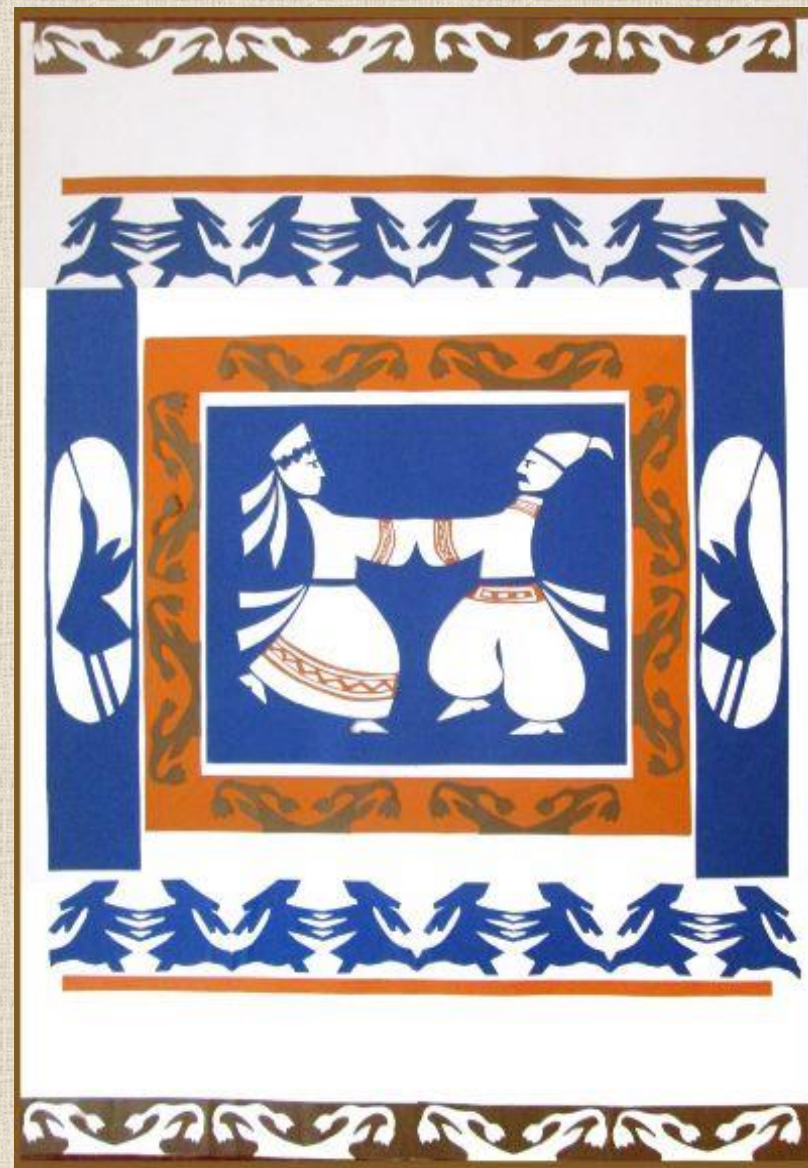
Витинанка Тараса Крамаренка

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

(виділення композиційного центру за допомогою розміру)

Пустовіт Ксенія, 13 р.

Сорока Катерина, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(виділення композиційного центру за допомогою розміру)

Витинанка Наталії Пак

6.4.3. ЗМІСТОВНО-ЦІЛІСНА ВИТИНАНКА

Визначення композиційного центру за кольором.

Щоб створити кольорову композицію треба поєднати два або декілька кольорів. Основним критерієм поєднання кольорів є візуальне сприйняття, яке дозволяє передати бажаний настрій. Контраст світлих і темних, теплих та холодних кольорів значно більше підсилює композиційний центр ніж поєднання в нюансній колірній гамі.

Правильне поєднання кольорів створює відчуття єдності та завершеності.

Використання кольорів з урахуванням їх символіки може додати композиції глибини та змістовності.

Витинанка Миколи Теліженка

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

(виділення композиційного центру за допомогою кольору)

Полатайко Лідія, 12 р.

Пилип'юк Христина, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(виділення композиційного центру за допомогою кольору)

Витинанка Наталії Онанко

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(виділення композиційного центру за допомогою розміру та кольору
з використанням стрічкових орнаментів,
виконаних на попередніх уроках)

Вишневська Анна, 12 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(виділення композиційного центру за допомогою розміру та кольору
з використанням стрічкових орнаментів,
виконаних на попередніх уроках)

Ромазанова Яланта, 11 р.

Савінець Віра, 12 р.

6.4.3. ЗМІСТОВНО-ЦІЛІСНА ВИТИНАНКА

Визначення композиційного центру за фактурою.

Фактура – це властивість поверхні матеріалу, яка характеризується її жорсткістю, гладкістю, блиском, зернистістю, щільністю тощо. Фактура може бути різноманітною, оскільки залежить від методу обробки поверхні різними інструментами або пристроями.

Поєднання у витинанці гладких та фактурних / рельєфних поверхонь підсилюють композиційний центр, загострюють почуття, поглиблюють візуалізацію, надають іншого звучання твору. Фактура може створити цікавий візуальний контраст, який зробить композиційний центр більш помітним.

Витинанка Наталії Пак

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (виділення композиційного центру за допомогою фактури)

Чуйко Анна, 14 р.

Бондаренко Сергій, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(виділення композиційного центру за допомогою фактури)

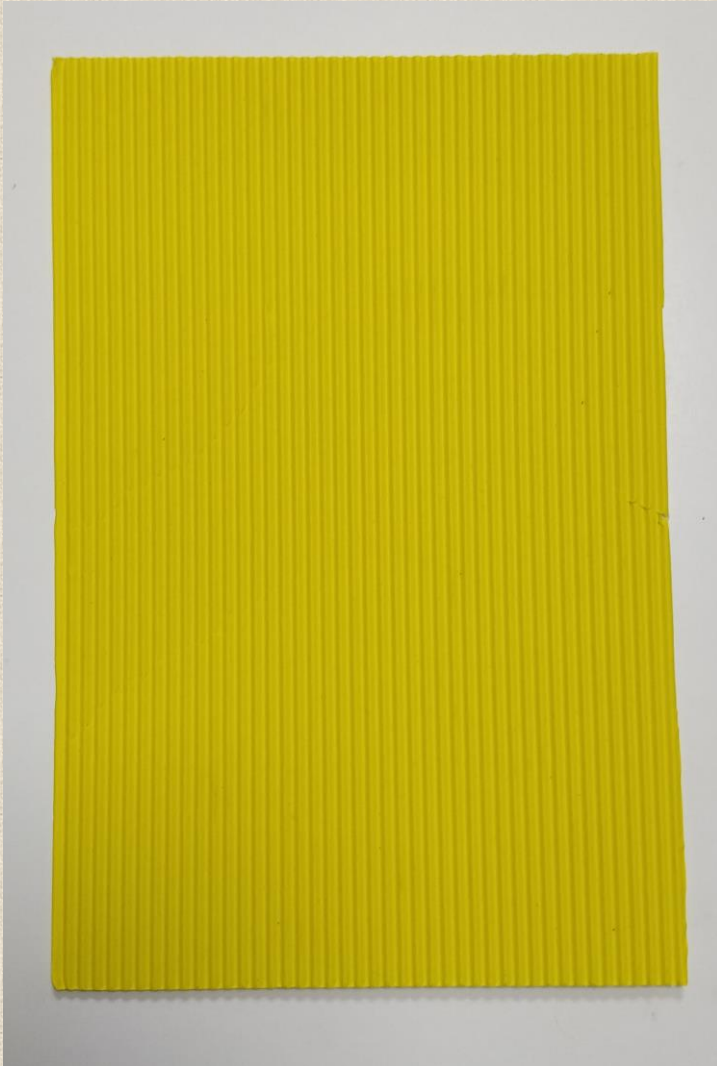
Витинанка Надії Бондаренко

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (поетапність виконання; перший етап – розробка ескізу)

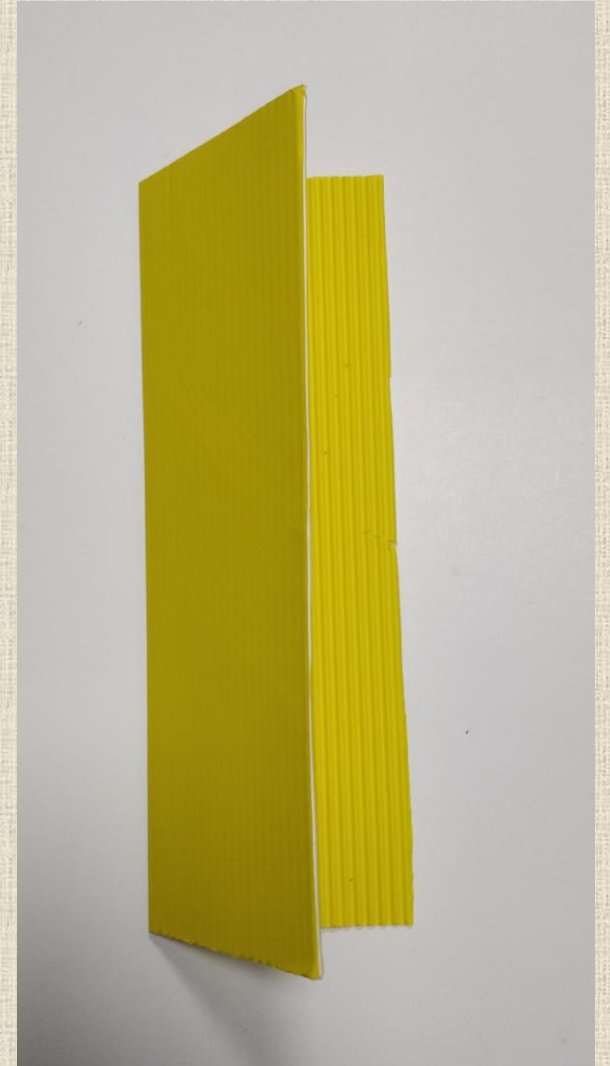
1. На папері формату А5 розробляємо ескіз майбутньої витинанки (наприклад, це буде торт). Компонуємо стрічкові орнаменти з попереднього уроку (бажано розглянути декілька варіантів стрічкових орнаментів і обрати найкращий).

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; другий етап – виділення композиційного центру
за допомогою розміру, кольору і фактури)**

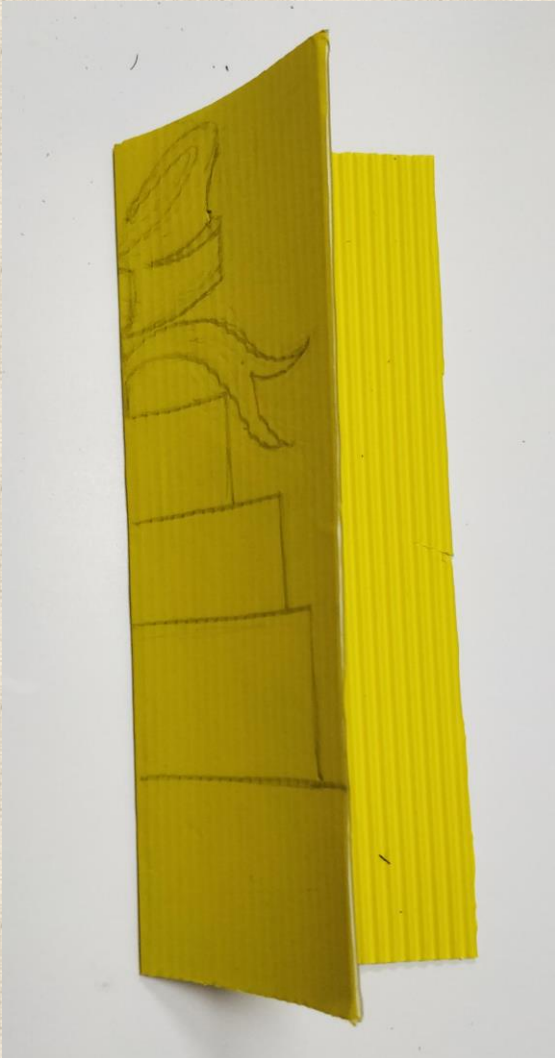

2. Із гофрованого паперу вирізаємо заготовку для опорної поверхні торта, що саме і виступатиме центром композиції – прямокутник висотою 22 см та шириною 14 см.

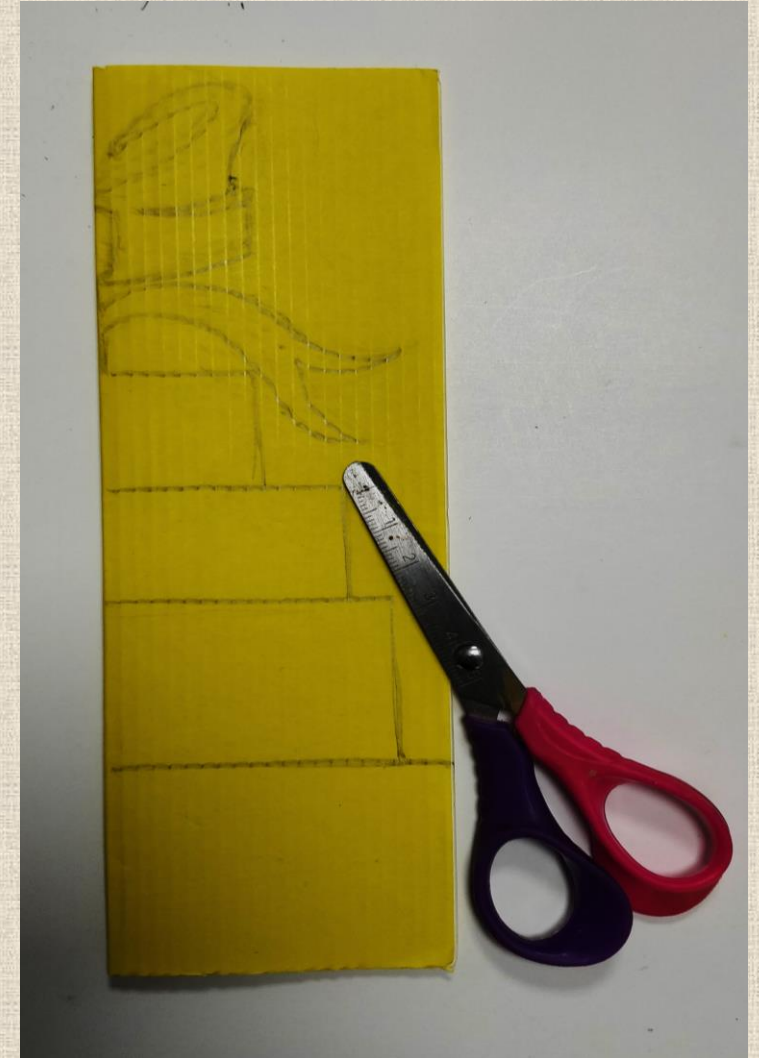
3. Згинаємо заготовку навпіл (по ширині).

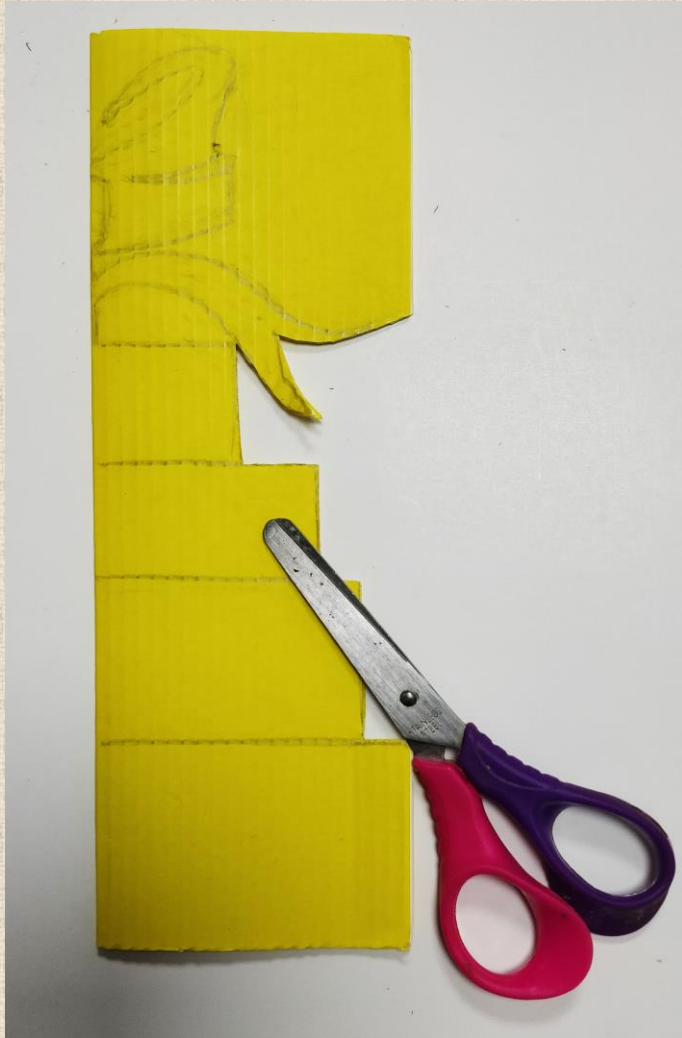
**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; другий етап – виділення композиційного центру
за допомогою розміру, кольору і фактури)**

4. По згину (на осі симетрії) малюємо силует торта (половина зображення).

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; другий етап – виділення композиційного центру
за допомогою розміру, кольору і фактури)**

5. Вирізуємо промальований силует, комбінуючи різні інструменти.

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; другий етап – виділення композиційного центру
за допомогою розміру, кольору і фактури)**

6. Акуратно розгортаємо вирізаний силует. Отримуємо такий результат.

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; третій етап – підбір стрічкових орнаментів)**

Зверніть увагу! Для створення різних шарів торта підбираємо стрічкові орнаменти, що були вирізані на попередніх уроках (стрічковий орнамент з геометричними, рослинними, тваринними мотивами та архітектурними елементами).

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; четвертий етап – використання стрічкових орнаментів)**

7. Складаємо загальну композицію, узгоджуємо колірні поєднання.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; четвертий етап – використання стрічкових орнаментів)

8. Підбираємо найбільш вдалий фрагмент стрічкового орнаменту. Виставляємо його симетрично відносно осі симетрії заготовки торта. Кожну смужку стрічкового орнаменту підрізаємо відповідно до розмірів різних шарів (починаємо з нижнього найширшого шару).

9. Точково наносимо клей, приклеюємо.

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; четвертий етап – використання стрічкових орнаментів)**

10. Аналогічно повторюємо з кожною наступною смужкою, акуратно наклеюючи стрічкові орнаменти (знизу догори).

**Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції
(продовження; четвертий етап – використання стрічкових орнаментів)**

11. Перевертаємо витинанку на зворотний бік. Зрізаємо зайві елементи стрічкових орнаментів.

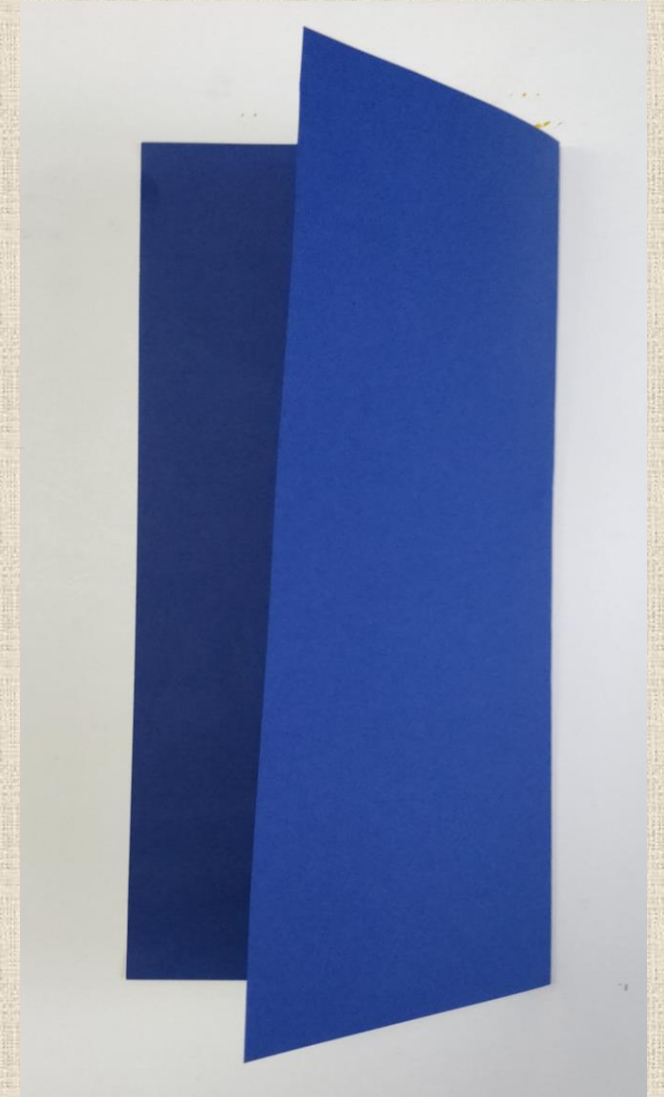

12. Отримуємо такий результат.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; п'ятий етап – утворення підкладного фону)

13. Для фону обираємо аркуш паперу контрастного кольору форматом А4. Згинаємо аркуш паперу навпіл по ширині (отримуємо вертикальну вісь симетрії).

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; п'ятий етап – утворення підкладного фону)

14. Вісь симетрії витинанки (торт) суміщаємо із вертикальною віссю фону. Згідно з ескізом уточнюємо розміри та розташування прорізних елементів фону, намічаємо їх.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; п'ятий етап – утворення підкладного фону)

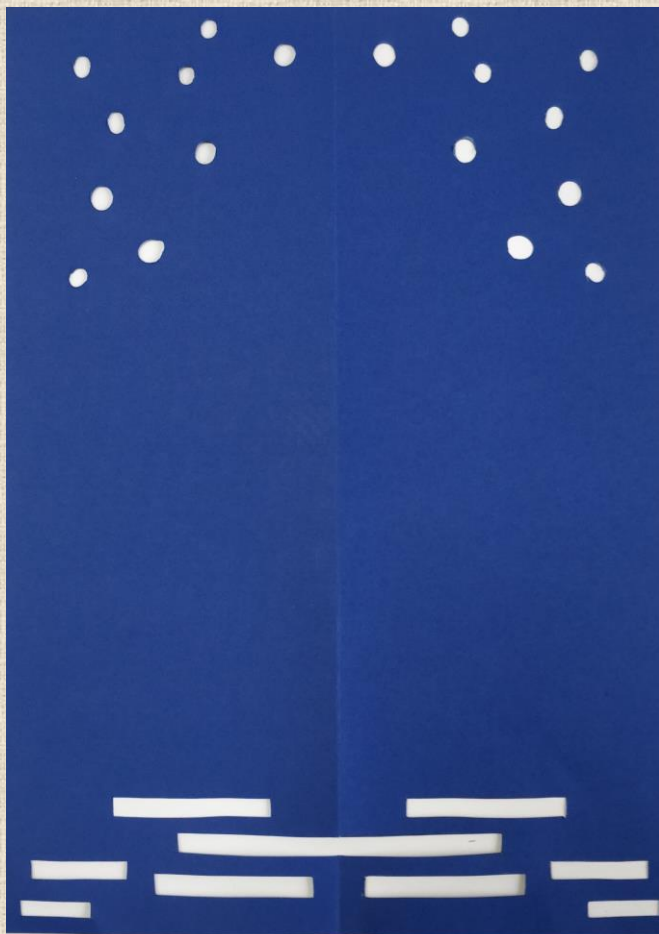

15. Вирізуємо намічені елементи.

Зверніть увагу! Для елементів округлої форми використовуємо напівкруглі різці по дереву.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; п'ятий етап – утворення підкладного фону)

16. Розгортаємо витинанку і підбираємо найбільш ефектний фактурний папір для підкладання (гофрований або з блискітками).

Зверніть увагу! На різних ділянках фону можна використовувати фактурний папір різного типу.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (продовження; п'ятий етап – утворення підкладного фону)

17. Точково наносимо клей по великих площинах на зворотному боці. Наклеюємо цей аркуш на обрані фрагменти фактурного паперу.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (завершальний етап)

18. З'єднуємо всі готові елементи в одну композицію: для цього точково наносимо клей на зворотний бік торта, суміщаємо вісь симетрії торта з віссю симетрії фону і приклеюємо.

Завдання. Створення змістовно-цілісної композиції (завершальний етап)

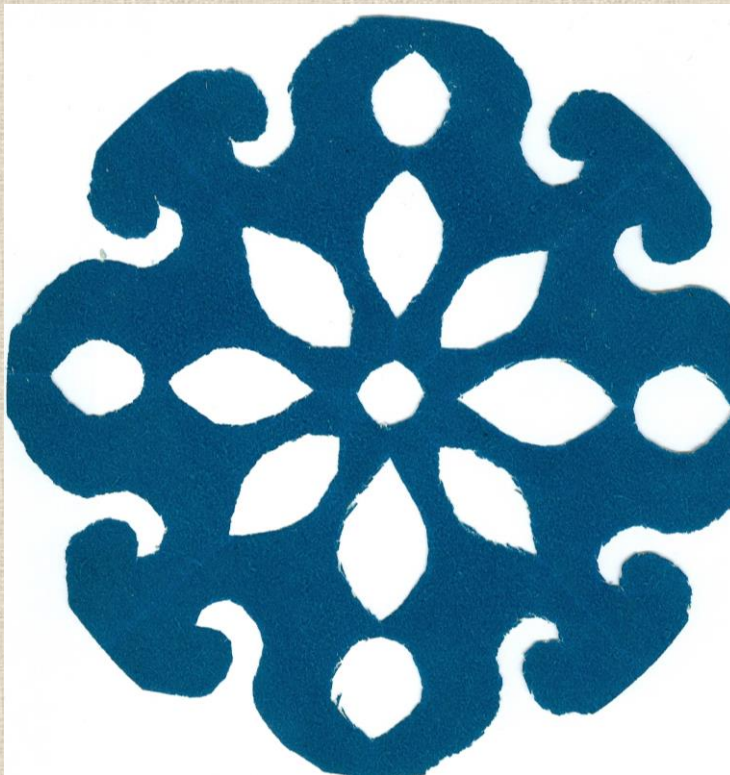
19. Отримуємо змістовно-цілісну витинанку з чітко вираженим композиційним центром.

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.4. ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

Центрально-обертову витинанку ще також називають багатоосьовою.

Форму такої витинанки можна отримати в результаті обертів певної частини зображення навколо **центру симетрії** (це точка, відносно якої фігура переміщується на певний кут). До того ж у центрально-обертовій витинанці можна виокремити **декілька осей дзеркальної симетрії, що були отримані під час обертів**.

Витинанки Білан Розалії, 1962 рік.
Фонди Музею мистецтв Прикарпаття,
м. Івано-Франківськ

Способи складання паперу для витинанки

Центрально-обертова витинанка передбачає відповідний спосіб складання паперу для отримання певної кількості осей.

Якщо папір складають вчетверо, то такий спосіб називають **«четверик»**.

Зверніть увагу! На представленому фото витинанку створено в результаті таких операцій: «складаємо, малюємо, вирізуємо, розрізаємо, перевертаємо два елементи, що стоять по діагоналі один проти одного»; папір має бути двостороннім одноколірним.

Витинанка Василя Корчинського

Способи складання паперу для витинанки

Якщо папір складають ввосьмеро – **«восьмерик»**.

Зверніть увагу! Папір можна складати в ще більшу кількість шарів, проте, потрібно враховувати, що з кожним складанням товщина, яку потім потрібно буде прорізати, збільшується і працювати стає значно важче.

Витинанка Ірини Зяткіної

БАГАТООСЬОВА ВИТИНАНКА

Під час розгортання вже вирізаної витинанки утворюється композиція, ритмічні елементи якої розташовуються рівновіддалено та під однаковим кутом навколо центру, формуючи ніби «сонячні промені» (що особливо помітно на основі композиції в колі).

Витинанка Надії Елеон

Уточнення форми повторюваного фрагменту композиції (антропоморфний мотив)

Залежно від способу складання квадратного аркуша паперу вчетверо («двічі по діагоналі» чи «по вертикалі та по горизонталі») форма повторюваного фрагменту композиції / форма фрагменту, що буде обертатися, може бути вписана в трикутник або у квадрат.

Складання паперу «по діагоналі»

Зверніть увагу! На представленому фото витинанку створено в результаті таких операцій: «складаємо, малюємо, вирізуємо, розрізаємо, перевертаємо два елементи, що стоять по вертикалі один проти одного»; папір має бути двостороннім одноколірним.

Витинанка Василя Корчинського

Уточнення форми повторюваного фрагменту композиції (зооморфний мотив)

Складання паперу «по вертикалі та по горизонталі»

Зверніть увагу! На представленому фото витинанку створено в результаті таких операцій: «складаємо, малюємо, вирізуємо, розрізаємо, перевертаємо два елементи, що стоять по діагоналі один проти одного»; папір має бути двостороннім одноколірним.

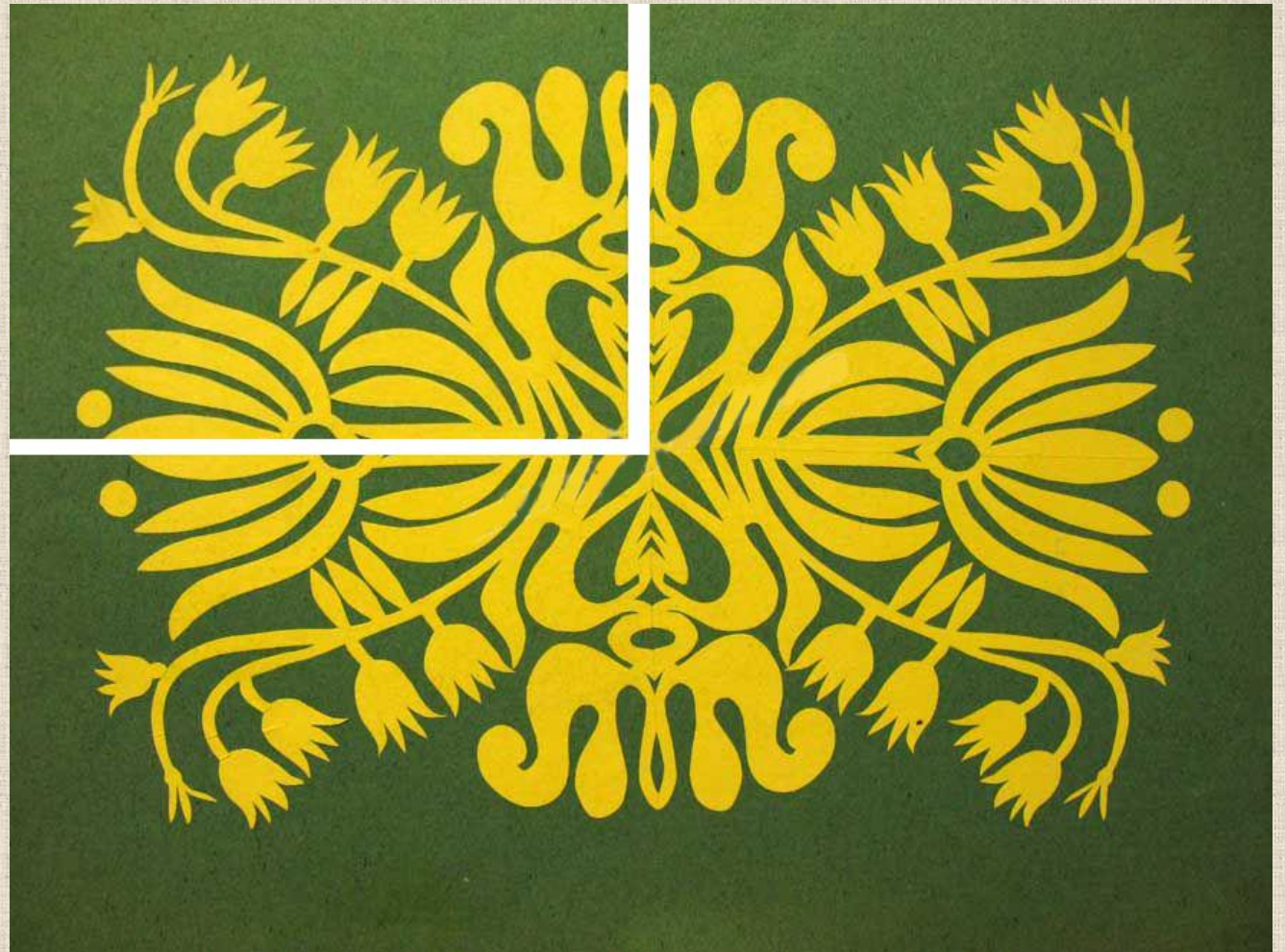

Витинанка Василя Корчинського

Уточнення форми повторюваного фрагменту композиції (продовження; рослинний мотив)

У разі складання прямокутного аркуша паперу вчетверо («по вертикалі та по горизонталі») також можна «збільшити» форму повторюваного фрагменту до прямокутника.

**Складання паперу «по вертикалі
та по горизонталі»**

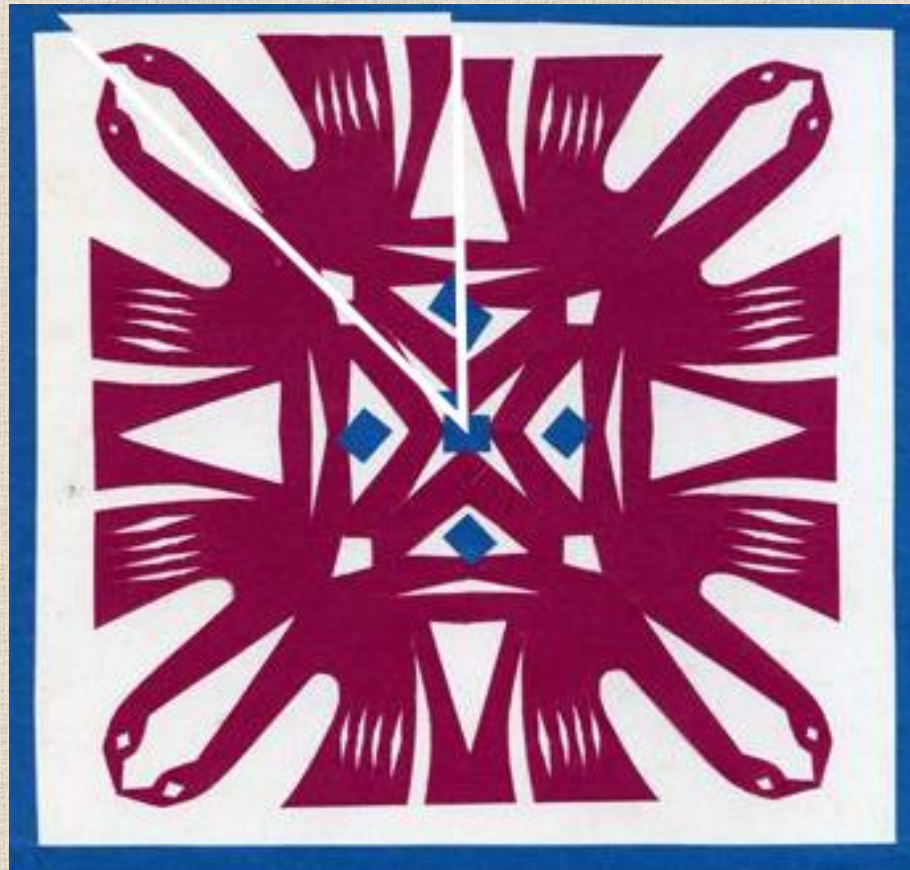

Витинанка Катерини Каркадим

Уточнення форми повторюваного фрагменту композиції (продовження; рослинний та геометричний мотиви)

Зверніть увагу! Щоб витинанка «не розпадалася», у місцях згину елементи зображення на повторюваному фрагменті повинні кріпитися один до одного хоча би в декількох точках.

Складання паперу «по вертикалі, по горизонталі та по діагоналі»

Витинанка Зінаїди Косицької

Витинанка Олександри Дереновської

ОДНОАРКУШЕВА ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

Поширеним мотивом традиційної центрально-обертової витинанки є так звані **«зірочки»** або **«квіточки-сонечка»**. Легкий спосіб складання так паперу сприяв їхньому поширенню.

[Настінні паперові прикраси. Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В.Г. Заболотного.](#)

«Настінні паперові прикраси Кам'яниччини»

ОДНОАРКУШЕВА ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

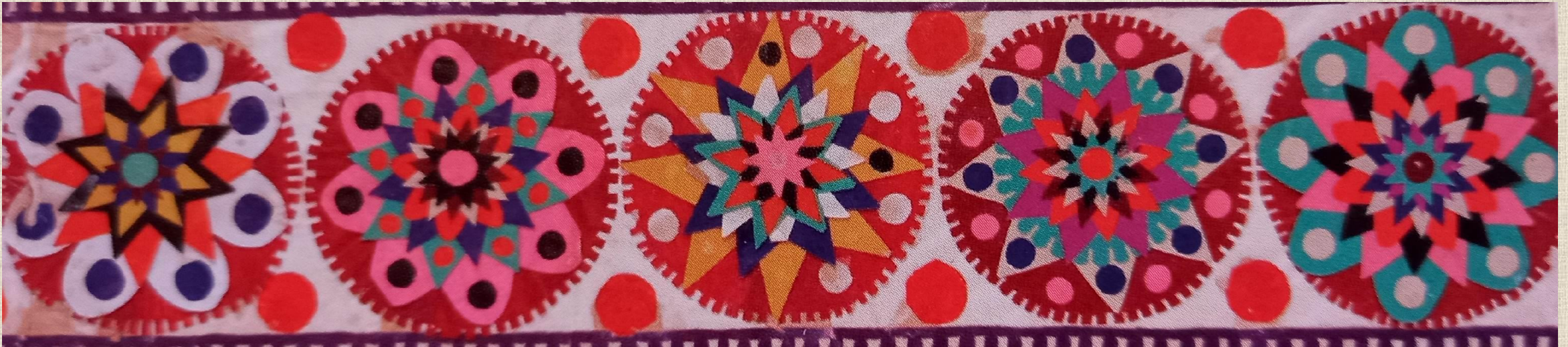
Представлена група витинанок називається «**розетами**» і складається з різноманітних ажурних зірочок, ромбів, квадратів (усі витинанки одинарні).

Фрагменти витинанок. «Настінні паперові прикраси Кам'янецьчини»

НАКЛАДНА БАГАТОШАРОВА ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

За способом виконання розрізняють **накладні** та **складені** центральньо-обертові витинанки. Найпоширенішим прикладом **накладної витинанки** є «зірка-квітка» / «сонечко» – коли на розеткову одинарну витинанку «гіркою» наклеювали близькі за формою, проте щораз менші за розміром зображення іншого кольору. Так утворювалася багатошаровість та багатоколірність.

Фрагмент серії витинанок «Хрестики» с. Стриганці, Івано-Франківська область

ОДНОАРКУШЕВА СКЛАДЕНА ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

Складена витинанка – це ціла композиція, елементи якої складаються поруч один з одним та гармонійно поєднуються між собою (за формою, масою, розміром, кольором), утворюючи єдине ціле.

Серія витинанок «Хрестики» с. Стриганці, Івано-Франківська область

ОДНОАРКУШЕВА СКЛАДЕНА ЦЕНТРАЛЬНО-ОБЕРТОВА (ДОЛЬОВА) ВИТИНАНКА

Конфігурація загальної композиції складених витинанок буває дуже різноманітною: у вигляді килимка, смуг, геометричних фігур тощо.

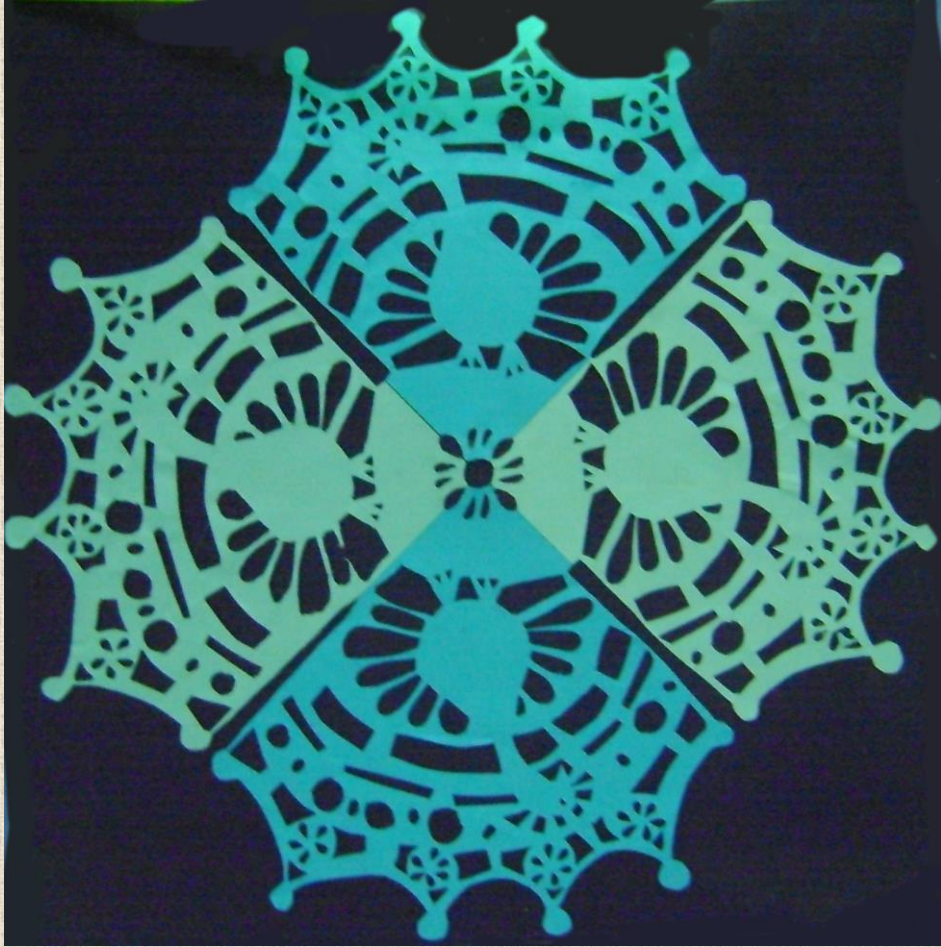

Витинанка Олени Харченко

Композиція з витинанок для декору стін хати, 1894 рік.
Галичина. Фото Зінаїди Косицької

**ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(одношарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції в колі)**

Грицюк Анастасія, 13 р.

Гулій Вікторія, 15 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (двошарова центрально-обертова витинанка на основі композиції в колі)

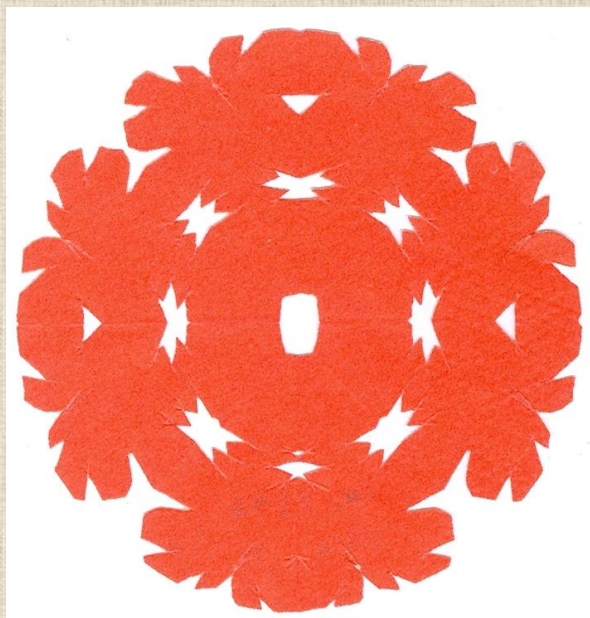
Дячук Маріанна, 11 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

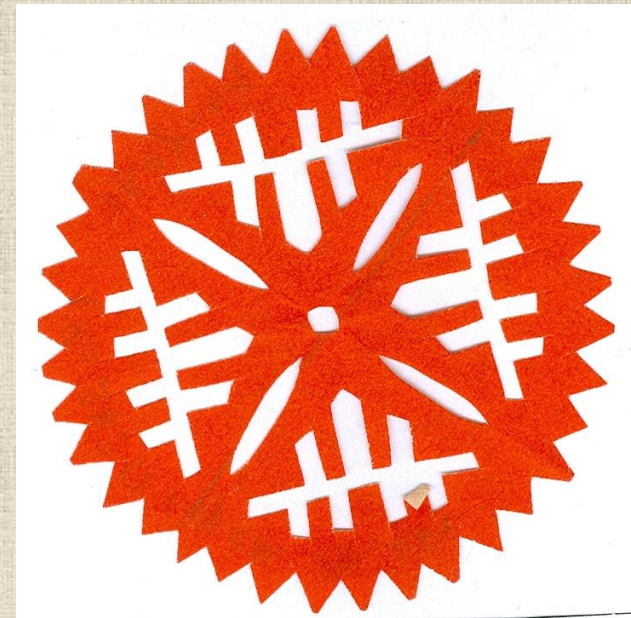
(одношарова центрально-обертова витинанка
на основі композиції в колі)

Витинанки Інни Мосіної

Витинанка
Варвари Костюк

Витинанка
Магди Шевчук

Фонди Музею мистецтв Прикарпаття, м. Івано-Франківськ

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

(двошарова центрально-обертова витинанка на основі композиції у квадраті)

Федишин Віра, 11 р.

Чемеринська Оксана, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(одношарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції у квадраті)

Витинанка
Магди Шевчук

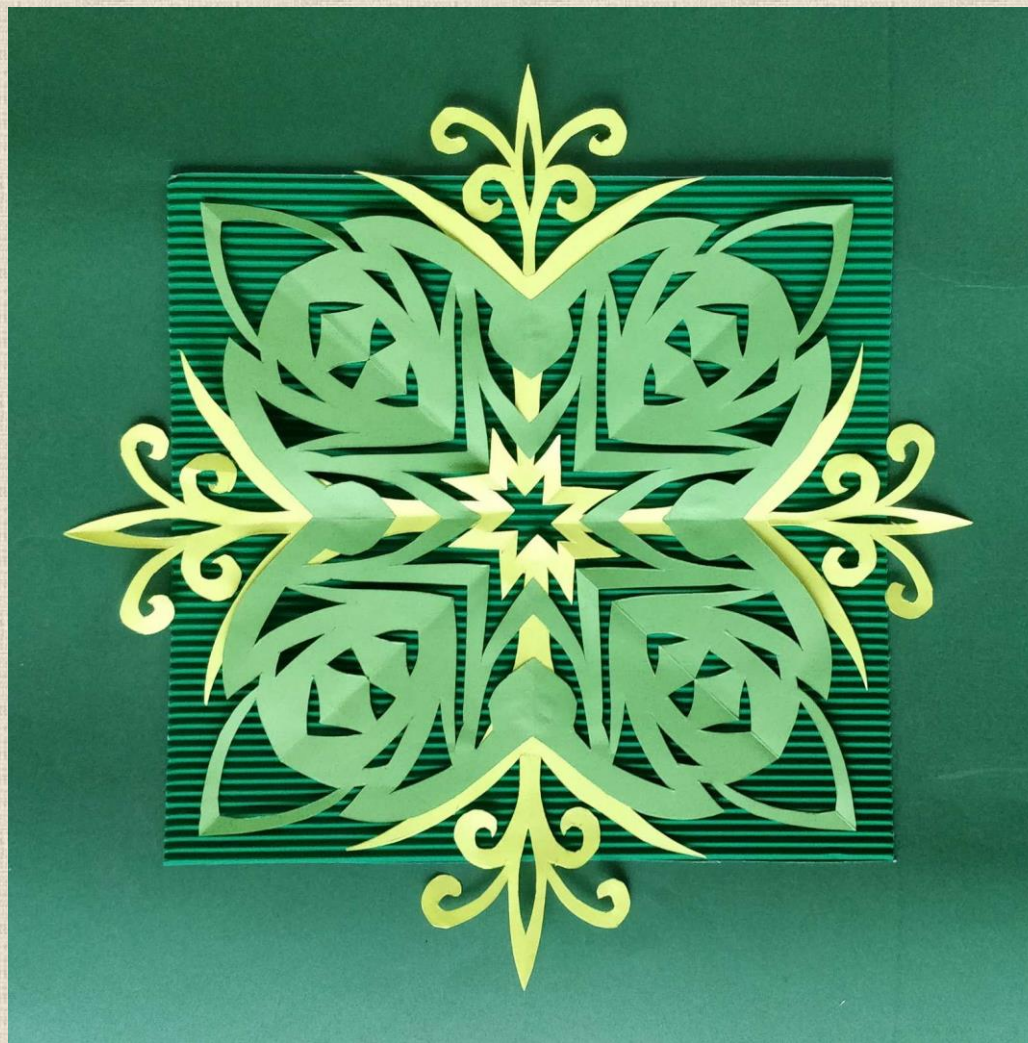
Витинанка
Варвари Костюк

Витинанка
Романа Голинського

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(двошарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції у квадраті)

Витинанка Надії Бондаренко

**ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ
(двошарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції в ромбі)**

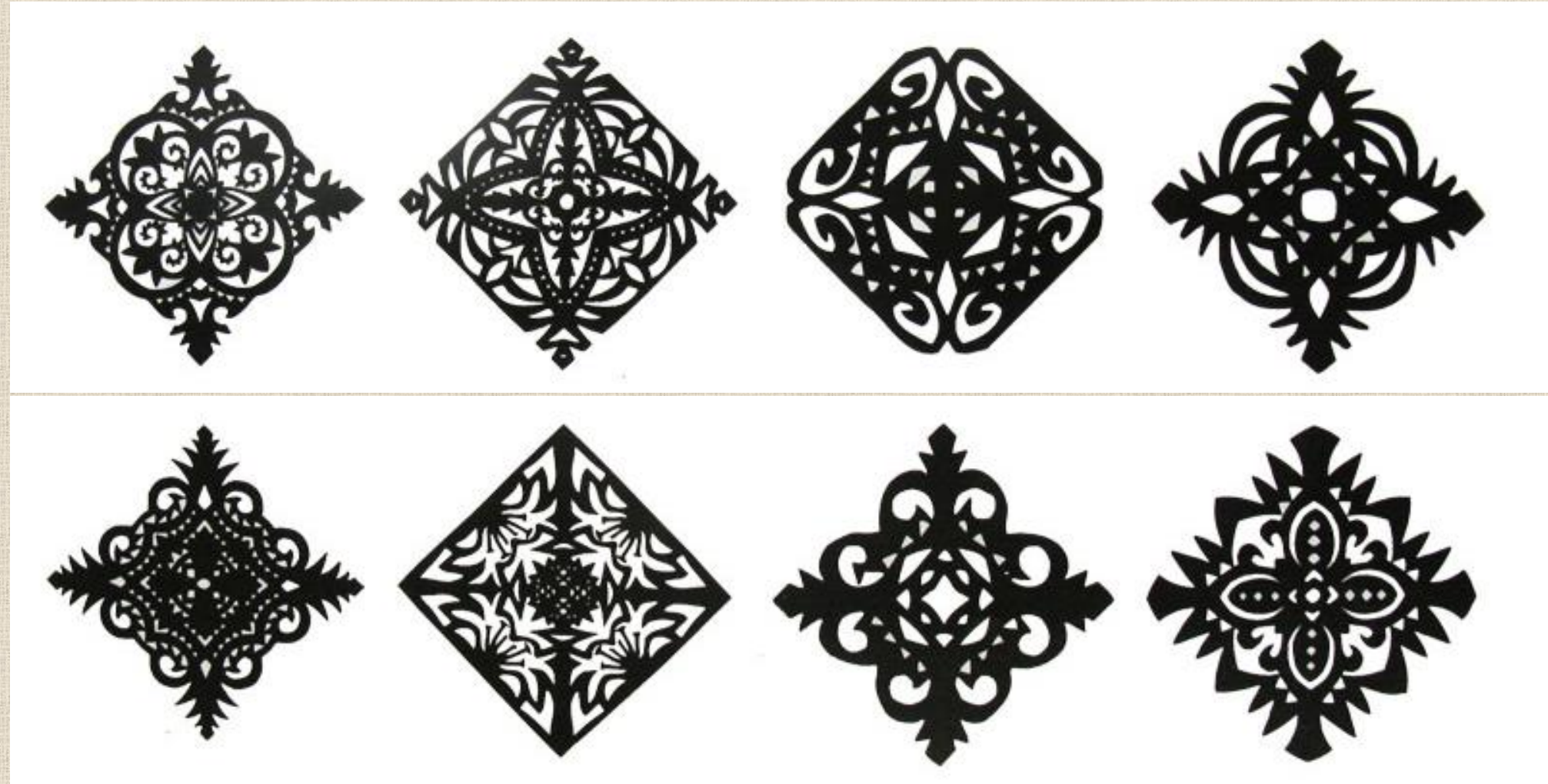
Чупринюк Тетяна, 15 р.

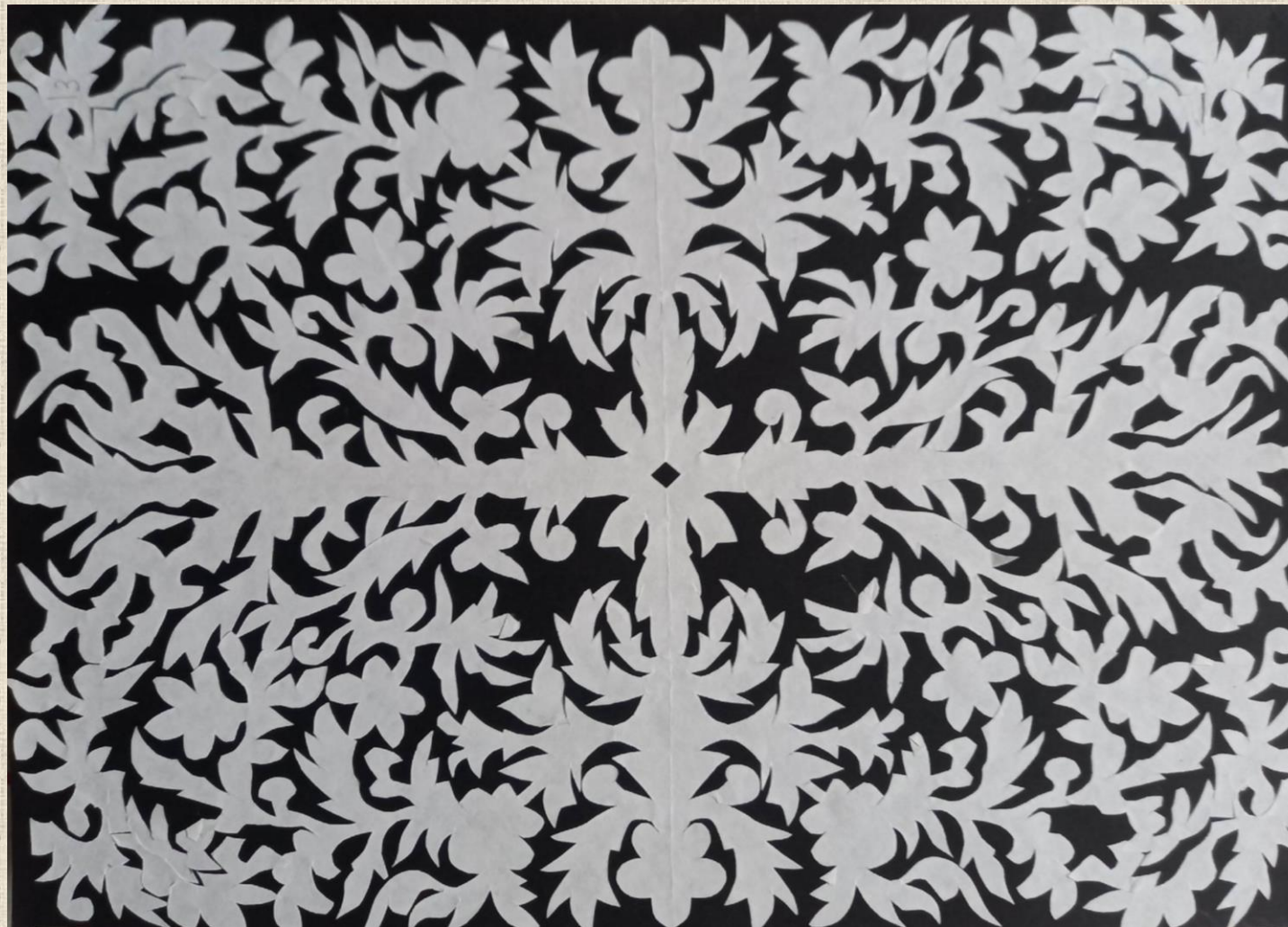
Питлюк Надія, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(одношарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції в ромбі)

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (одношарова центральна-обертова витинанка на основі композиції в прямокутнику)

Томашик Ліда, 15 р.

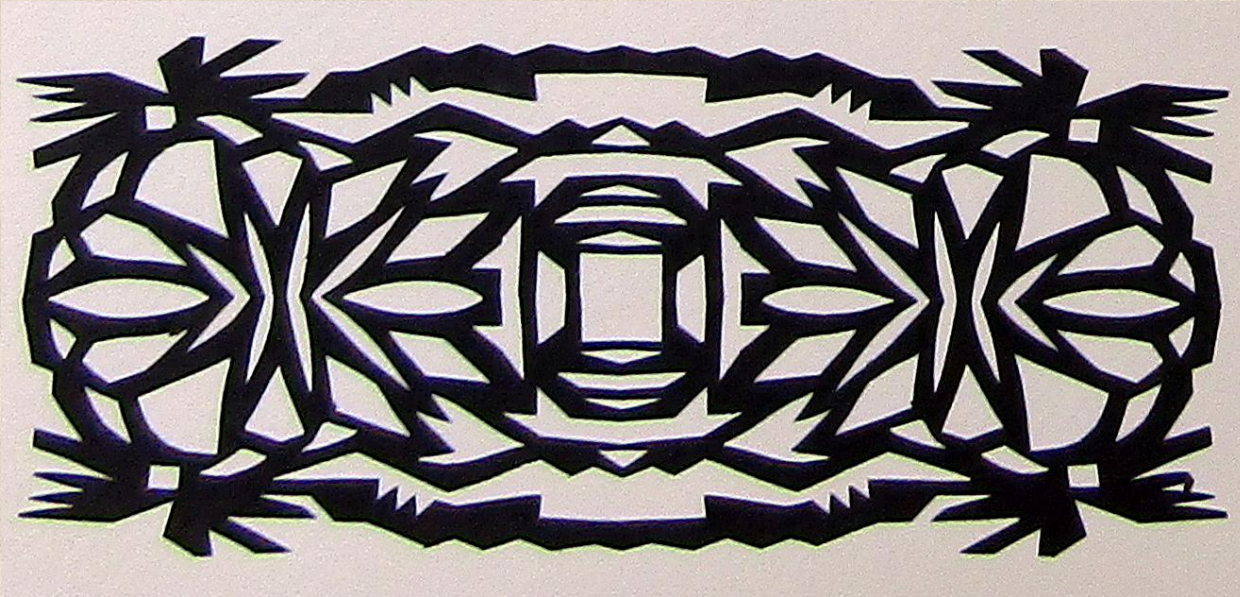
ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (двошарова центрально-обертова витинанка на основі композиції в прямокутнику)

Йосипенко Аліна, 13 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(одношарова центральо-обертова витинанка
на основі композиції в прямокутнику)

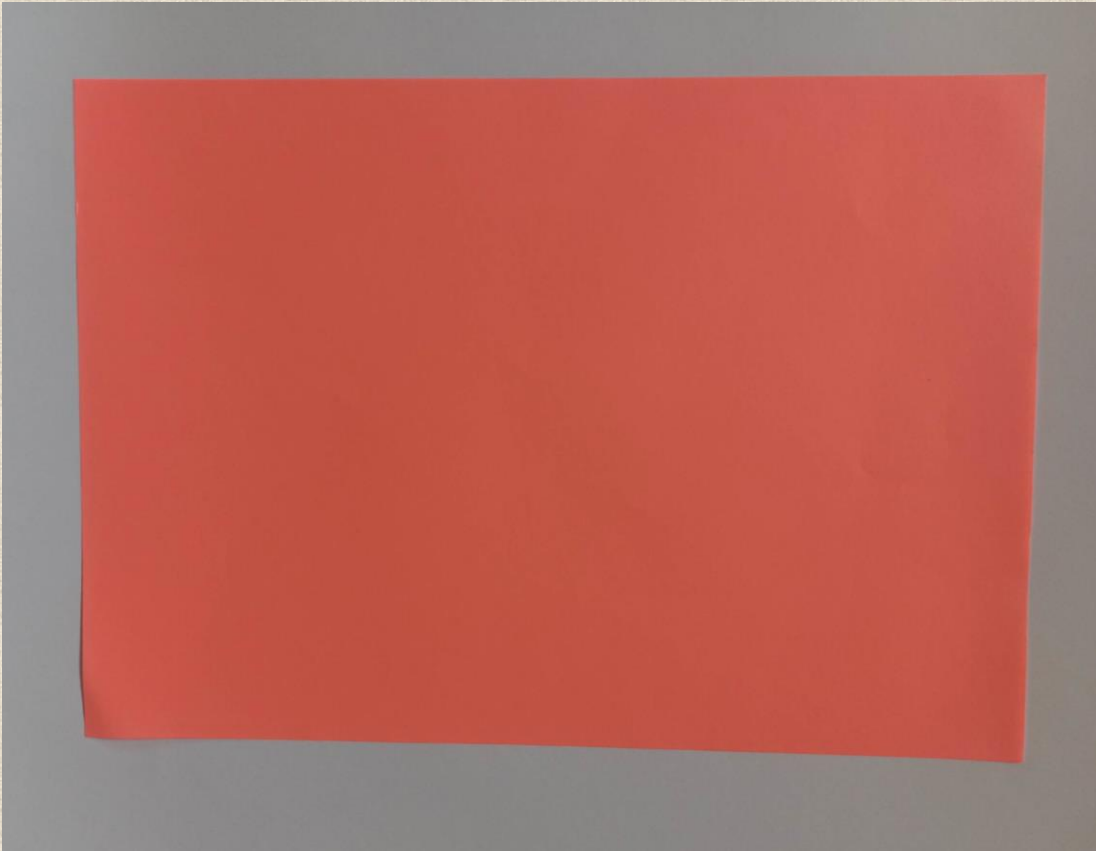

Витинанка Лариси Волченкової

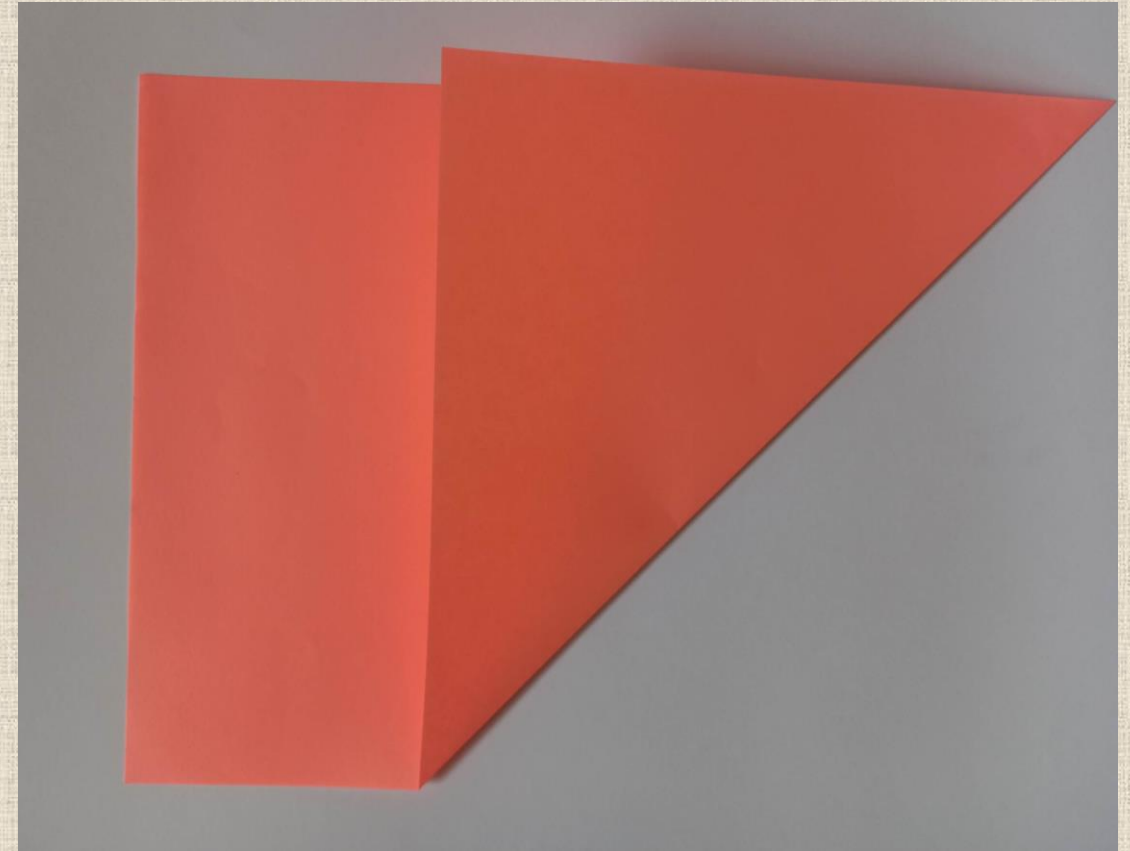
Витинанка Матіяш (Токарської) І.
Фонди Музею мистецтв Прикарпаття,
м. Івано-Франківськ

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (поетапність виконання; складання паперу вчетверо)

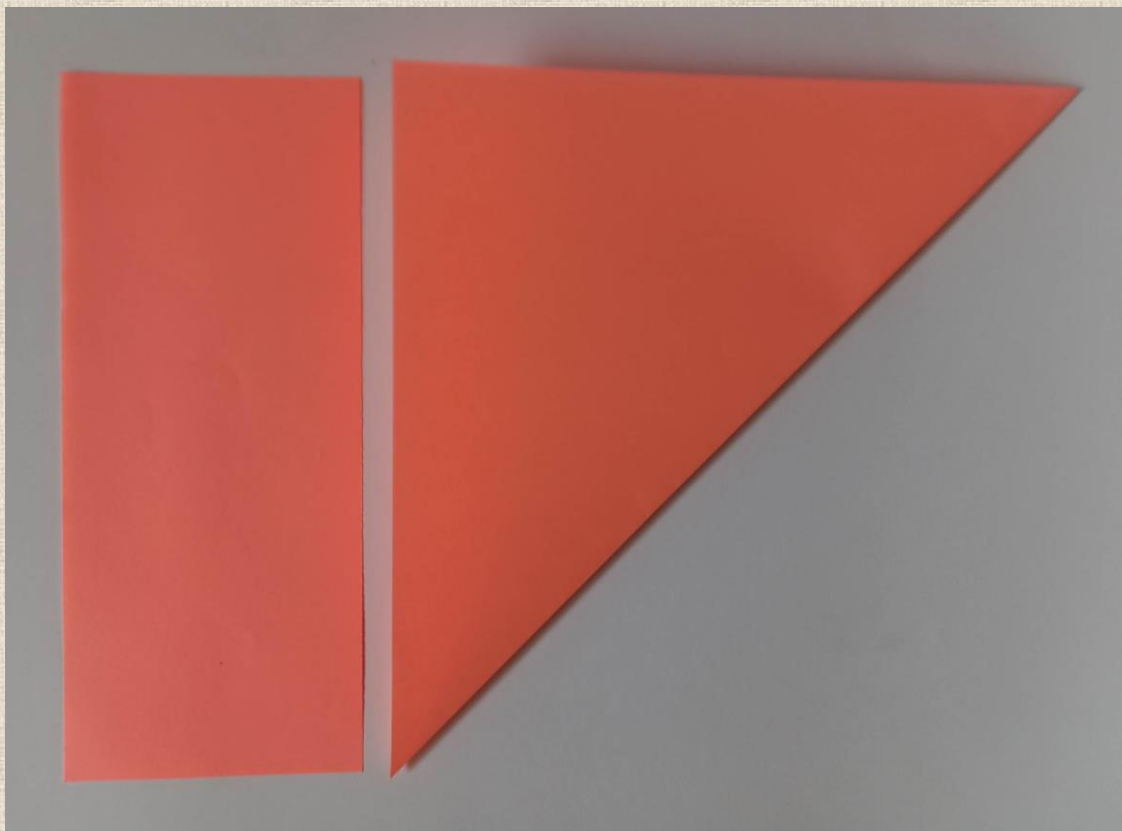

1. Беремо аркуш паперу форматом А4 будь-якого кольору.

2. Нижній правий кут прямокутного аркушу загинаємо до верхньої сторони (утворився згин по діагоналі).

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (продовження; складання паперу вчетверо)

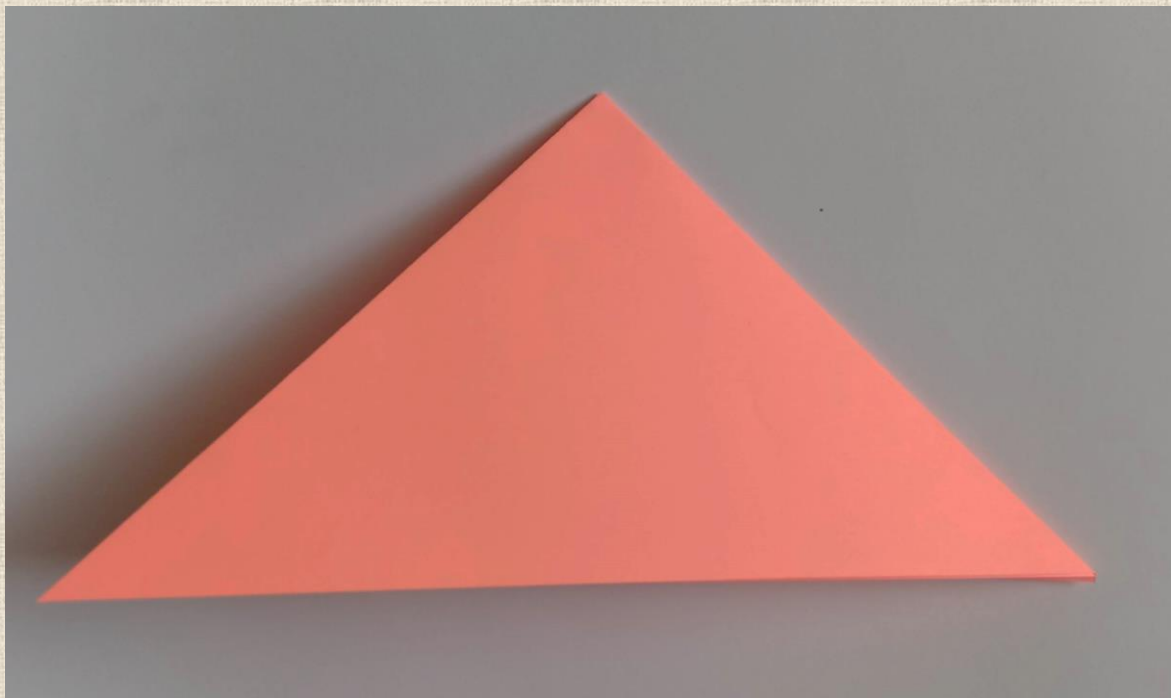

3. Зайвий прямокутник (зліва) відрізаємо.

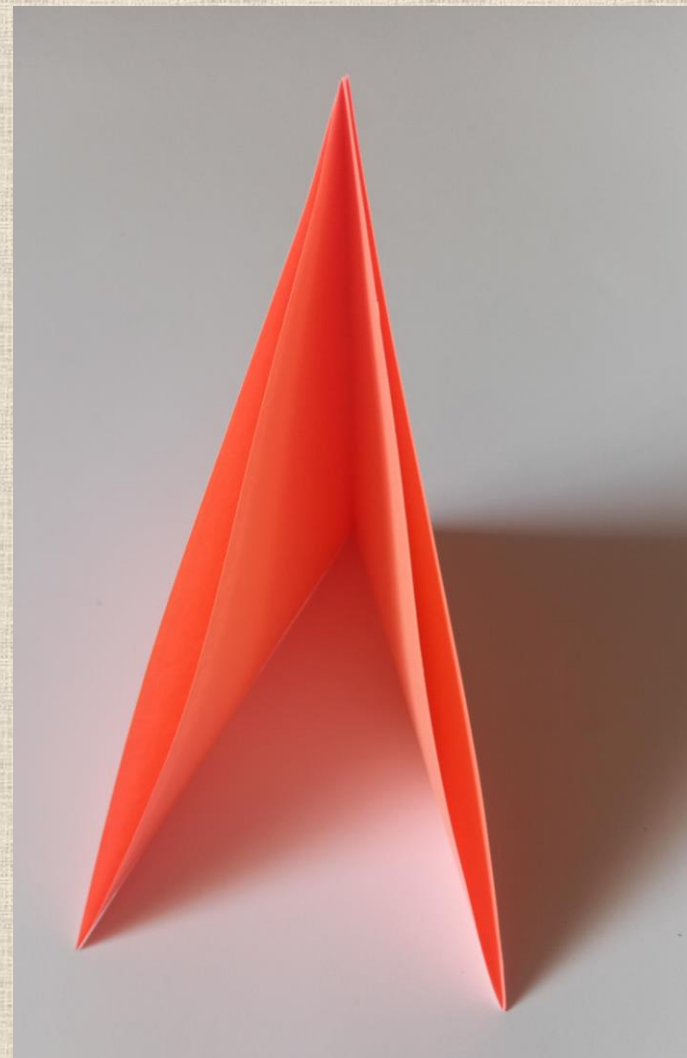
4. Розгортаємо деталь – перед нами квадрат, що має згин по діагоналі.

Завдання 1. Утворення одношарової centrallyно-обертової витинанки (продовження; складання паперу вчетверо)

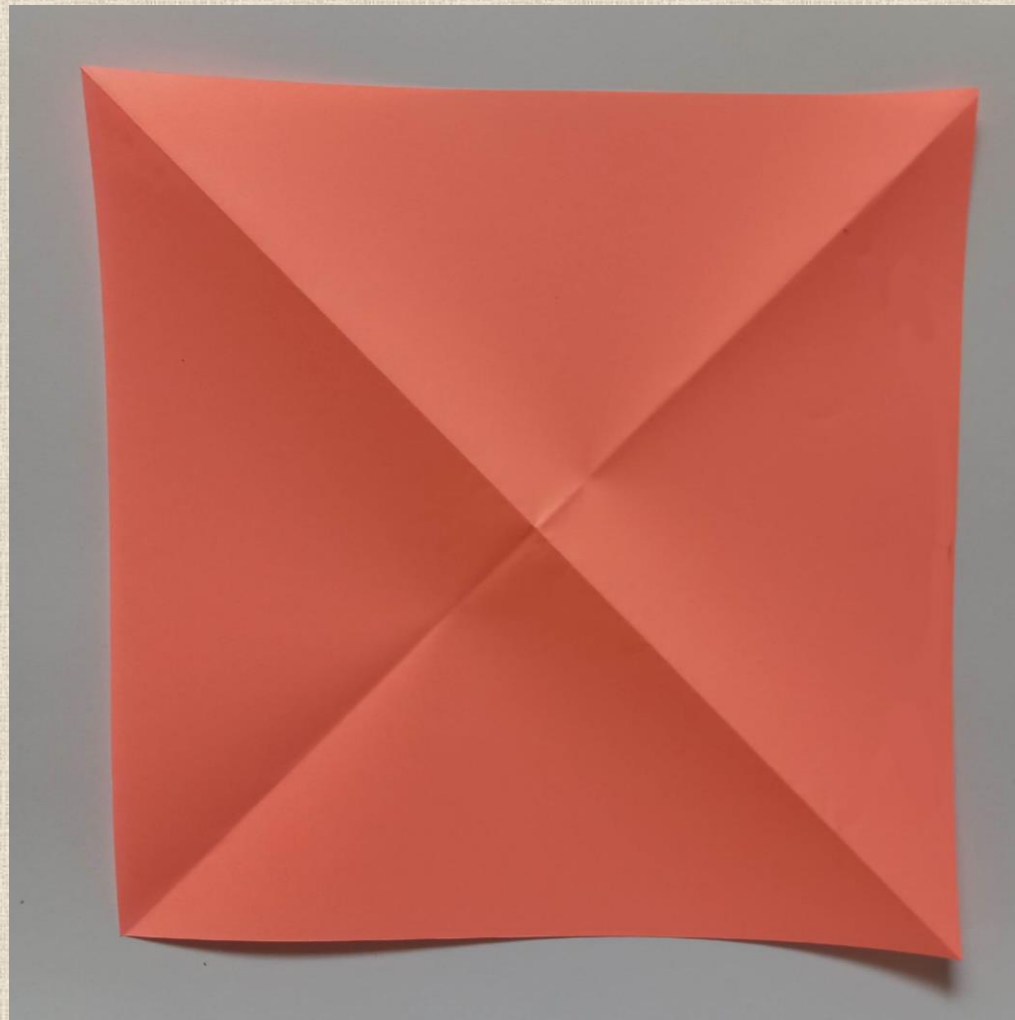

5. Отриманий трикутник ще раз згинаємо по діагоналі навпіл.

6. Має утворитися така деталь (це 1/4 квадрата).

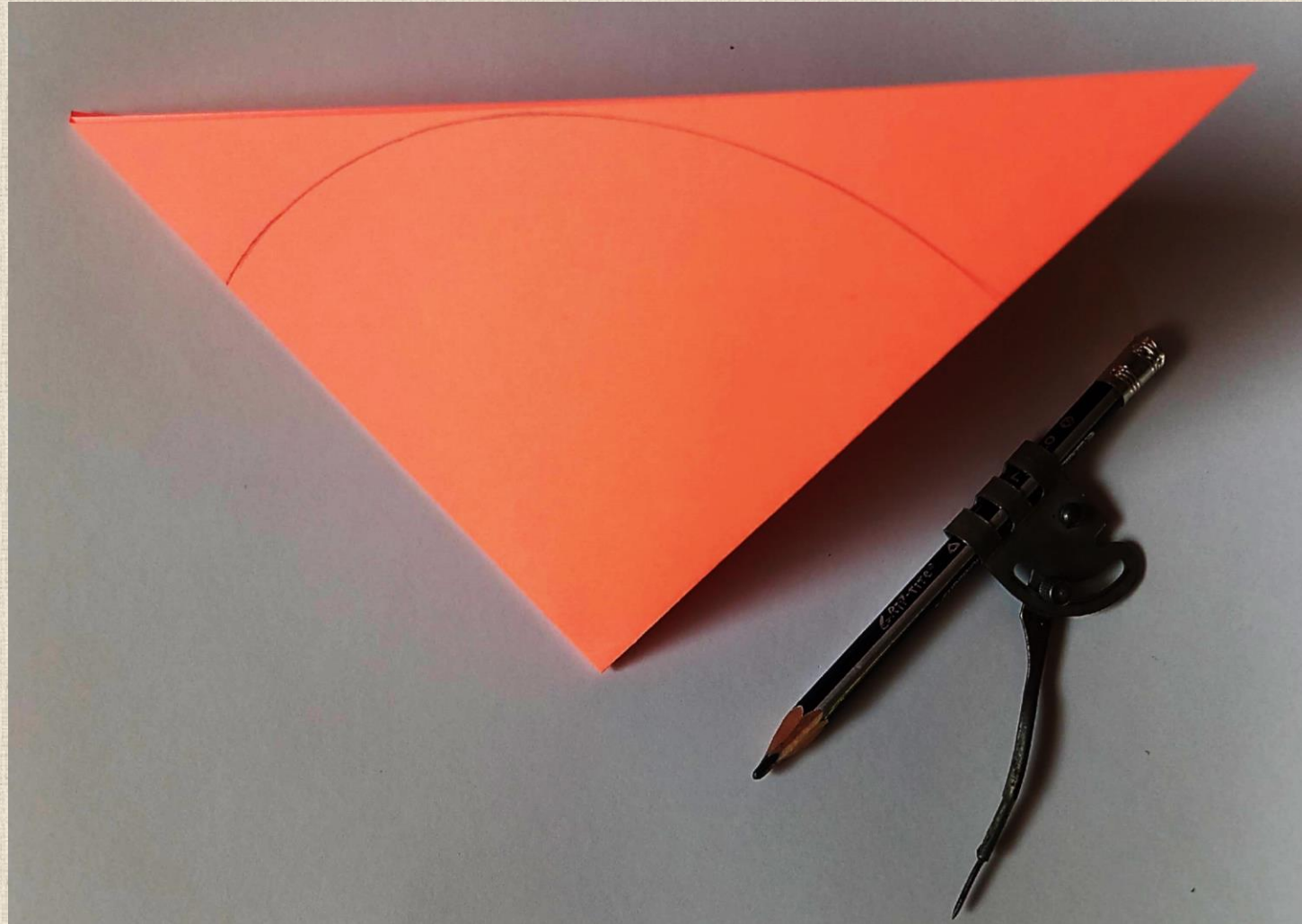

Завдання 1. Утворення одношарової centrally-обертової витинанки (продовження; складання паперу вчетверо)

7. Після розгортання на діагоналях квадрата чітко помітні згини.

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (продовження; лінійна побудова орнаментального мотиву)

8. На утвореному трикутнику ($1/4$ квадрата) малюємо коло, для цього голку циркуля розміщуємо в центральній точці перетину згинів.

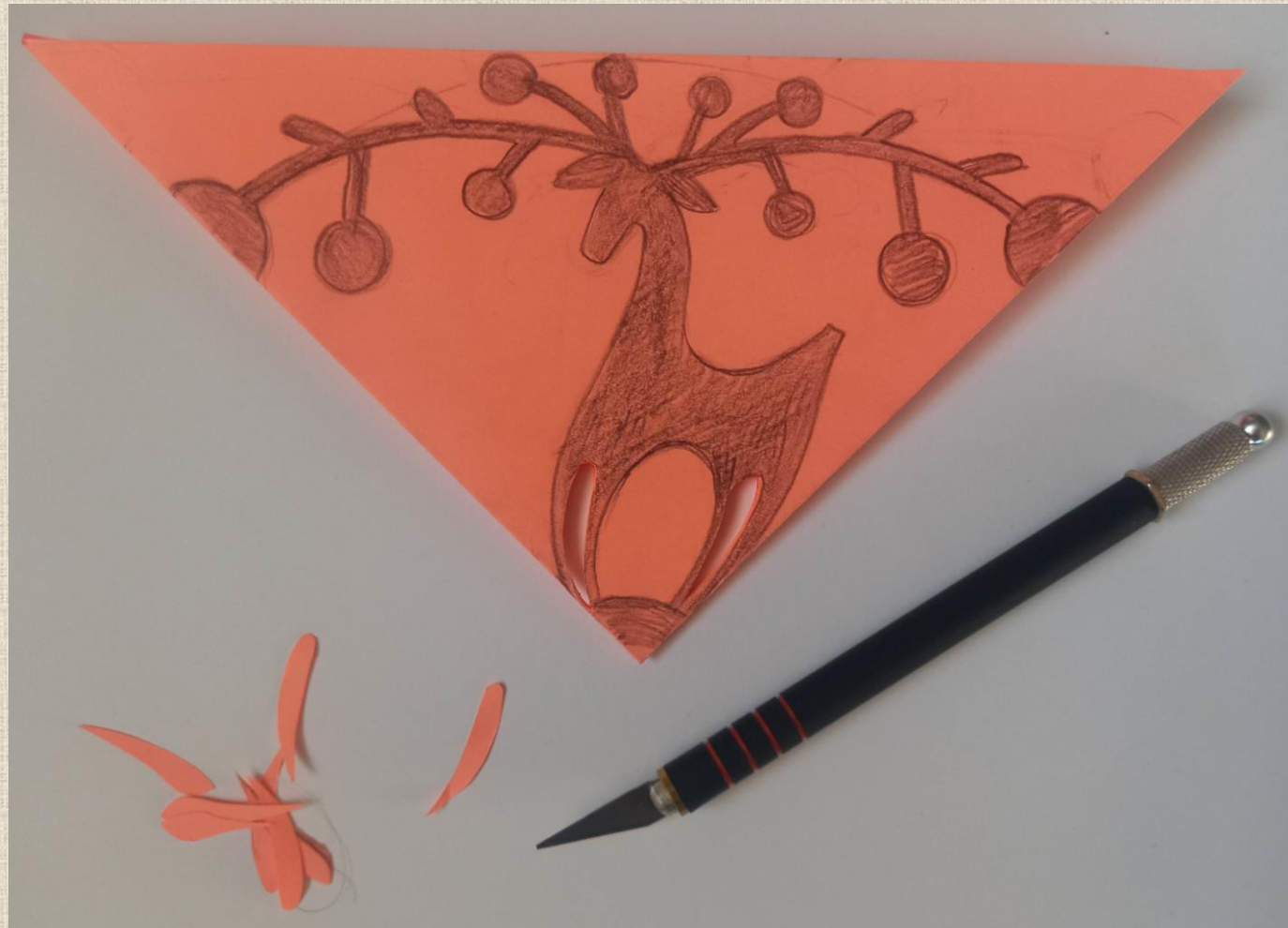
Завдання 1. Утворення одношарової centrally-обертової витинанки (продовження; лінійна побудова орнаментального мотиву)

9. На розміченому трикутнику в межах визначеного округлого контуру уточнюємо мотив / малюнок максимально великого розміру та заштриховуємо його.

Важливо! Елементи малюнку повинні кріпитися по боках (на лініях згину паперу), щоб після вирізування витинанка «не розсипалася».

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (продовження; поетапність вирізування)

10. Для зручності роботи всі шари складеного паперу фіксуємо канцелярською скріпкою або біндером. Спочатку вирізаємо дрібні внутрішні деталі.

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (продовження; поетапність вирізування)

11. Потім вирізаємо всі площини по зовнішньому контуру. Для зручності вирізування кружечків чи заокруглень можна використовувати пробійники різного радіусу.

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (продовження; поетапність вирізування)

12. Потім вирізуємо площини по всім внутрішнім контурам.

Завдання 1. Утворення одношарової центрально-обертової витинанки (завершальний етап)

13. Акуратно розгортаємо готову витинанку.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (поетапність виконання; складання паперу ввосьмеро)

1. Беремо квадратний аркуш паперу (ширина 38 см, довжина 38 см).

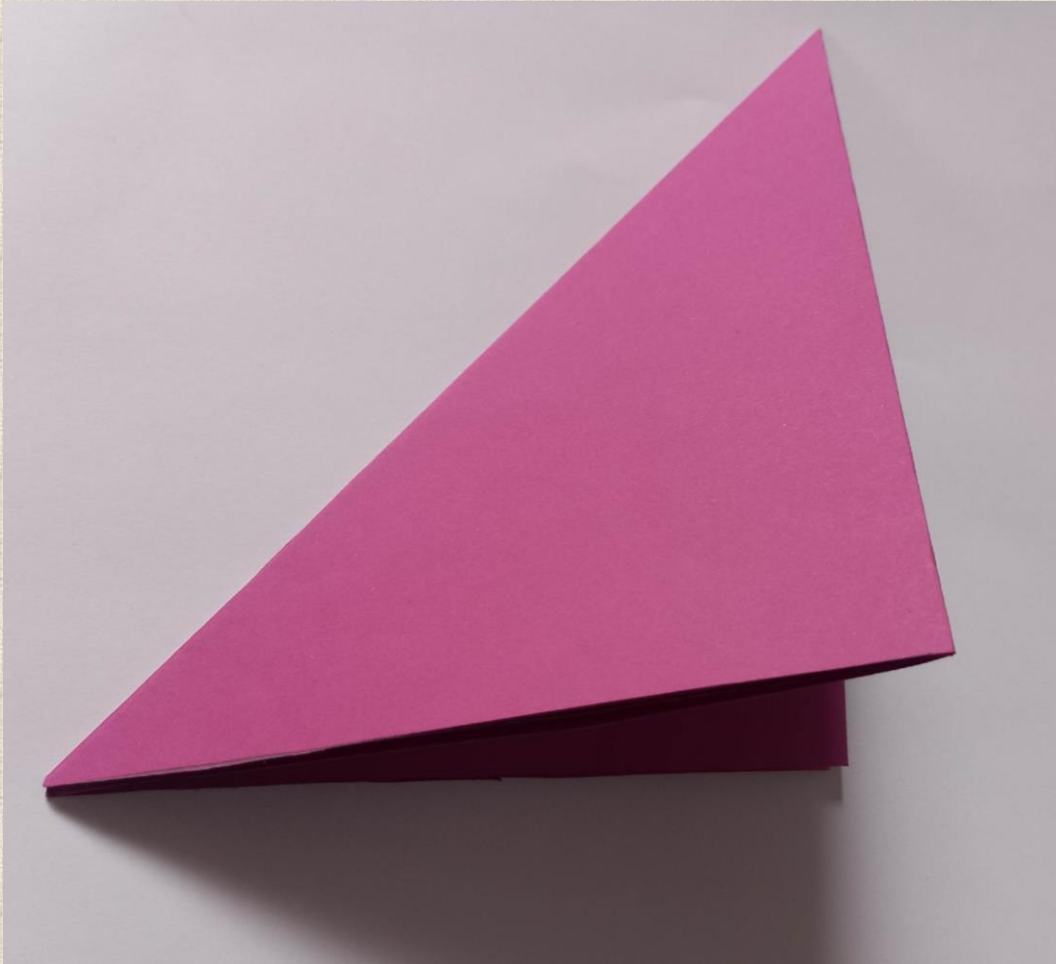

2. Папір згинаємо навпіл (по вертикалі).

3. Згинаємо папір ще раз навпіл (по горизонталі). Отримуємо маленький квадрат.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; складання паперу ввосьмеро)

4. Маленький квадрат ще раз згинаємо навпіл (по діагоналі). Після правильного згинання має утворитися така деталь трикутної форми.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; лінійна побудова орнаментального мотиву та його вирізування)

5. Будуємо зображення мотиву, елементи якого мають кріпитися до лінії згину (вісь симетрії). Уточнюємо / промальовуємо товщини ліній та деталей, заштриховуємо маси.

6. Фіксуємо фрагмент канцелярськими скріпками. Вирізування витинанки починаємо із внутрішніх найдрібніших елементів.

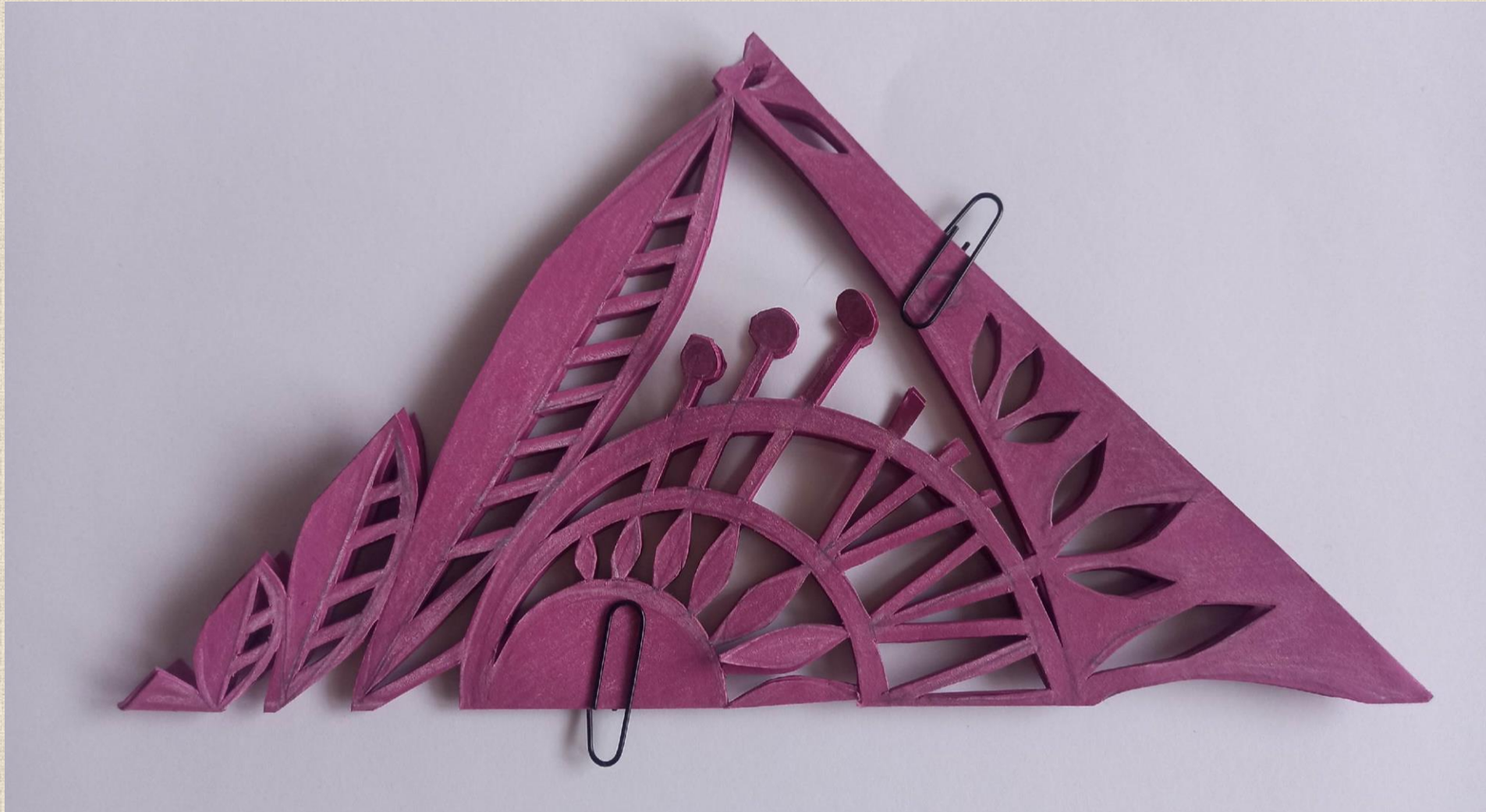
Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; вирізування орнаментального мотиву)

7. Постійно перевертаємо фрагмент на зворотний / тильний бік, перевіряючи чи прорізалися всі шари паперу. Якщо папір не прорізався, виправляємо це.

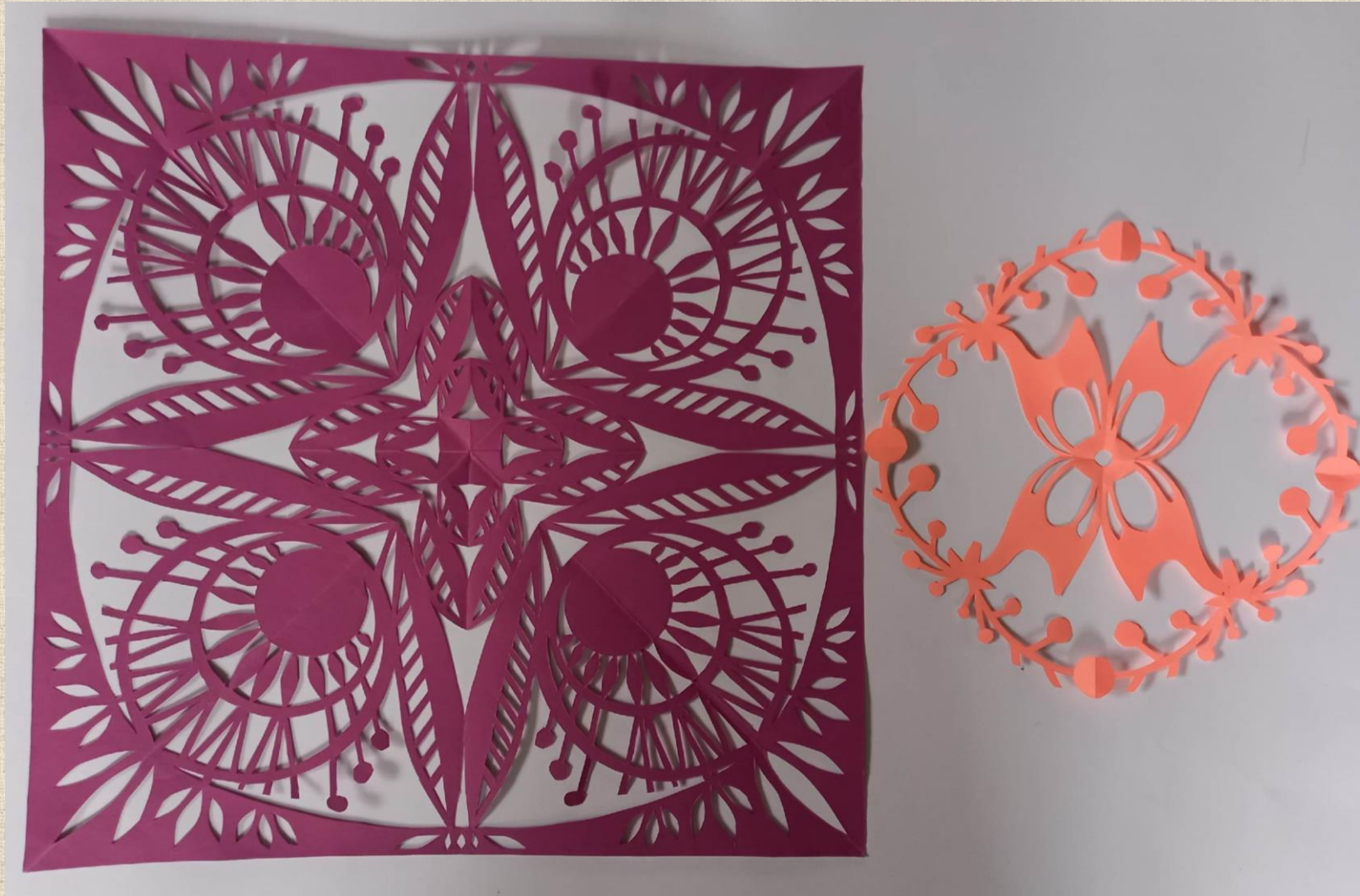
Зверніть увагу! Під час створення багатошарової витинанки чистота зрізів дуже важлива. Потрібно постійно «підчищати кутики» поки лінія не буде чіткою.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; вирізування орнаментального мотиву)

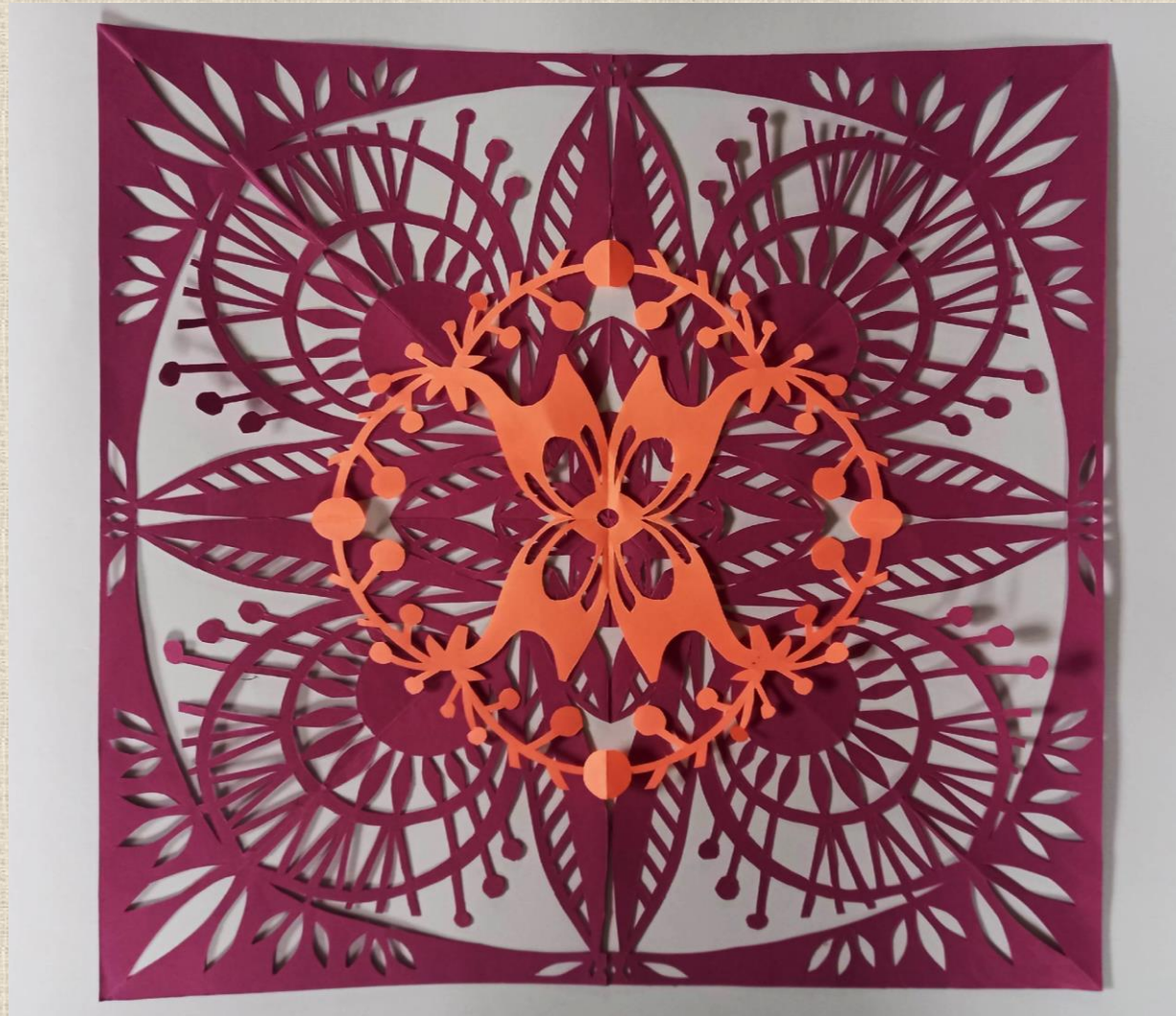
8. Останніми вирізуємо великі маси фону.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; поєднання двох шарів витинанки)

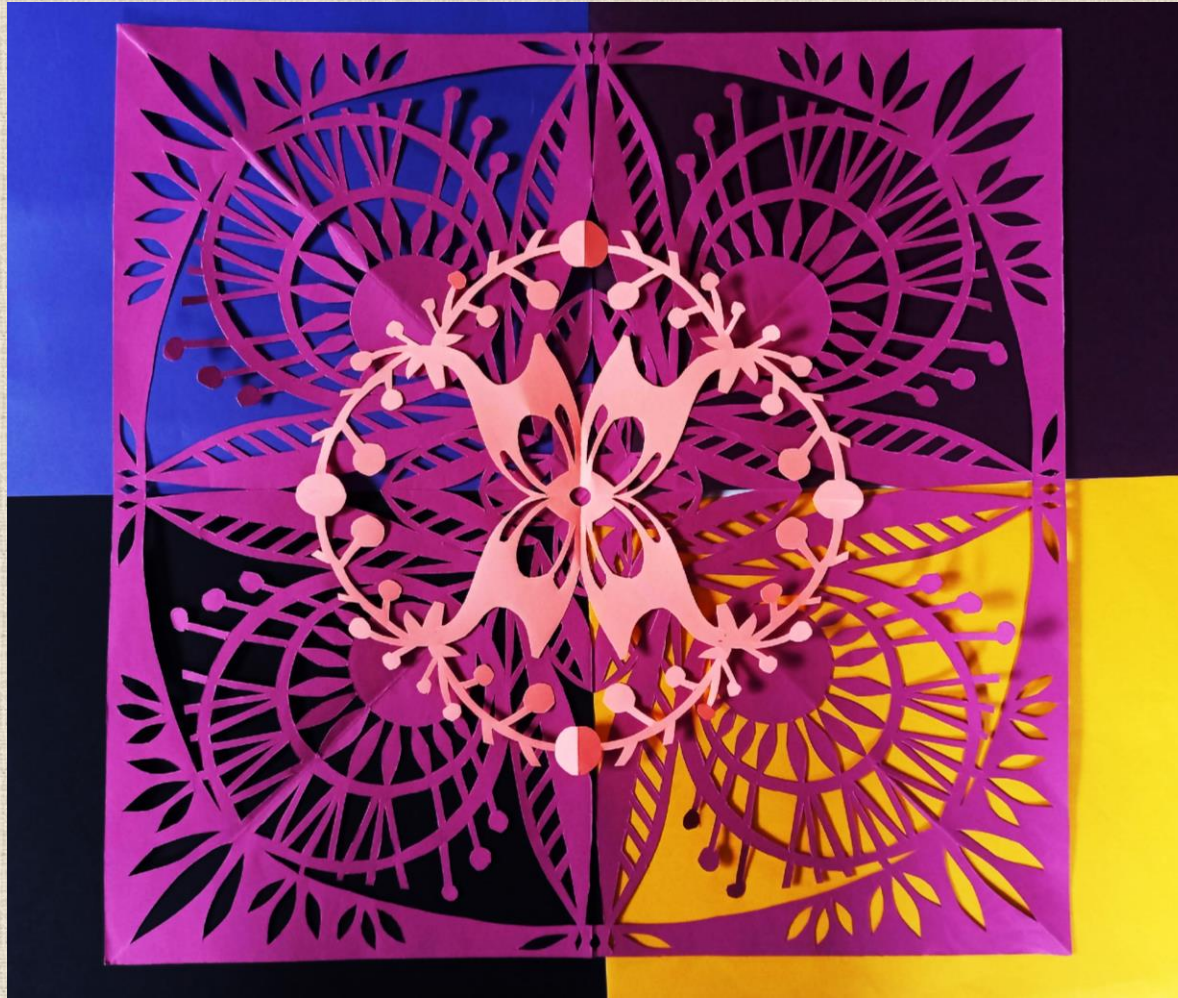
9. Аккуратно розпрасовуємо обидві витинанки з тильного боку.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; поєднання двох шарів витинанки)

10. Уточнюємо розташування обох шарів витинанки, накладаючи один на інший.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; визначення фону витинанки)

11. Підбираємо варіанти фону. Найбільш вдалий колір слугуватиме фоном і водночас рамкою для всієї роботи, тому розмір фонового аркушу повинен бути більшим за нижній шар витинанки. Відрізаємо фоновий аркуш відповідного розміру: ширина 40 см, висота 40 см.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; наклеювання)

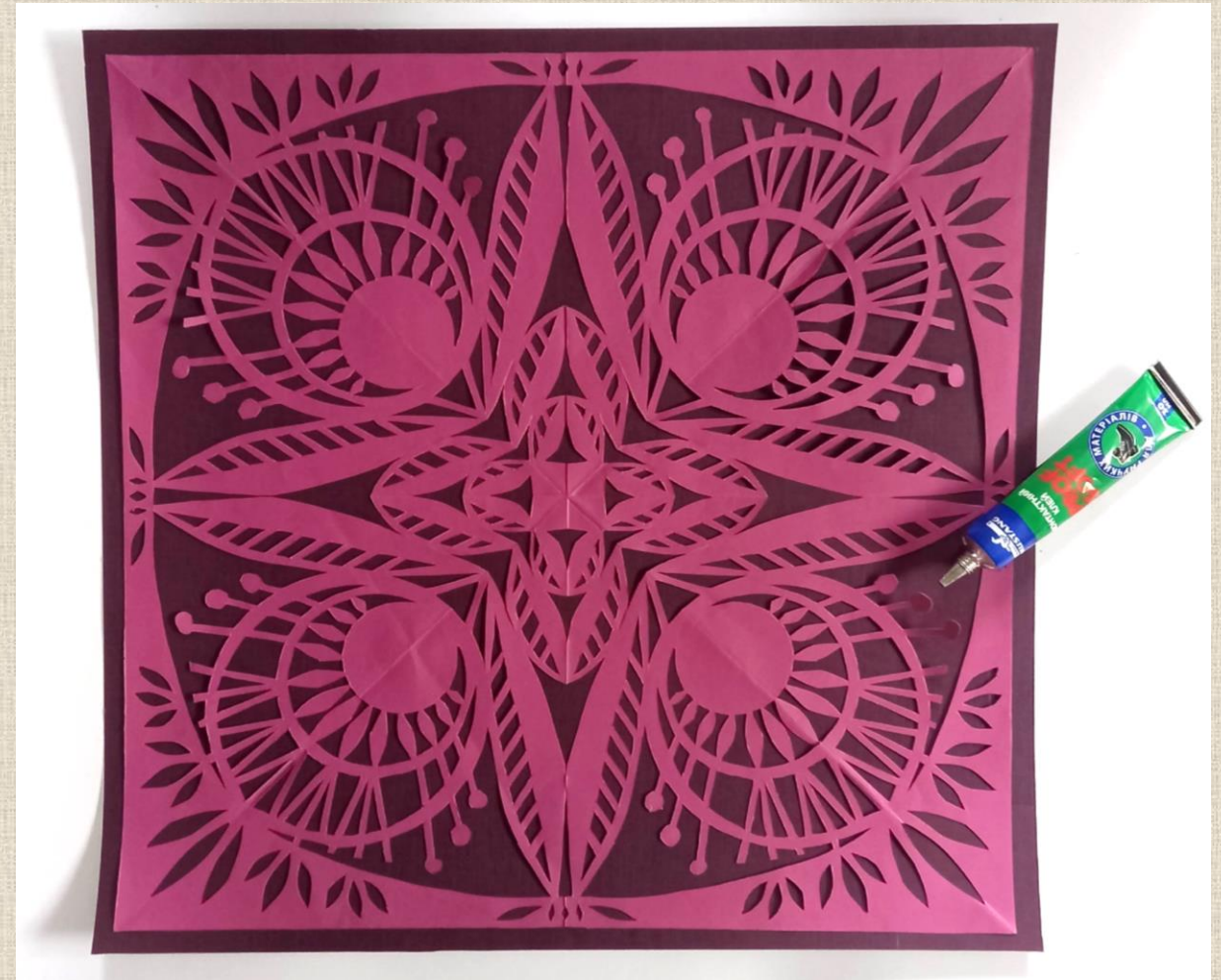

12. Розміщаємо нижній шар витинанки на фоні так, щоб відстань до країв була однаковою. На одній частині витинанки ставимо грузило (будь-який компактний важкий предмет).

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; наклеювання)

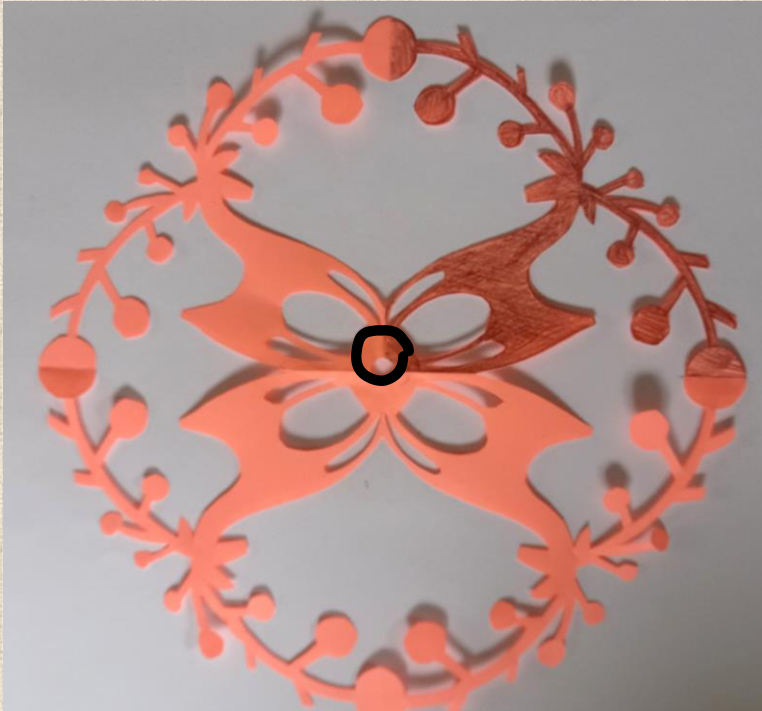

13. Загортаємо вільну від грузила частину витинанки та зі зворотного боку намащуємо клеєм великі площини.

14. Акуратно наклеюємо цю частину (залишки клею на лицьовому боці можна видалити серветкою). Ті самі дії повторюємо з іншою частиною витинанки.

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; наклеювання)

15. Намащуємо клеєм **лише центральну частину** зворотного боку верхнього шару витинанки.

16. Акуратно наклеюємо верхній шар, відцентрувавши елементи зображення верхньої витинанки по осях нижньої витинанки (вертикальній та горизонтальній).

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; наклеювання)

17. Відгинаючи кожну частину верхньої витинанки, зі зворотного боку намащуємо клеєм її великі площини. Кріпимо окремо фігуру кожного оленя.

Важливо! Цей спосіб наклеювання двошарової витинанки називається центровим (від центру до краю).

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (продовження; наклеювання)

18. Так само пропрацюємо краї верхньої витинанки (у нашому випадку це різні кружечки).

Завдання 2. Утворення двошарової центрально-обертової витинанки (завершальний етап)

19. Після повного висихання клею, двошарова центрально-обертова витинанка готова.

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.5. ВИРИВАНКА

Вириванка Ольги Шинкаренко «Де коза ходить, там жито родить»

6.4. ЕЛЕМЕНТАРНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ВИТИНАННЯ

6.4.5. ВИРИВАНКА

Вириванка – це особлива декоративна техніка, яка набуває все більшої популярності в Україні та за її межами.

Головна відмінність вириванки від витинанки в способі виготовлення: візерунки не вирізають, а виривають пальцями або нігтями.

Живий, нечіткий край елементів зображення надає роботам особливої текстури, живописності та неповторного вигляду.

Вириванка Ольги Шинкаренко
[Шинкаренко Ольга Володимирівна.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

Аплікаційна вишиванка

Вишиванка базується на багатьох принципах, характерних для техніки витинанки, але має і властиві лише їй відмінності.

Вишиванку можна створювати у вигляді **аплікації** – відщипують руками шматочки паперу і наклеюють на основу (на фон).

Вишиванка Вікторії Давидової

[Давидова Вікторія Володимирівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

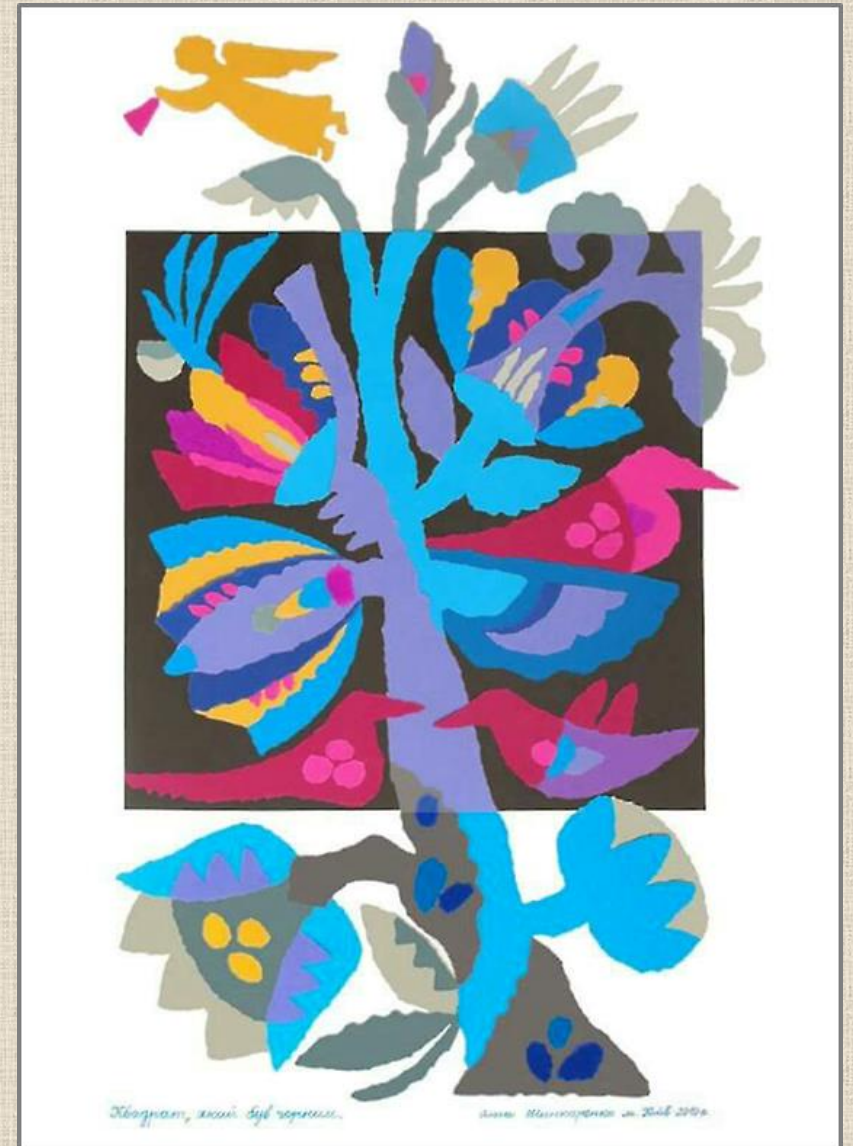
Аплікаційна вишиванка

Аплікаційна вишиванка може бути **симетричною** та **асиметричною**.

Асиметрія в композиції – це принцип побудови зображення, у якому елементи розміщуються нерівномірно зі збереженням рівноваги та естетичної гармонії.

В **асиметричній композиції** обидві сторони зображення не співпадають, як в симетричній, але все одно мають приблизно однакову візуальну вагу, однакову кількість або деталей, або форм, або кольору тощо.

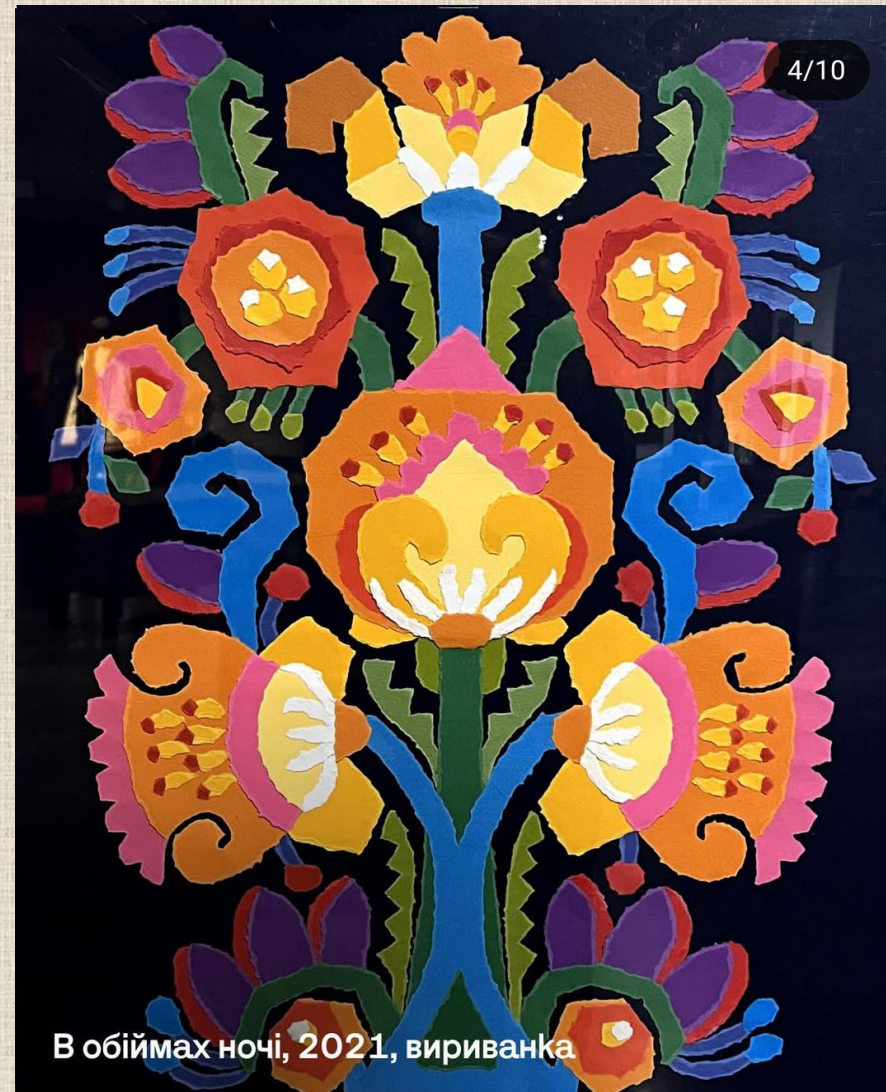
Асиметрична аплікаційна вишиванка Ольги Шинкаренко

Аплікаційна вишиванка

Технологія виготовлення **симетричної вишиванки**, на відміну від асиметричної, полягає в тому, що елементи в симетричній вишиванці виготовляються **зі складеного вдвоє паперу** (тобто одночасно можна отримати 2 елементи), і розташовуються на папері парно-симетрично відносно осі симетрії.

В асиметричній вишиванці **кожна деталь** виготовляється **окремо**.

В обіймах ночі, 2021, вишиванка

Симетрична аплікаційна вишиванка Ольги Шинкаренко

РОБОТИ МАЙСТРІВ (аплікаційна вишиванка)

Вишиванки Ольги Шинкаренко

РОБОТИ МАЙСТРІВ (аплікаційна вишиванка)

Вишиванки Ольги Шинкаренко

РОБОТИ МАЙСТРІВ (аплікаційна вишиванка)

Аплікаційна асиметрична вишиванка

Ахроматичні (чорно-білі) вишиванки Ірини Хворост
[ira.khvorost. Instagram](https://www.instagram.com/ira.khvorost)

РОБОТИ МАЙСТРІВ (аплікаційна вишиванка)

Аплікаційна асиметрична вишиванка

Ахроматичні (чорно-білі) вишиванки Ірини Хворост

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (аплікаційна асиметрична вишиванка)

Кузіна Оксана, 11 р.

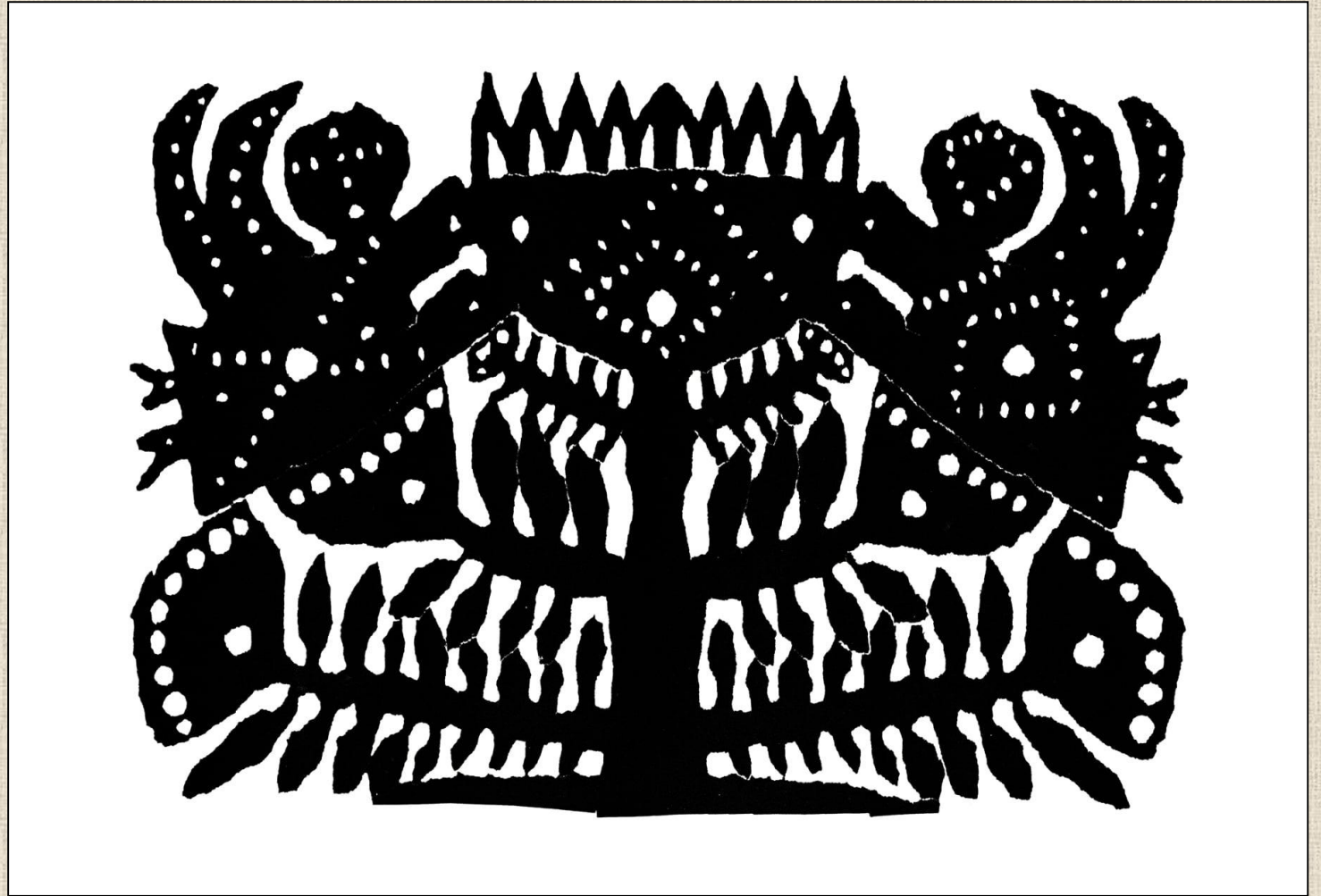

Мельник Юліана, 13 р.

Симетрична одноаркушева вишиванка

Для створення симетричної одноаркушевої вишиванки папір складається навпіл і пальцями **відщипуються** маленькі шматочки паперу, формуючи певне зображення, аналогічне **традиційній симетричній витинанці**.

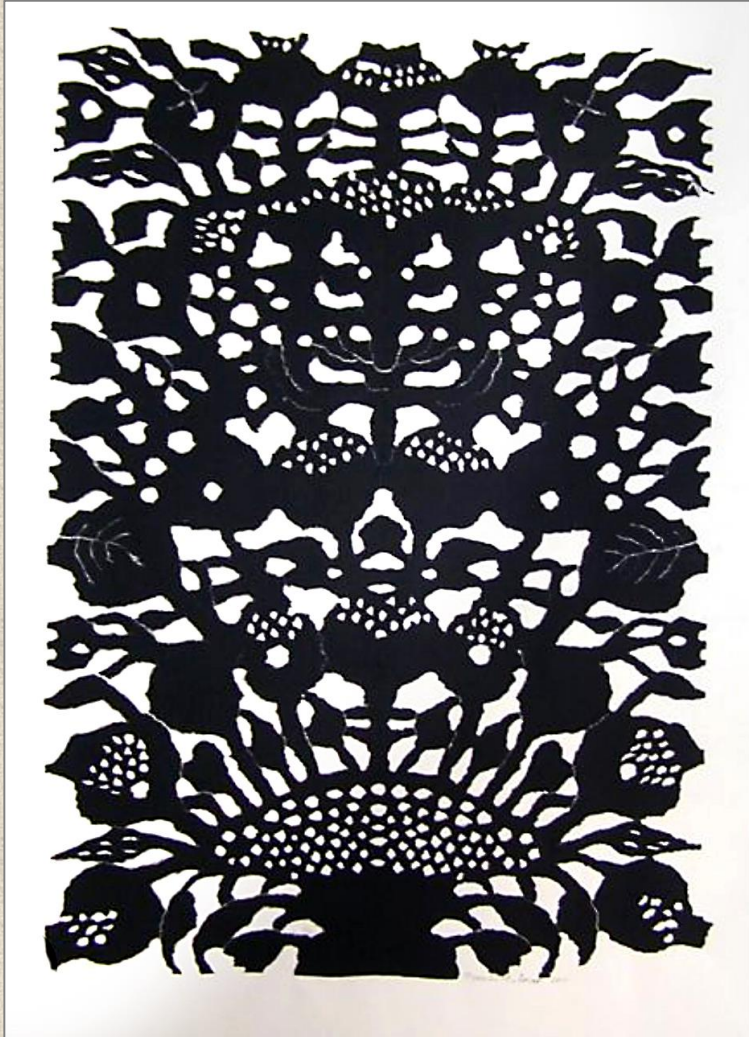
Використовують **папір** **невеликої щільності**.

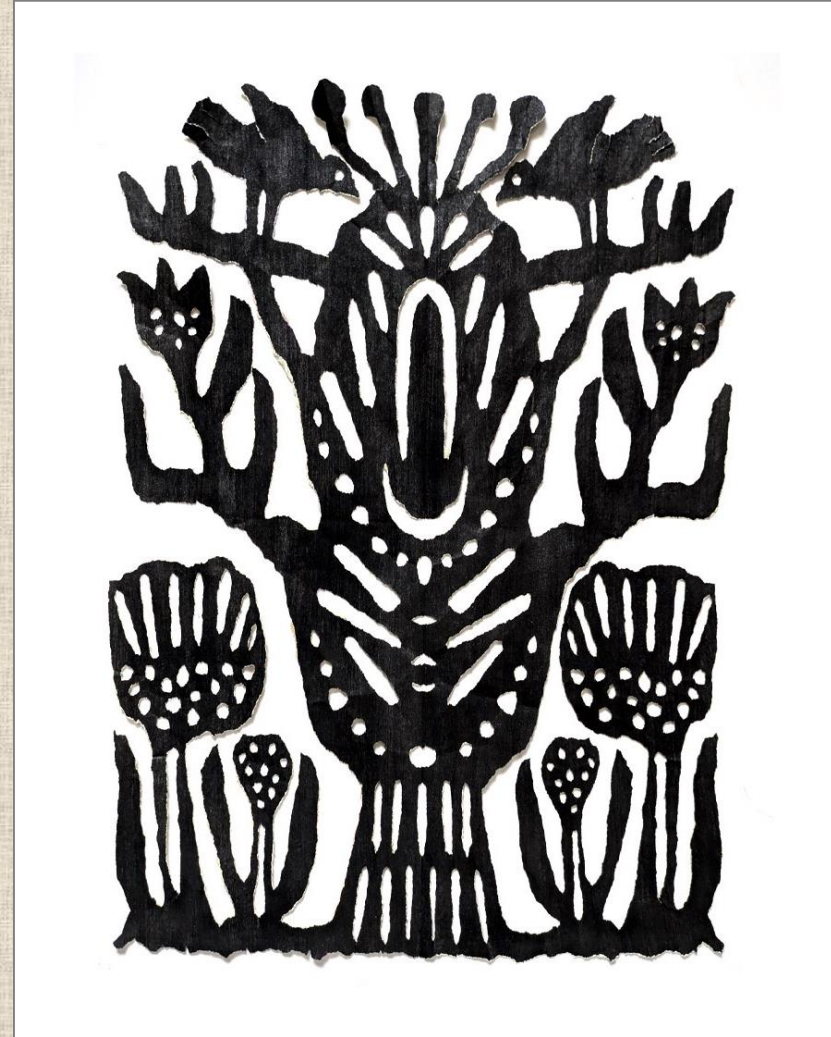
Вишиванка Юлії Дунаєвої
[Дунаєва Юлія Вікторівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(симетрична одноаркушева вишиванка)

Вишиванка Юлії Дунаєвої

Вишиванка Ірини Хворост

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

(симетрична одноаркушева вишиванка з елементами аплікації)

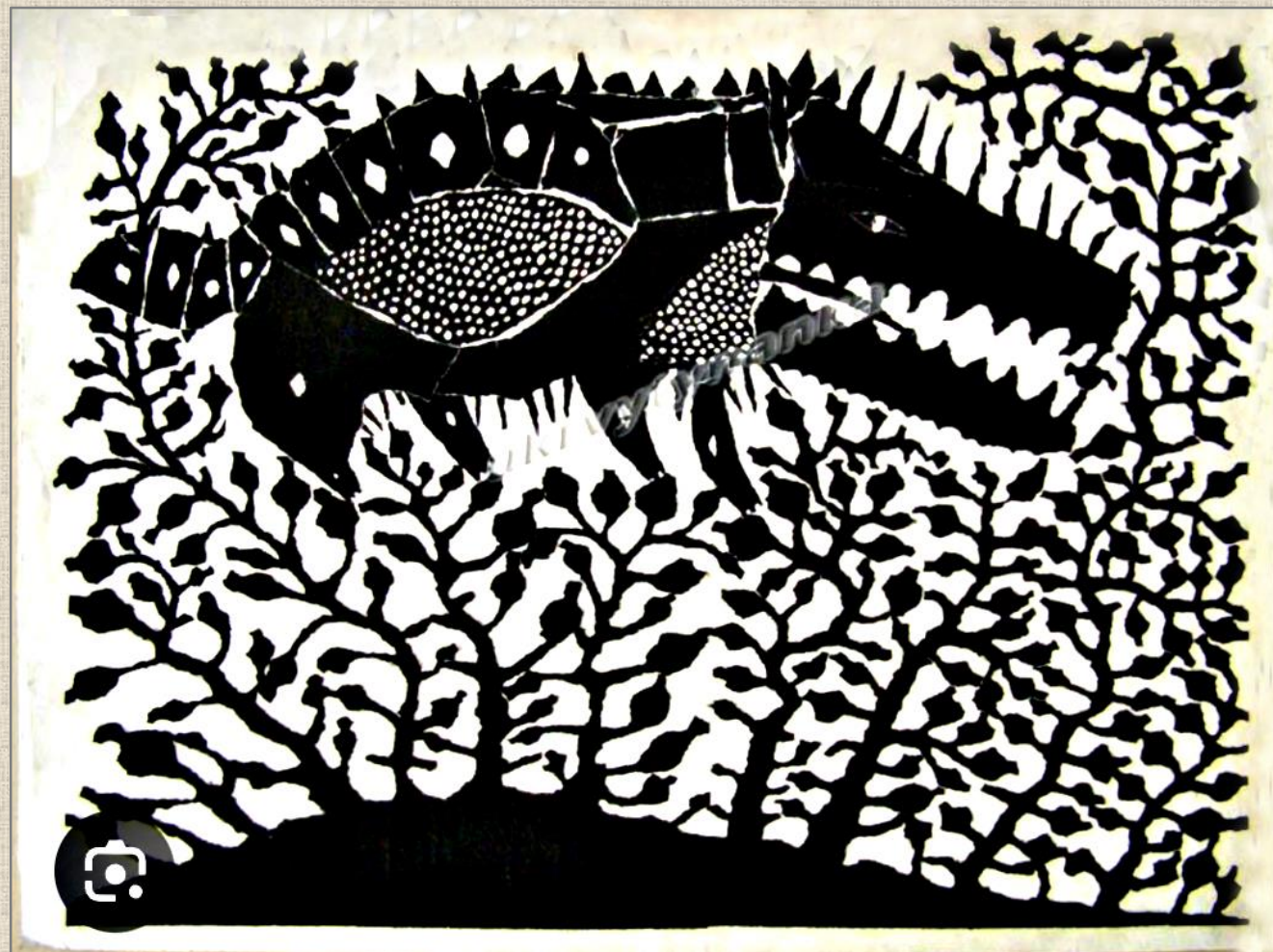

Артемьєва Софія, 10 р.

Асиметрична одноаркушева вишиванка

Одноаркушева вишиванка може бути не тільки симетричною.

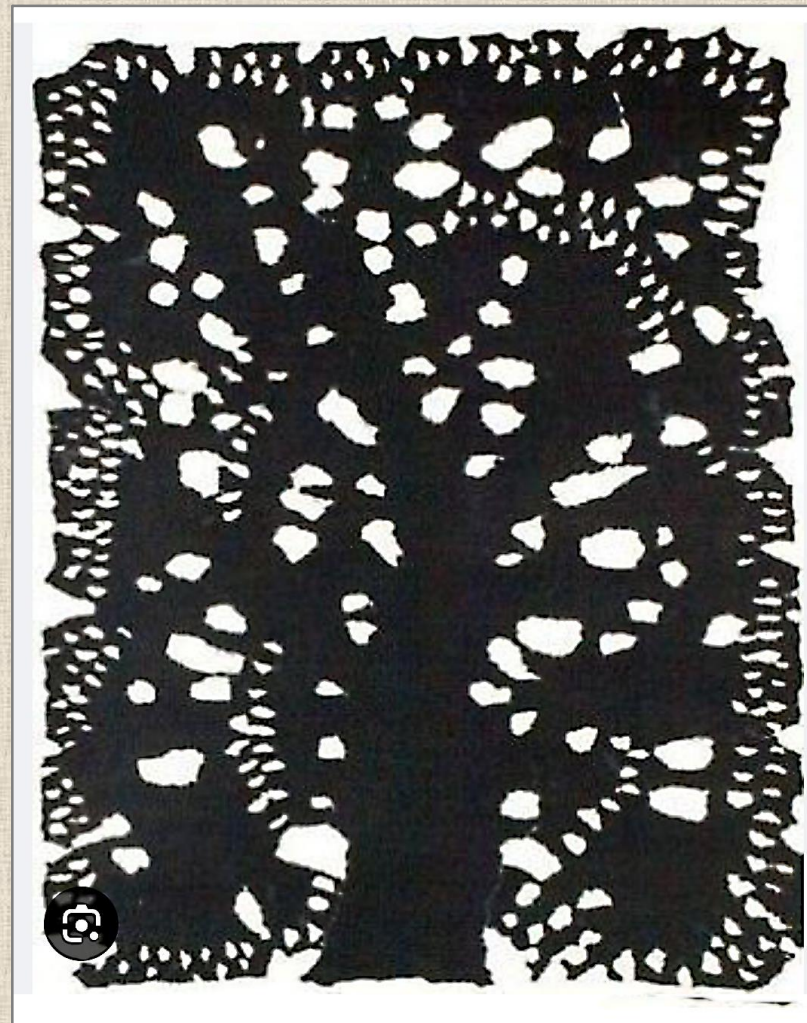
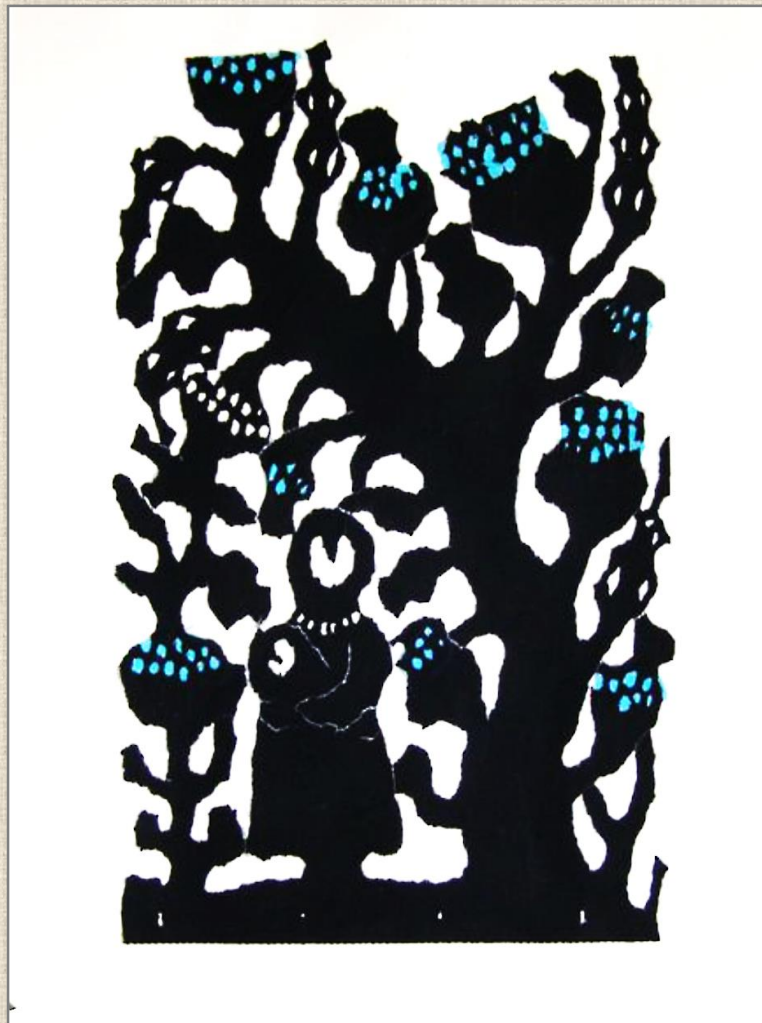
Розглянемо **одноаркушеві асиметричні вишиванки** Юлії Дунаєвої, що демонструють деякі переваги асиметричної композиції. Така композиція більш виразна, створює враження руху та напруги.

Вишиванка Юлії Дунаєвої

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(асиметрична одноаркушева вишиванка)

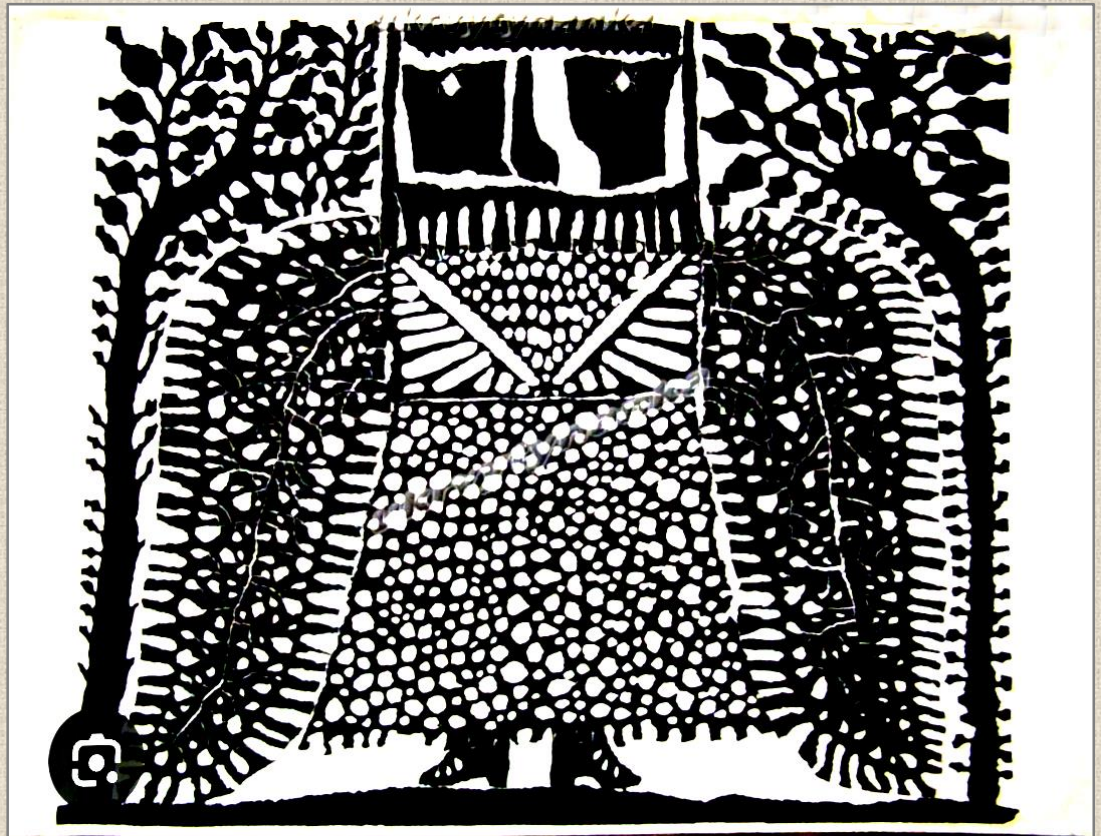

Вишиванки Юлії Дунаєвої

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(асиметрична одноаркушева вишиванка)

Значна кількість робіт Юлії Дунаєвої на перший погляд виглядають ніби симетричними, але під час більш уважного розглядання з'ясовується, що симетрія в композиції порушена, тобто майстриня надає перевагу асиметрії.

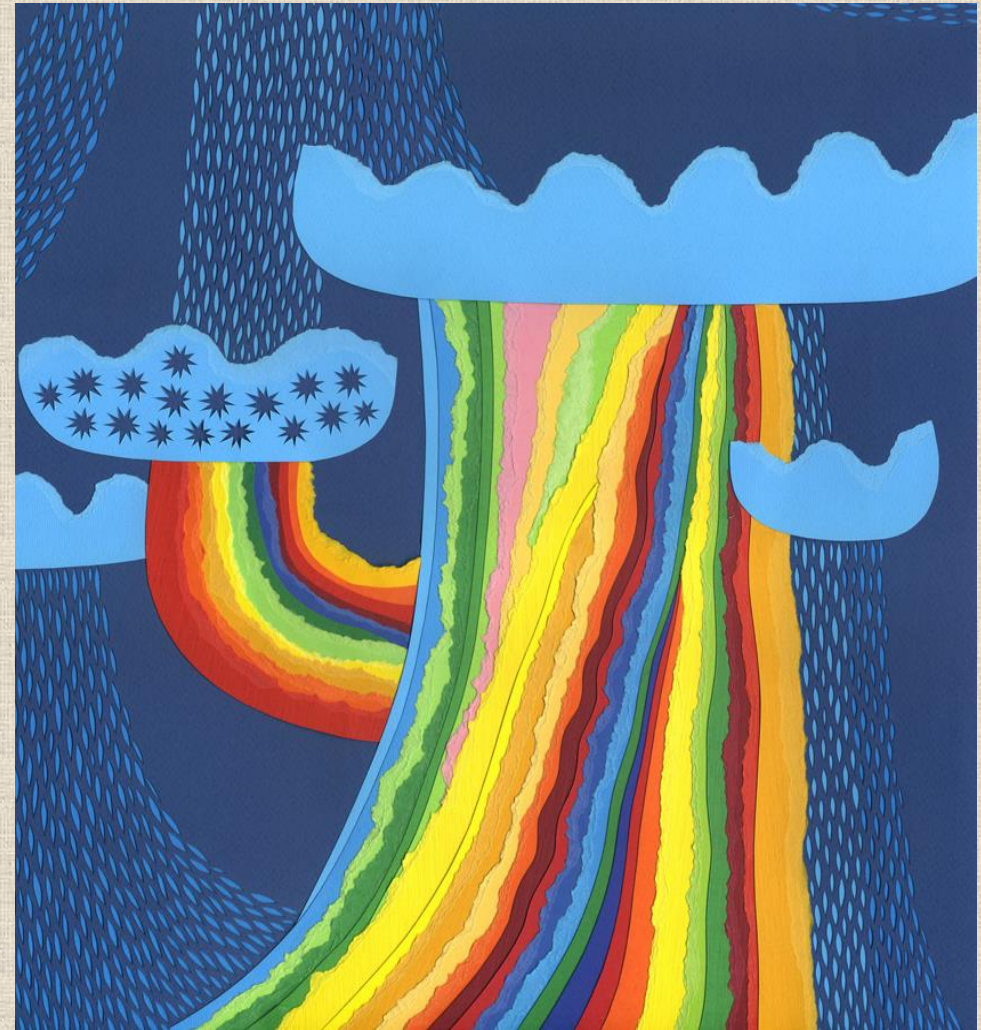
Вишиванки Юлії Дунаєвої

Технологічні прийоми вириванки

Хоча точна дата появи вириванки невідома, в останні роки вона стала серйозним напрямом у сучасному українському мистецтві.

Професійні художники та дизайнери використовують цю техніку для створення оригінальних творів, які з успіхом експонуються на виставках та активно збираються колекціонерами.

Вириванка за своєю природою динамічна, непередбачувана, вона спонукає до експерименту. Завдяки цьому виникають / додаються різні **технологічні прийоми вириванки.**

Фрагмент роботи Лілії Тептяєвої
[Тептяєва Лілія. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Технологічні прийоми вишивання

"Квітуча весна"

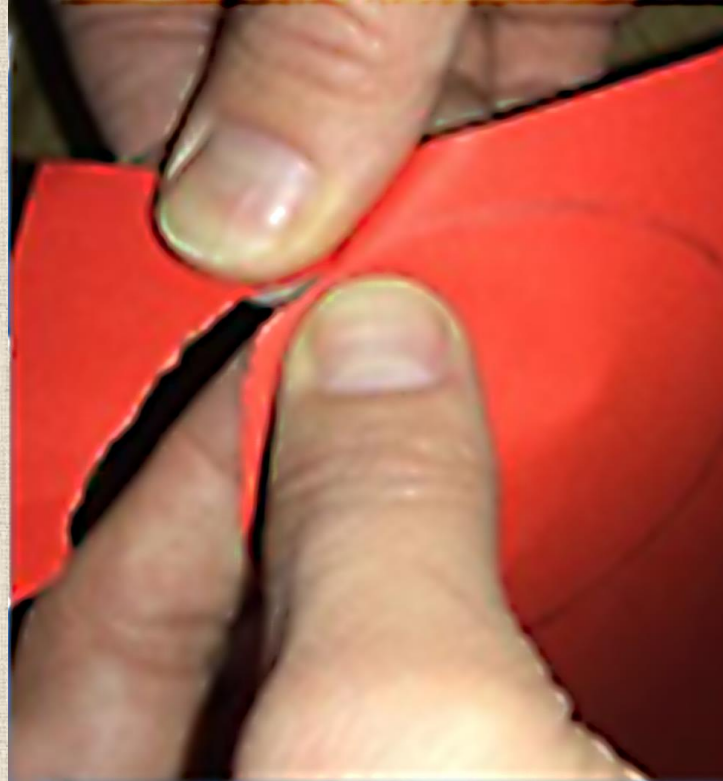
Вікторія Давидова

1. Відщипування.
2. Обривання.
3. Зминання паперу.
4. Розмочування паперу.
5. Розфарбовування паперу.
6. Проривання контуру зображення.

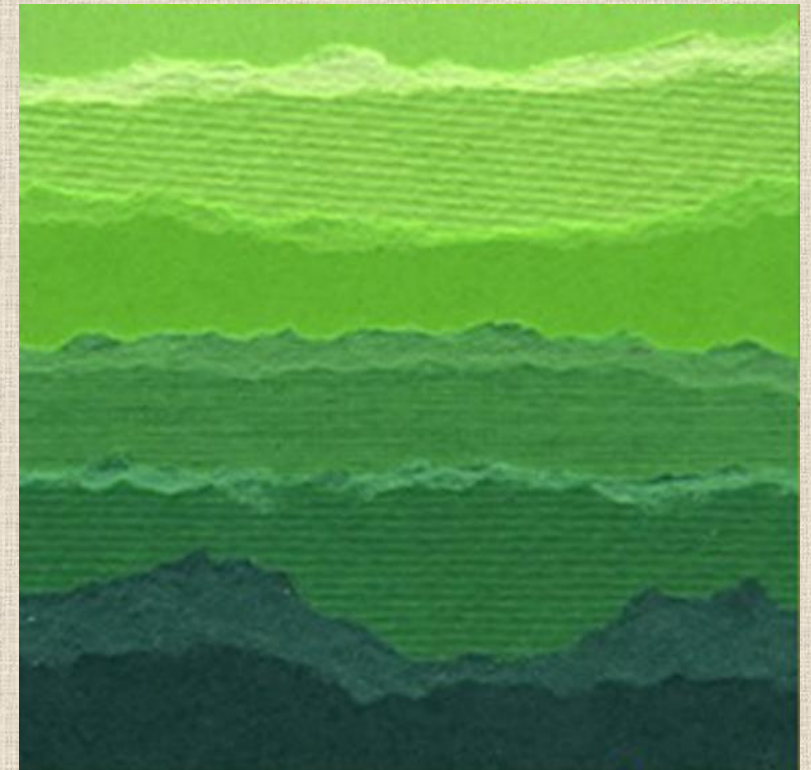
Технологічні прийоми вишивання

1. Відщипування

Приєм використовується, коли треба виїняти папір всередині зображення, або обірвати контури фігур композиції. Під час відщипування пальці обох рук тримаються впритул одні до одних.

Відщипування та обривання

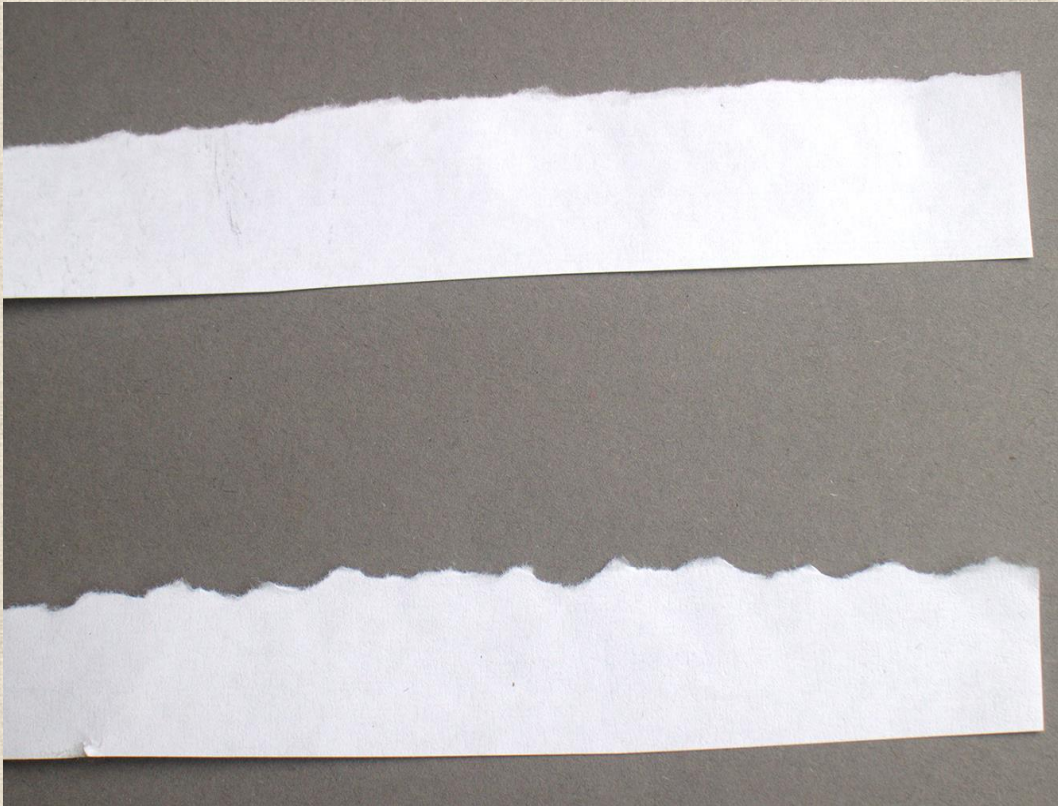

Фрагмент витинанки Лілії Тєптяєвої

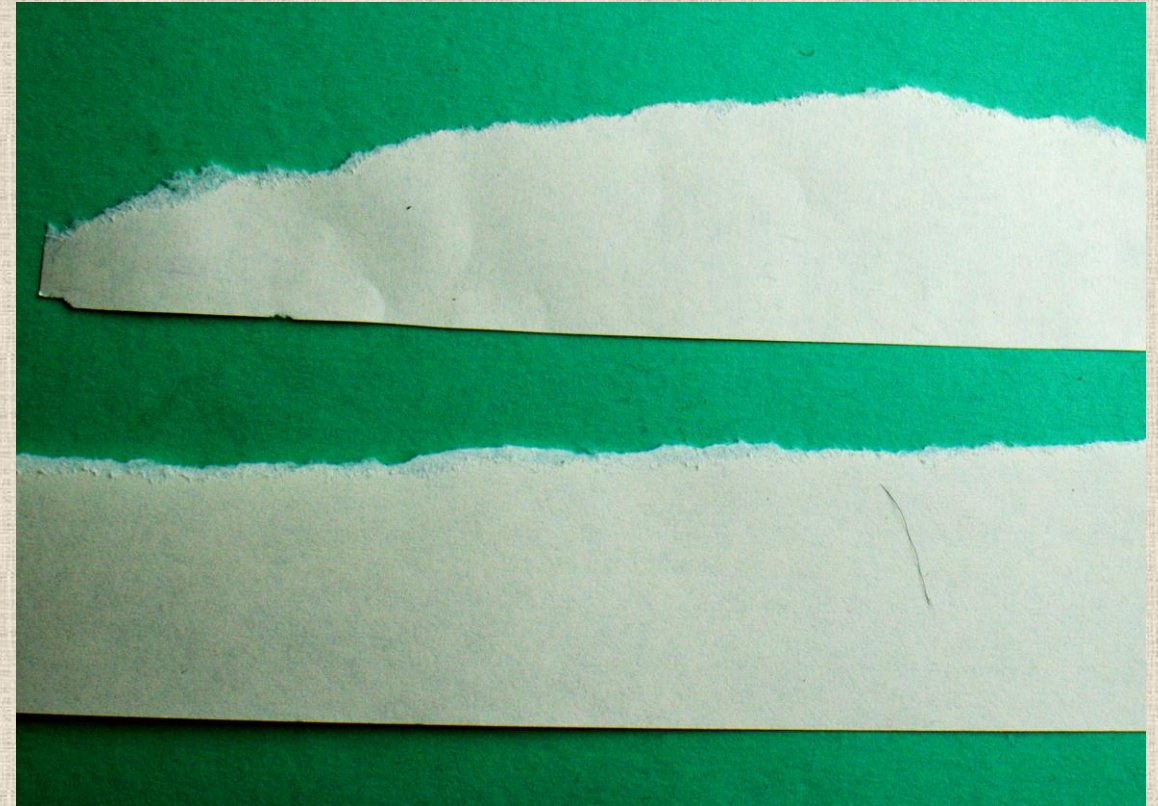
Технологічні прийоми вириванки

2. Обривання

Якщо в аплікаційній вириванці треба зробити деталь великого розміру (смугу або відносно прямокутну площину), то папір просто розривають різким рухом обох рук.

На фото верхня смуга виконана обриванням, а нижня – відщипуванням.

На фото зверху – обривання впоперек волокон паперу, а знизу – вздовж волокон паперу.

Технологічні прийоми вишиванки

3. Зминання паперу – це техніка, яка додає текстури, об'єму й динаміки до композиції. Вона використовується для створення ефекту тіней, об'єму або рельєфу.

Цей прийом може застосовуватись:

а) **перед вишиванням** – щоб створити нерівномірну фактуру, яка значно посилює глибину всього візерунку;

Фрагмент вишиванки Олени Маркитан

Технологічні прийоми вишиванки

б) **для створення фону** – зім'ятий папір використовується як фон або частина композиції (це може бути імітація кори дерева, листя хмар тощо);

Вишиванка Ольги Шинкаренко (елементи червоного кольору зроблені із зім'ятого паперу).

Технологічні прийоми вишиванки

в) **для утворення ефекту старовинності** – легко зім'ятий і трохи розправлений папір надає виробу вигляду «старовинного»;

г) **для передачі об'ємності елементів** – частину паперу після зминання можна залишити незакріпленою (ненаклеєною) – вона трохи піднімається над загальною площиною, створюючи ефект об'ємності.

Симетрична одноаркушева вишиванка із зім'ятого паперу

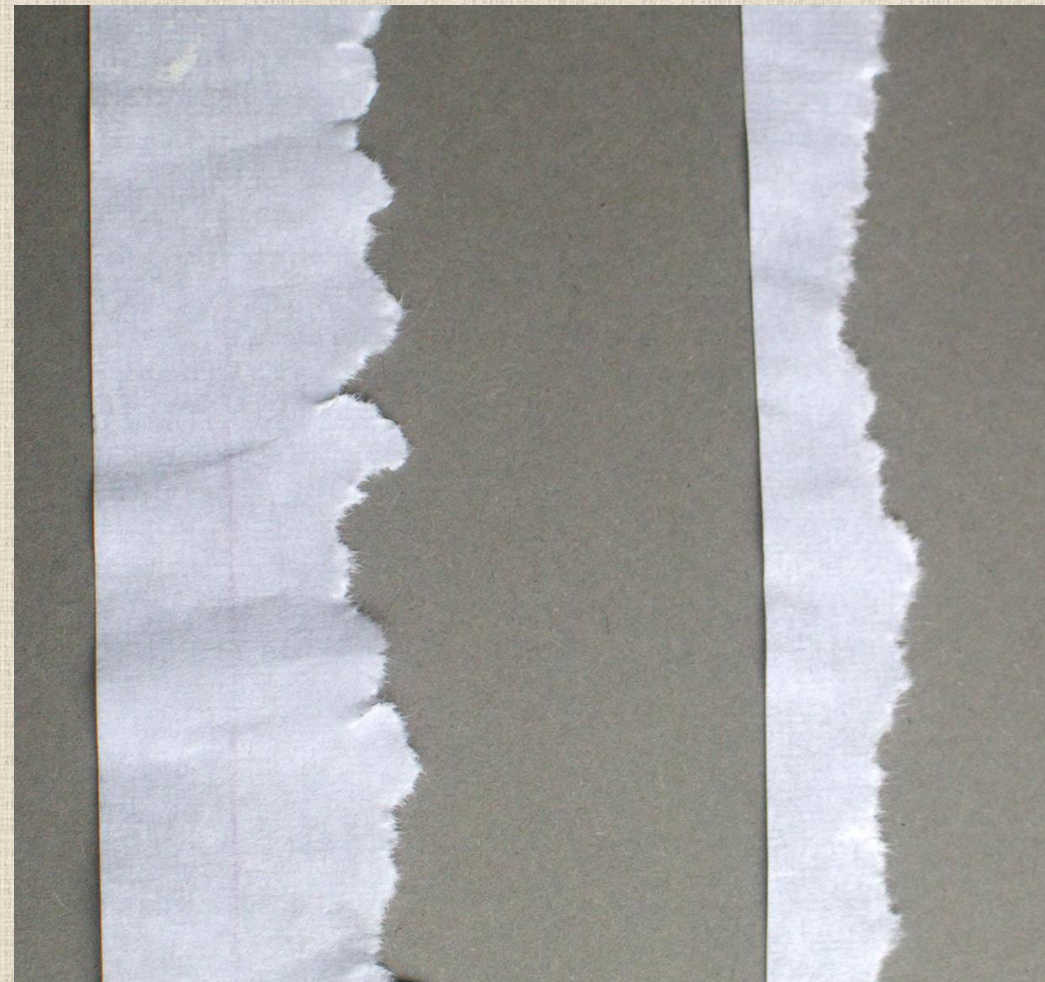

Вишиванка Олени Маркитан

4 . Розмочування паперу

Розмочування паперу під час створення вириванки має важливі цілі – полегшення процесу і покращення остаточного результату:

а) **пом'якшення волокон паперу** – вода розпушує целюлозні волокна, роблячи папір більш гнучким і податливим. Це дозволяє легше контролювати лінію відриву і отримувати більш рівні або навпаки навмисно нерівні краї залежно від авторського задуму;

Технологічні прийоми вириванки

б) **створення ефекту «рваного краю»** – змочений папір утворює на місці розриву характерний «волокнистий край»;

в) **контроль над лінією відриву:** волога допомагає «сфокусуватися / утриматися» на місці розриву. Намочивши папір у потрібному місці, можна більш точно відірвати його по заданій лінії.

Квіти на дереві та хмарка вирвані з вологого паперу для передачі пухнастості та легкості.

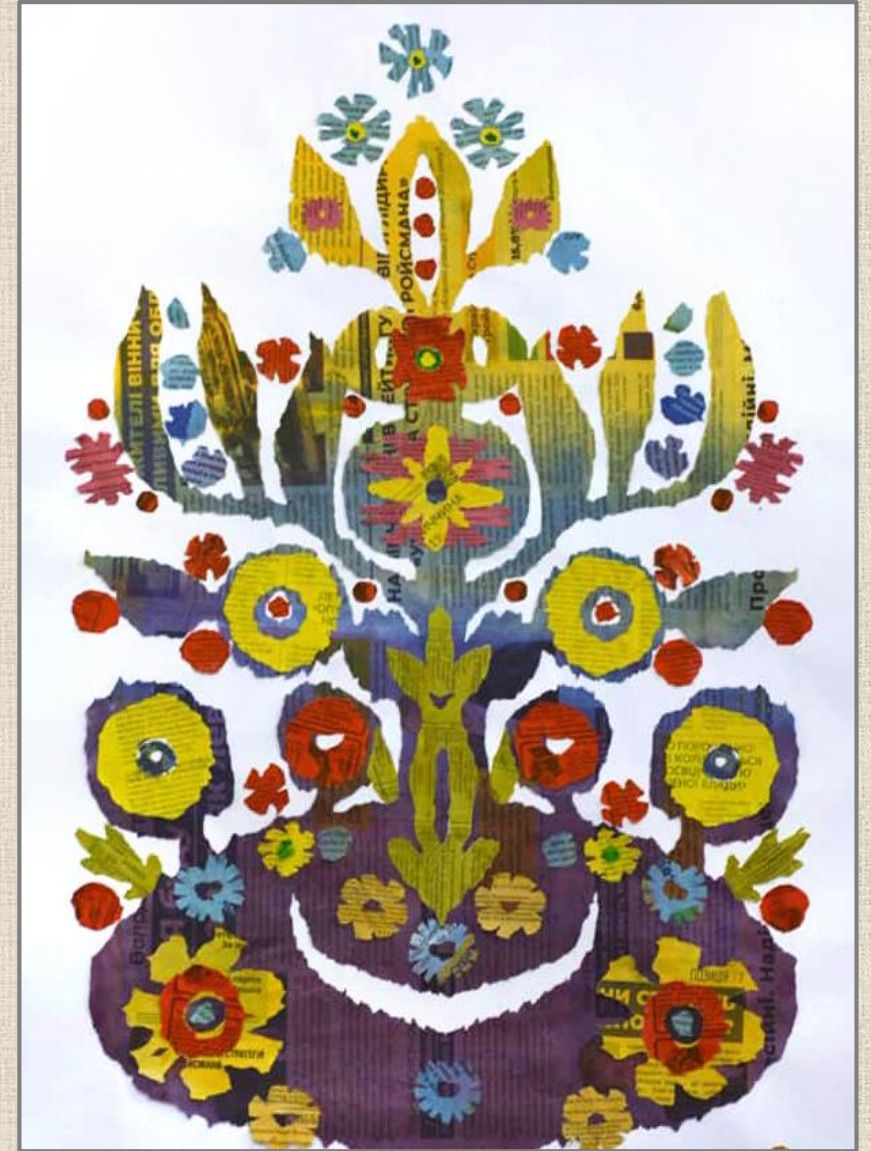
- Технологічні прийоми вириванки

5. Фарбування паперу

У минулому папір для витинанки (частіше за все це були звичайні газети) фарбували з причин відсутності кольорового паперу.

Сучасні майстри відтворюють старовинні прийоми, привносячи додаткові ефекти (папір може фарбуватися з градієнтами кольорів).

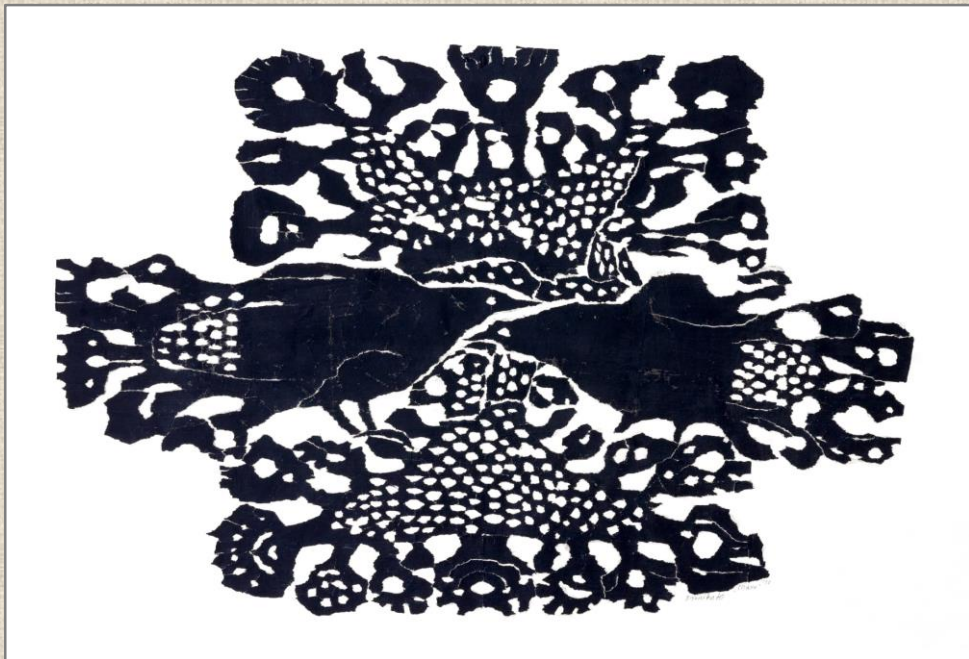
Фрагмент вириванки Оксани Городинської
[Городинська Оксана Василівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Технологічні прийоми вириванки

6. Проривання контуру зображення

Цей прийом ефективний, коли кольоровий папір має тільки одностороннє забарвлення. Папір розривається по контуру рисунка без виокремлення внутрішніх елементів зображення. Після проривання ми бачимо просто абрисну лінію, живу і нечітку, білого або жовтуватого кольору (кольору зворотної сторони паперу).

Вириванки Юлії Дунаєвої (лінії крил птахів на фото зліва та лінії рук і жіночого обличчя на фото справа зроблені прориванням контуру).

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вириванки

Тема «Птах»

(поетапність виконання; перший етап – унаочнення образів)

Найдавніші зображення птахів в українському декоративному мистецтві дійшли до нас у **вишивці**. Завдяки музейним зразкам традиційних рушників ми можемо ознайомитись зі стилізованими зображеннями птахів у народному мистецтві.

Фрагменти українських рушників із зображеннями птахів.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Фрагменти українських рушників із зображеннями птахів.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Фрагменти робіт Марії Примаченко.

Невичерпним джерелом натхнення для художників є творчість відомої народної майстрині українського декоративного живопису Марії Примаченко. Птахи Марії Примаченко дуже різноманітні за формою, характером і кольором.

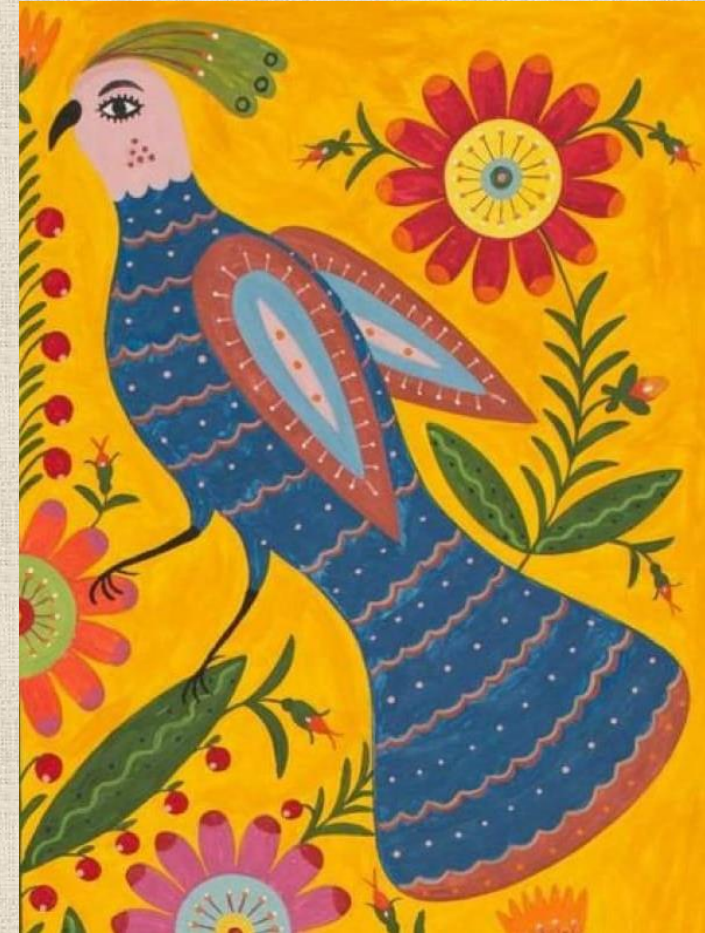
[Марія Примаченко. Google Arts&Culture : вебсайт.](#)

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Фрагменти робіт Марії Примаченко.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Фрагменти робіт Марії Примаченко.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Фрагменти робіт Марії Примаченко.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки

Тема «Птах» (продовження; матеріали)

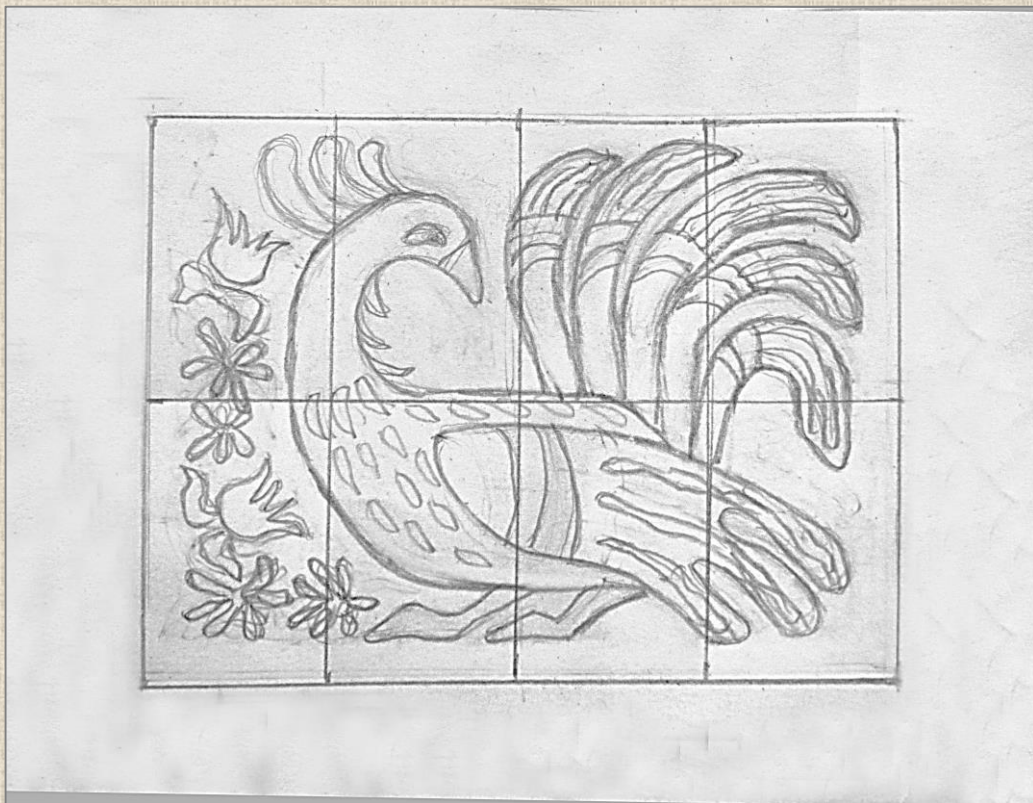
Для створення вишиванки необхідні такі матеріали:

1. Клей-олівець.
2. Клей ПВА.
3. Кольоровий папір.
4. Склянка з водою.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки

Тема «Птах» (продовження; ескізування)

1. Малюємо ескіз композиції (птаха та додаткові декоративні елементи).

2. Наносимо розмірну сітку (висоту та ширину ділимо навпіл, і кожную половинку висоти ще раз навпіл).

3. Обираємо колірну гаму майбутньої композиції. Для підсилення яскравих кольорів обираємо темний фон (у нашому випадку це буде коричневий).

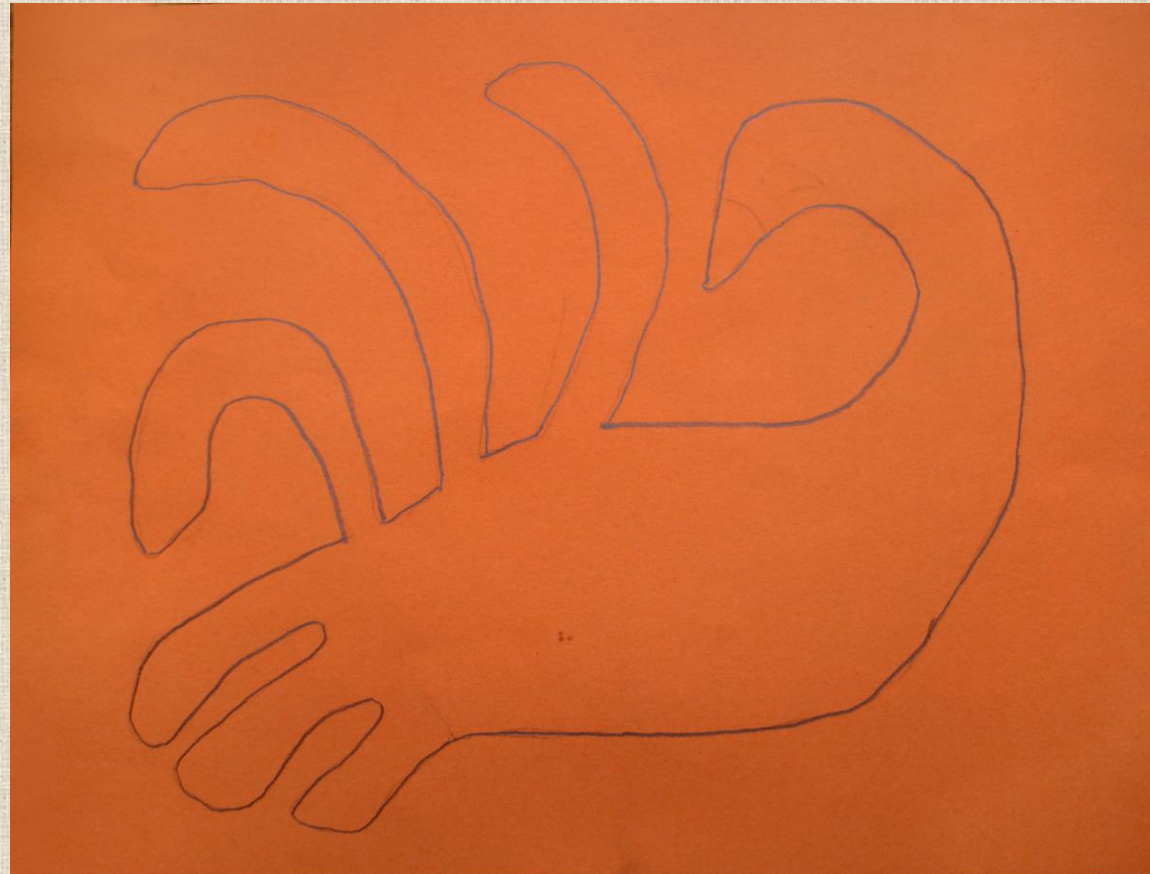
Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки Тема «Птах» (продовження; перенесення ескізу)

4. Переносимо зображення з ескізу на аркуш за допомогою сітки. Оскільки фон ми обрали темний, із зображенням на ньому працювати незручно. Отже, всю композицію можна перенести на білий ватман і вже з нього перемальовувати / копіювати окремі елементи. У подальшому для розташування елементів будемо орієнтуватися саме на цю схему (узгоджувати з нею).

Зверніть увагу! У процесі роботи можливі невеликі зміни в деталях ескізу.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки Тема «Птах» (продовження; перенесення ескізу)

5. Копіюємо головне зображення – мотив птаха – через копіювальний папір так, щоб силует був перевернутим. Це робиться для того, аби лицьова частина аркуша залишилася чистою (без слідів від олівця). Для цього копіювальний папір підкладається не під рисунок, а під папір, на який буде копіюватись зображення копіювальною стороною догори.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вириванки Тема «Птах» (продовження; відщипування)

6. Відщипуємо пальцями головну / центральну частину силуету птаха за контуром.

7. Потім копіюємо дрібні елементи іншого кольору, які формують загальний силует птаха (частини хвоста, лапки, гребінець і крило).

8. Відщипуємо всі ці деталі.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вириванки Тема «Птах» (продовження; узгодження композиції)

9. Розкладаємо вирвані елементи на аркуші фону, узгоджуючи із початковою композицією вириванки (схемою розташування всіх деталей). Спочатку розкладаємо деталі хвоста, потім крило.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки Тема «Птах» (продовження; узгодження композиції)

10. Наклеюємо вже узгоджені елементи, починаючи з головної частини, звертаючи увагу на відстані до країв аркуша фону. Інші елементи орієнтуємо відповідно до силуету фігури птаха.

11. Додаємо деталі лапок і гребінця, наклеюємо їх.

Завдання. Створення вишиванки

Варіант 1. Тема «Птах» (продовження; узгодження композиції)

12. Далі підбираємо папір відповідного кольору для утворення декоративних деталей фону (квіти), відщипуємо їх.

13. Розташовуємо декоративні деталі композиції, узгоджуючи їхнє розташування зі схемою.

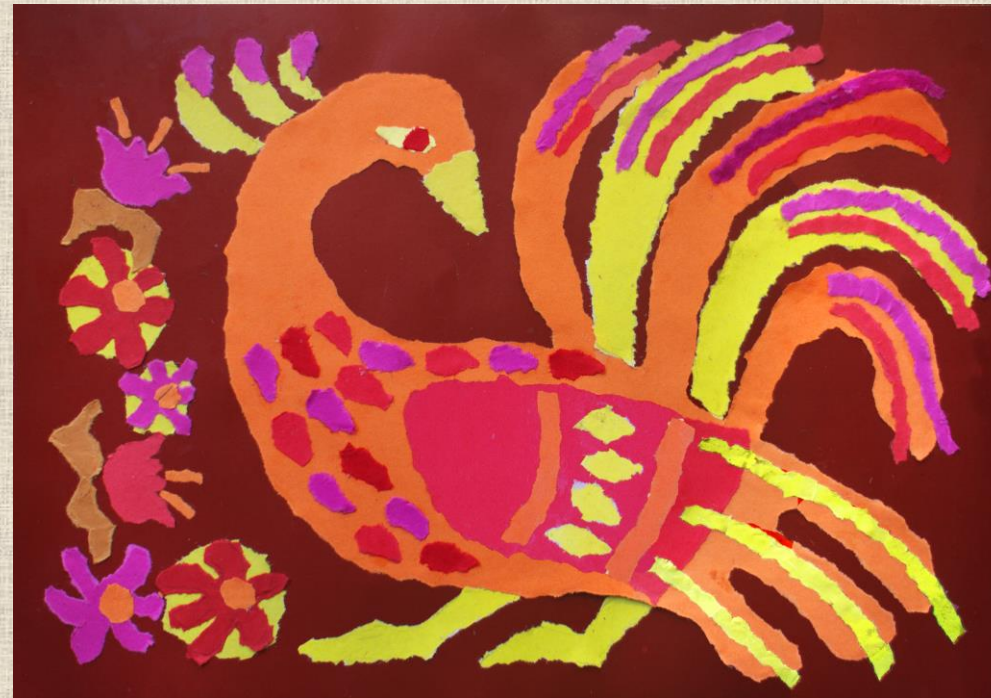
14. Наклеюємо квіти.

Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки

Тема «Птах» (продовження; узгодження композиції)

15. Наступними заготовляємо та приклеюємо дзьоб, пір'я для крил та хвоста, листочки для фону. Ці елементи також треба перемальовувати, узгоджуючи із загальною композицією.

16. Уточнюємо ще більш дрібні елементи – око, різні пір'ячка тулубу, крила та хвоста – теж перемальовуємо із загальної композиції та відщипуємо. Найменші деталі – тичинки та серединки на квітах – взагалі можна не малювати, а одразу вищипувати. Папір із намальованим пір'ячком занурюємо у воду, щоб воно стало «пухнастим».

17. Потім послідовно все це наклеюємо.

**Завдання 1 / Варіант 1. Створення вишиванки
Тема «Птах» (завершення роботи)**

18. Робота завершена.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Пекур Єлизавета, 10 р.

Дем'яненко Олександр, 10 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Кузовков Всеволод, 10 р.

Вальпа Ніколь, 11 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Соловйова Марія, 13 р.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

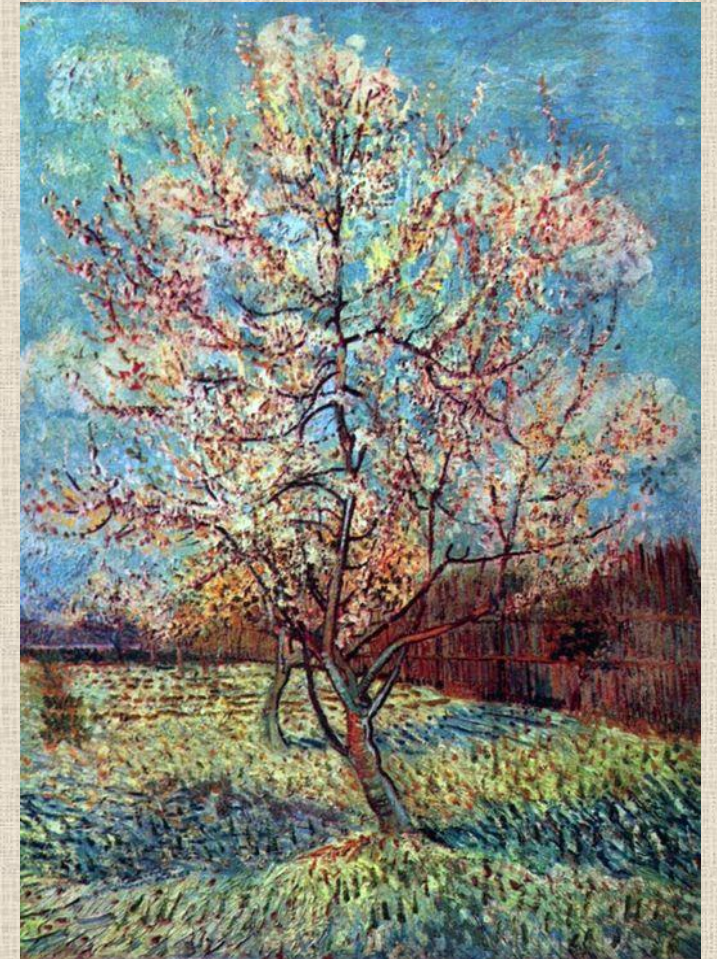
Тема «Пори року»

(поетапність виконання; перший етап – унаочнення образів)

Чим відрізняються **кольори природи** кожної пори року? Природа в різні пори року має свою притаманну палітру кольорів. **Ніжно-зелена весна** приносить радість оновлення. У весняних пейзажах нерідко головним героєм стає біло-рожевий квітучий сад.

Микола Глущенко «Квітучі сади»

Вінсент Ван Гог «Квітуче персикове дерево»

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Пори року»

(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Мальовниче літо, повне тепла і сонця, – справжнє свято насичених кольорів, що створюють яскраве квіткове різнобарв'я! У палітрі поля, лісу, луків багато відтінків зеленого, який стає домінантним.

Тетяна Яблонська «Влітку»

Вінсент Ван Гог «Квітучий сад зі стежкою, літо»

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання **Тема «Пори року»** **(продовження; перший етап – унаочнення образів)**

Осінній краєвид сліпить золотом і багрянцем, зачаровує теплою вохристою колірною гамою.

Архип Куїнджі «Осінь»

Клод Моне «Осінь на Сені в Аржантеї»

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Пори року»

(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Земля на **зимових пейзажах** зазвичай вкрита блакитно-білою сніговою ковдрою, а дерева виблискують сріблясто-сліпучим інієм.

Архип Куїнджі «Зима»

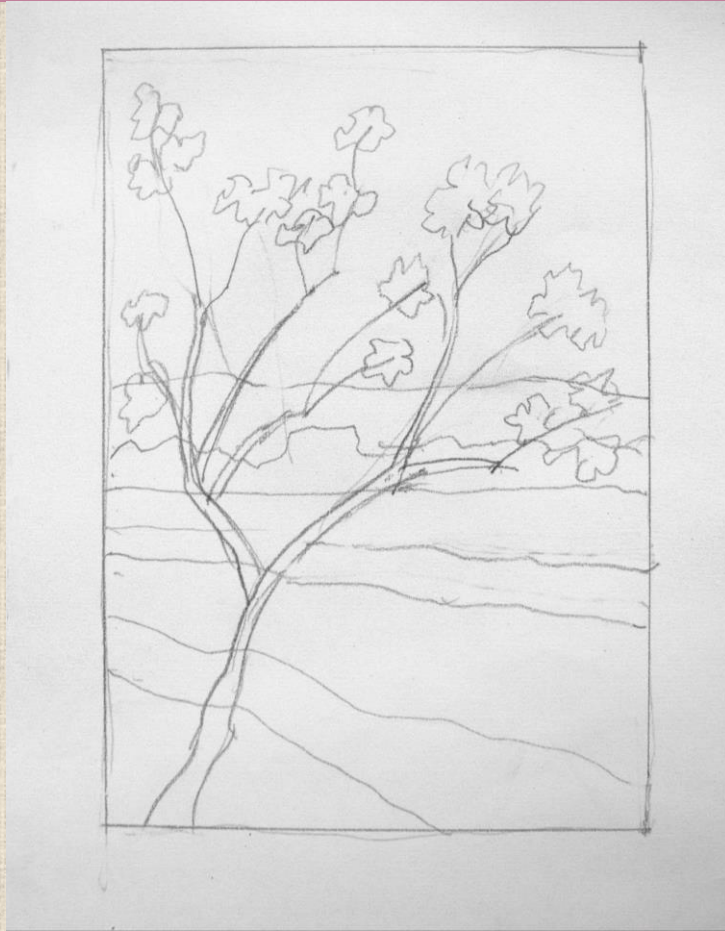

Моріс де Вламінк «Сільський пейзаж з церквою»

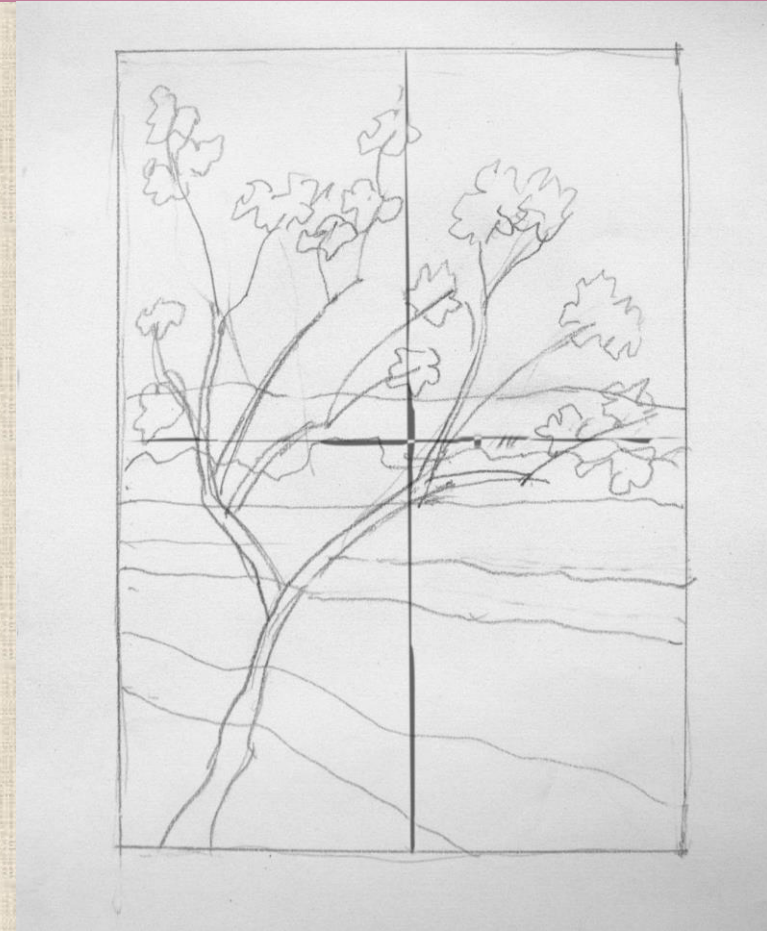
Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Пори року»

(продовження; ескізування)

1. Малюємо ескіз пейзажу на тему «Пори року», була обрана весна.

2. Розмічаємо розмірну сітку (висоту та ширину ескізу ділимо навпіл).

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Пори року»

(продовження; перенесення ескізу)

3. Обираємо колірну гаму для композиції. Це кольори яскравого весняного неба та молоді трави під сонячним світлом.

4. Для фону обираємо колір неба – яскравий блакитний. Переносимо зображення з ескізу за допомогою сітки.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

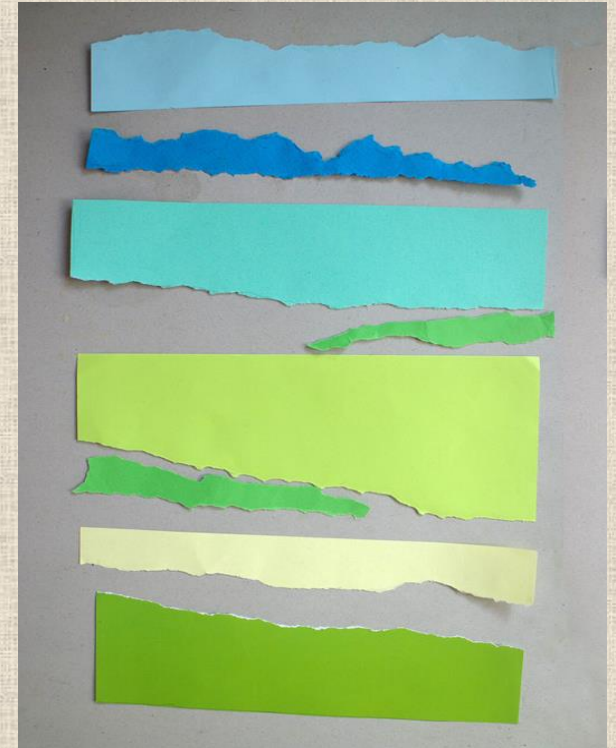
Тема «Пори року»

(продовження; відщипування та обривання)

5. Переносимо мотив першого плану – зображення гілки дерева на чорний кольоровий папір.

6. Відщипуємо зображення дерева і поки цю деталь відкладаємо в сторону.

7. Переносимо елементи фону відповідно до ескізу по черзі зверху до низу, розташовуючи їх за кольорами від холодного до теплого.

8. Заготовляємо ці елементи обриванням та відщипуванням (це смуга дерев на горизонті та фрагменти травички), розкладаємо на окремому аркуші по порядку розташування в композиції.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Пори року»

(продовження; узгодження композиції)

9. Тепер наклеюємо верхній елемент від лінії горизонту вгору. Це висвітлена смуга неба.

10. Наступна смуга – найдаальший план фону. Це буде найхолодніший відтінок із зелених.

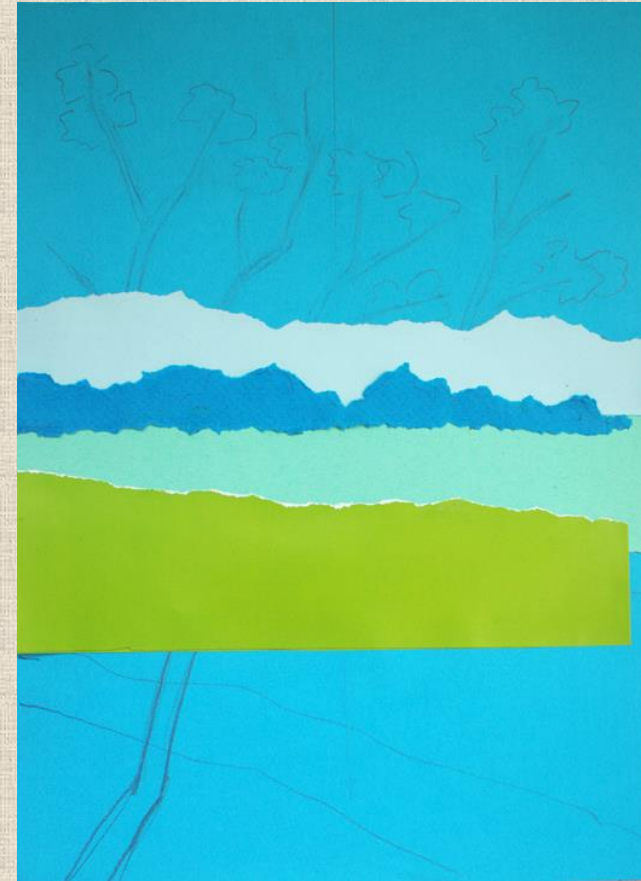
Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Пори року»

(продовження; узгодження композиції)

11. Тепер розділяємо ці два елементи вищипаною смугою дерев на горизонті.

12. Потім приклеюємо смугу травички зелено-жовтого кольору.

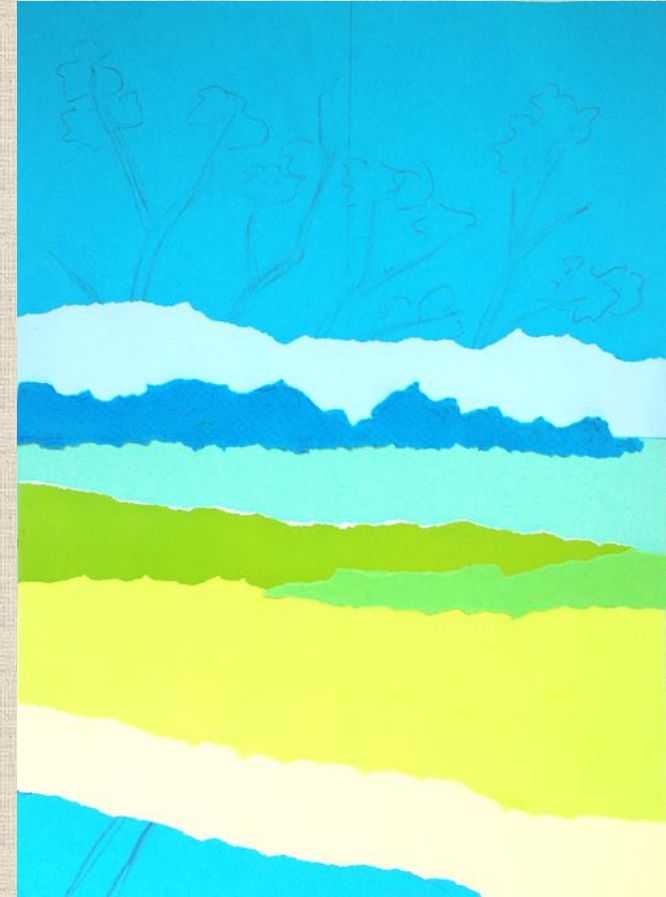
Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Пори року»

(продовження; узгодження композиції)

13. Далі розташовується більш світла – майже жовта смуга паперу.

14. Наступними наклеюємо світло-жовту та зеленкувату доріжки.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Пори року»

(продовження; узгодження композиції)

15. Останні дві смуги розділяє яскраво-зелена смужка трави і завершується фон більш темним зеленим відтінком паперу.

16. Тепер прийшла черга гілки дерева. Орієнтуємо її розташування на рисунок, який видніється зверху на фоні неба, і наклеюємо.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Пори року»

(продовження; узгодження композиції)

17. Тепер треба приготувати квіти. Малюємо їх на двох видах паперу – білому і трохи жовтуватому, для передачі об'ємності.

18. Після цього занурюємо відібраний папір у воду. Зволожений папір надасть краям квіток пухнастість і легкість.

19. Відщипуємо контури квіток.

Завдання 2 / Варіант 2. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Пори року» (завершення роботи)

20. Даємо готовим деталям висохнути. Після висихання краї квіточок трохи «покрутять», що підкреслить їхню об'ємність.

21. Після висихання наклеюємо квіти по рисунку – спочатку елементи білого кольору, потім частини квіток жовтуватого відтінку. Якщо краї пелюсток трохи не доклеювати, вони стануть ще більш об'ємними.

22. У кінці до квіток додаємо світлі жовто-зелені серединки.

23. Для посилення рельєфності самої гілки подекуди додаємо смужки сірого паперу (тіні).

Робота завершена.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

«Літо», Мозжухіна Маргарита, 11 р.

«Осінь», Мартюк Єва, 11 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

«Зима», Котляр Уляна, 11 р.

«Зима», Крамаренко Вероніка, 11 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

«Весна», Ломтева Марія, 11 р.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Море»

(поетапність виконання; перший етап – унаочнення образів)

Іван Айвазовський «Дев'ятий вал»

Морська палітра неймовірно велика, при різному освітленні вода може приховувати в собі будь-які тони і відтінки практично всіх можливих кольорів.

Переходячи в берегові лінії з одного боку і йдучи до неба з іншого, колірні варіації моря значно примножуються.

А яке це видовище – зміна кольору моря на світанку або на заході сонця!

Тож, забудьте що море синє, воно дуже різноманітне. Та починайте ретельно ознайомлюватися із зображеннями моря на полотнах відомих художників України і світу.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання
Тема «Море»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Гюстав Курбе «Хвилі»

Джеймс Вістлер «Симфонія в сірому та зеленому. Океан»

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання
Тема «Море»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

Іван Айвазовський «Меркурій»

Тарас Шевченко «Шхуни біля форту Косарал»

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання
Тема «Море»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

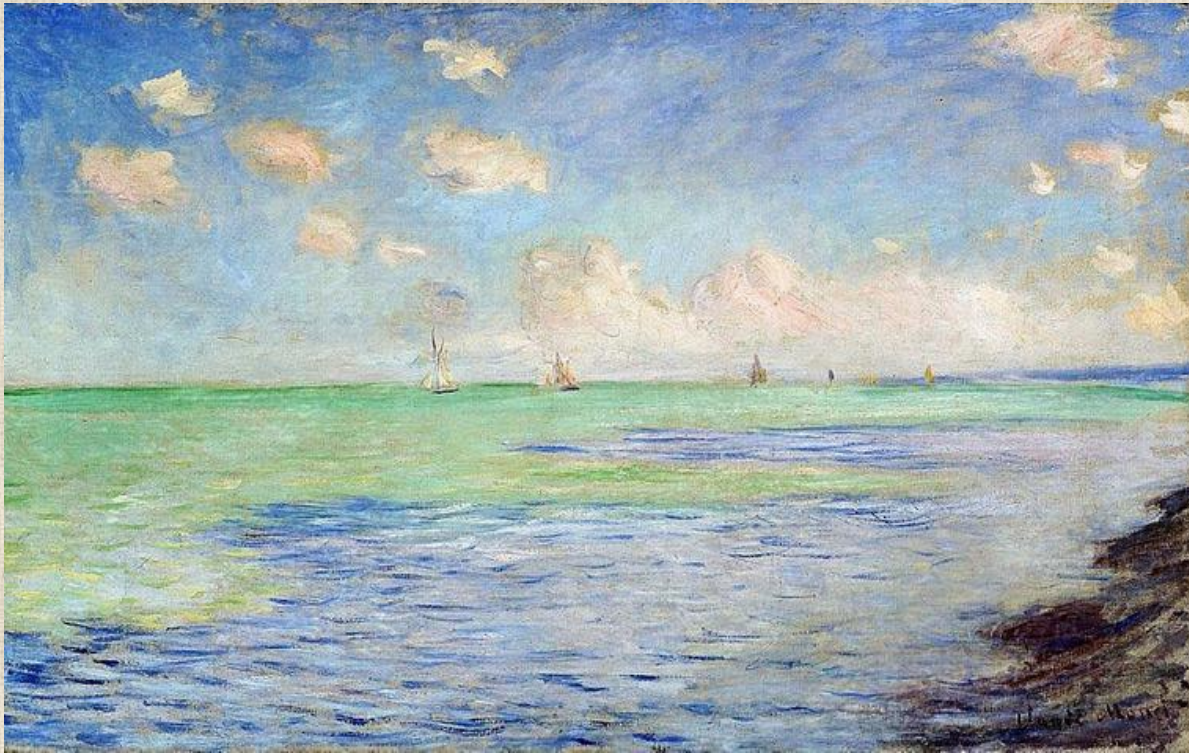

Іван Айвазовський «Серед хвиль»

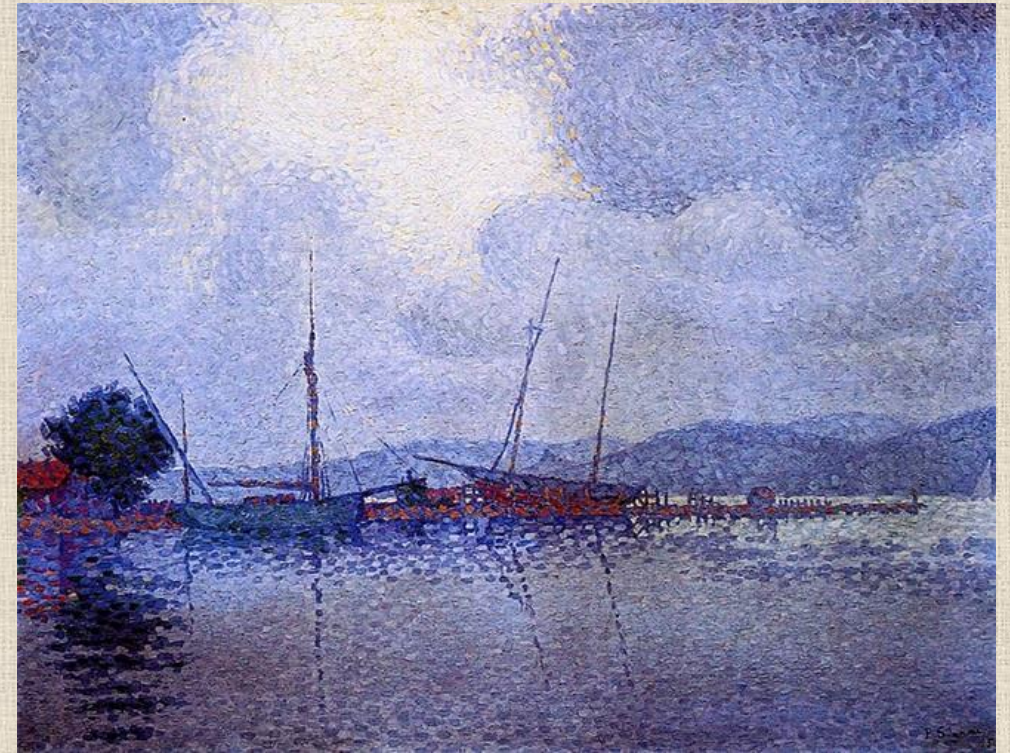

Люсьєн Дульфан «Морський пейзаж»

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання
Тема «Море»
(продовження; перший етап – унаочнення образів)

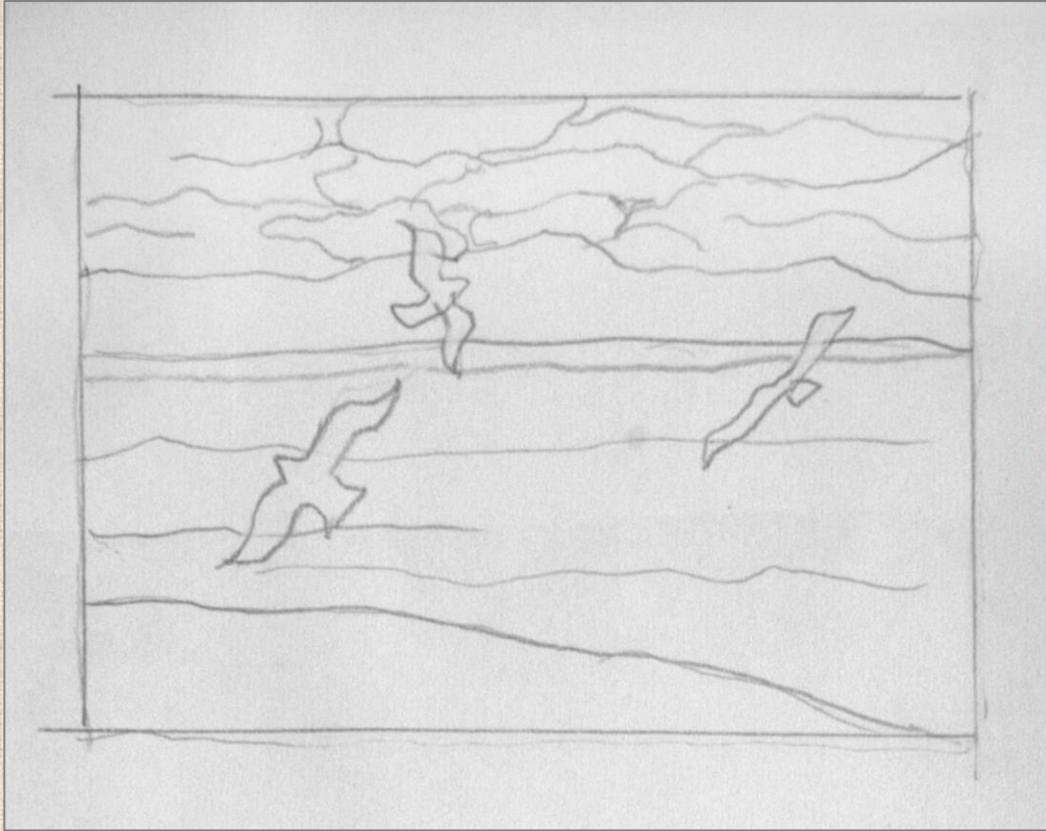

Клод Моне «Море в Пурвілі»

Поль Сіньяк «Сен-Тропе після шторму»

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання **Тема «Море» (продовження; ескізування)**

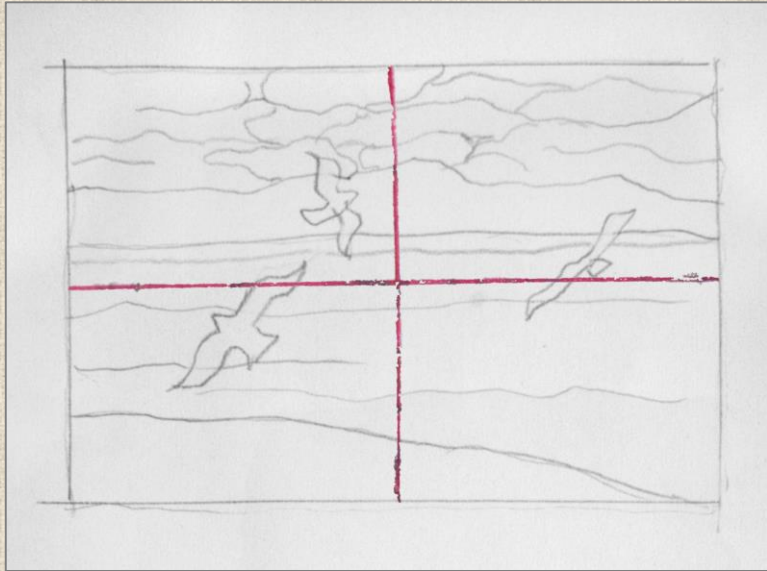

1. Малюємо ескіз морського пейзажу.

2. Обираємо папір із бажаною морською палітрою.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання **Тема «Море» (продовження; перенесення ескізу)**

3. Малюємо розмірну сітку на ескізі.
4. Переносимо розмірну сітку на аркуш фонового паперу.
5. Перемальовуємо за сіткою зображення з ескізу на аркуш.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання

Тема «Море»

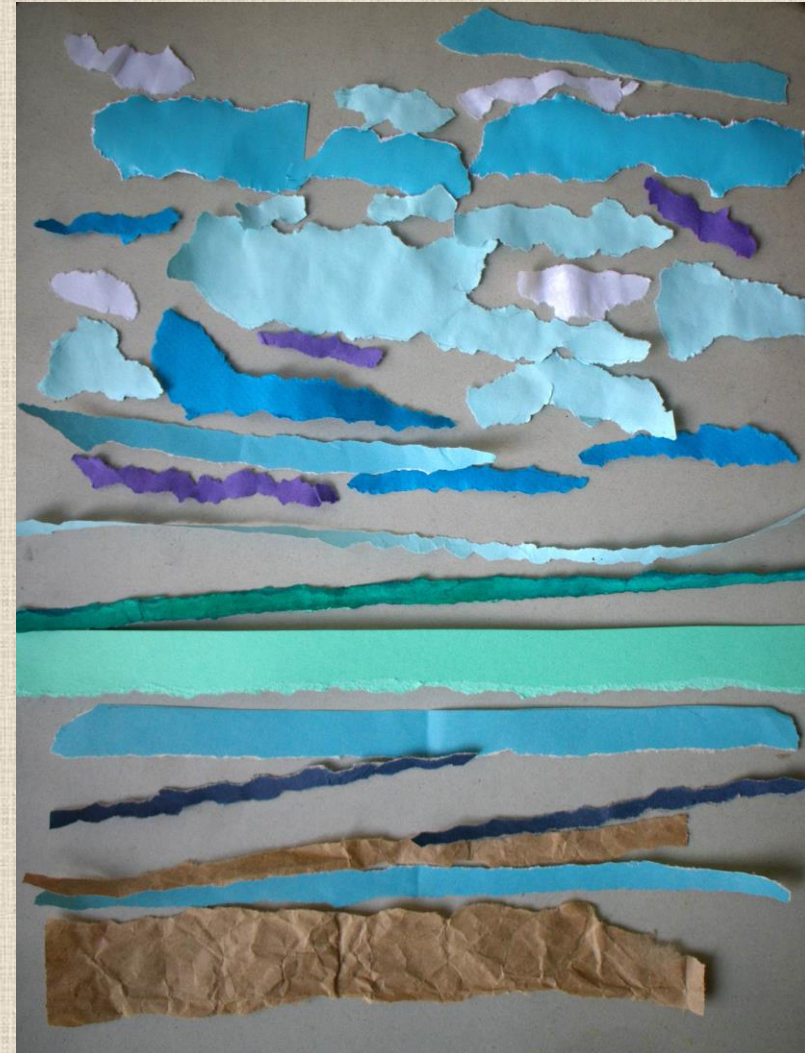
(продовження; відщипування та обривання)

6. Перемальовуємо елементи ескізу на папір відповідних кольорів.

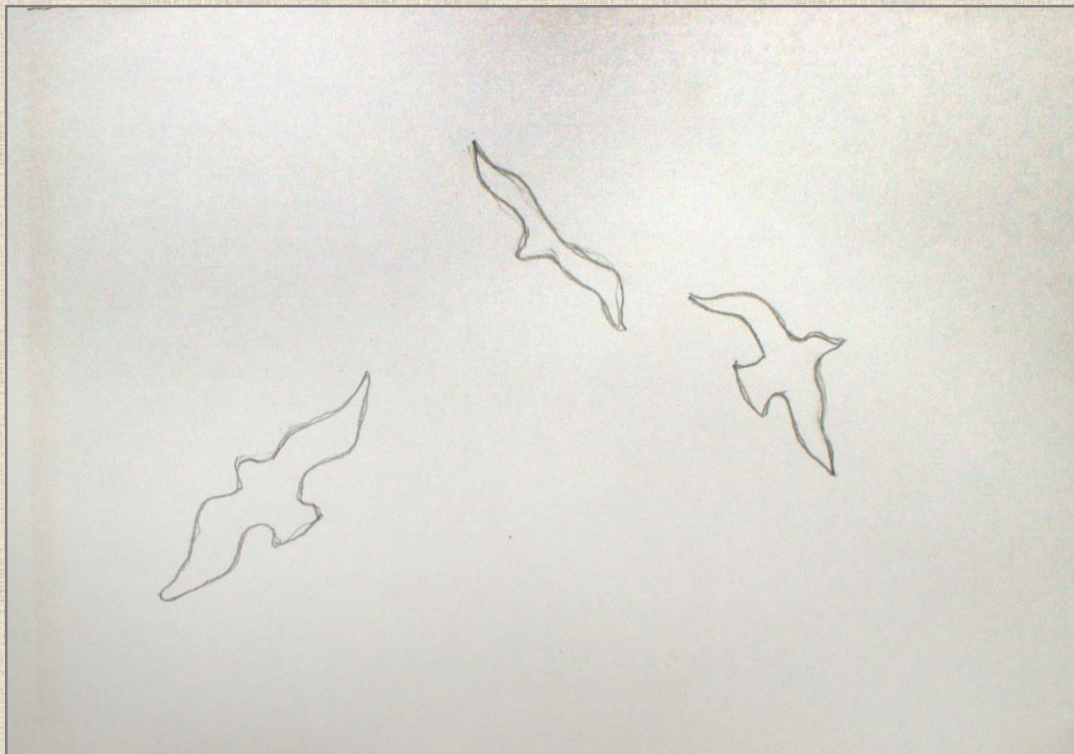
7. Обриваємо і відщипуємо їх. Папір із зображенням хмар перед відщипуванням **змочуємо**. На фото справа видно, що після змочування папір став нерівним. Це надає перевагу в передачі хмар – вони будуть виглядати об'ємними.

Папір, що зображує піщаний берег, перед обриванням ретельно мнемо. **М'ятий папір** буде надавати деталям відповідну фактуру пляжного піску.

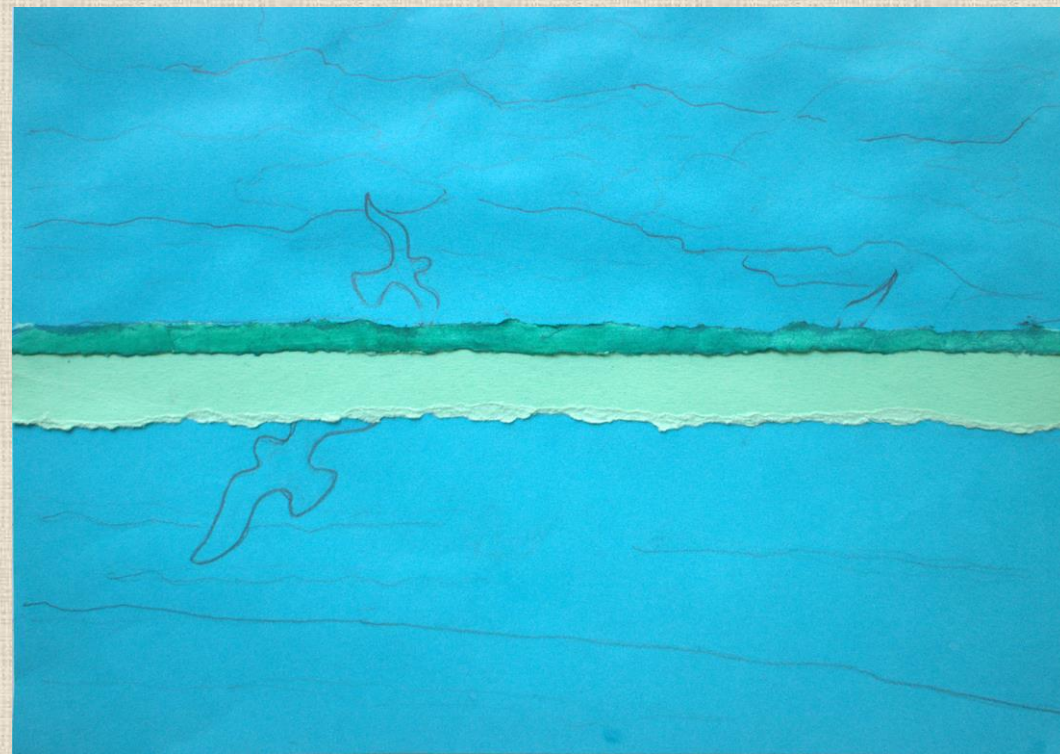
8. Потім розкладаємо всі деталі на окремому аркуші, дотримуючись порядку розташування. Надалі в процесі наклеювання можливі невеликі зміни в деталях (ще додатися або помінятися розташування).

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання **Тема «Море» (продовження; узгодження композиції)**

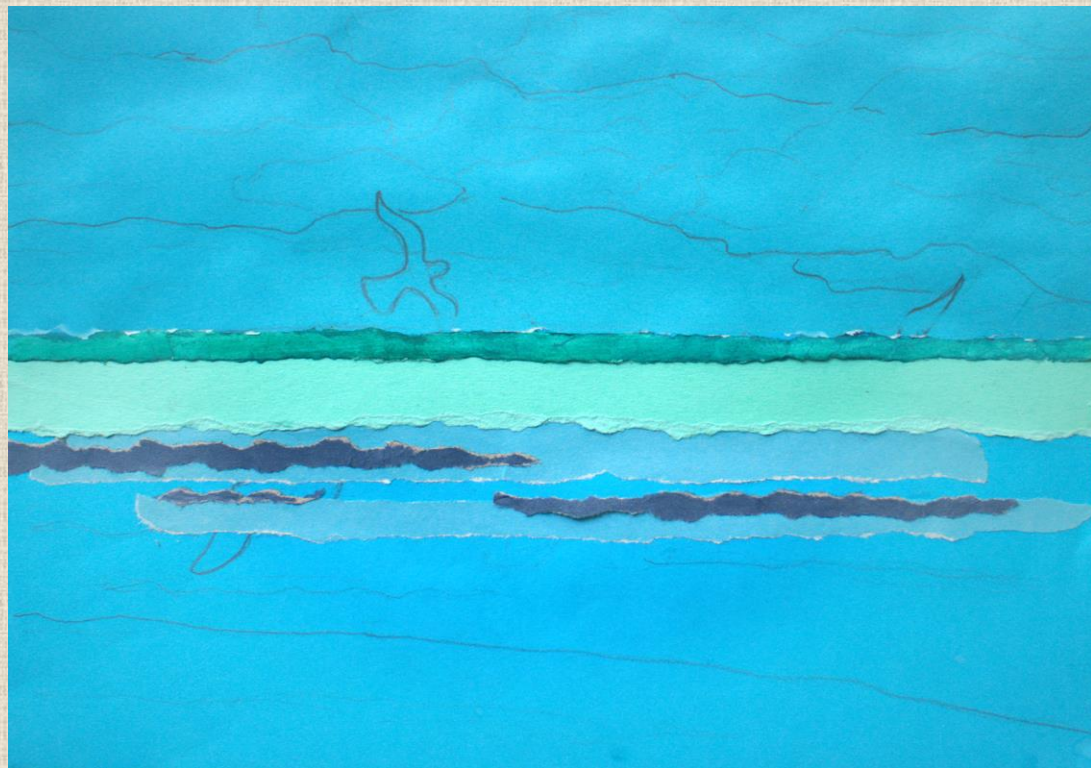

9. Тепер переводимо за допомогою копіювального паперу рисунок чайок. Копіювальний папір підкладається не під рисунок, а під папір, на який буде копіюватись зображення, копіювальною стороною догори.

10. Почнемо наклеювання. Наклеюємо деталі на аркуш з розміченим рисунком. Першими двома смугами позначаємо лінію горизонту. Широкі деталі краще клеїти клеєм-олівцем, а от вузькі і маленькі зручніше клеєм ПВА з тонким пензликом.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання **Тема «Море» (продовження; узгодження композиції)**

11. Продовжуємо виклеювати площину води – додаємо ще 2 відтінки, створюючи контраст тону.

12. Додаємо ще одну смугу паперу – прибережну лінію води – вона сірого кольору тому, що поєднує в собі блакитний колір води та вохристий колір піску.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання **Тема «Море» (продовження; узгодження композиції)**

13. Останніми знизу будемо наклеювати дві смужки піску.

14. Тепер необхідно додати до хвиль білу піну, яку виривали також із вологого паперу.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання

Тема «Море» (продовження; узгодження композиції)

15. Переходимо до верхньої частини композиції і почнемо розкладати деталі неба із найвищої лінії хмар найбільших розмірів.

16. Після узгодження розташування наклеюємо їх.

17. Далі опускаємось нижче по композиції і знову розкладаємо всі хмари, що залишились.

18. Наклеюємо їх по черзі.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці вишивання **Тема «Море» (продовження; узгодження композиції)**

18. Останніми в хмари додаємо білі елементи для контрастності та об'ємності.

19. Яке ж море без чайок. Беремо аркуш з рисунком чайок. Вищипуємо їх по контурах.

20. Наклеюємо чайок згідно з ескізом.

Завдання 3 / Варіант 3. Створення композиції в техніці виривання Тема «Море» (завершення роботи)

21. Щоб відрізнити білих чайок від білих частин хмар і зробити їх помітнішими – вивести на перший план – додаємо чорні кінчики крил. **Робота завершена.**

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Чечуй Дарина, 10 р.

**6.4.6. Підготовка до
підсумкової творчої роботи**

6.4.6. ПІДГОТОВКА ДО ПІДСУМКОВОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТИ ПІДСУМКОВИХ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ

Завдання 1 / Варіант 1.

Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (розробка та упорядкування навчальних матеріалів – Маркитан Олена).

Завдання 2 / Варіант 2.

Створення багатошарової композиції «Берегиня» (розробка та упорядкування навчальних матеріалів – Пак Наталя, Маркитан Олена).

Завдання 3 / Варіант 3.

Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (розробка та упорядкування навчальних матеріалів – Бондаренко Надія).

**Завдання 1 / Варіант 1. Створення багатошарової композиції
«Дерево життя»
(поетапність виконання; перший етап – унаочнення понять та образів)**

Витинанка Вікторії Давидової

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Багатошарова витинанка складається з кількох аркушів паперу, тому майже завжди вона багатоколірна. Таку витинанку також називають **накладною** (вирізані зображення в ній накладаються одне на одне).

Ілюстрація Олени Тихонюк до книги Богдана-Ігоря Антонича «Велика гармонія».

[Інтерв'ю з Оленою Тихонюк. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Завдання 1. Створення багат шарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Українське народне мистецтво насичене символами, через які в ньому розкривається глибина Всесвіту, відображаються народна мудрість, філософія, релігійні погляди та світогляд.

Одним із найпоширеніших мотивів у декоративному мистецтві України, зокрема у витинанці та вишивці, постає «**Дерево життя**»*. Цей мотив, зображений ще на трипільських виробах, передає повну структуру буття, безперервний зв'язок віків і поколінь, родин та світу, а також суть людини, як поля битви добра та зла.

У мотиві «Дерево життя» ми вирізняємо символи **триєдності світу**, де включено три плани буття – *горішнє*, тобто **небо**, *проміжне*, тобто **землю**, та *долішній хаос*, тобто **підземний світ** та **підземні води**.

Мотив «Дерево життя» на давній вишивці рушника.

*Варто також враховувати, що мотив «Дерево життя» є універсальним міфологічним образом і архетиповим символом, притаманним світоглядній культурі (міфології, релігії, філософії) багатьох народів світу. Тому як приклади було використано роботи майстрів різних слов'янських народів.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Традиційно Дерево життя завжди квітне, що означає сьогоденне життя кожного. Всі квіти різні за розмірами, пишністю, кольором чи його інтенсивністю, різні за станом, деякі вже відходять, а деякі тільки розпустились або збираються вийти з пуп'янків.

Символіка квітів така: **найвищі бруньки**, що розмістилися на самій верхівці дерева, – це майбутні покоління. **Плоди Дерева** – символ минулого, людських діянь, звершень тощо.

«Дерево життя» на традиційному українському весільному рушнику, кінець XIX ст., Київщина, КН-676, Музей Івана Гончара, м. Київ.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

На самій верхівці Дерева зазвичай цвіте квітка, що відособлюється від інших – **«Вогонь Життя»**, вона охороняється двома світлими духами, які відображаються частіше у вигляді птахів, а іноді – ангелів.

Знаки птахів та їх розміщення теж символічні: біля самого стовбуру **внизу** вони його творять, зберігають від злих духів та чар; **вгорі** проводять та розповсюджують Світ, який іде через них до людей та життя.

У народній культурі українців **символ птаха** був символом Божества Сонця, Птаха, Творця всього, що є у світі.

Мотив «Дерево життя» у вишивці на традиційному українському весільному рушнику.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Ідеї безкінечності життя та будови Всесвіту також відповідає другий найпоширеніший мотив в мистецтві витинанки – **«Вазон»**. Дерево життя в цьому мотиві постає із посудини-вазона або чаші, вказуючи тим на витoki свого коріння із певного лона-вмістища, яке в українській міфології походить із глечика.

Обов'язковим компонентом цього мотиву у вишивці був горщик, з якого виходив один стовбур або три.

Вишитий мотив «Вазон» на традиційному українському весільному рушнику.

Завдання 1. Створення багат шарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Сам **вазон** у зображеннях на вишивці – це майстерно прикрашена посудина, на якій зображується чимало ритуальних знаків, як, наприклад, ромб або квадрат – що позначають зоране поле та є символами жіночої основи в природі.

Вазон є символом землі, ґрунту, наповненого всілякими благами, як то «мед, млеко та інше добро». З нього дерево черпає енергію.

Мотив «Вазон» на традиційному українському весільному рушнику. Перша половина XVIII ст., Полтавщина, Музей Івана Гончара, Київ, КН-257.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Гілки на стовбурі, що виходить з вазону, розміщувалися парно-симетрично. Кожна гілочка мала закінчуватися квіточкою з чотирма, шістьма або вісьмома пелюстками.

Чотири пелюстки, як вважається, символізують єднання добрих сил чотирьох сторін світу.

Шестипелюсткова квіточка означає єднання чотирьох сторін світу та заклик до добрих сил, які повинні оберігати людську оселю, рід.

Вісім пелюсток на квіточці означають родинну єдність: чотири пелюстки для живих і чотири – для померлих.

Вишитий мотив «Вазон» на традиційному українському весільному рушнику. Черкаська обл. Чигиринський р-н, 20-ті -30-ті рр. ХХ ст., приватна колекція «Відкрита скриня», № KBC0564.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Іноді поруч із зображенням «Дерева життя» можна побачити зображення **тварин**, які також з давніх часів у українців мають символічне значення.

Кінь є символом волі та нескореності нашого народу, а також працьовитості та вірності.

Корову вважають годувальницею, вона символізує добробут і родючість.

Собака є охоронцем будинку, вона уособлює вірність і пильність.

Лев – це символ сили, мужності, влади і гордості.

Бик – символ об'єднаної енергії Сонця і Землі, фізичної сили і здоров'я, мужності і доблесті.

Коза була символом родючості.

Баран, вівця – символ дійової енергії, сили і благополуччя, багатства і добробуту.

[Фрагмент мотиву «Вазон» на традиційному українському весільному рушнику. XIX ст., с. Кобеляки, Полтавщина.](#)

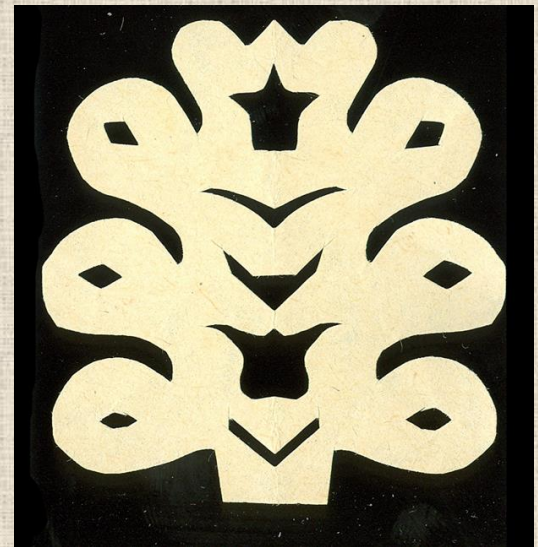
Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; перший етап – унаочнення понять та образів)

Помітно, що всі елементи в зображенні символів були змінені / стилізовані. Стилiзувати зображення можливо завдяки застосуванню таких **основних прийомів**:

- **узагальнення** форми щодо її абрису, ключових пропорцій та колірних сполучень;
- **спрощення** конструкції **до умовної** форми;
- підсилення **декоративності** форми;
- **перетворення** об'ємної форми **на площинну**.

Приклади стилізації зображувальних елементів (гілок, листя, квітів) у мотиві «Дерево життя».

Марія Критович «Дерево», с. Слобідка Рихтецька, Хмельницька обл., 1927 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

«Дерево» с. Слобідка Рихтецька,
Хмельницька обл., 1927 р.

Марія Критович «Дерево»,
с. Слобідка Рихтецька,
Хмельницька обл., 1927 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

«Дерево життя».
с. Слобідка Рихтецька,
Хмельницька обл., 1926 р.

Приклади
зображувальних
(птахи, дерева)
«Дерево життя».

стилізації
елементів
у мотиві

Витинанка Олександра Салюка

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанка Галини Дудар

Витинанка Сергія Самандаса

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

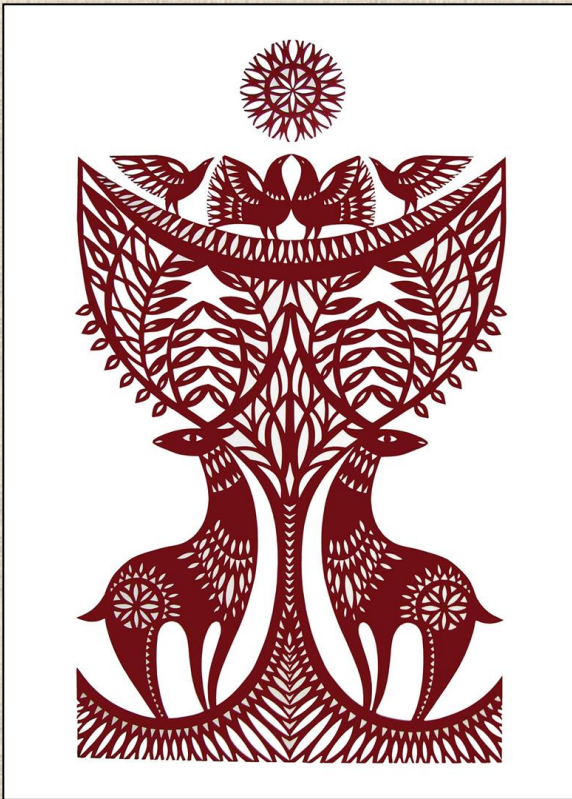

Витинанка Дарії Альошкіної
[Альошкіна Дарія Олексіївна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Приклади стилізації зображувальних елементів (птахи, тварини, дерева) у мотиві «Дерево життя».

Витинанка
Єлизавети Червонцевої

Витинанка Маріанни Любас
[Любас Маріанна Анатоліївна.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Приклади стилізації зображувальних елементів (тварини, дерева) у мотиві «Дерево життя».

Витинанка Людмили Проценко
[Людмила Проценко. Рукотвори : вебсайт.](#)

[Витинанка Дар'ї Альошкіної](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанка Кушнір Н.П.
«Декоративне дерево», с. Саїнка,
Могилів-Подільський р-н,
Вінницька обл., 1969 р.

Прикладки стилізації
зображувальних
елементів (людини,
дерева) у мотиві
«Дерево життя».

Автор невідомий.
«Дерево життя». с. Слобідка
Рихтецька, Хмельницька обл.,
1926 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанка Миколи Теліженка
[Життя, присвячене мистецтву :](#)
[вебсайт.](#)

Приклади стилізації
зображувальних
елементів (людини,
дерева) у мотиві
«Дерево життя»

Витинанка Зінаїди Косицької
[Косицька Зінаїда Миколаївна.](#)
[Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

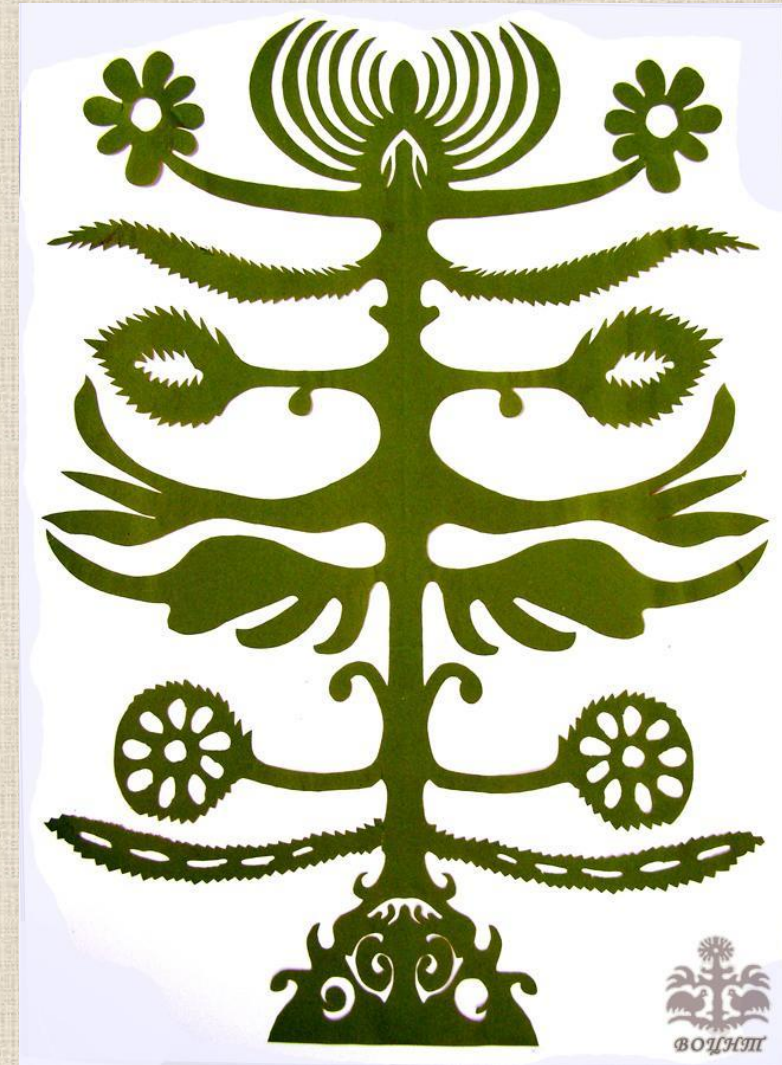
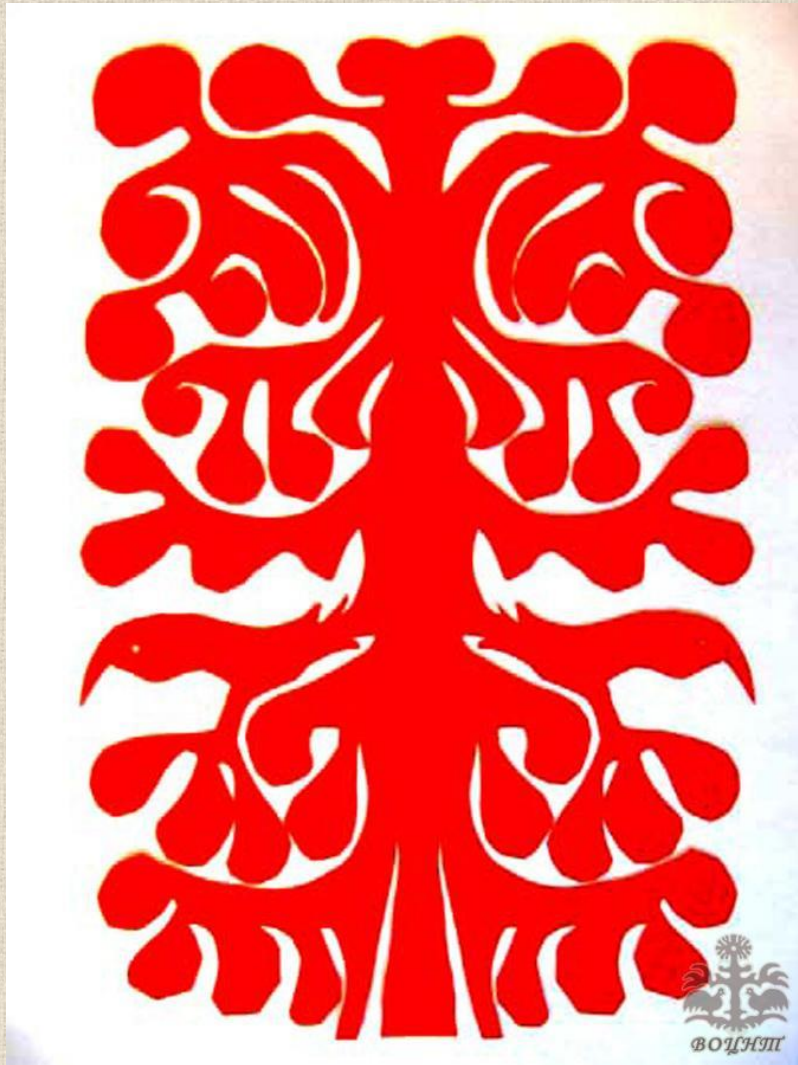
(прикладі стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанки Олександра Салюка
[Салюк Олександр Васильович. ВОЦНТ : вебсайт.](http://saluk.com.ua)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанки Олександра Салюка

РОБОТИ МАЙСТРІВ

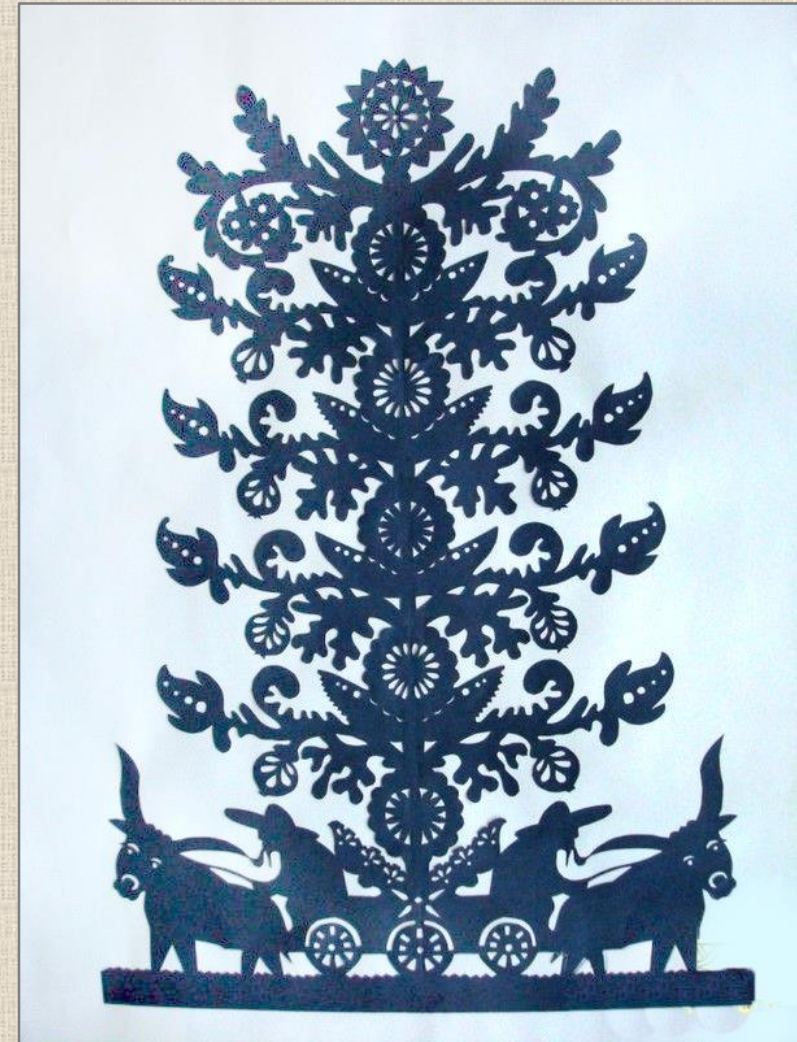
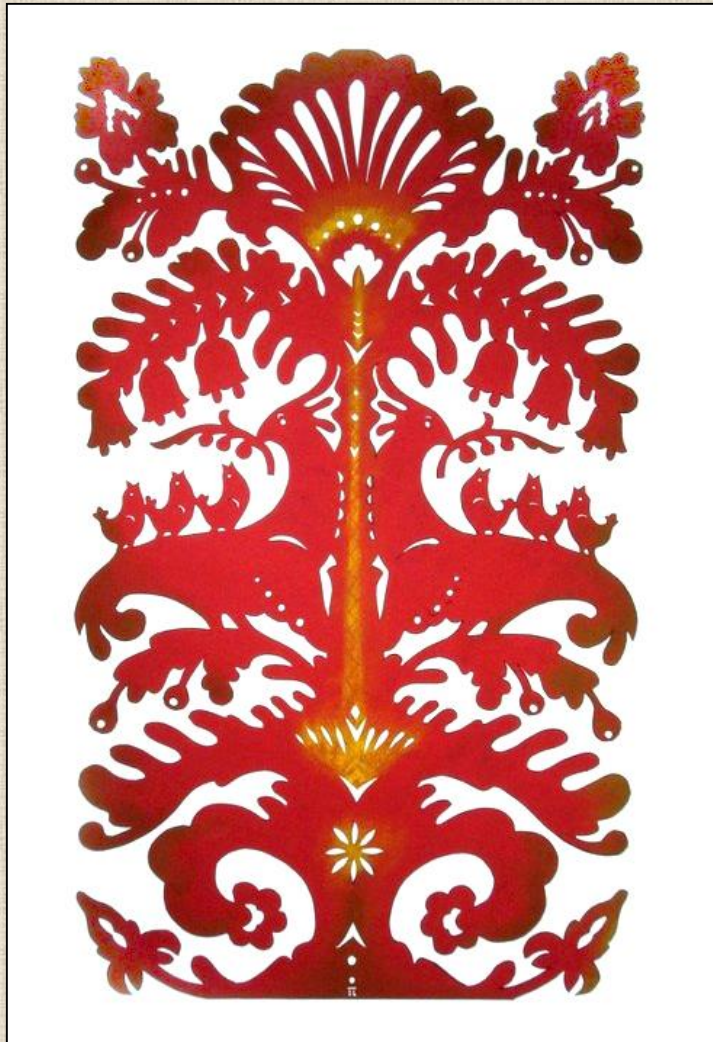
(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанки Василя Корчинського
[Василь Корчинський. Рукотвори : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

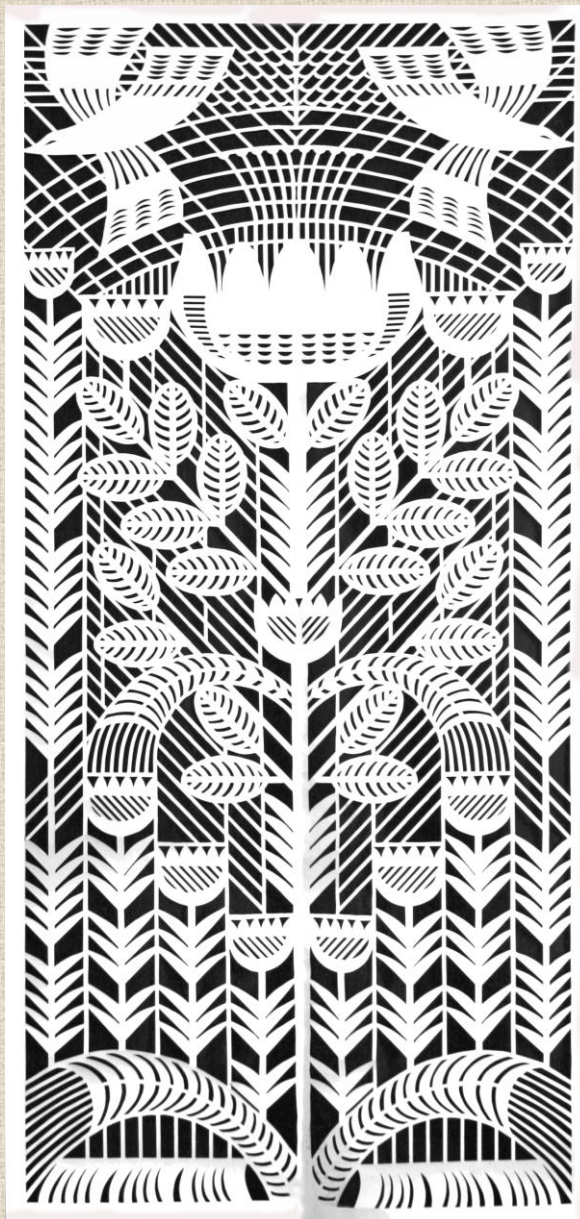
(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Витинанки Тараса Крамаренка
[Тарас Крамаренко. Рукотвори : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

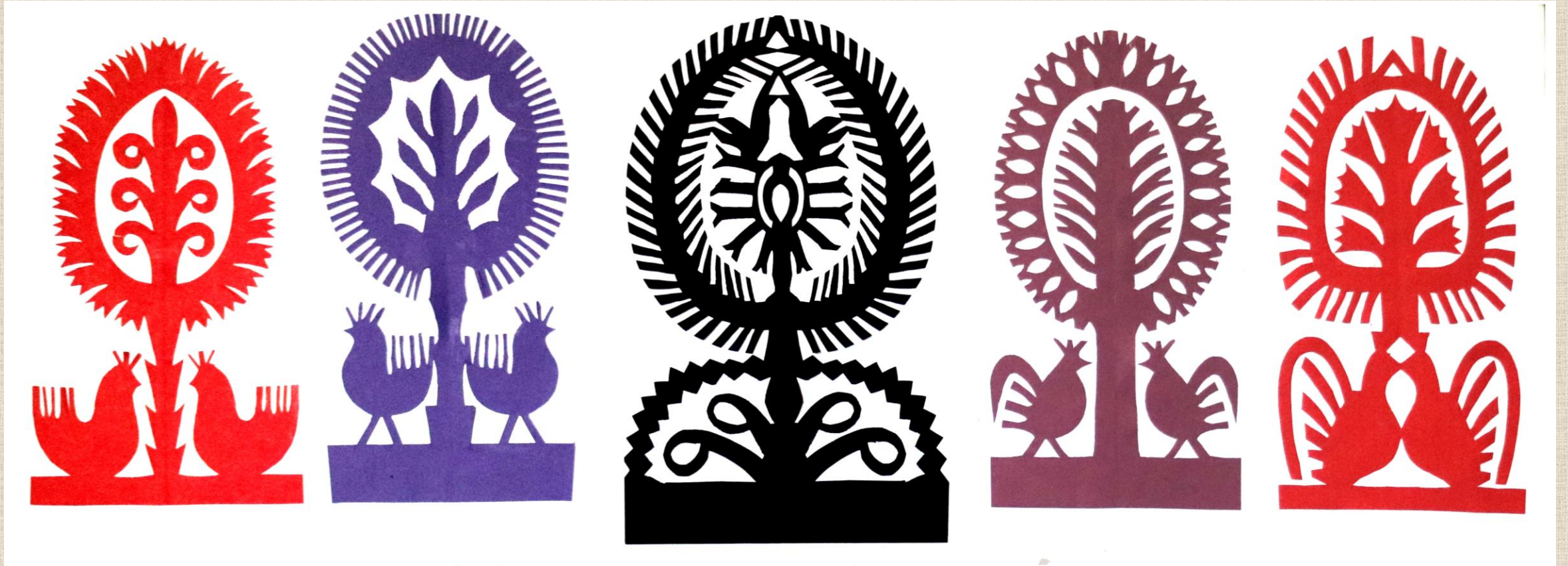
Фіранка – це завіса (шматок тканини), якою запинають вікно, двері тощо. Також це може бути драпірування, через яке частково проникає світло.

Витинанки-фіранки Олени Маркітан
«Дерево життя» (за мотивами традиційної української вишивки).

РОБОТИ ПОЛЬСЬКИХ МАЙСТРІВ

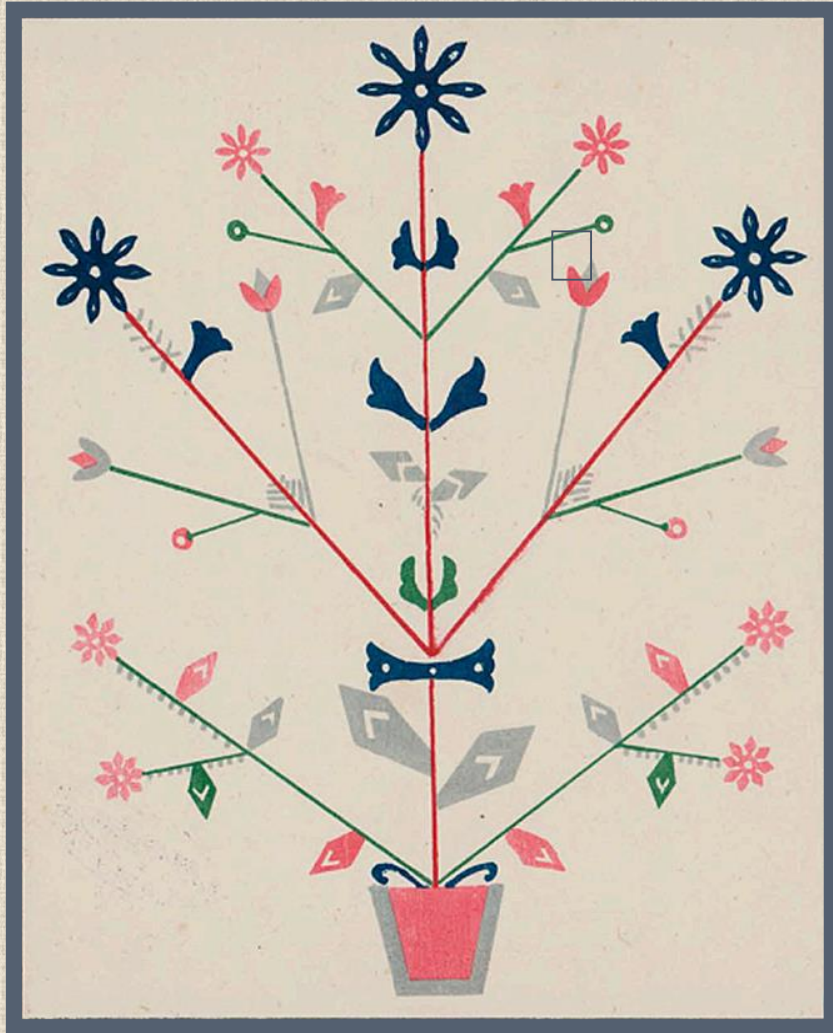
(приклади стилізації елементів мотиву «Дерево життя»)

Приклади стилізації зображувальних елементів (гілок, листя, квітів, птахів) у мотиві «Дерево життя»

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

«Вазон», с. Ніверка,
Хмельницька обл., 1926 р.

Витинанка Савчук Ірени «Вазон», 1925 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанка Савчук Ірени «Вазон з птахами»
с. Слобідка Рихтецька, Хмельницька обл., 1925 р.

Витинанка Вовк В.М.,
с. Петриківка, Царичанський р-н,
Дніпропетровська обл., 1936 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанка Васильєвої В.Ф. «Вазон», м. Вінниця, 1978 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанка Світлани Урбанської
[Урбанська Світлана Григорівна.
Українська витинанка : вебсайт.](http://www.nashekolo.org.ua/nk/news/20120701/text_nk_201207011144_4201.html)

Витинанка Віктора Співака
[http://www.nashekolo.org.ua/
nk/news/20120701/text_nk_
201207011144_4201.html](http://www.nashekolo.org.ua/nk/news/20120701/text_nk_201207011144_4201.html)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанки Світлани Урбанської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанка Наталії Денисенко
[Центр культури і мистецтв :
вебсайт.](#)

Витинанка Ганни Коношко
Витинанка : метод. реком. з декоративно-
прикладного мистецтва. Харків, 2016.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

«Вазон», автор невідомий

Витинанка Емми Левадської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Витинанка Оксани Цимбалюк-Вараниці

Витинанка невідомого автора

РОБОТИ ПОЛЬСЬКИХ МАЙСТРІВ

(приклади стилізації елементів мотиву «Вазон»)

Приклади стилізації зображувальних елементів (гілок, листя, квітів, птахів) у мотиві «Вазон».

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади виконання мотиву «Вазон» у техніці вишиванки)

Вишиванки Оксани Городинської
[Городинська Оксана Василівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади виконання мотиву «Дерево життя» у техніці вириванки)

Вириванка Ольги Шинкаренко

[Шинкаренко Ольга Володимирівна. Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(приклади виконання мотиву «Вазон» у техніці вишиванки)

Вишиванки Ольги Шинкаренко

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Основні прийоми утворення багатошарової витинанки:

1. Узгодження кольору фонового підкладу (як частини загального фону).
2. Підбір підкладу під окремі деталі одинарної витинанки.
3. Накладання деталей на витинанку зверху.
4. Зсув однакових витинанок різного кольору або їх частин відносно одна одної.
5. Накладання витинанок схожих за контурами, але відмінних за розмірами, одна на одну (гіркою).
6. Накладання цілісних витинанок, різних за формою, розміром та кольором одна на одну.

Витинанка Анжели Юрківської

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Фоновий підклад накладається першим шаром і робиться з метою:

- виокремити центр композиції або важливі / ключові частини композиції, на яких бажано зацентувати увагу. *Водночас, фоновий підклад може бути достатньо наближеним за кольором до інших частин фону;*
- посилити колірний контраст зображення з іншими частинами фону;
- поділити (членувати) за кольором загальний фон на частини;
- ускладнити фон додатковими ефектами (зображеннями).

Витинанка Миколи Теліженка.
Виокремлення центру композиції та деяких її частин
(коріння і квітів).

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Витинанка Юлії Датченко

Фоновий підклад:

- виокремлює центр композиції;
- колір підкладу темніше витинанки, що підсилює різницю витинанки з фоном.

Витинанка Анжели Юрківської

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Фоновий підклад:

- поділяє загальний фон на частини різного кольору;
- ускладнює фон додатковими ефектами (зображеннями).

Витинанка Миколи Теліженка.

Витинанка Ганни Фочук

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Підклад під окремі деталі одинарної витинанки.
Окремі елементи витинанки обводяться на аркушах іншого кольору, вирізаються і підклеюються під відповідне зображення. Далі витинанка з наклеєними зі споду підкладами наклеюється на загальний фон.

Витинанка польської майстрині

Витинанка Віктора Співака

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Накладання деталей на витинанку зверху:

виконується основне зображення,
а деталі інших кольорів
накладаються і наклеюються
в різних частинах композиції
зверху.

Зверніть увагу! Такий прийом
найчастіше
у вириванці.

Витинанка Ольги Шинкаренко

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

Зсув однакових витинанок або їх окремих частин у різних напрямках: ціла витинанка або її частина вирізується одночасно на двох аркушах різного кольору. Потім під час наклеювання верхня витинанка може зсуватися в бік, догори або вниз.

Робота учениці Костюк Анни, 15 р.

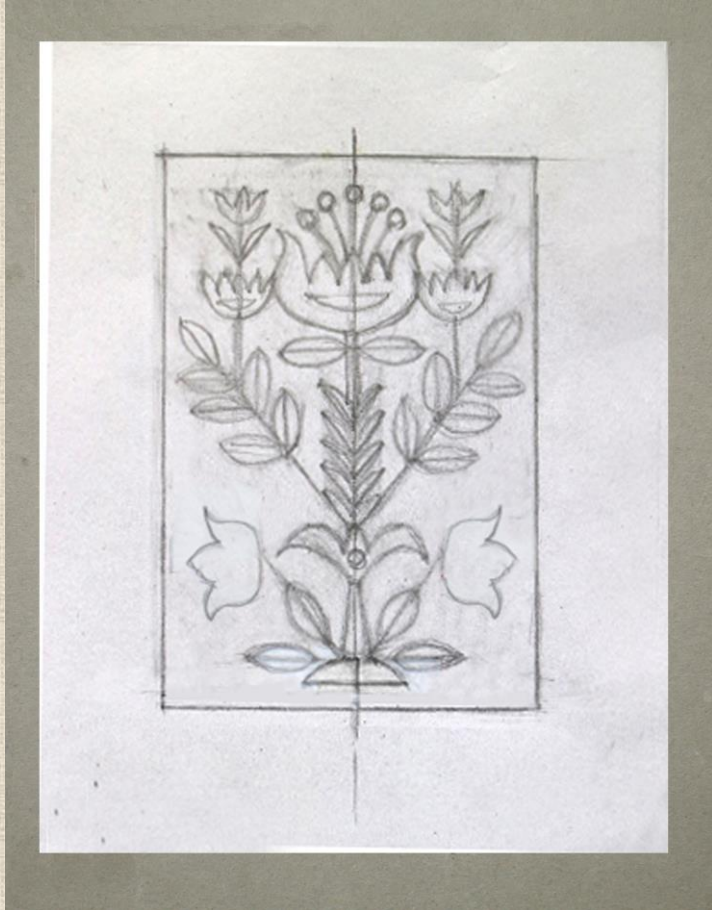
Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; другий етап – характеристика основних прийомів роботи)

**Накладання цілісних
витинанок,** різних за
формою, розміром та
кольором, одна на одну
(гіркою).

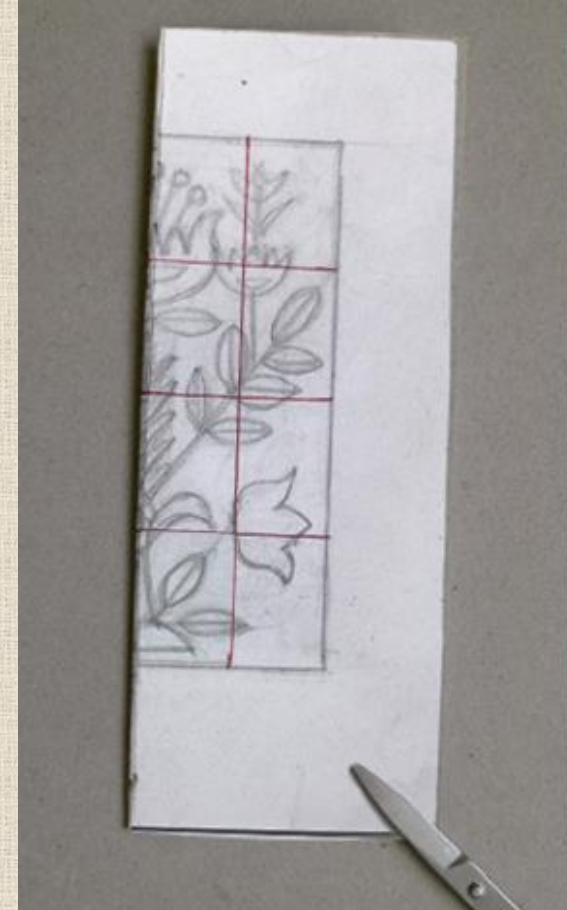

Витинанка Ірини Токарської

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; третій етап – ескізування)

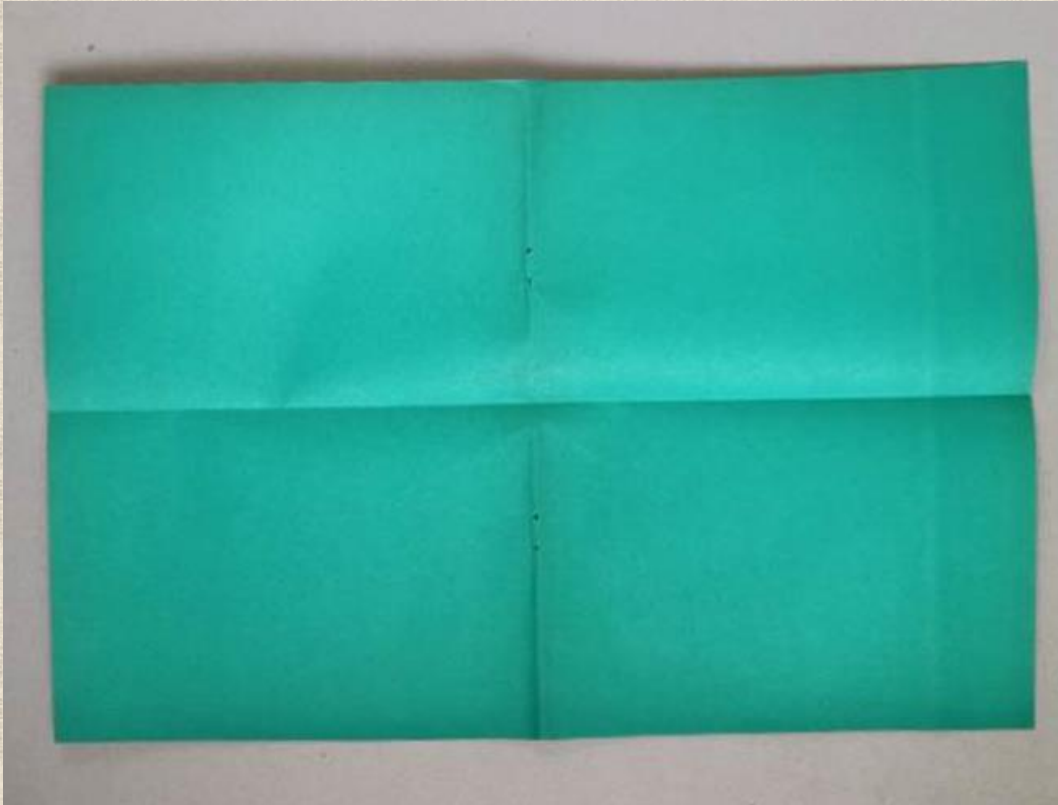

1. Малюємо ескіз мотиву «Дерево життя». Для цього стилізуємо окремі елементи форми і водночас слідкуємо за симетрією. Уточнюємо всі деталі композиції.

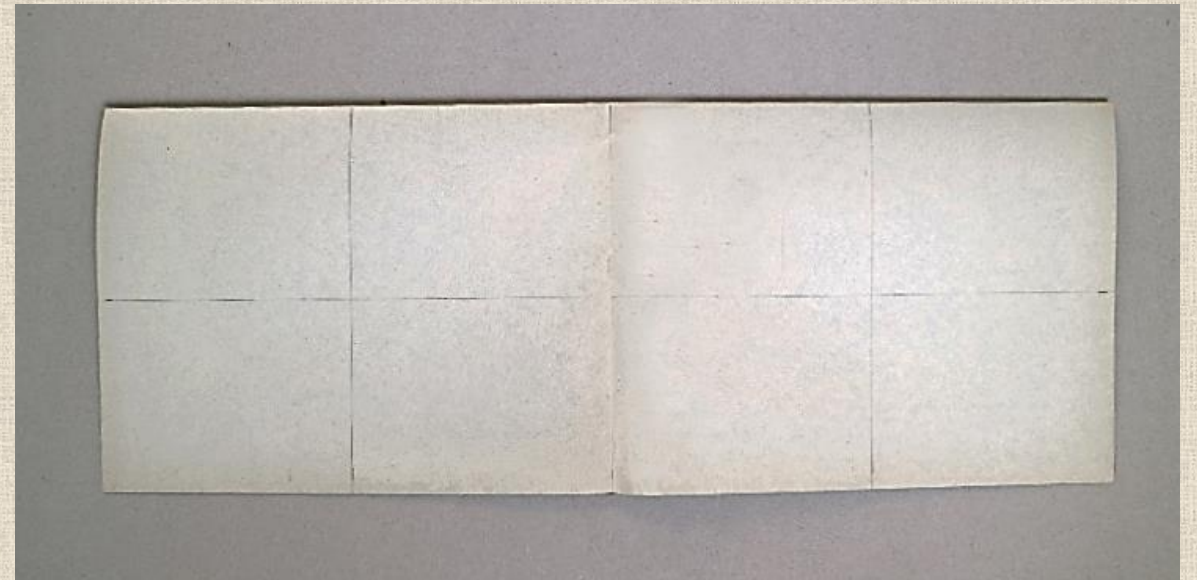

2. Складаємо ескіз навпіл по ширині та малюємо сітку (висоту та ширину фрагменту ескізу ділимо навпіл). Кожну половинку висоти ділимо ще раз навпіл (отриманий результат виділено червоним).

Завдання 1. Створення багат шарової композиції «Дерево життя» (продовження; четвертий етап – складання паперу)

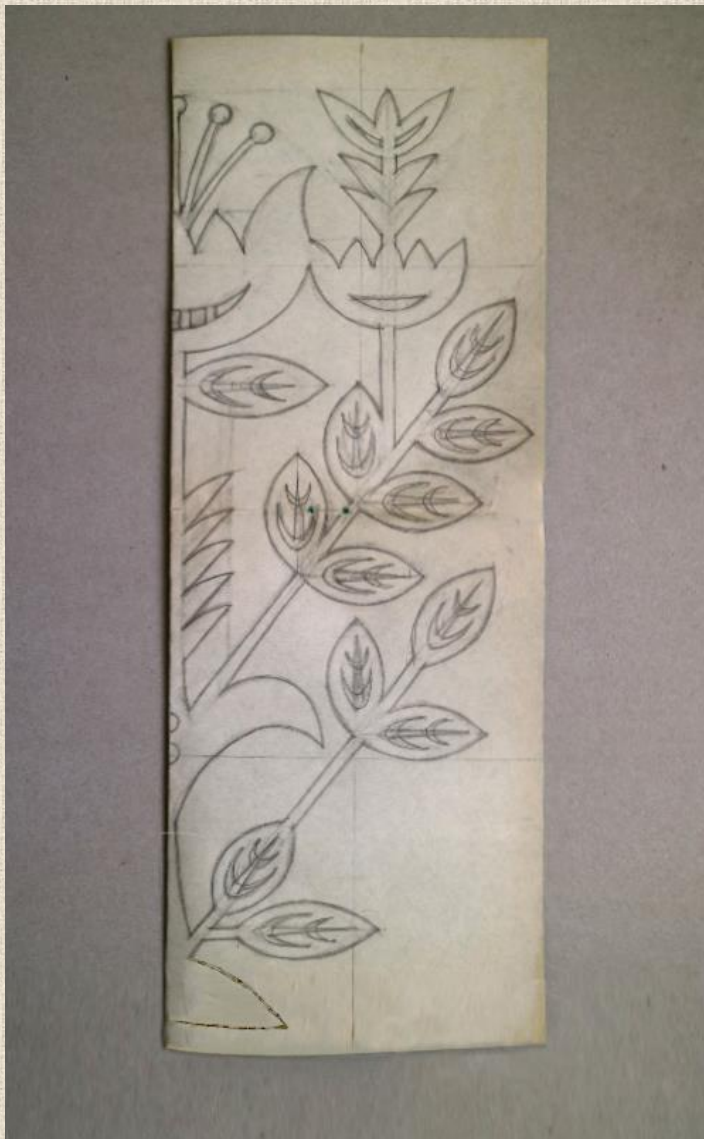

3. Обираємо аркуш за щільністю і кольором для основного зображення – одинарної витинанки. Папір повинен бути достатньо тонкий, щоб добре складався та вирізався, але достатньо щільний та міцний, щоб вироби не рвалися.

4. Складаємо аркуш паперу навпіл по довжині (кольоровий бік всередині). Малюємо сітку подібну до тієї, що була утворена на ескізі.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; п'ятий етап – вирізування одношарової витинанки)

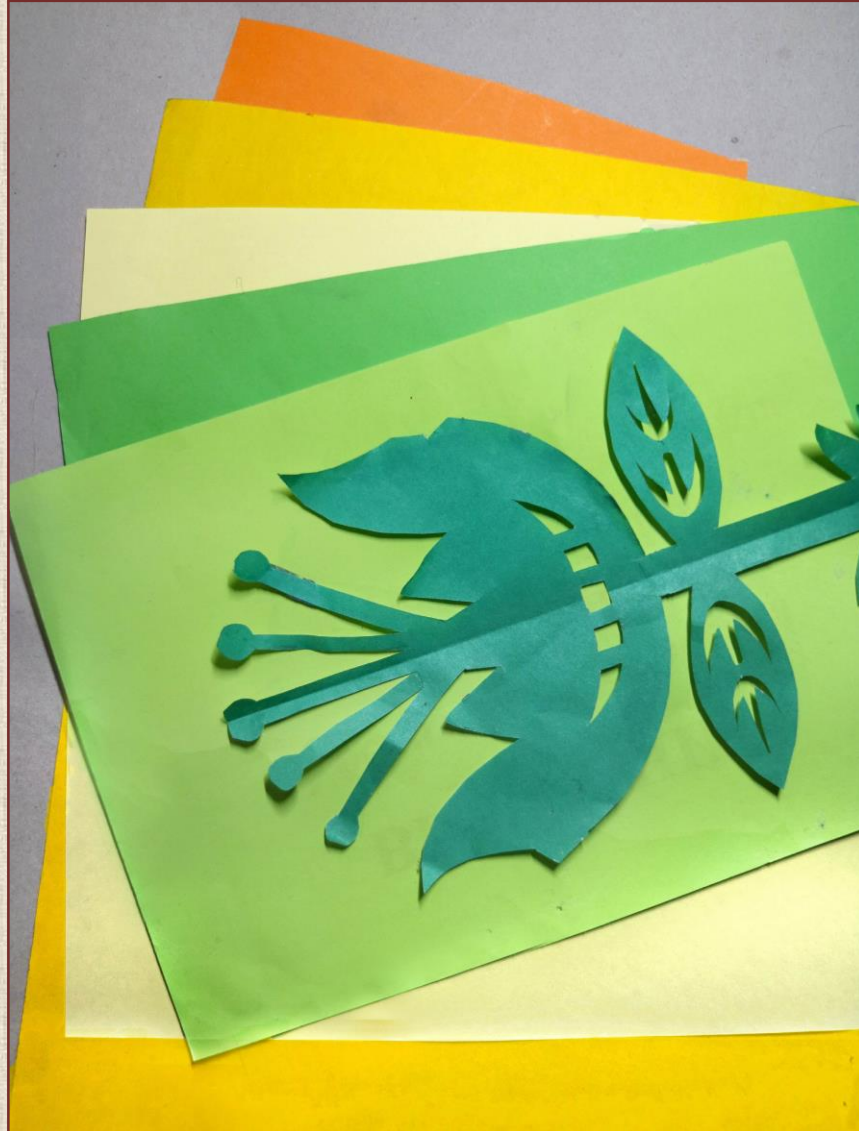

5. За допомогою розміченої сітки переносимо рисунок з ескізу на зворотний бік аркуша кольорового паперу.

6. Вирізуємо рисунок, починаючи з дрібних прорізних деталей і закінчуючи зовнішніми контурами.

Завдання 1. Створення багат шарової композиції «Дерево життя» (продовження; шостий етап – підбір фонового паперу)

7. Підбираємо кольори фону та інших шарів витинанки – накладних елементів, які будуть виконуватись у техніці **вириванки**.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; сьомий етап – утворення фону)

8. Розгортаємо вирізану витинанку та пропрасовуємо її.

9. Накладаємо витинанку на обраний фон.

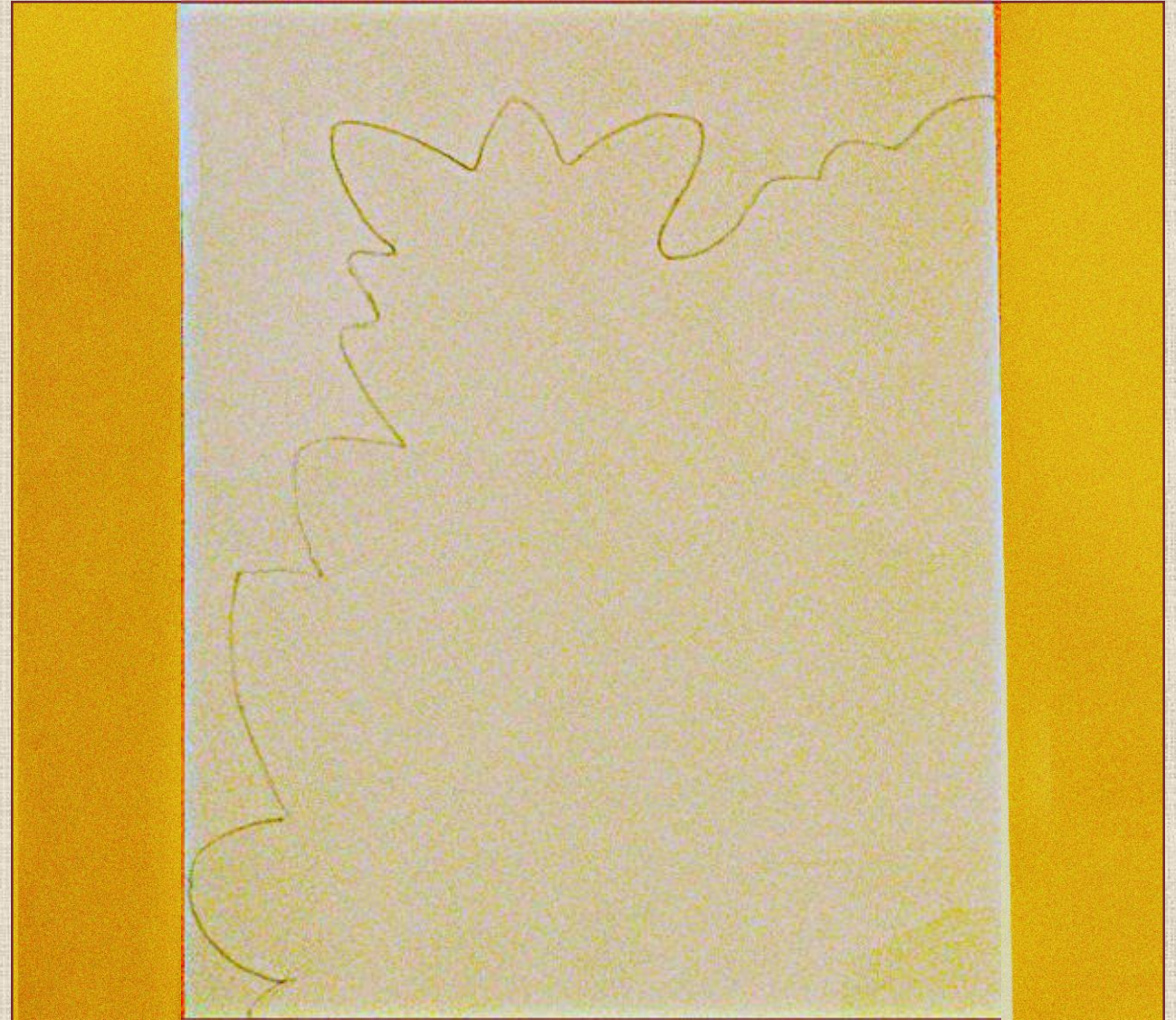
Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; сьомий етап – утворення фону)

10. Підкладаємо під вирізане зображення аркуш світло жовтого кольору для посилення контрасту – це буде **фоновий підклад** та перший шар витинанки.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; сьомий етап – утворення фону)

11. Складаємо фоновий аркуш навпіл по ширині. Обводимо на ньому половину зображення контурами, додаючи 1–2 см.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; сьомий етап – утворення фону)

12. Відриваємо пальцями фон по лінії контуру, тримаючи пальці рук якнайближче до лінії контуру.

13. Розгортаємо готовий підкладний фрагмент (1-й шар) на аркуші фону.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; сьомий етап – утворення фону)

14. Розкладаємо вирізану витинанку на створеному вириванням підкладі, узгоджуємо їх взаємне розташування.

15. Наклеюємо підклад, починаючи з центральної частини (по осі симетрії). Після наклеювання центральної частини по всій вертикалі, рухаємось поступово до країв композиції.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; восьмий етап – накладання деталей зображення)

16. Далі на **непрорізаних** частинах дерева створюємо деталі зображення способом **виривання**, використовуючи папір, підібраний раніше. Правильно починати з головного, найбільшого елемента – верхньої квітки, додаємо їй пелюсток контрастних кольорів. Потім переходимо до бокових, менших квіток.

Зверніть увагу! Між двома сусідніми деталями зображення обов'язково повинна бути різниця кольору по світлоті.

Пам'ятайте! Необхідно виривати деталі із паперу, складеного вдвічі, щоб утворювалася симетрична деталь або пари симетричних деталей, які одразу можна наклеювати.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (продовження; восьмий етап – накладання деталей зображення)

17. Далі вириваємо парні листочки більш світлого тону (ніж вирізані) і меншого розміру. Наклеюємо їх на непрорізані листочки – це створить ефект об'ємності.

Завдання 1. Створення багатошарової композиції «Дерево життя» (завершальний етап)

18. У кінці додаємо найменші деталі – круглі елементи («плоди дерева») на стовбур та квітку.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Ігнатченко Сергій, 12 р.

Соловйова Марія, 12 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Шахова Олеся, 13 р.

Каленик Єлизавета, 13 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Тістол Марія, 13 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Тітєвська Дар'я, 10 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Савчук Софія, 14 р.

Самойленко Анастасія, 14 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Петрина Тетяна, 12 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Ігнатченко Сергій, 13 р.

Чуйко Анна, 14 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Дем'яненко Олександр, 10 р.

Чечуй Дарина, 9 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

«Вазон» Козакова Софія, 15 р.

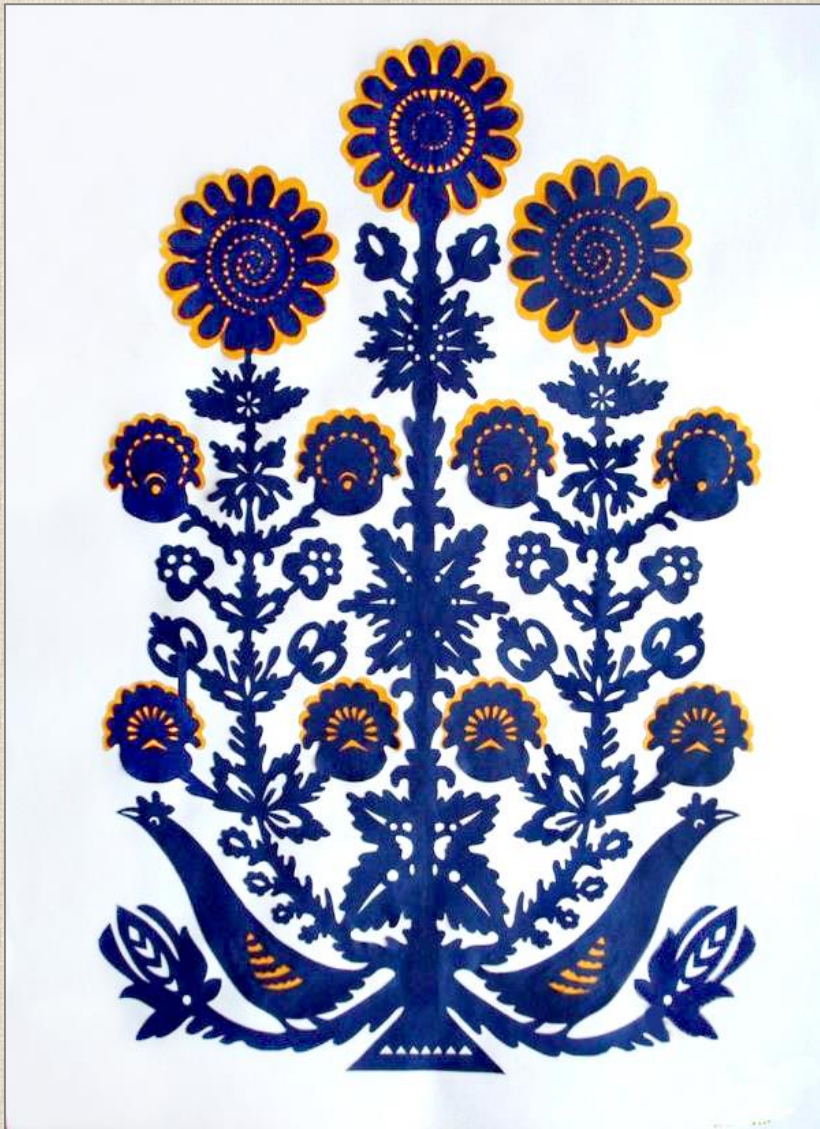
РОБОТИ МАЙСТРІВ

(поєднання витинанки та вишиванки в композиції)

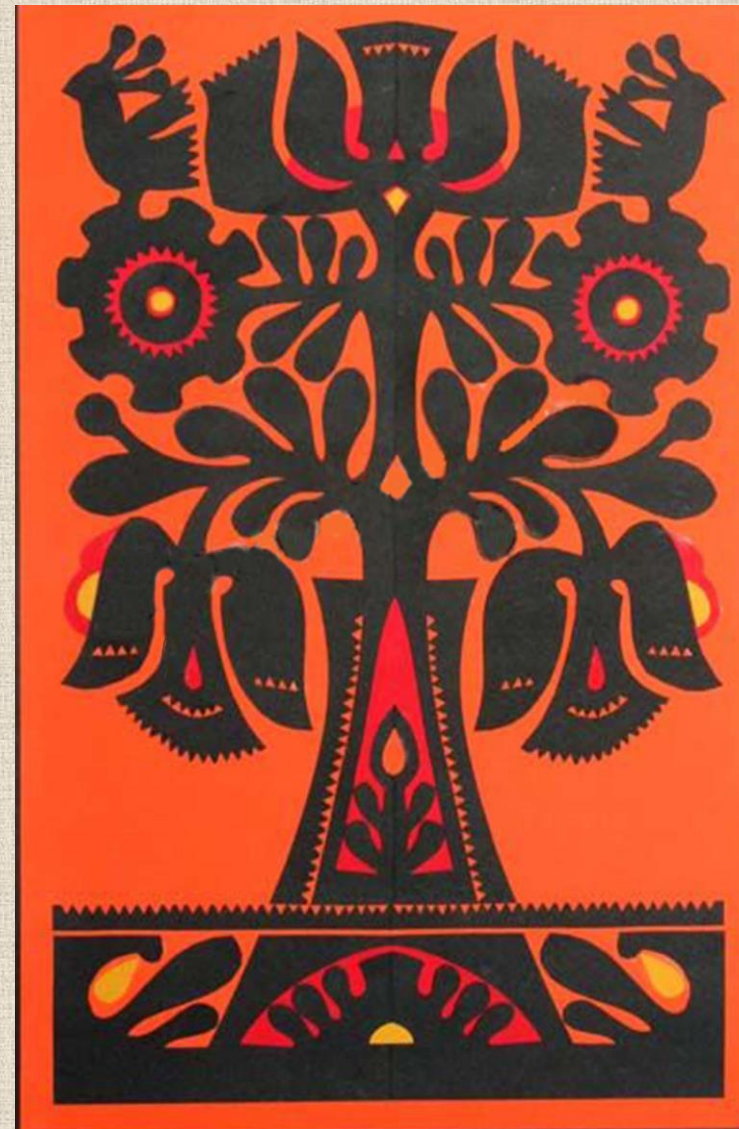

Витинанки Вікторії Давидової

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Тараса Крамаренка

Витинанка Василя Корчинського

РОБОТИ МАЙСТРІВ

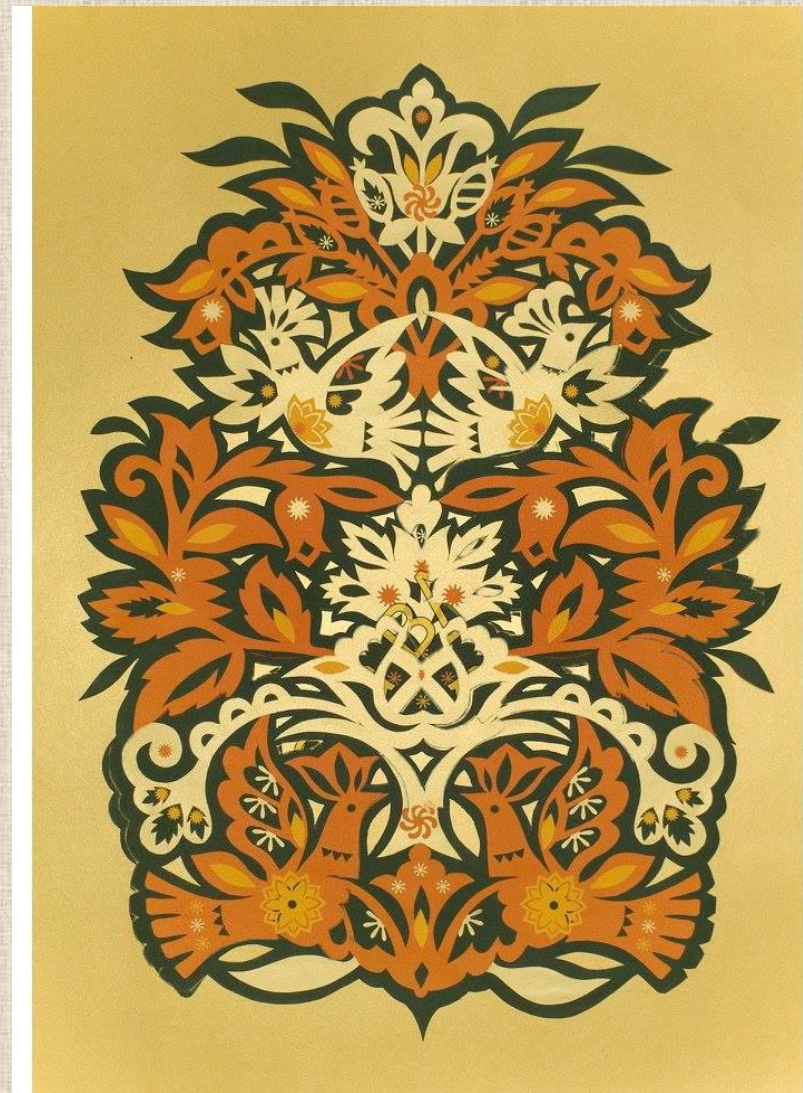
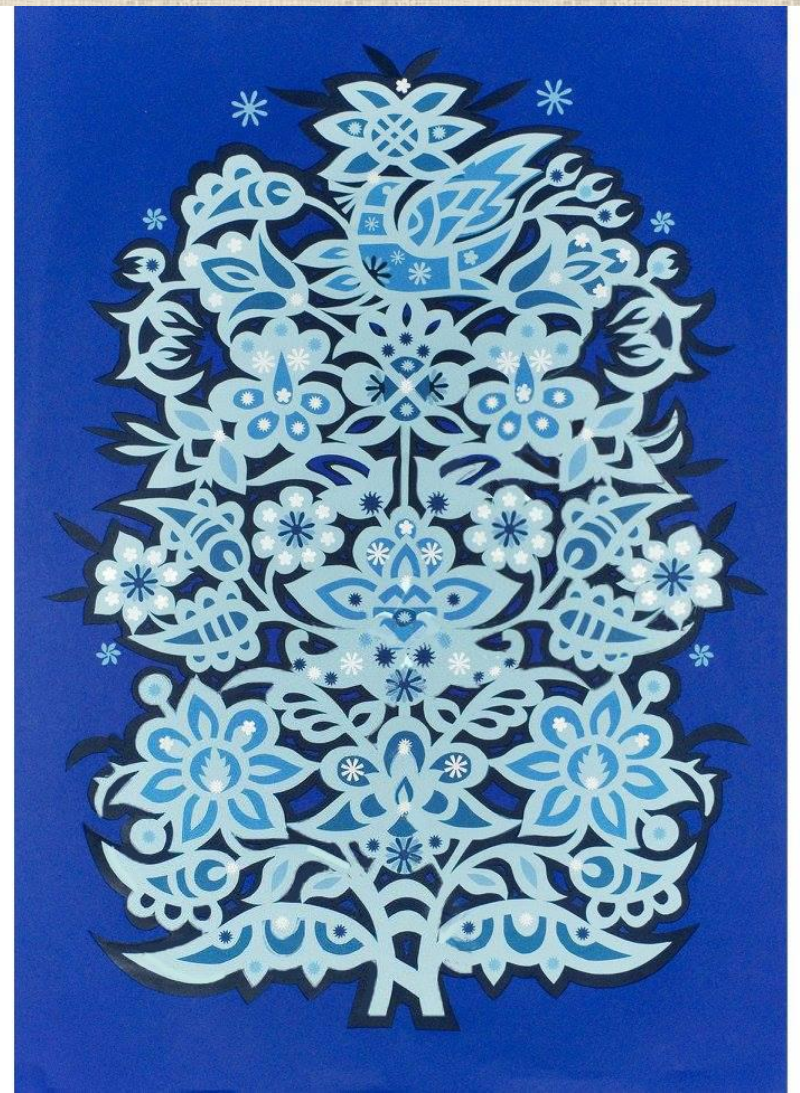
Вититнанка Маріанни Любас

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Вікторії Давидової

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Тетяни Ваценко
[Тетяна Ваценко. Українська витинанка : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Світлани Урбанської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Ольги Шинкаренко

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Анжели Юрківської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Олесі Іщук

Муха М.К. «Вазон з павою»
с. Михайлівка, Черкаська обл. 1970 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Віктора Співака з триптиху «Ранкові мелодії півнів»

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Вікторії Резниченко

Витинанка Галини Дудар

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Дмитра Короля

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанки Вікторії Резніченко
[Вікторія Резніченко. Рукотвори : вебсайт.](http://rukotvory.com.ua)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Світлани Урбанської

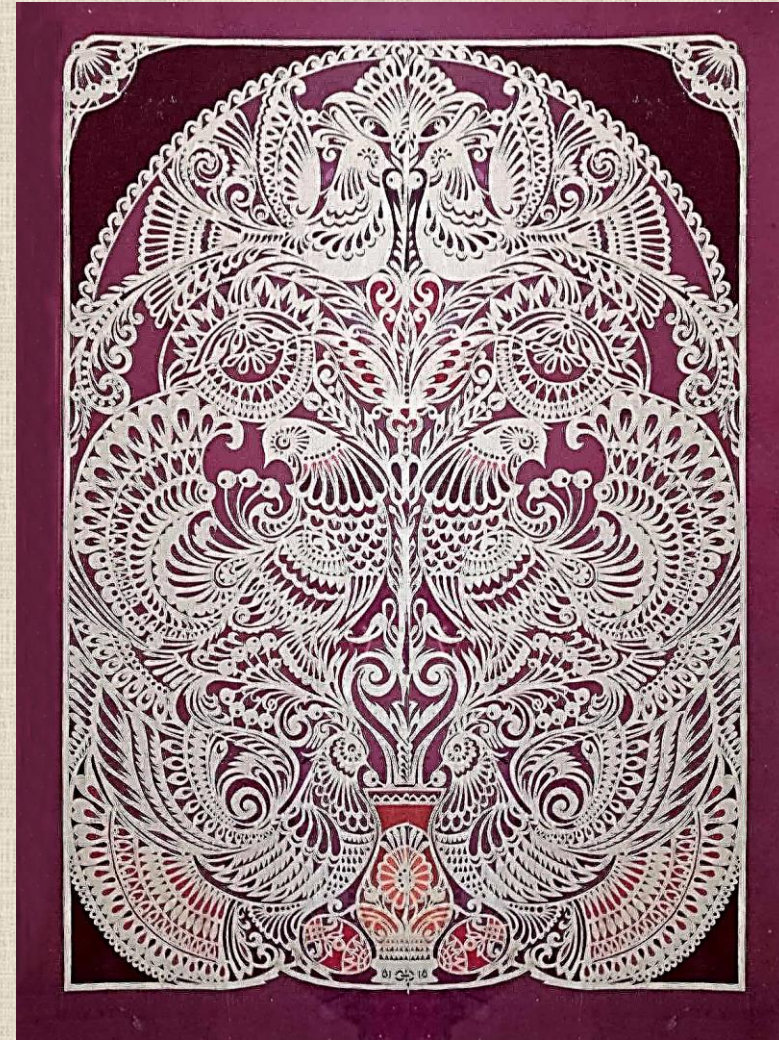
Витинанка Наталі Авдєєнко

РОБОТИ МАЙСТРІВ

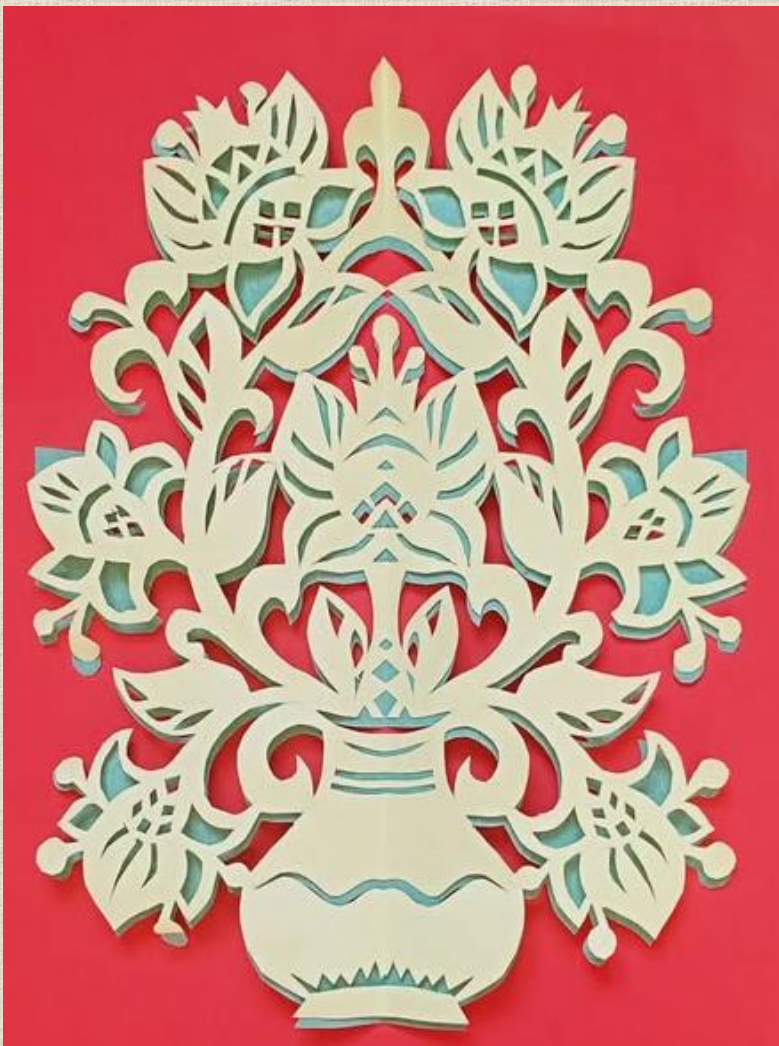
Витинанка Наталії Онанко

[Онанко Наталія. Українська витинанка : вебсайт.](#)

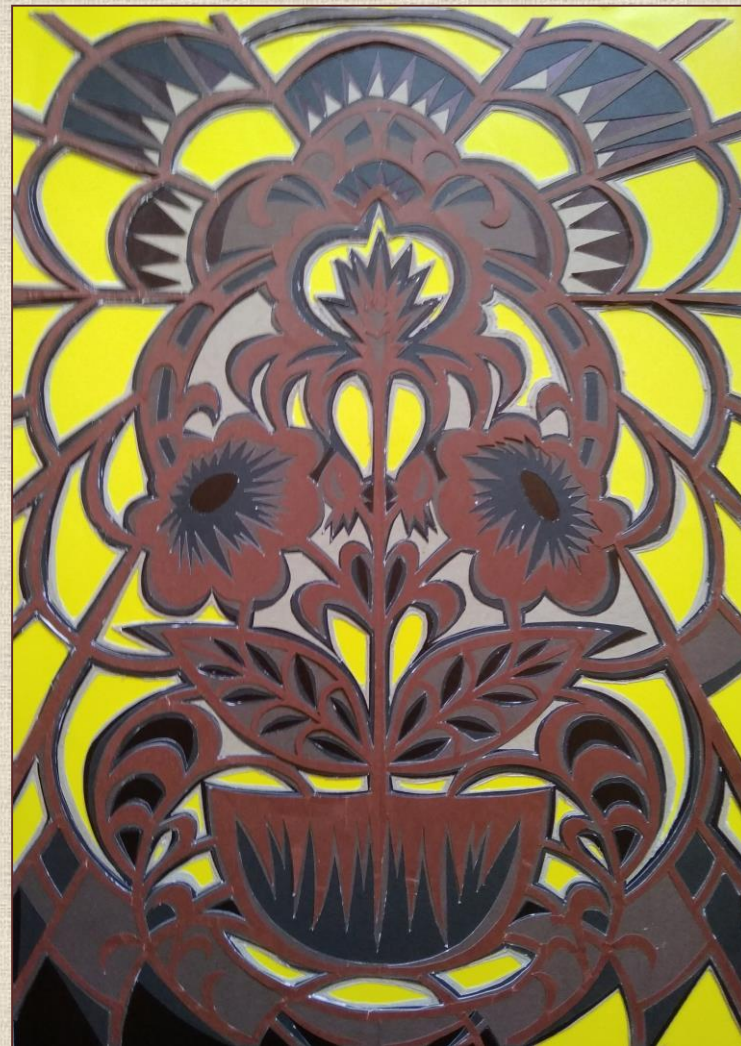

Витинанка Надії Елеон

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Вікторії Давидової

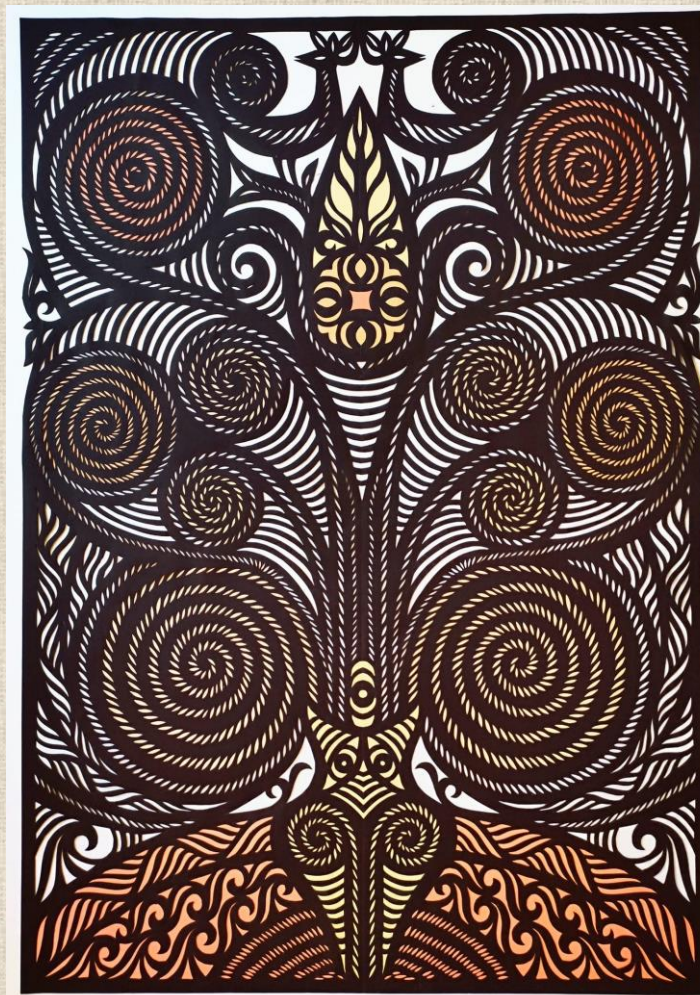

Витинанка Анжели Юрківської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Анжели Юрківської

Витинанка Ганни Фочук

[Фочук \(Воронка\) Ганна Октавіанівна.
Українська витинанка : вебсайт.](#)

**Завдання 2 / Варіант 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня»
(поетапність виконання; перший етап – унаочнення образів)**

«Берегиня»

Витинанка Анжели Юрківської

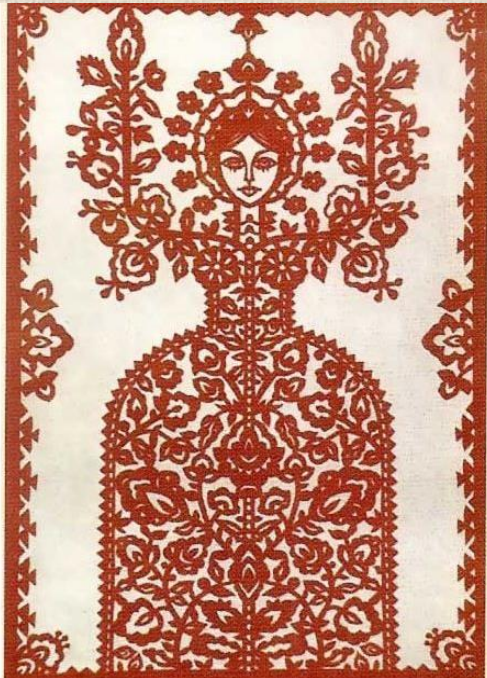
[Юрківська Анжела Володимирівна.](#)

[Українська витинанка : вебсайт.](#)

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів)

Поширеним мотивом у витинанці є знак **Берегиня** – мати всього живого, Берегиня-Мати, богиня родючості, Велика Богиня. Це хранителька життя, житла та добробуту; охоронниця врожаїв.

«Берегиня» один з найдавніших і найшанованіших символів у слов'янських народів, який має глибоку історію.

Витинанка Андрія Куліша

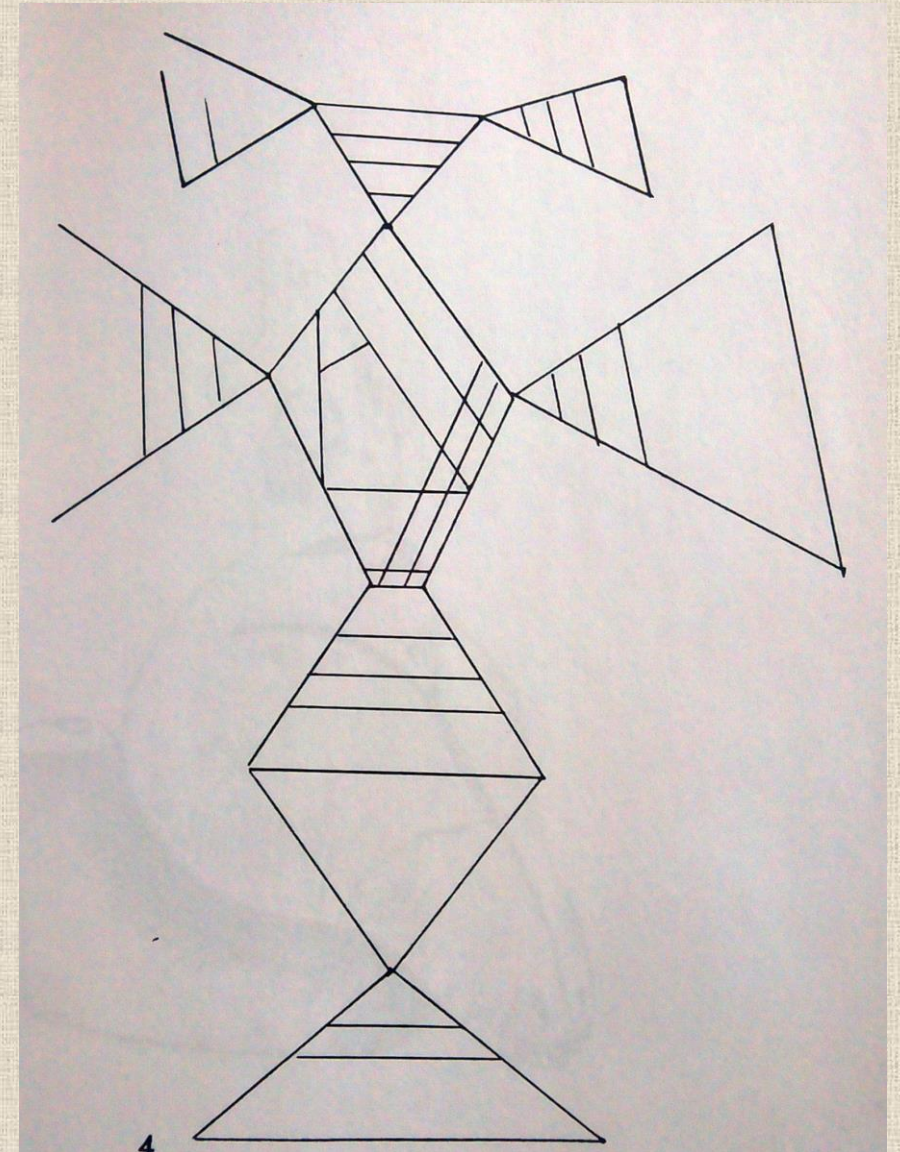

Витинанка Галини Дудар

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, найдавніші часи)

Найдавніше мистецтво людства тісно перепліталось з тогочасними релігійним віруванням про побудову світу. Зразки знаків Берекинь як ознака пошани до Богині-Матері відобразилися ще в період найдавніших часів (доба неоліту).

Зображення на стінах
Кам'яної могили поблизу
Мелітополя

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, Трипільська доба)

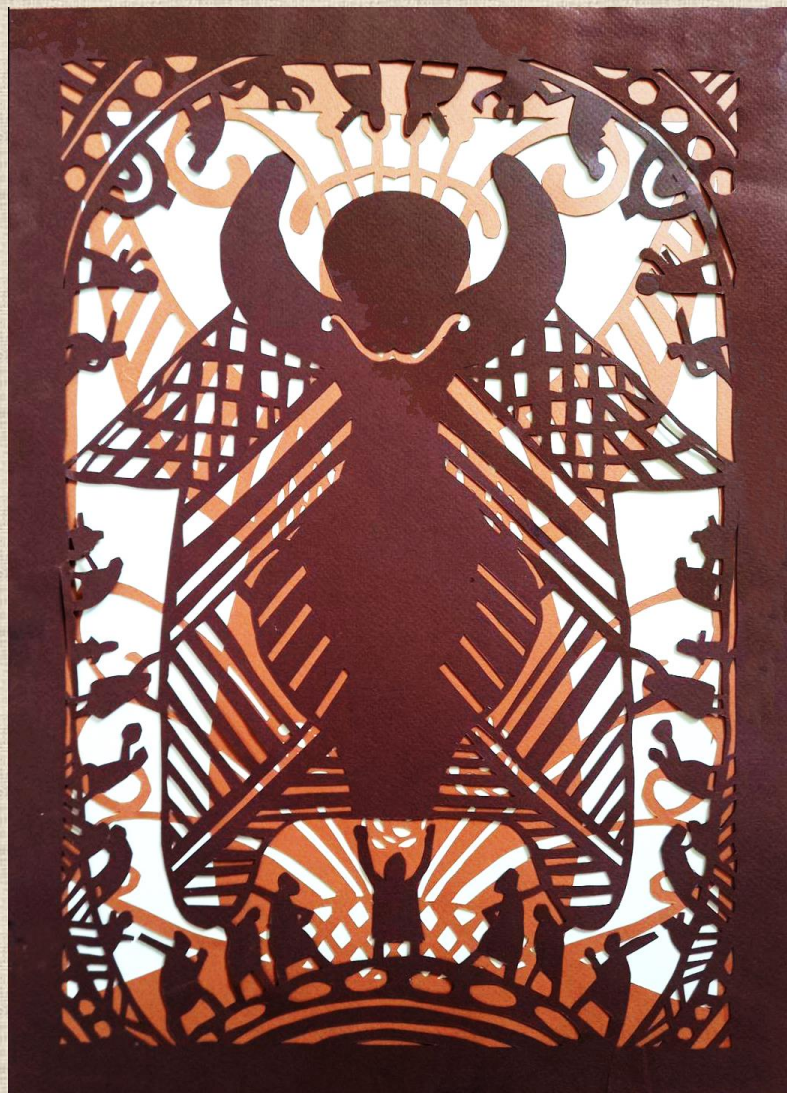
Дуже цікаво стилістично зберігся знак Берегиня в Трипільській культурі, де панував культ поклоніння матері, жінці. Навмисно підкреслювалися елементи жіночності – великі груди, тонка талія та пишні стегна, а от голова передавалася достатньо умовно.

Глиняні статуетки декорувалися спіралеподібним (змієвидним) візерунком. На животі Берегині був зображений ромб, розділений на чотири частини з крапками (зернами) всередині – як символ засіяного поля.

Сидяча антропоморфна глиняна статуетка. Трипілля.

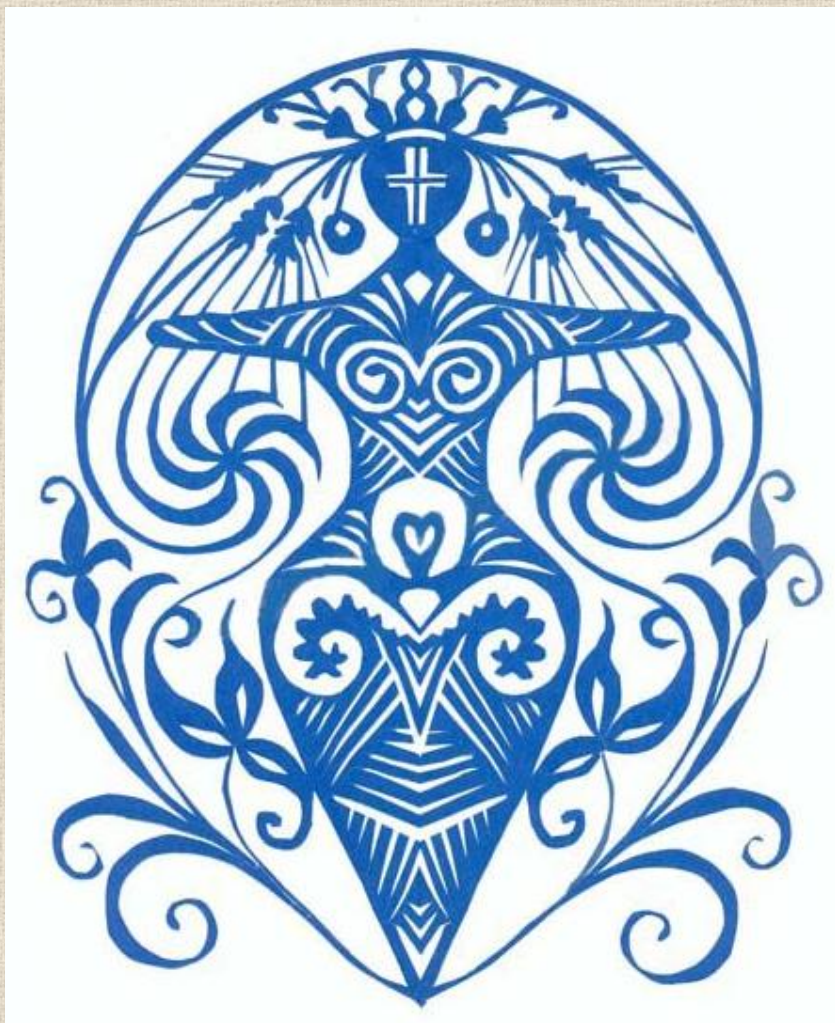

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ («Трипільська Берегиня»)

Гринішак Інна, 13р.
(композиція за мотивом роботи Миколи Теліженка)

РОБОТИ МАЙСТРІВ («Трипільська Берегиня»)

Витинанка Емми Левадської
[Левадська Емма Романівна. Українська
витинанка : вебсайт.](#)

Витинанка Наталії Сташкевич
[Сташкевич Наталія Миколаївна.
Українська витинанка : вебсайт.](#)

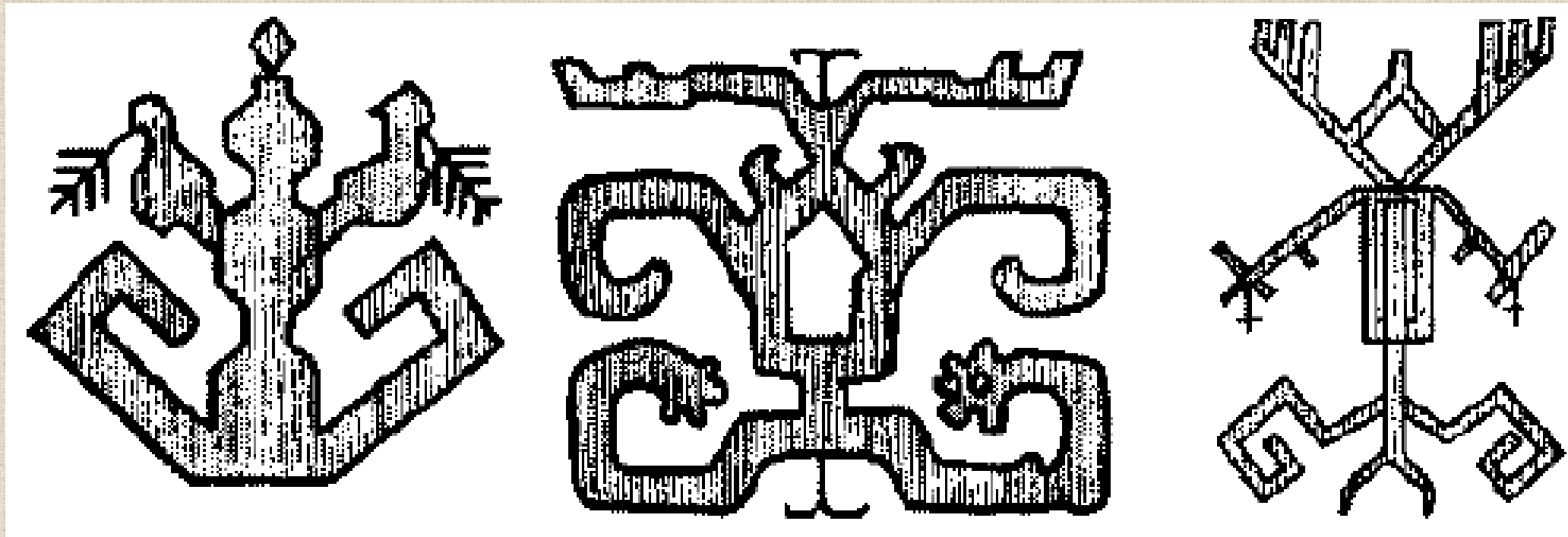
РОБОТИ МАЙСТРІВ («Трипільська Берегиня»)

Витинанка Дарії Альошкіної

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, Зарубинецька культура)

Стилізація знаку Берегиня дуже цікаво представлена в ювелірних виробх Зарубинецької культури. Одяг селян прикрашали дуже вишукані металеві прикраси – бляшки, скроневі кільця, підвіски. Характер зображення, досконалий силует та орнаментация свідчать про те, що схожі композиції вже використовувалися раніше в ткацтві та вишивці.

Символічні знаки Богині-Берегині в металі. Скроневі кільця VI ст.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Знак Берегиня має декілька характерних ознак:

- геометричність форми;
- підняті догори руки (знак захисту від хвороб і всяких негараздів). Водночас, у період жнив символ Берегиня міг зображуватися і з опущеними руками, вказуючи на важливість землі.

Витинанка Валерія Любаса
[Любас Валерій Іванович. Українська
витинанка : вебсайт.](#)

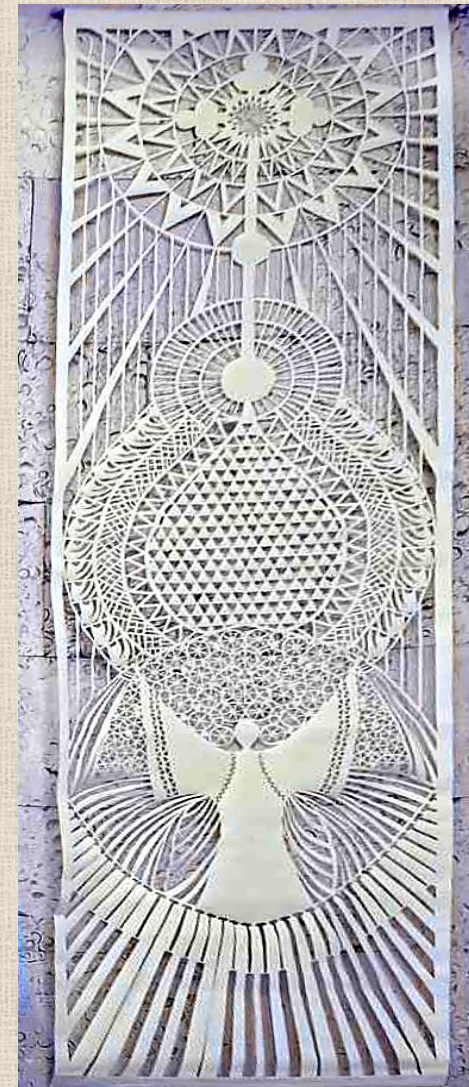

**Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня»
(продовження; перший етап – унаочнення образів,
схематичне зображення символу)**

Витинанка-фіранка Дарії Альошкіної

**Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня»
(продовження; перший етап – унаочнення образів,
схематичне зображення символу)**

Витинанки-фіранки
Наталії Сташкевич

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Знак Берегиня має багато варіантів зображення – від дуже стилізованого до більш реалістичного.

Про значущість цього мотиву свідчить і той факт, що він зберігся та дійшов до наших днів практично у всіх видах українського декоративного мистецтва – писанкарстві, в художньому оздобленні дерева (екстер'єрі та інтер'єрі), вишивці, ткацтві і навіть в образотворчому мистецтві.

Витинанка Маріанни Любас

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

З приходом християнства, значення символу Берегиня переродилося в образ **Богородиці, Оранти** (символ захисту віруючих та непохитності віри).

Підняті вгору руки – це молитва до неба. В образі Оранти вшановувалася не тільки сама природа та життя, а також й материнство.

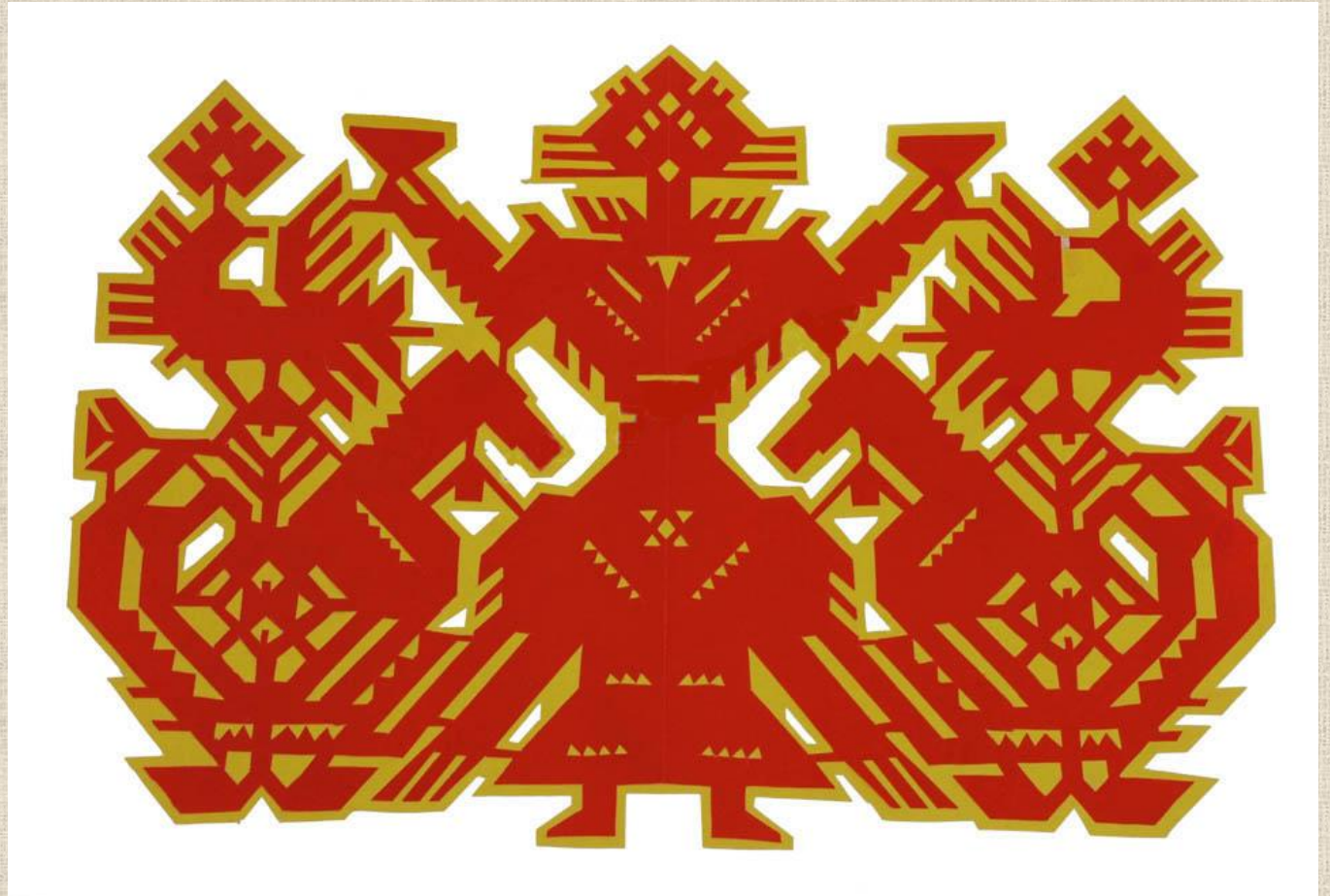

Витинанка Андрія Куліша

Завдання 2. Створення багат шарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення голови та головного убору)

Відображення **головного убору** мало особливе значення. У кожному регіоні України існувала своя традиція пов'язування жіночої хустки. Наприклад, з утворенням кутиків різних розмірів на різних ділянках голови (по боках, на чолі, на маківці). Такі елементи на голові символізували родючість та молодість, тим самим – благополуччя сім'ї.

[Українська хустка: цікаві факти про значення, традиції, прикмети. Українки : вебсайт.](#)

Витинанка Євгена Пілюгіна
[Пілюгін Євген Іванович. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення голови та головного убору)

Голова у вигляді ромба. Перехрещений ромб символізував оране поле або земельну ділянку. Ромбічний орнамент з крапками всередині асоціюється з посівною, родючістю та заплідненням.

Витинанка Оксани Піпки

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення голови та головного убору)

Корону на голову Берегині одягали дуже часто – для підкреслення значущості та величності цього символу. Зустрічається зображення корони різних розмірів та форм.

Витинанка Оксани Городинської

Витинанка Маріанни Любас

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення голови символу Берегиня)

Юречко Тетяна, 11 р.

Питлюк Надія, 13 р.

Юречко Тетяна, 12 р.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення рук)

Схема вишивки

Більш поширеними є «**чотирирука**» чи «**шестирука**» **Берегиня**, яка найчастіше зустрічається в писанкарстві східного Полісся, Західного Поділля, Київщини.

Мотив Богині-Берегині з **руками-гребенями** зустрічається достатньо рідко в українському народному мистецтві (зокрема, у вишивці).

Писанка «Княгиня»,
1957 р.
с. Окопи, Зах. Поділля

Писанка «Берегиня»
Зах. Поділля

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення рук)

Берегиню підміняли і значно більш спрощеним знаком – просто зображували перехрещені дві рисочки, іноді із заломленими кінчиками, що символізували руки. Найчастіше такий принцип використовувався в стрічкових орнаментах вишивки Прикарпаття. Фігури Богині-Берегині утворювали красивий стрічковий рапорт, яким оздоблювалися краї одягу або інших вишиваних виробів.

Фрагмент вишивки подушки.
Прикарпаття. XIX ст.

Фрагмент вишивки манжета рукава.
Прикарпаття. XIX ст.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення рук символу Берегиня)

Хопта Ігор, 12 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(схематичне зображення рук символу Берегиня)

Витинанка Катерини Каркадим
[Каркадим Катерина. Українська витинанка :
вебсайт.](#)

Витинанка Дмитра Власійчука
[Власійчук Дмитро Іванович. ВОЦНТ : вебсайт.](#)

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Найбільш повно знак Берегині зберігся саме у вишитих орнаментах. Виділяють кілька способів такого зображення.

Попарне зображення – як дзеркально симетричні жіночі постаті (справа / зліва, верх / низ). Найчастіше такий мотив зустрічається на Гуцульщині у стрічкових композиціях вишивки та ткацтва.

Килим Полтавської області. XIX ст.
Коломийський музей етнографії

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Нерідко використовувалася ідеограма – **ромб або ромб з гачками**, де з двох або чотирьох боків стилізовано зображувалися Берегині.

Це землеробський символ родючості, магічний знак для оберігання.

Вишивка Прикарпаття. ХІХ ст.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення символу Берегиня)

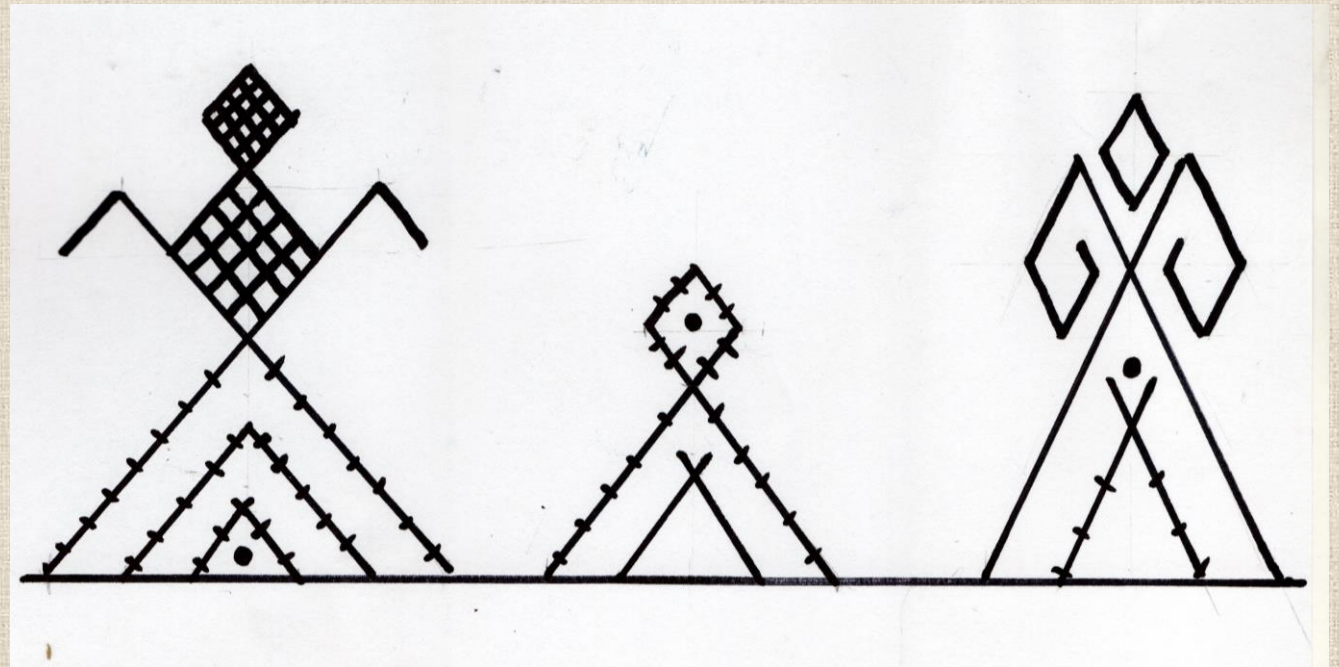
Вінтоняк Вікторія, 13 р.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Витинанка Наталії Сташкевич

Дуже цікавим є мотив, що містить **Берегиню в Березині** – символ дітонародження.

Схеми вишивки. Прикарпаття. ХІХ ст.

**Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня»
(продовження; перший етап – унаочнення образів,
схематичне зображення символу)**

Берегиня – символ дітонародження,
витинанка Олександри Єфімової

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Зображення Богині поруч з **архітектурними мотивами** часто повторюється у вишивці та ткацтві. Великі розміри символу Берегиня підкреслюють її значущість. Опущені руки вказують на час жнив.

Вишивка на рушнику. Волинь. XIX ст.

Вишивка Богиня Мокош у Храмі. XIX ст.

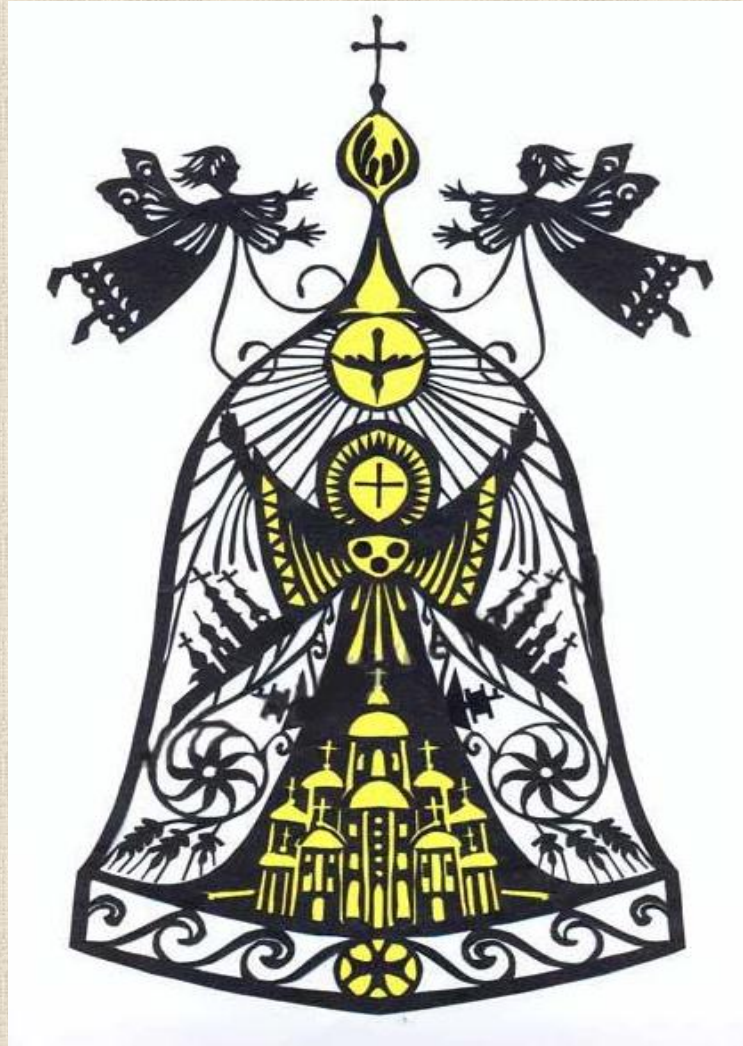
ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення символу Берегиня)

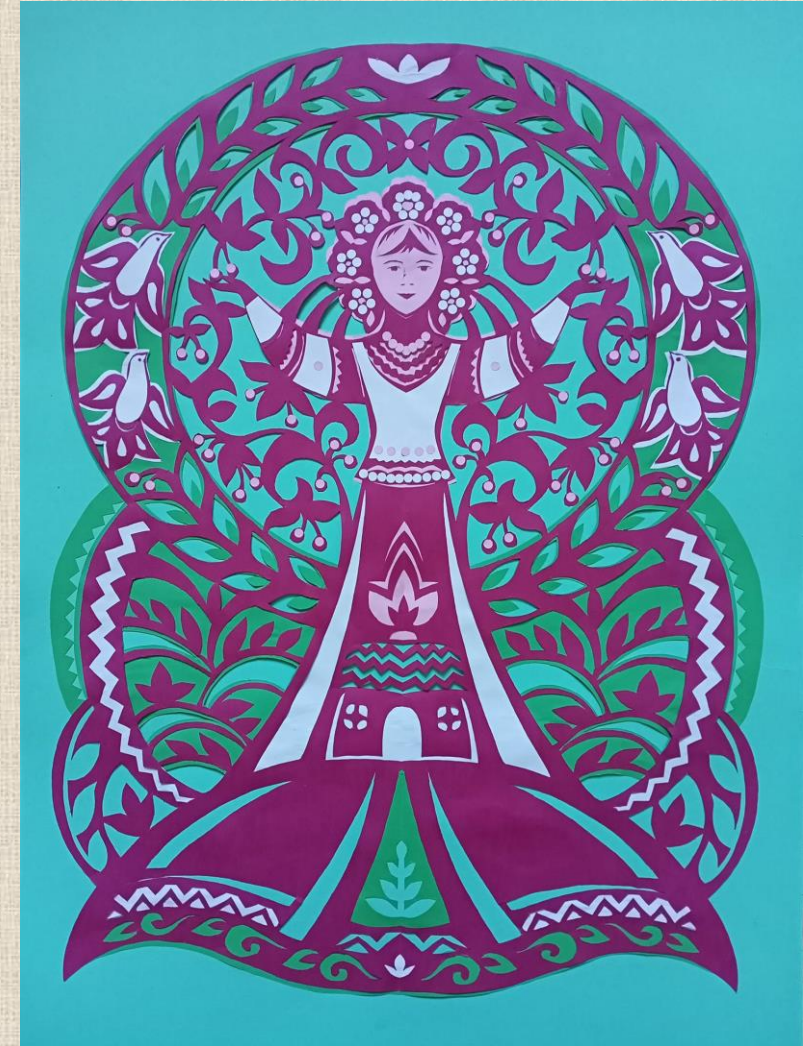
Гринішак Сергій, 11 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(схематичне зображення символу Берегиня)

Витинанка Наталії Сташкевич

Витинанка Вікторії Давидової

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

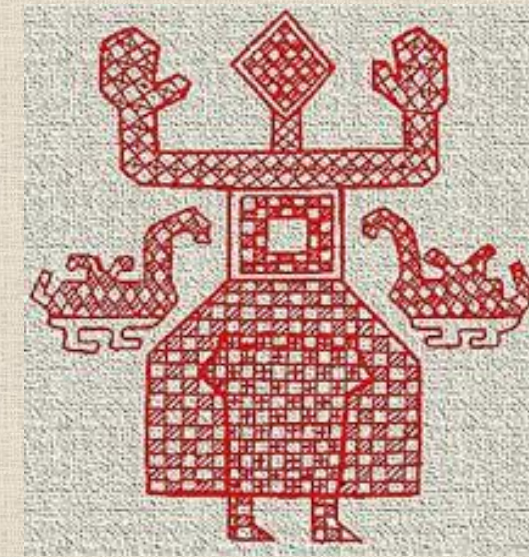
Варіанти композиції символу Берегиня **із зооморфними мотивами** є дуже цікавими та різноманітними. Відображення птахів у руках як відгомін язичницького культу жертвоприношення. Кожен регіон України мав своїх улюблених птахів – голуби і півники (Гуцульщина), пави (Полтавщина), качки (Центральна Україна).

Фрагмент давньої
гуцульської вишивки.

Фрагмент рушника. Полтавщина. XIX ст.

Фрагмент
давньої вишивки.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення символу Берегиня)

Гнатишин Софія, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(схематичне зображення символу Берегиня)

Витинанка Вікторії Резніченко
[Вікторія Резніченко. Рукотвори :](#)
[вебсайт.](#)

Витинанка Дмитра Короля
[Король Дмитро. Українська](#)
[витинанка : вебсайт.](#)

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Часто поруч із Берегинею **зображали фантастичних істот**, які нагадували оленів. Пізніше з'явилися **зображення коней та вершників**.

Фрагмент давньої вишивки. Полтавщина. XIX ст.

Фрагмент давньої вишивки.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення символу Берегиня)

Дячук Мар'яна, 11 р.
(за мотивами витинанок Сергія Танадайчука)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(схематичне зображення символу Берегиня)

Витинанка Тараса Крамаренка
[Крамаренко Тарас Володимирович. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Витинанка Дмитра Власійчука
[Власійчук Дмитро Іванович. Українська витинанка : вебсайт.](#)

Завдання 2. Створення багат шарової композиції «Берегиня» (продовження; перший етап – унаочнення образів, схематичне зображення символу)

Після прийняття християнства язичницький символ Берегиня почав трансформуватися в мотиви «**Дерево життя**» або «**Вазон**». Наразі це дуже популярні мотиви в українському мистецтві, змодельовані в найрізноманітніших варіантах – з основним побажанням «зростання та розмноження».

Вишивка Полтавщини. XIX ст.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ (схематичне зображення символу Берегиня)

Грицюк Анастасія, 11 р.

Фучило Надія, 15 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(схематичне зображення символу Берегиня)

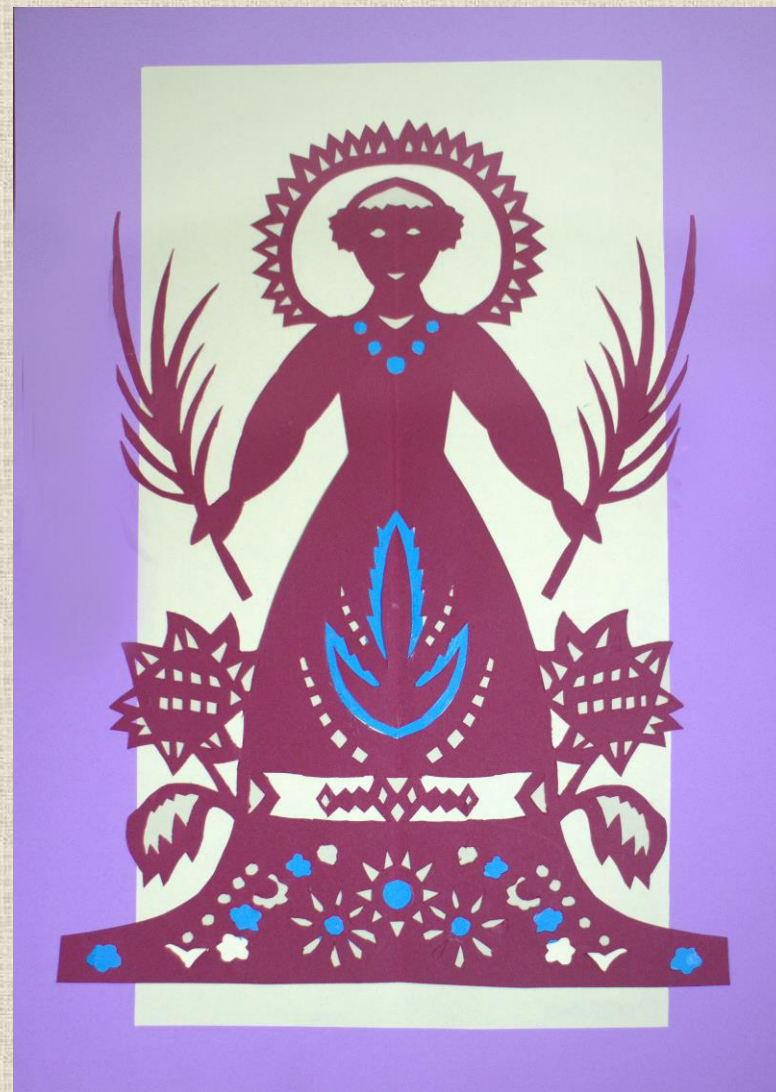

Символ Берегиня у витинанках Оксани Городинської

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Соловйова Марія, 12 р.

Глек Тамара, 11 р.

ПРИКЛАДИ РОБІТ УЧНІВ БАЗОВОГО ПІДРІВНЯ

Савчук Софія, 14 р.

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Марії Коденко

Витинанка Любові Косович

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Ганни Коношко

Витинанка Маріанни Любас

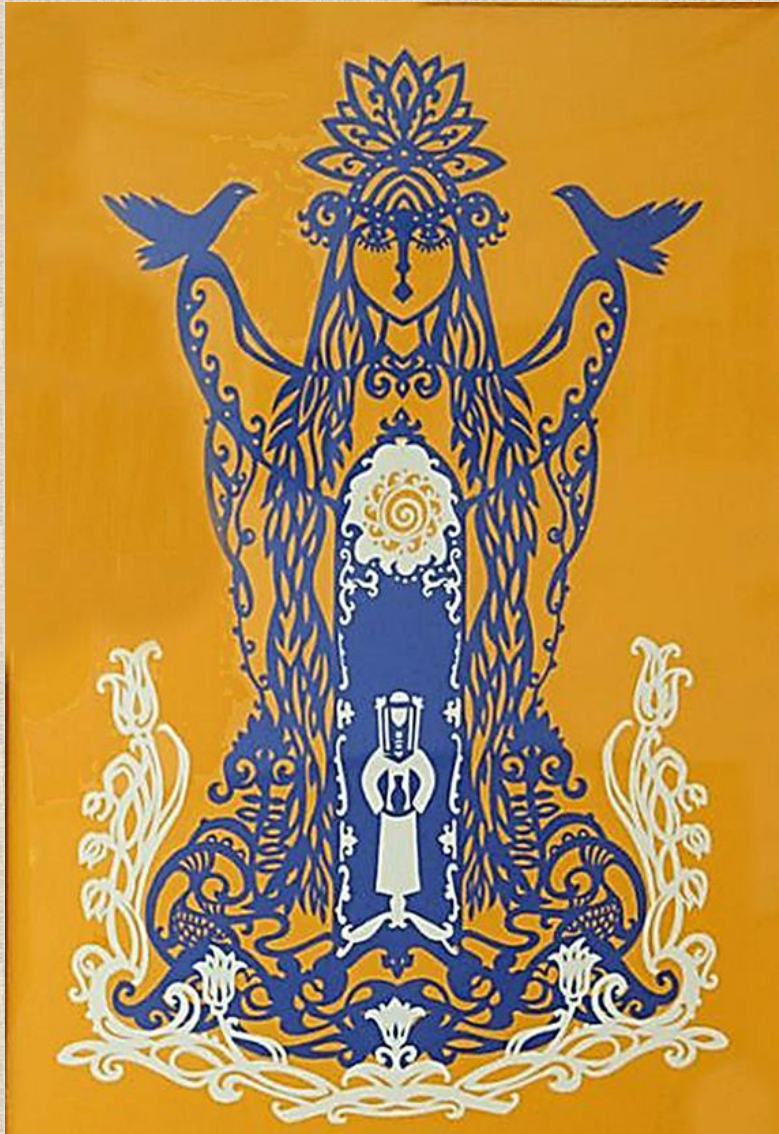
РОБОТИ МАЙСТРІВ

«Берегині» Тараса Крамаренка

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Світлани Жукової

Витинанка Оксани Городинської

РОБОТИ МАЙСТРІВ

Витинанка Оксани Городинської

Витинанка Тетяни Зубець

РОБОТИ МАЙСТРІВ

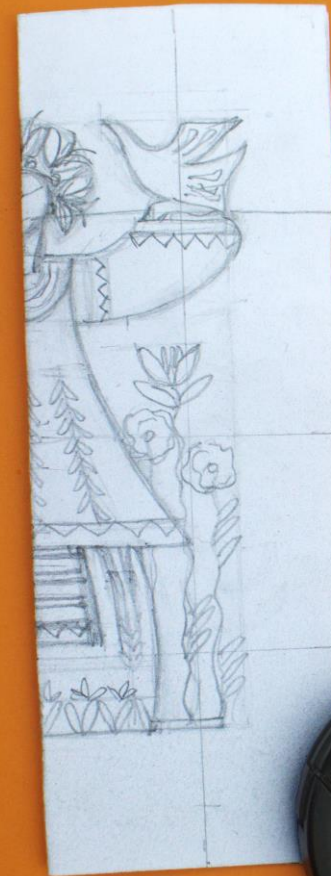
Витинанка Єлизавети Червонцевої

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; другий етап – ескізування)

1. Починаємо роботу, як завжди, зі створення ескізу. В ескізі в першу чергу визначаємо розмір / масштаб зображення відносно аркуша, працюємо над пошуками силуету та його стилістичного рішення.

2. Складаємо ескіз навпіл по вертикальній осі, і ділимо половину ескізу навпіл по вертикалі та горизонталі (наносимо лінії олівцем). Дві вертикальні половини ділимо ще раз (намічаємо сітку).

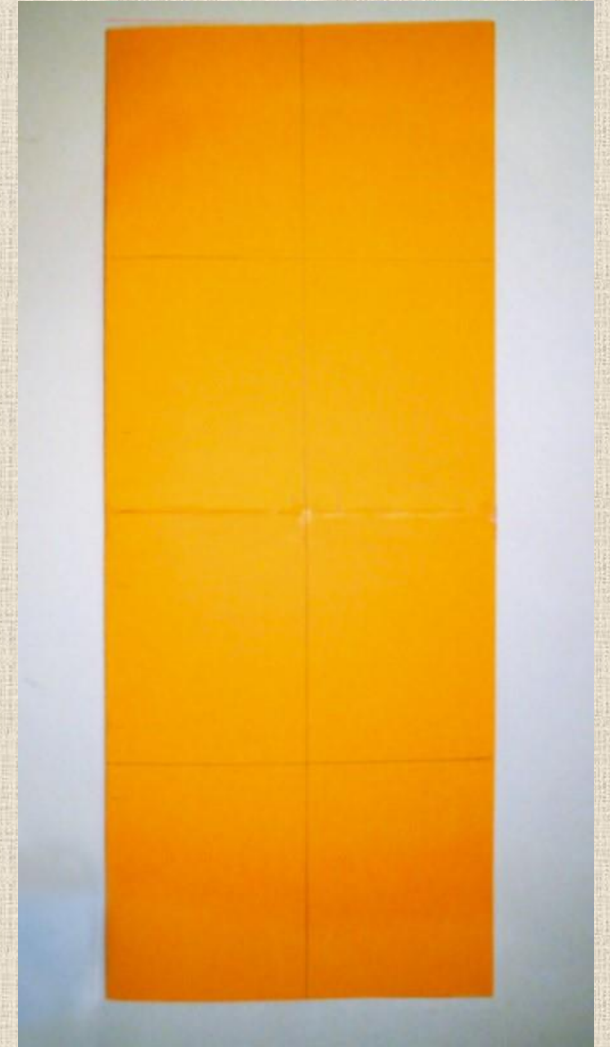

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; третій етап – підбір загальної колірної гами)

3. Підбираємо кольори паперу для майбутньої композиції. З них обираємо колір для одинарної витинанки. Наразі це буде жовтогарячий / помаранчевий.

4. На зворотному боці обраного аркуша креслимо розмірну сітку, подібну до тієї, що була намічена на ескізі.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; четвертий етап – перенесення рисунка)

5. Переносимо рисунок композиції з ескізу на зворотний бік обраного паперу (за допомогою наміченої сітки).

6. Вирізуємо ножом по рисунку дрібні деталі композиції.

Так на фото справа після вирізування виглядає рисунок на лицьовому боці.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; четвертий етап – перенесення рисунка)

7. За допомогою копіювального паперу переводимо окремі елементи мотиву (птахи, квіти) і підкладу (під голову та фартушок) на білий папір. Для цього беремо білий папір за розміром аркуша витинанки, складаємо його навпіл по ширині, вкладаємо у складений аркуш з рисунком. Вкладаємо копіювальний папір між двома різнокольоровими аркушами.

8. Промальовуємо з натиском контури елементів мотиву і підкладу, які будуть білого кольору.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; п'ятий етап – утворення одинарної витинанки)

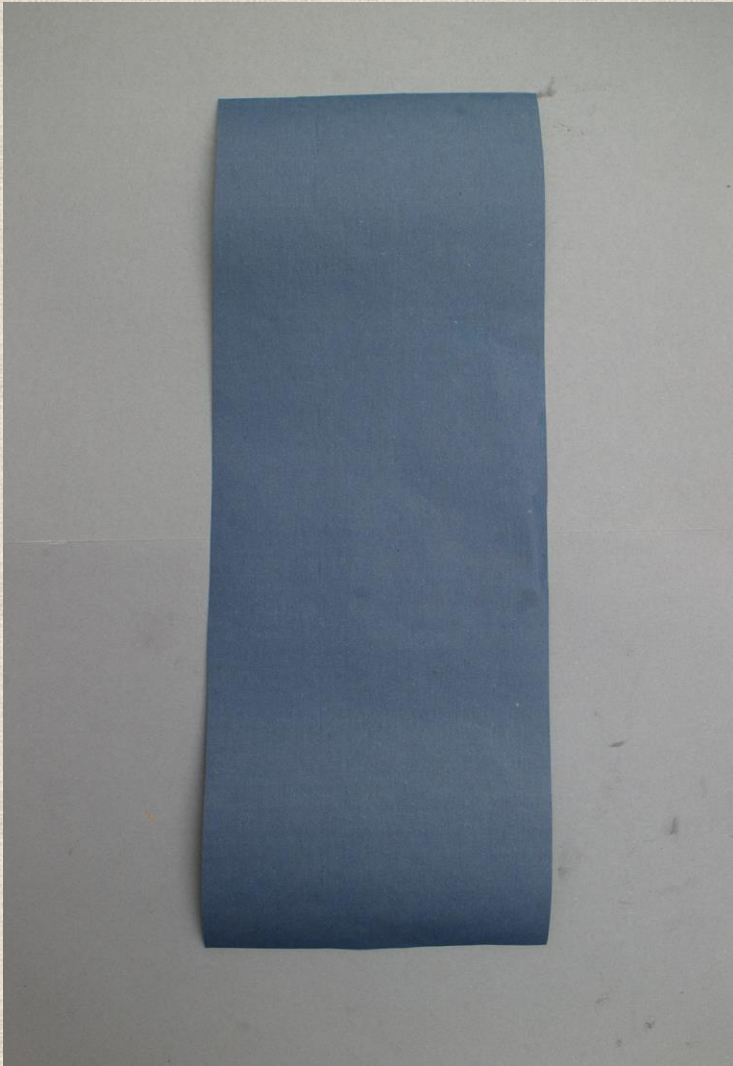

9. Прорізану витинанку вирізуємо по зовнішньому контуру фігури.

10. Розгортаємо одинарну витинанку та уточнюємо її місце розташування на загальному фоні обраного кольору.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; шостий етап – утворення фонового підкладу)

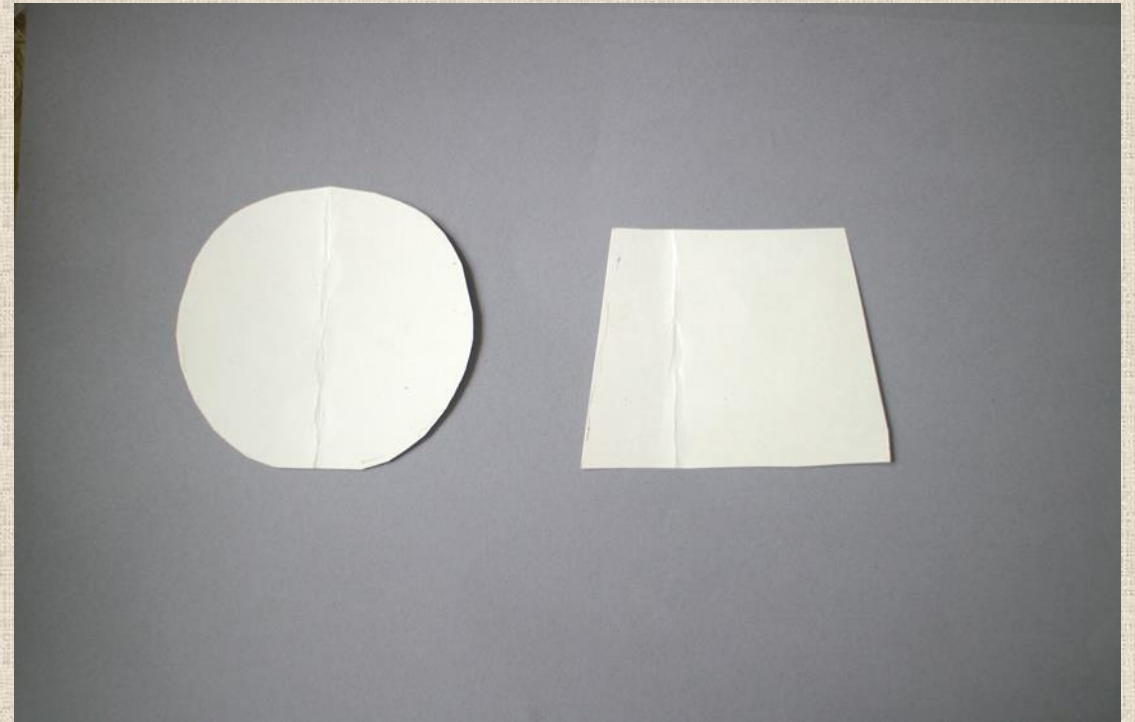
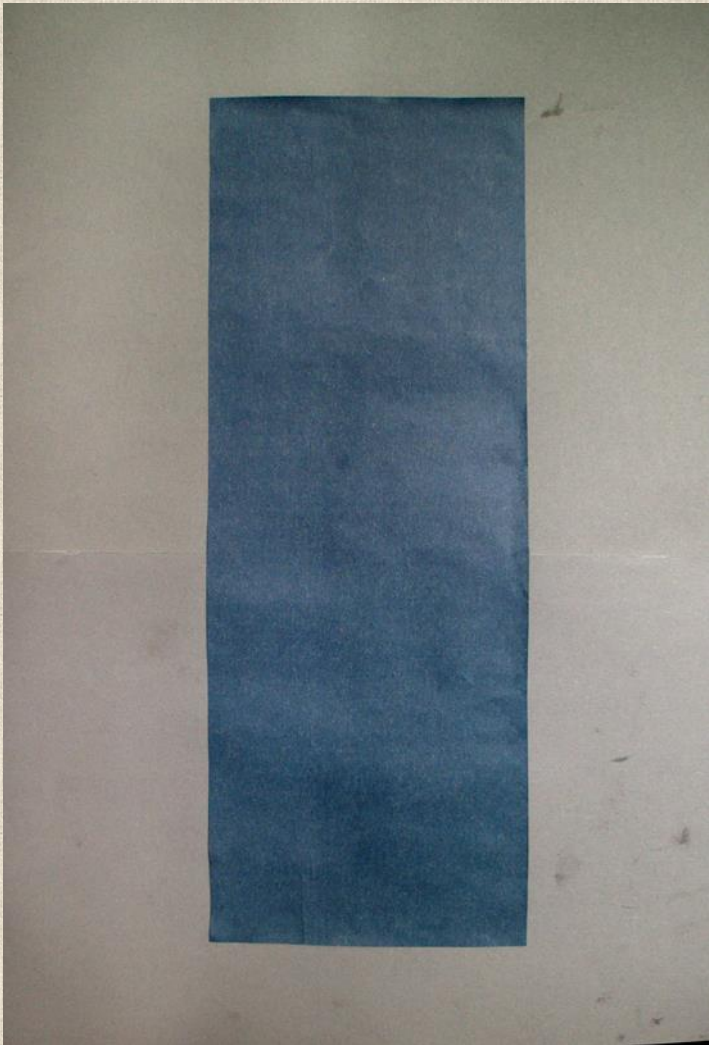

11. Вирізуємо фоновий підклад з паперу обраного раніше синього кольору, орієнтуючись на розміри вирізаної одинарної витинанки.

12. За узгодженням з одинарною витинанкою уточнюємо місце розташування фонового підкладу на аркуші загального фону.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; шостий етап – утворення фонового підкладу)

13. Наклеюємо фоновий підклад.

14. Виміряємо і вирізуємо невеличкі підклади під фартушок та голову (вже були намічені на аркуші білого паперу).

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (продовження; сьомий етап – наклеювання одинарної витинанки)

15. Зі зворотного боку одинарної витинанки наклеюємо круглий підклад під голову.

16. Також зі зворотного боку одинарної витинанки наклеюємо підклад під фартушок

17. Розташовуємо одинарну витинанку з невеличкими білими підкладами на загальному фоні та наклеюємо її.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (завершення роботи – наклеювання дрібних елементів)

18. Вирізуємо останні елементи мотиву, намальовані раніше на білому папері.

19. Узгоджуємо місце розташування всіх елементів мотиву відповідно до ескізу.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (завершення роботи – наклеювання дрібних елементів)

20. Наклеюємо спочатку квіти і підґрунтя.

21. Останніми наклеюємо найменші елементи – птахів.

Завдання 2. Створення багатошарової композиції «Берегиня» (завершення роботи – наклеювання дрібних елементів)

Багатошарова витинанка готова

Завдання 3 / Варіант 3. Створення багат шарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (поетапність виконання; перший етап – унаочнення образів)

1. Вивчення (розгляд та аналіз) елементів національного верхнього одягу гуцулів (жіночого кептаря) та традиційних прикрас (коралів, згардів тощо).

[Кептар](#)

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; перший етап – унаочнення образів)

Кептар (від румунського кептар / пептар, утвореного від пепт – «груди») – безрукавний хутряний кошушок, який із давніх часів використовує населення Карпат і Прикарпаття. Виготовляють його з овечої шкіри та оздоблюють кольоровим сап'яном (тонкою м'якою шкірою найрізноматніших кольорів), вовною, бляшаними кружальцями, шнурком, вишивкою та шкірою із зубчиками.

Казимир Сіхульський «Гуцульська дружка»

[Гуцульська сецесія Казимира Сіхульського. Фотографії старого Львова : вебсайт.](#)

РОБОТИ МАЙСТРІВ

(унаочнення кептаря в техніці витинанки)

Витинанка Василя Корчинського

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; перший етап – унаочнення образів)

Коралі – намисто із привозних коралових намистинок у вигляді циліндриків або барилець (форма бочечки) чи кульок нанизаних на нитку.
Дукачі – металева прикраса у вигляді низки монет, **згарди** – нитки намистин з металевими хрестами.

Кількість ниток у прикрасі може бути від 1 до більш ніж 25. Червоні коралі є традиційним елементом національного одягу українців. Коралі були не лише прикрасою, але й оберегом здоров'я і краси.

[Коралі з дукачем Величні](#)

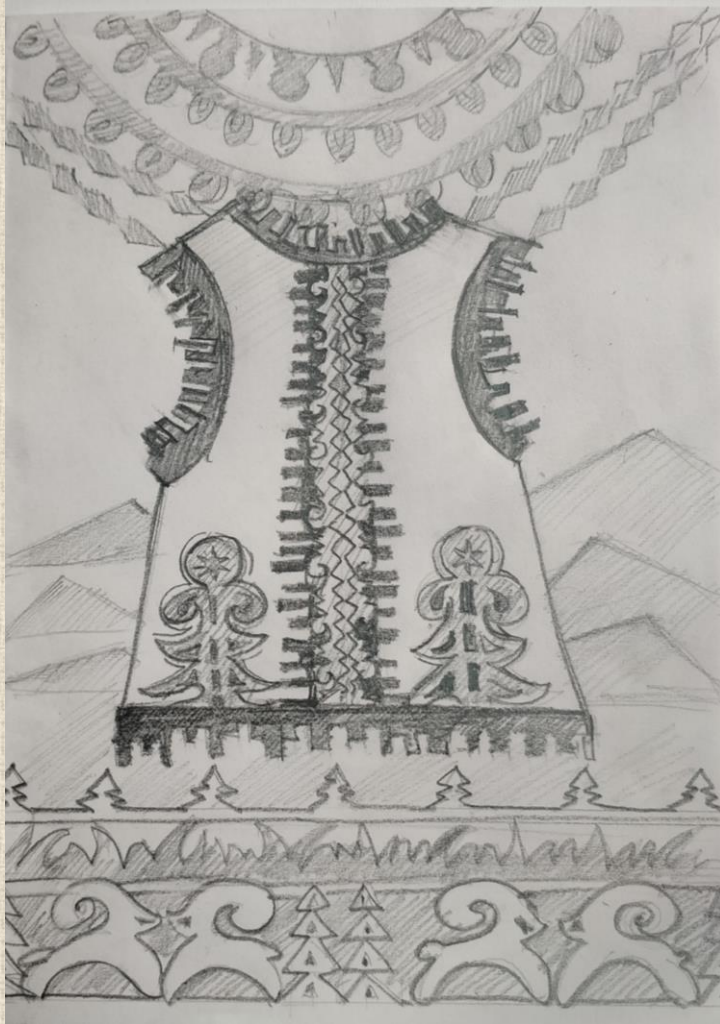
РОБОТИ МАЙСТРІВ

(унаочнення коралів та згардів у техніці витинанки)

Витинанка Наталії Пак із серії «Гуцулія»

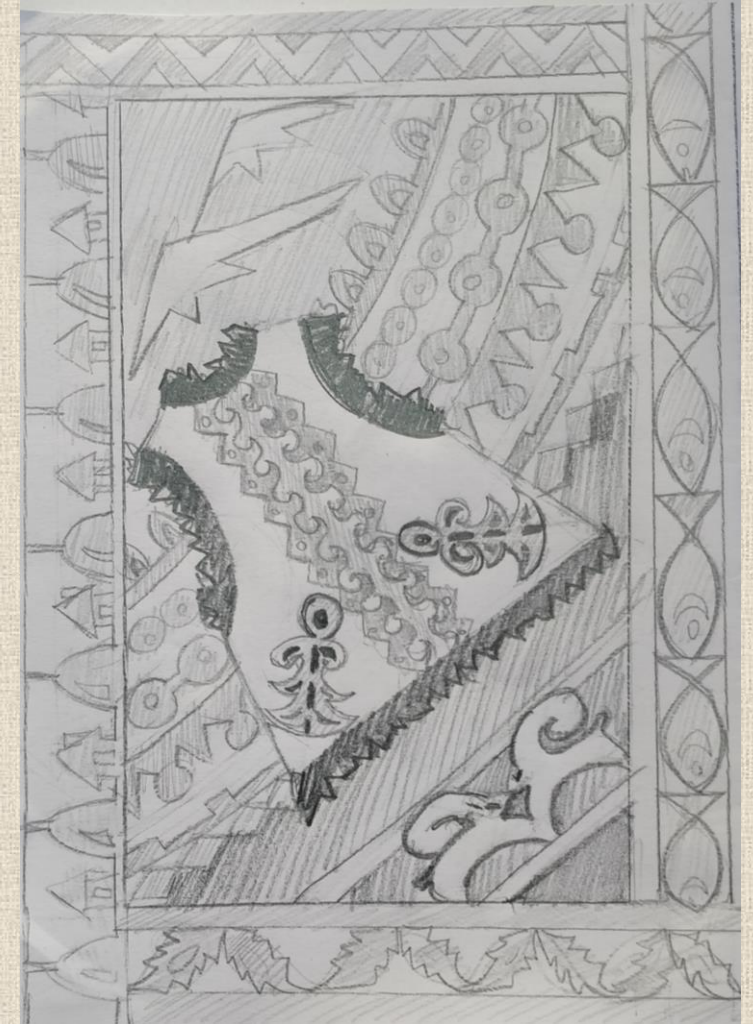
Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; другий етап – ескізування)

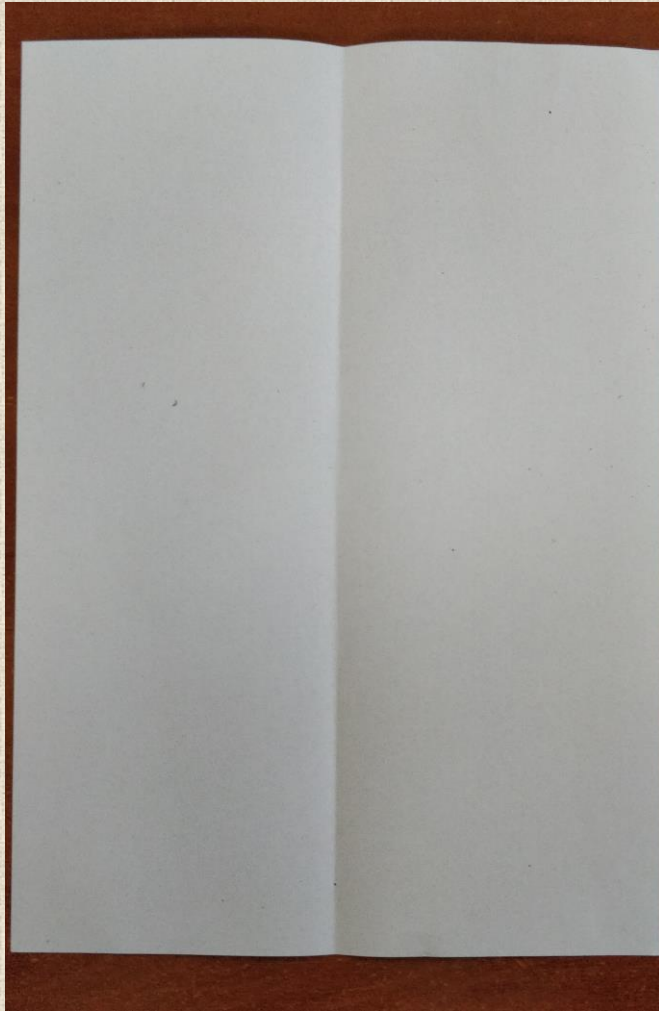
2. На папері формату А5 створюємо **загальний ескіз майбутньої витинанки**. Також в композицію ескізу можна включити стрічкові орнаменти, що були виконані на попередніх уроках.

Зверніть увагу!

За наявності достатньої кількості та різноманіття стрічкових орнаментів, що були виконані на попередніх уроках, можна створити декілька варіантів загального ескізу, щоб обрати найбільш виразний.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; третій етап – утворення центру композиції)

3. Папір формату А4 згинаємо навпіл по висоті.

4. Малюємо силует кептаря. По осі симетрії має бути розташована половина зображення.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; третій етап – утворення центру композиції)

5. Акуратно вирізуємо центральний мотив майбутньої витинанки.

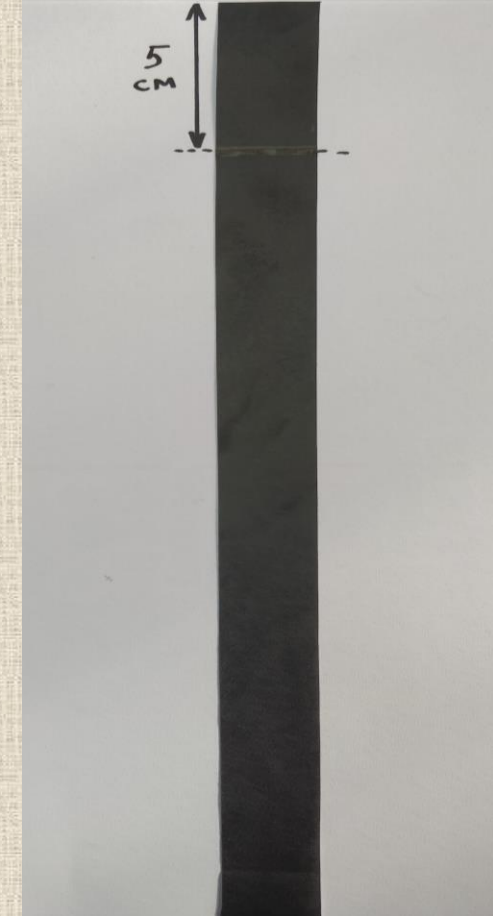
6. Розгортаємо вирізаний силует кептаря. Отримуємо повне симетричне зображення.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; четвертий етап – імітація хутра на кептарі)

7. Вирізуємо чотири смужки чорного паперу (довжиною 30 см, шириною 2 см).

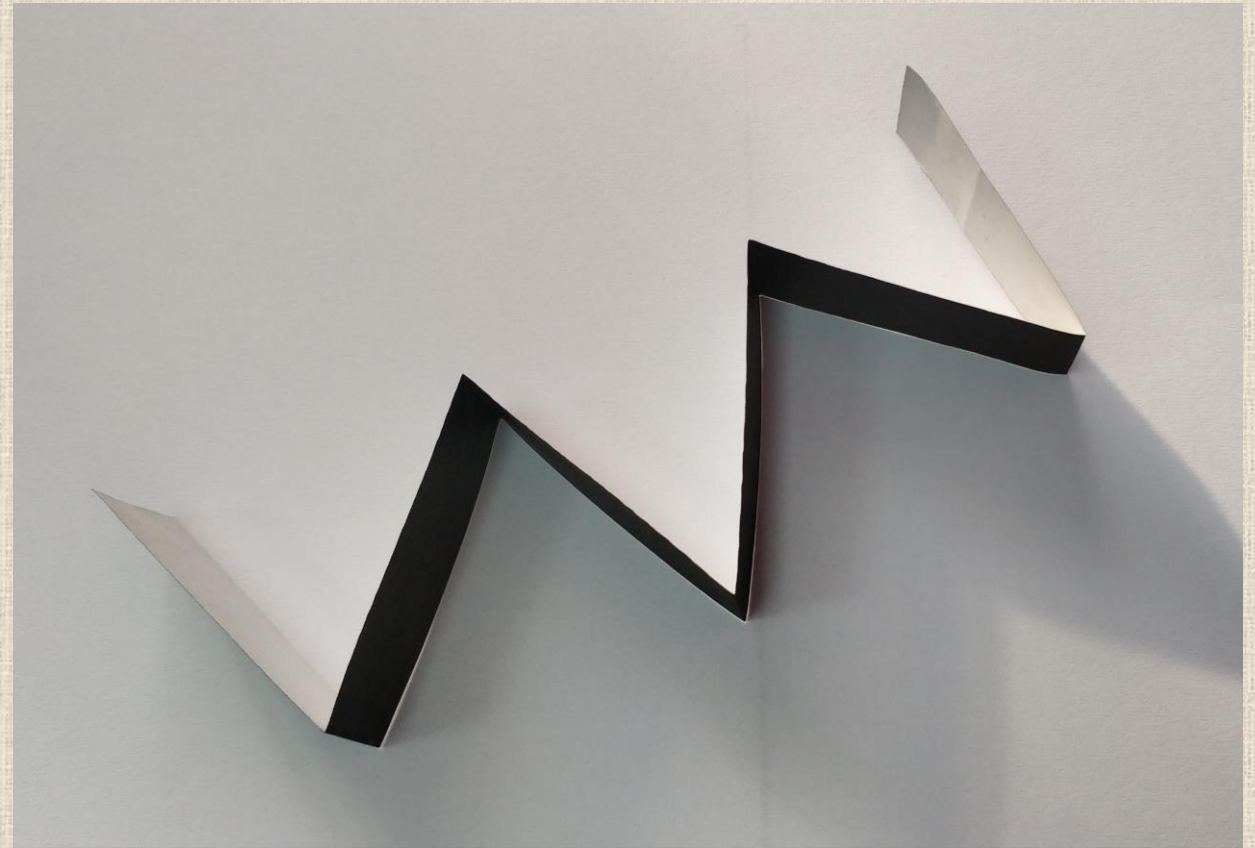

8. На смужці відміряємо відтинки по 5 см і намічаємо лінії згину.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; четвертий етап – імітація хутра на кептарі)**

9. Згинаємо розмічені відтинки по 5 см зигзагом (гармошкою) до кінця довжини смужки.

10. Отримуємо такий результат (зигзаговий спосіб складання паперу). Так згинаємо всі 4 смужки.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; четвертий етап – імітація хутра на кептарі)

11. Складену смужку закріплюємо металевою канцелярською скріпкою (або біндером). Малюємо зубчики і заштриховуємо зайве.
Зверніть увагу! Щоб смужка залишалася цілою, на місцях згинів паперу мають бути фрагменти суцільного зображення.

12. Вирізуємо деталі.
Зверніть увагу! Необхідно слідкувати за тим, щоб не змістився папір під час вирізування дрібних деталей.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; п'ятий етап – відтворення знаку «Берегиня»)

Знак «Берегиня» зображувався у вигляді жінки з піднятими вгору руками. Люди малювали її зображення на стінах оселі, вишивали, ліпили з глини. Іноді в руках вона тримає квітку – символ багатства і благополуччя, або пташок – провісників світлої долі і сімейного щастя.

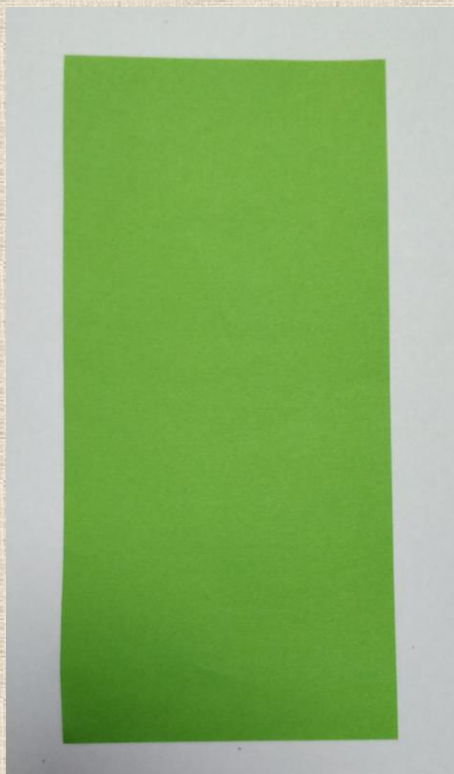
У центрі фігури також зображувалася квітка, що мало символізувати вагітність або дитину. Дерево життя – символ і атрибут Берегині, часто ці символи взаємо замінюють одне одного.

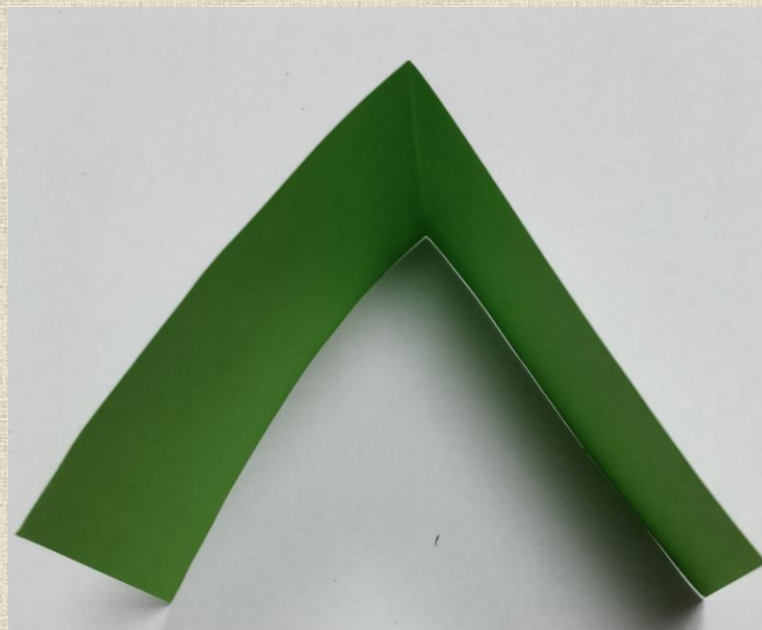
Фото з Інтернет ресурсу

[Бережа – символ Берегині Роду. SPADOK.ORG.UA : вебсайт.](http://SPADOK.ORG.UA)

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; п'ятий етап – відтворення знаку «Берегиня»)

13. Вирізуємо смужку зеленого паперу довжиною 20 см та шириною 10 см. **Зверніть увагу!** Колір паперу для оздоблювальних елементів витинанки потрібно підбирати відповідно до загального задуму та з урахуванням кольорів стрічкових орнаментів, що були виконані на попередніх уроках.

14. Згинаємо смужку навпіл (по довжині).

15. Ще раз згинаємо смужку навпіл (тепер по ширині).

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; п'ятий етап – відтворення знаку «Берегиня»)

16. Фіксуємо заготовку скріпкою. Малюємо по осі симетрії обраний знак «Берегиня».

17. Спочатку вирізуємо дрібні внутрішні елементи.

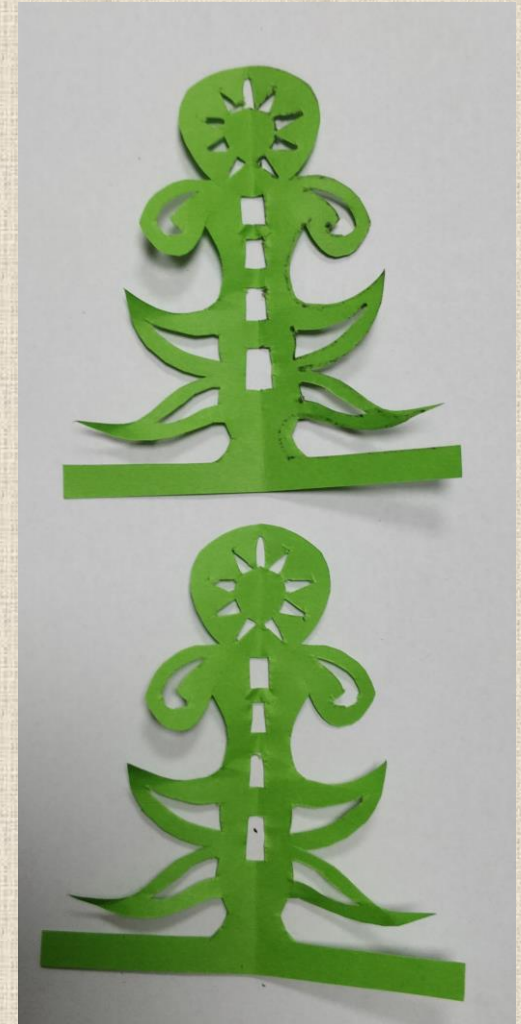

18. Вирізуємо загальний силует знаку «Берегиня».

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; п'ятий етап – відтворення знаку «Берегиня»)**

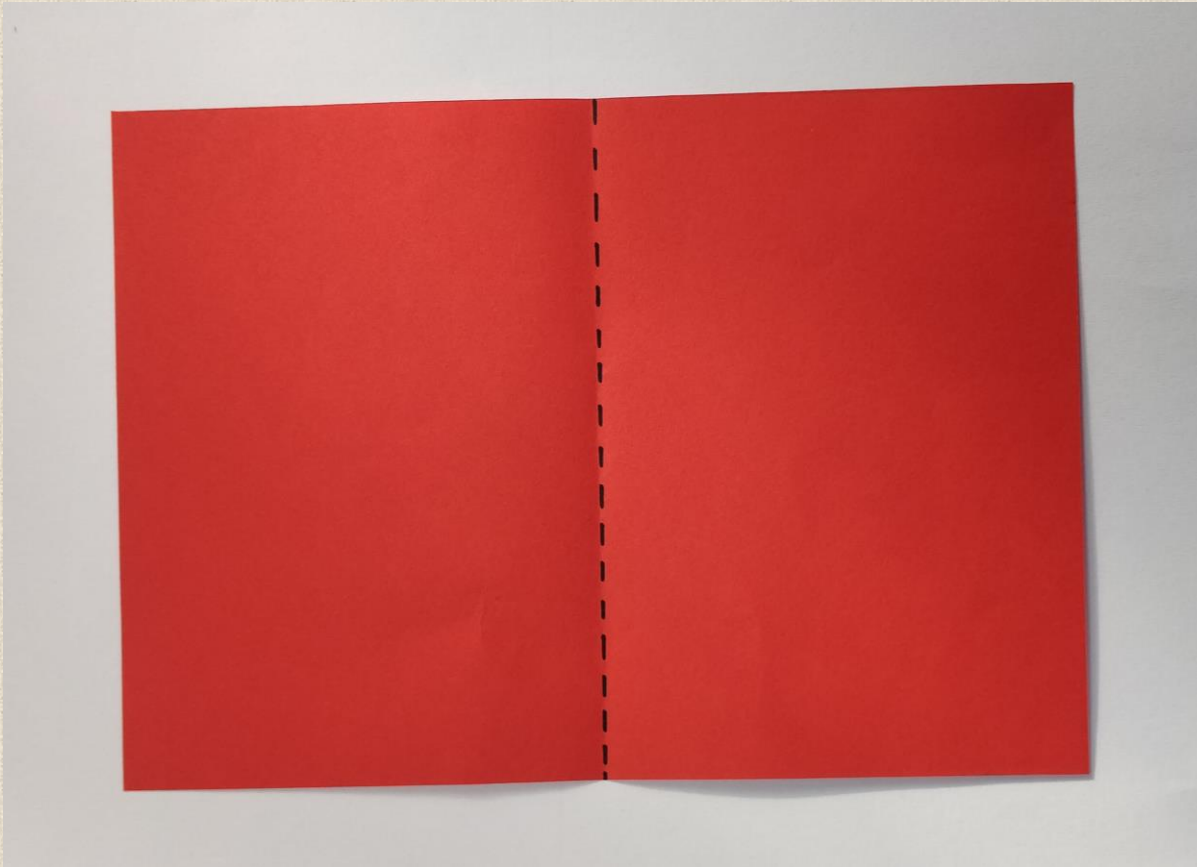

19. Розгортаємо.

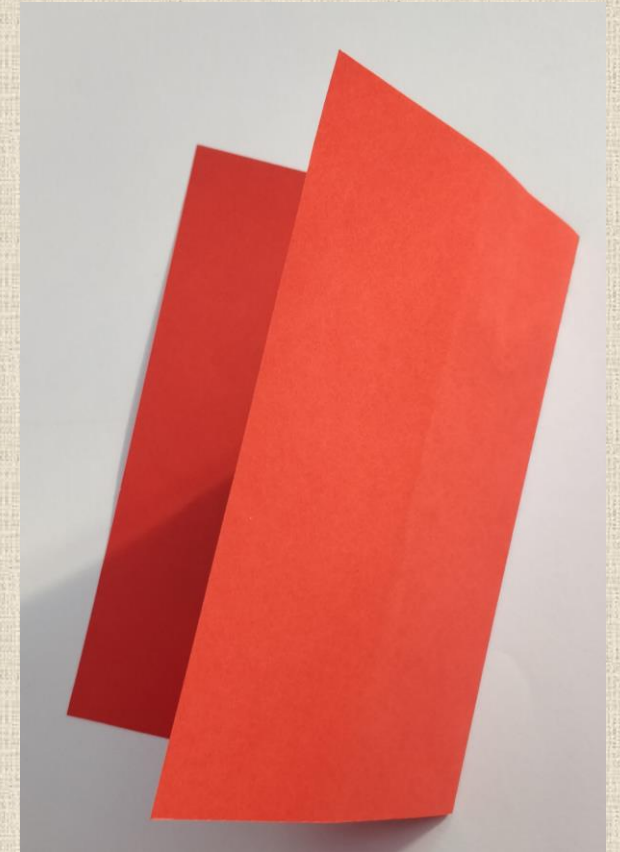

20. Отримуємо два однакових зображення.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; шостий етап – створення декору для знаку «Берегиня»)**

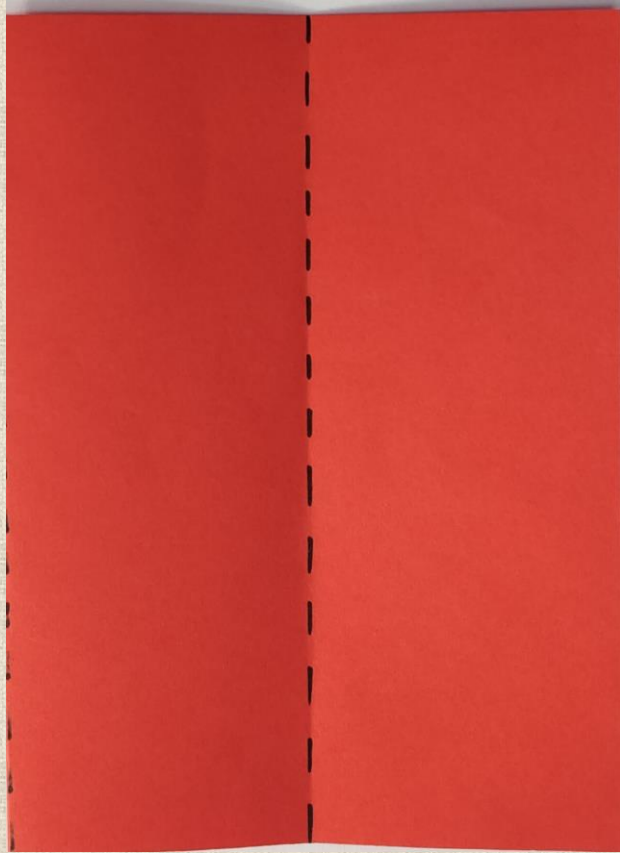

21. Вирізуємо смужку червоного паперу довжиною 21 см та шириною 15 см. Згинаємо смужку навпіл (по довжині).

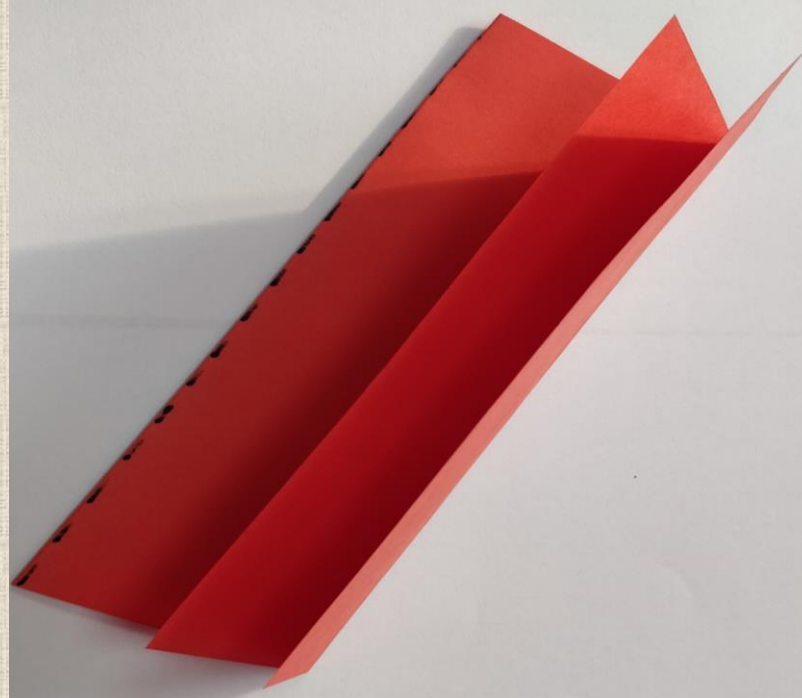

22. Отримуємо таку форму аркуша.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; шостий етап –
створення декору для знаку «Берегиня»)**

23. Ще раз згинаємо смужку
навпіл (по довжині).

24. Отримуємо таку форму аркуша.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; шостий етап – створення декору для знаку «Берегиня»)

25. На отриманому червоному аркуші по лінії згину фіксуємо скріпкою вже вирізану заготовку знаку «Берегиня». Обмальовуємо новий силует, відступивши від головного зображення на 2–3 мм, та заштриховуємо зайве.

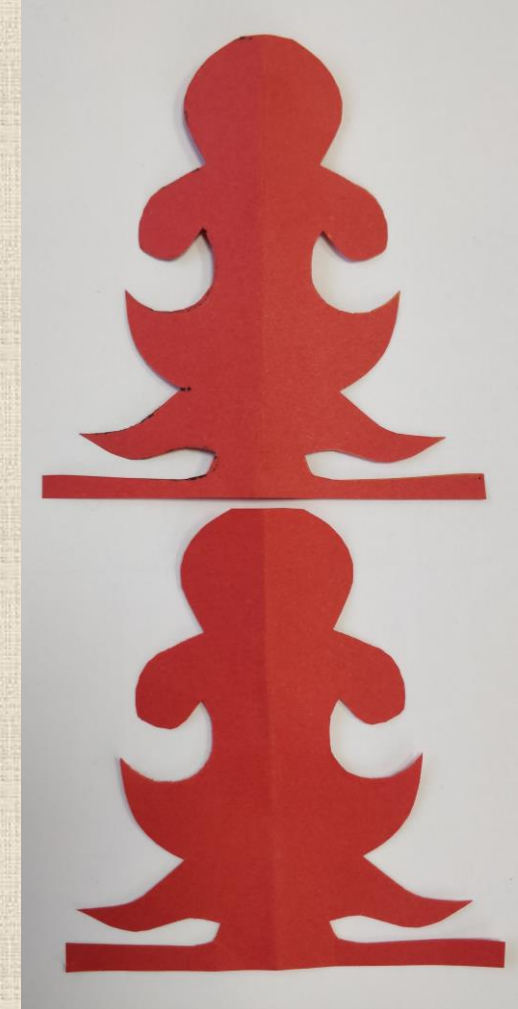

26. Акуратно вирізуємо новий силует.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; шостий етап – створення декору для знаку «Берегиня»)**

27. Отримуємо такий елемент.

28. Розгортаємо. Отримуємо два ідентичні зображення.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; сьомий етап – поєднання елементів знаку «Берегиня»)

Точковий спосіб наклеювання.

29. Точками наносимо клей на більші площини верхнього шару витинанки (ажурно прорізаний знак «Берегиня»). Акуратно склеюємо два шари витинанки в одну деталь.

30. Повторюємо дію і для другої деталі.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; восьмий етап – створення декору для кептаря)

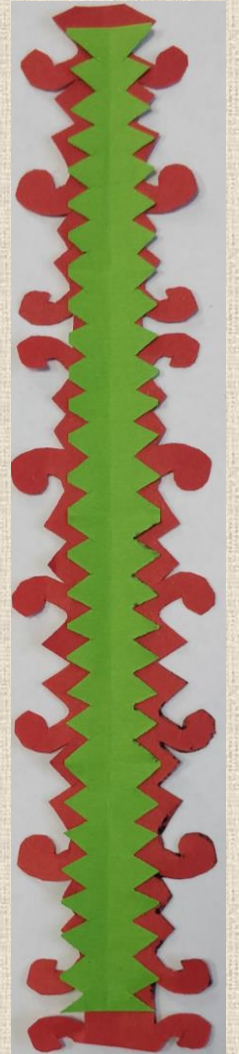

Зверніть увагу! Будемо використовувати стрічковий орнамент із геометричних мотивів, що були вирізані на попередніх уроках.

31. Точками наносимо клей на більші площини верхнього шару витинанки (зелений колір).

32. Склеюємо дві витинанки в одну. Отримуємо декоративну прикрасу для оздоблення кептаря.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)**

33. Підготовлюємо всі вирізані та склеєні елементи оздоблення кептаря (їх також можна пропрасувати).

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

34. По центру (вздовж осі симетрії кептаря) відкладаємо по 0,5 см в обидва боки – тут буде накладатися підготовлена декоративна оздоба. Розмічаємо лінії для наклеювання хутра.

Зверніть увагу! Ширина центральної частини залежить від ширини декоративної оздобы.

35. Відступаємо від горловини вниз 0,5 см. До намічених вертикальних ліній прикладаємо стрічки, що імітують хутро.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

36. Відрізаємо смужку хутра на 0,5 см вище лінії низу кептаря.

37. По намічених лініях на кептарі точково наносимо клей. Приклеюємо відміряні стрічки хутра. По низу кептаря проводимо лінію, відступаючи 0,5 см.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)**

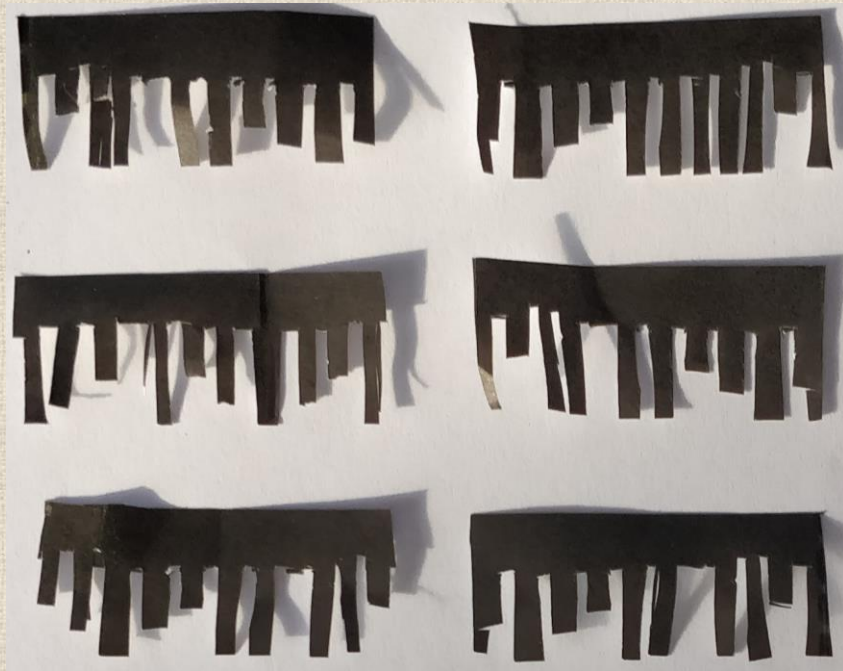

38. Точково наносимо клей по наміченій лінії знизу. Кріпимо наступну вирізану смужку хутра. Відрізуємо залишок.

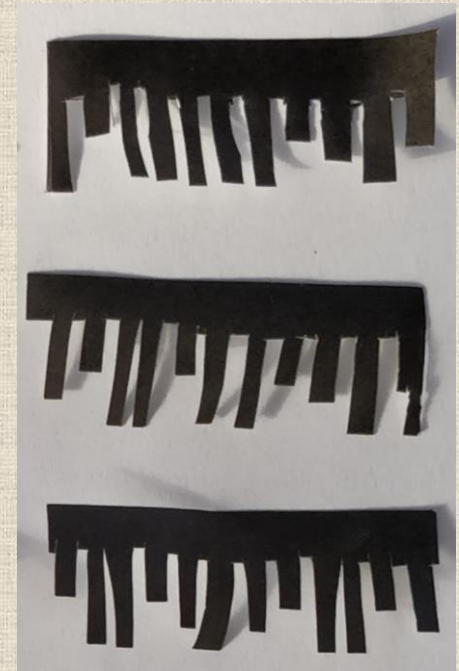
Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

39. Останню смужку, що залишилася, розрізаємо на рівні частини по 5 см.

40. Отримуємо 6 деталей однакової довжини для оздоблення пройм рукавів.

41. Ще 3 деталі довжиною по 5 см відрізаємо від залишків хутра для оздоблення горловини кептаря.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)**

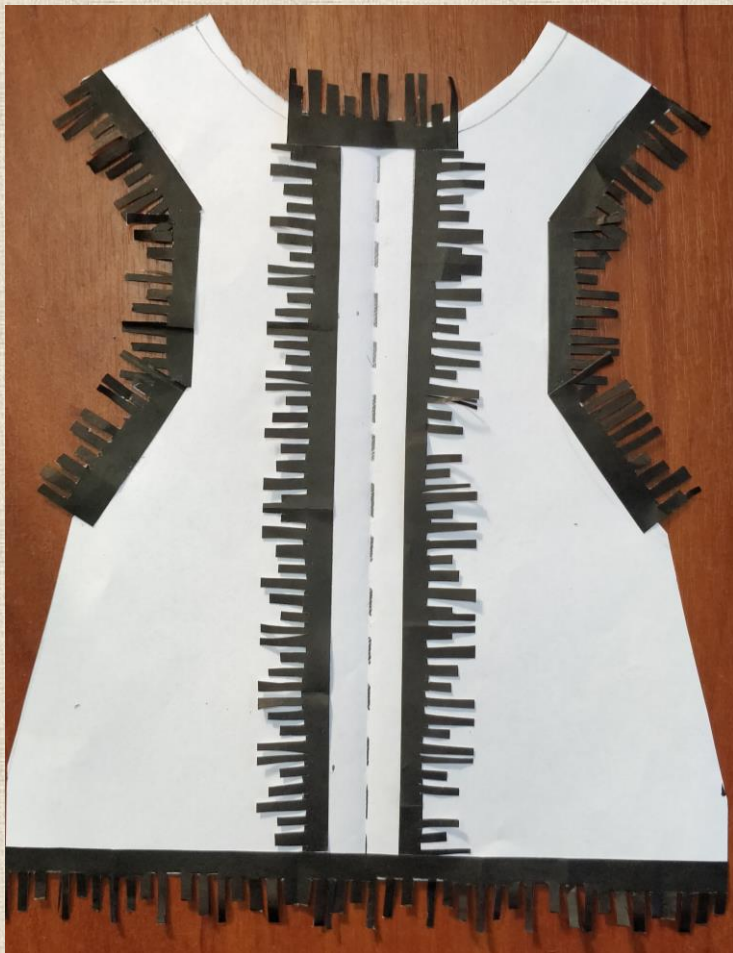

42. Малюємо лінії наклеювання хутра навколо горловини та пройм рукавів кептаря, відступаючи 0,5 см. Точково наносимо клей на лінії. Кріпимо отримані деталі хутра симетрично по обидва боки.

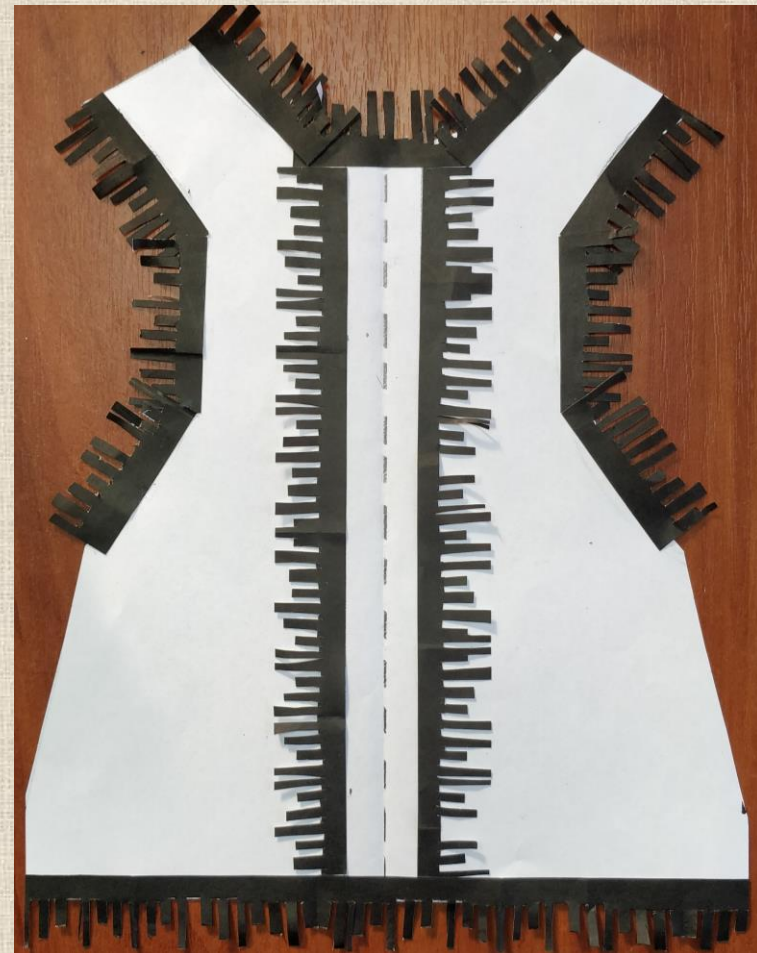
43. Повторюємо дію до завершення оздоблення пройм.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

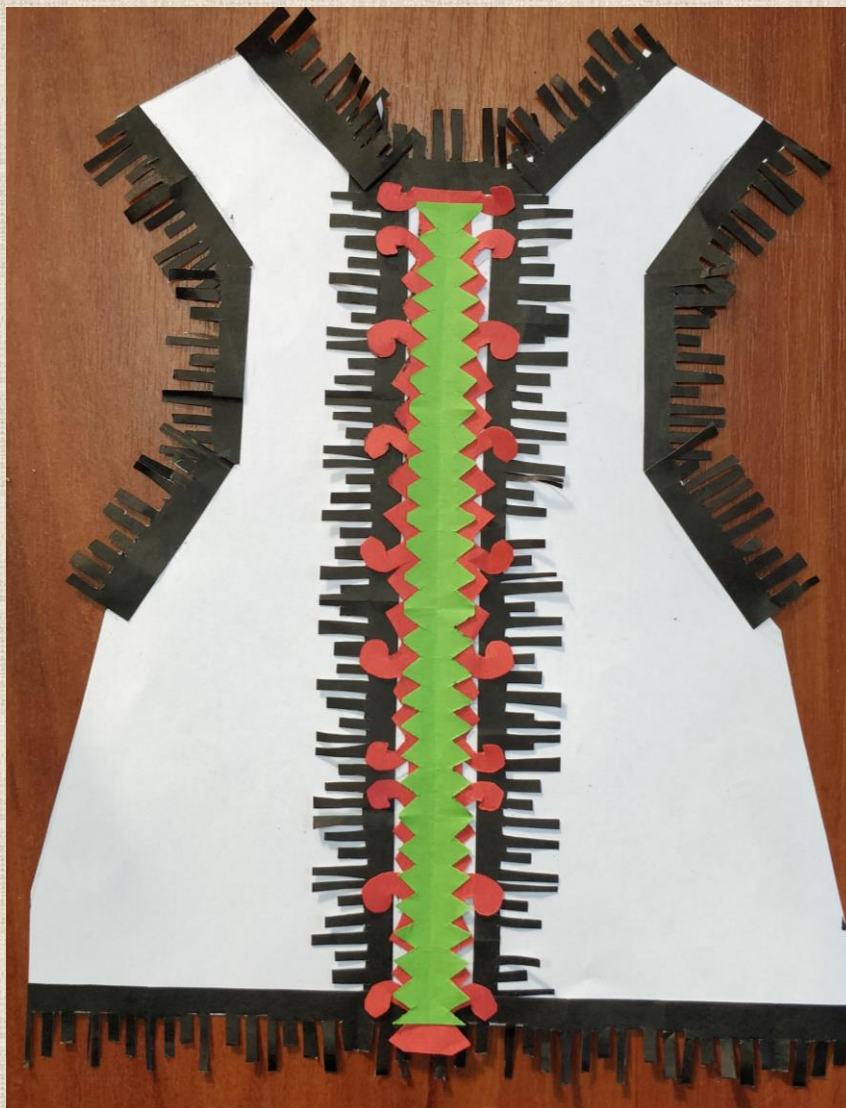

44. Приклеюємо елементи хутра на горловину по намічених лініях, починаючи від центру.

45. Повторюємо дію симетричного наклеювання елементів хутра по обидва боки горловини.

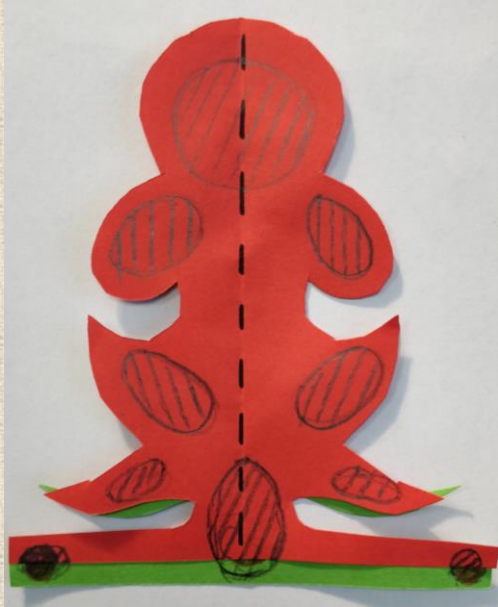
Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

Площинний спосіб наклеювання.

46. Наносимо клей на всю площину по осі симетрії кептаря (між декоративними стрічками хутра). Рівно посередині приклеюємо декоративну оздобу.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; дев'ятий етап – поєднання елементів декору кептаря)

47. Зі зворотного боку заготовки знаку «Берегиня» точками наносимо клей на більші площини.

48. Акуратно наклеюємо обидва елементи знаків «Берегиня» по низу кептаря.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічкових орнаментів)

Зверніть увагу! Використовуємо стрічковий орнамент з геометричними, зооморфними, рослинними мотивами, що були вирізані на попередніх уроках.

49. Згідно з ескізом підбираємо стрічкові орнаменти для відтворення відповідного образу і настрою.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

50. До стрічкового орнаменту із зооморфним мотивом підбираємо найбільш вдалий колір **підкладного фону**.

51. Вирізуємо смужку фонового паперу відповідного кольору довжиною 20 см та шириною 4 см.

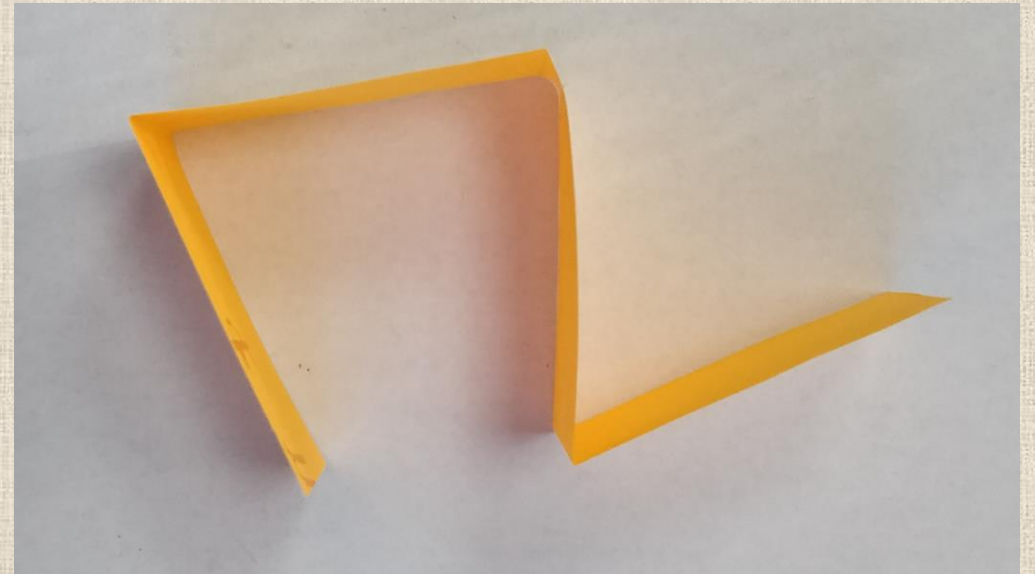

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

52. Фонову смужку згинаємо навпіл (по довжині).

53. Ще раз фонову смужку згинаємо навпіл (по довжині). Отримуємо такий вигляд.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

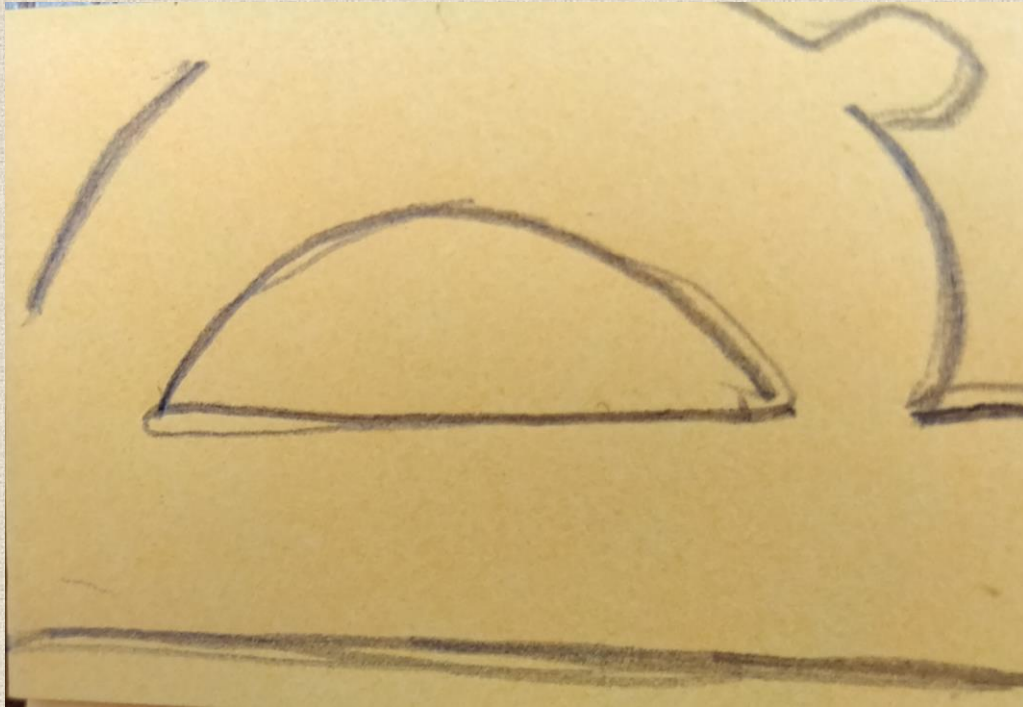

54. Складену фонову смужку підкладаємо під стрічковий орнамент.

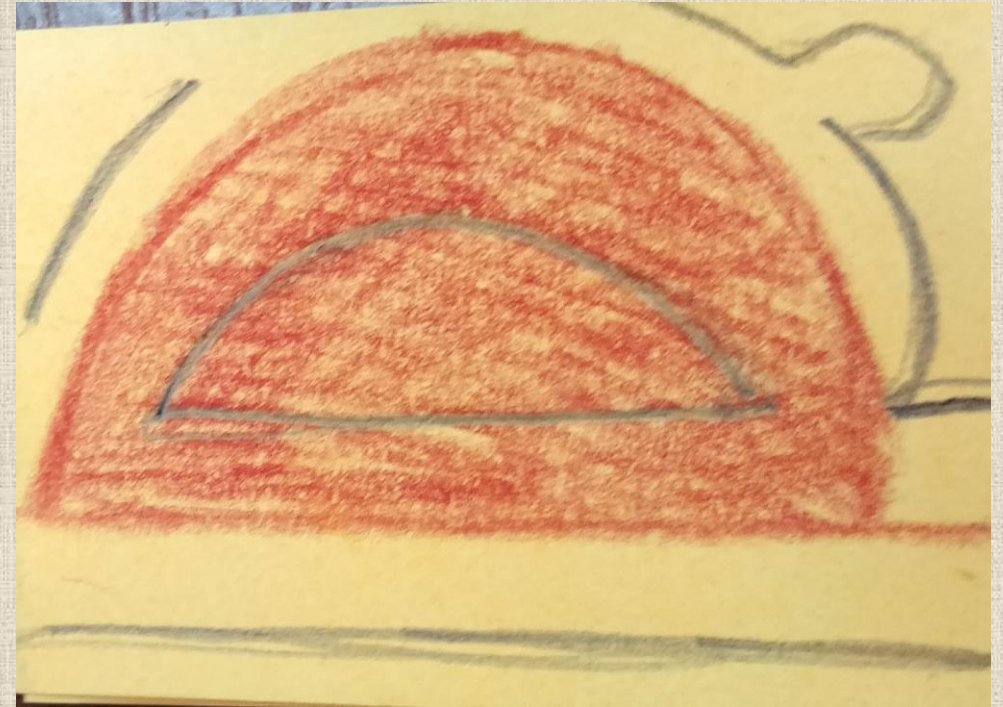

55. Фрагмент зображення обводимо контуром. Для зручності деталі можна зафіксувати скріпкою або біндером / затискачем.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

56. Отримуємо на фоновій смузі таке зображення.

57. Уточнюємо масу визначеного силуету підкладного фону. Заштриховуємо (виділяємо кольором) та вирізуємо.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

58. Отримуємо 4 однакові елементи підкладного фону. Точками наносимо клей на зворотний бік стрічкового орнаменту. Наклеюємо елементи фону.

59. На зворотному боці стрічкового орнаменту отримуємо такий результат.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

60. Точками наносимо клей на великі площини зворотного боку стрічкового орнаменту (зооморфний мотив) для поєднання із стрічковим орнаментом (рослинний мотив).

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

61. Отримуємо таке зображення.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

62. Точками наносимо клей зі зворотного боку утвореного стрічкового орнаменту для його кріплення на фон загального ескізу.

Приклеюємо утворений елемент по низу фону загального ескізу, відступаючи вгору на 0,5 см.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

63. Серед стрічкових орнаментів, що були виконані на попередніх уроках, обираємо такий рослинний мотив – ялинки. На зворотному боці цієї витинанки по більших ділянках точково наносимо клей.

64. Приклеюємо стрічковий орнамент так, щоб елементи нижньої витинанки, частково перекривали ялиночки.

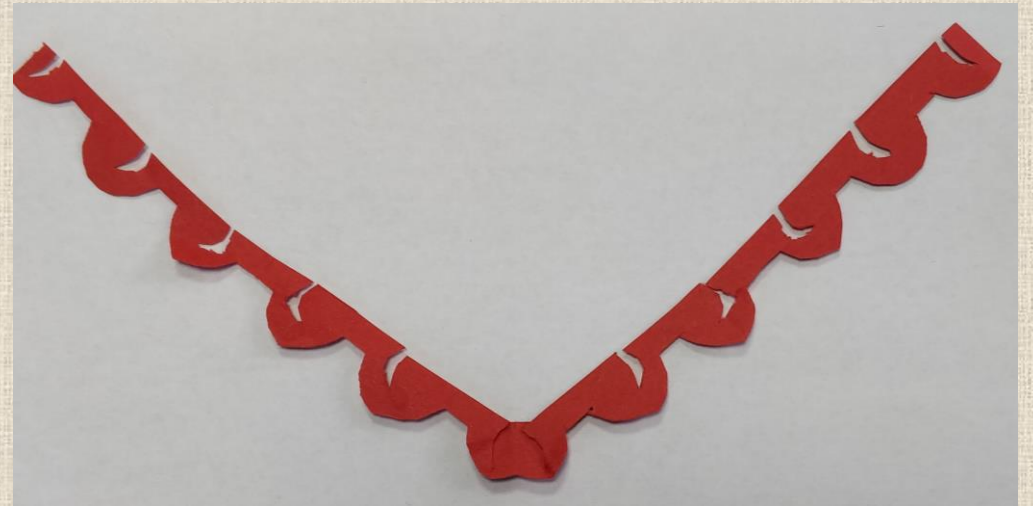
Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

65. Для відтворення зображення **традиційних прикрас** (коралів, згاردів тощо) обираємо декілька стрічкових орнаментів (з геометричними мотивами), що були виконані на попередніх уроках.

66. За допомогою надрізів смуга стрічкового орнаменту піддається згинанню для утворення необхідної форми.

67. Згинаємо витинанку по центру під прямим кутом, фіксуємо згин клеєм.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

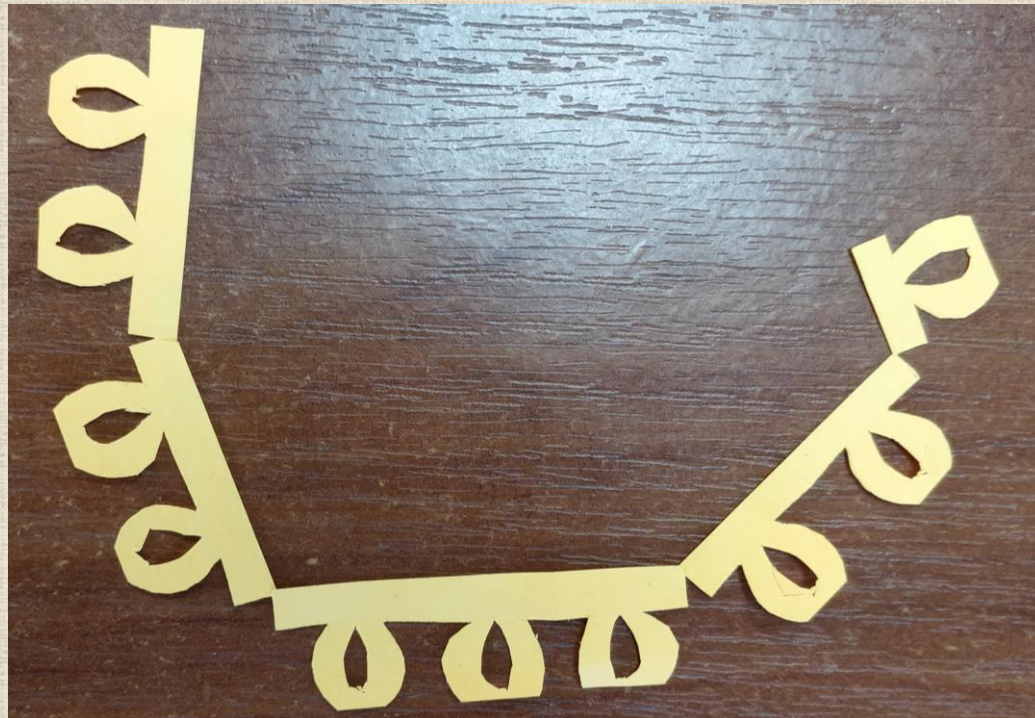

68. Накладаємо готове зображення кептаря по центру загального ескізу, уточнюємо положення коралів і точково приклеюємо обрану форму стрічкового орнаменту (коралів). Починаємо з найнижчого шару прикрас.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

69. Обираємо наступний стрічковий орнамент (з геометричним мотивом), що був виконаний на попередніх уроках.

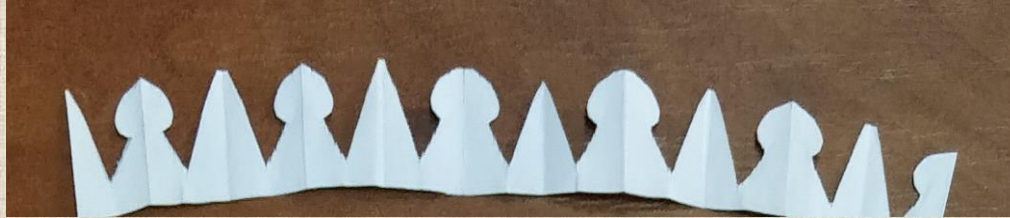
70. За допомогою надрізів по з'єднувальній смузі стрічкового орнаменту утворюємо потрібну форму дуги.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

71. Уточнюємо розташування наступного шару стрічкового орнаменту і починаємо від центру симетрично в обидва боки точково його приклеювати. На певних ділянках новий елемент має дещо відступати від червоної стрічки або також може накладатися на неї.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

72. Обираємо третій стрічковий орнамент (з геометричним мотивом), що було виконано на попередніх уроках.

73. Після розрізів на відповідних ділянках черговий паперовий елемент прикраси постає дуже пластичним. За допомогою клею фіксуємо стрічковий орнамент, дещо відступивши вгору від попередньої жовтої смуги.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

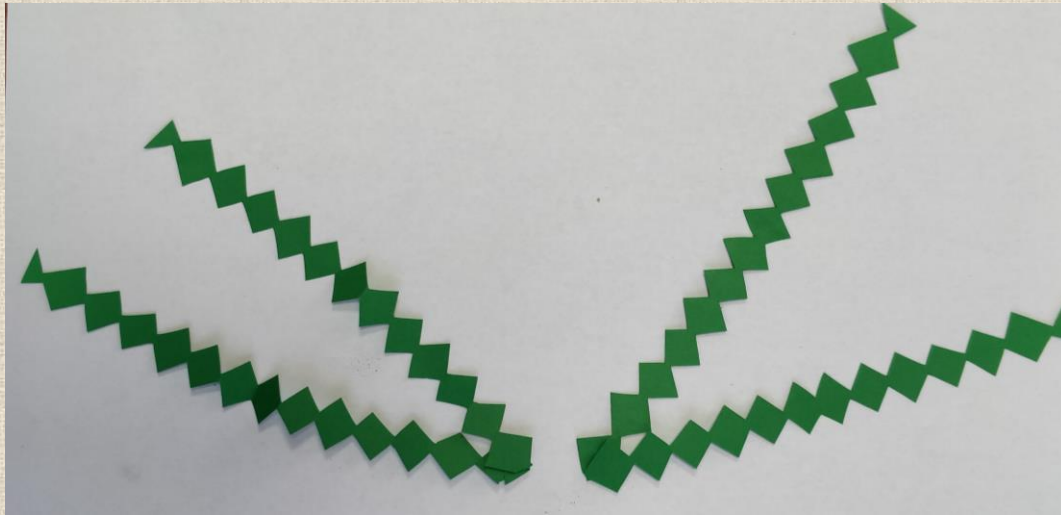

74. Наступний стрічковий орнамент (з геометричним мотивом), що було виконано на попередніх уроках, розрізаємо навпіл по довжині.

75. Згідно із ескізним задумом під відповідним кутом по обидва боки від нижніх червоних стрічок точково наклеюємо утворені смуги.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)

76. Черговий стрічковий орнамент (з геометричним мотивом), що було виконано на попередніх уроках, розрізаємо навпіл, кожну деталь згинаємо навпіл по довжині і формуємо гострий кут.

77. Симетрично у верхніх кутах фону загального ескізу точково приклеюємо новий утворений елемент.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; десятий етап – оздоблення стрічковими орнаментами)**

78. У результаті отримуємо такий вигляд верхньої частини загального ескізу.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап – опрацювання фону
загального ескізу)**

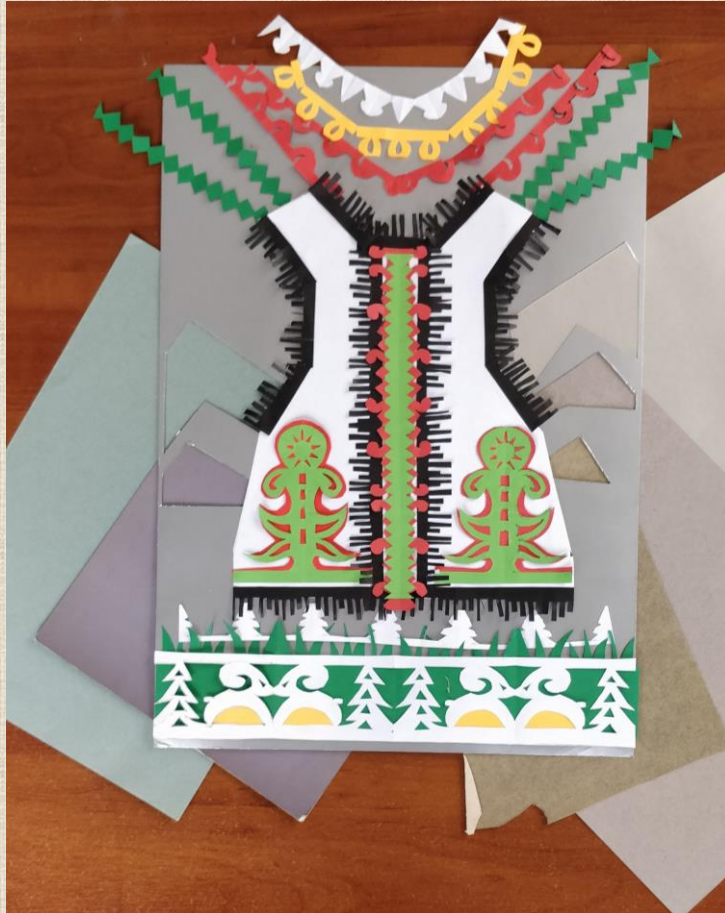
79. Відповідно до ескізу навколо накладеного зображення кептаря олівцем намічаємо ламані лінії різної спрямованості і по чергово заштриховуємо замкнені силуети – ці трикутники різних розмірів і форм мають нагадувати гори. Вирізуємо заштриховані деталі.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап – опрацювання фону
загального ескізу)**

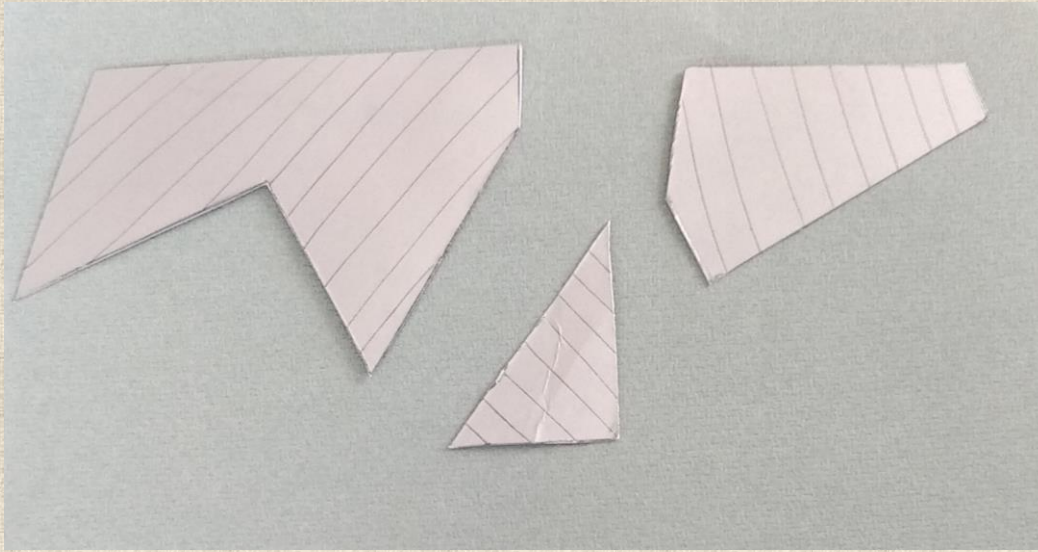
80. Для опрацювання фону загального ескізу підбираємо аркуші кольорового паперу з відтінками сірого кольору.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап –
опрацювання фону загального ескізу)**

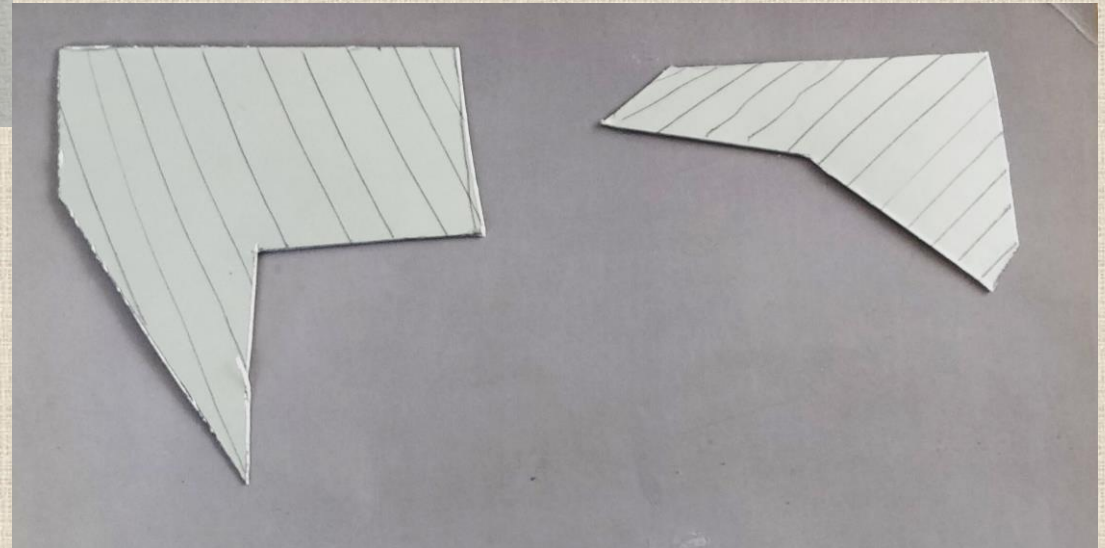

81. Підкладаємо в отвори загального ескізу аркуші різних відтінків, визначаємо найбільш вдалий варіант по кольоровій гамі.

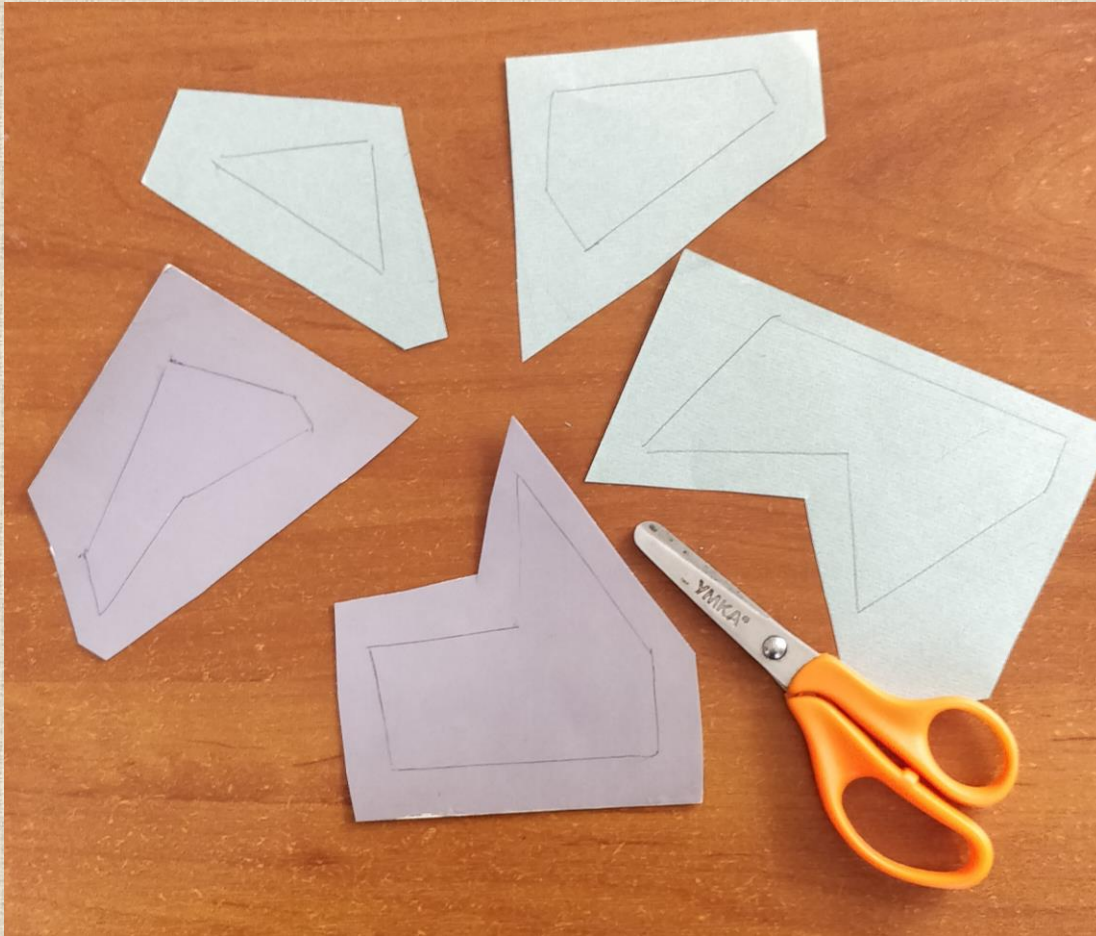
**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап –
опрацювання фону загального ескізу)**

82. На обраних за кольором аркушах композиційно грамотно розташовуємо вирізані елементи підкладного фону (елементи розміщуються не щільно, на відстані один від одного). Обмальовуємо контур елементів.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап –
опрацювання фону загального ескізу)**

83. Елементи необхідно вирізати значно більшими по масі, ніж намальований контур – це дозволяє впевнено їх наклеювати.

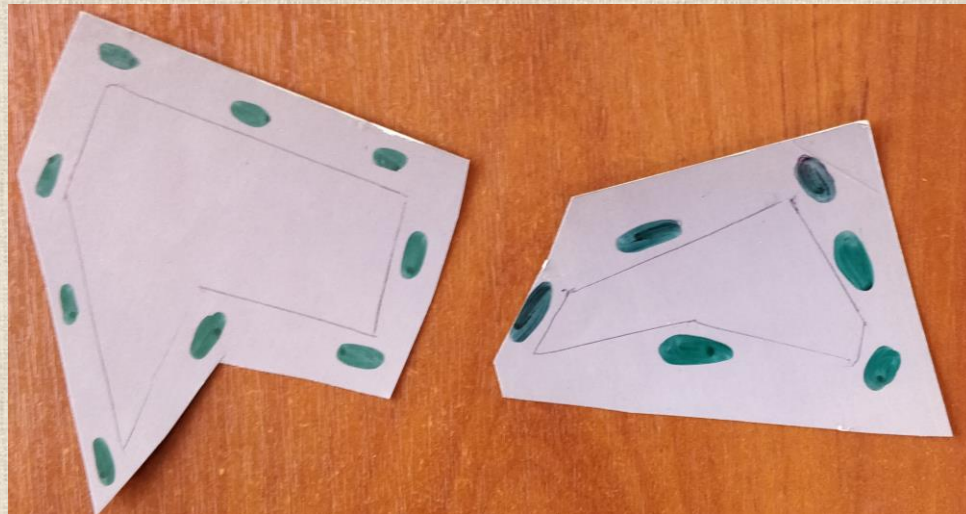
**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; одинадцятий етап –
опрацювання фону загального ескізу)**

84. Підставляємо («приміряємо») вирізані елементи підкладного фону, уточнюємо їх остаточне розташування.

Завдання 3. Створення багатошарової композиції на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання (продовження; одинадцятий етап – опрацювання фону загального ескізу)

85. Точковим способом наносимо клей на елементи підкладного фону, акуратно їх наклеюємо. Всі площини, що виходять за межі зображення, обрізаємо.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; дванадцятий етап – з'єднання готових елементів,
завершення роботи)**

86. Точково наносимо клей на зворотний бік кептаря та приклеюємо його по центру загального фону.

**Завдання 3. Створення багатошарової композиції
на основі елементів традиційного жіночого гуцульського вбрання
(продовження; дванадцятий етап – з'єднання готових елементів,
завершення роботи)**

87. Обрізаємо зайві елементи по верхньому зовнішньому контуру композиції. Підбираємо найбільш вдалий колір рамки (паспарту) для змістовно-цілісної багатошарової композиції. Наклеюємо композицію. **Робота завершена.**

